

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

3
březen
2007
27. ročník

- Fejeton: **Hřbitov, který vzbuzuje veselí** / Jindřich Lion
  - Rozhovor: **S novinářem Jindřichem Lionem** / Marie Brandeis
- Prezentace knihy *Vídeňští Češi 1945-2005*
na půdě Masarykovy univerzity v Brně / Tomáš Knoz**

Pondělní promítání filmů české kinematografie
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**

Informace: *Eva Zemanová – Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, tel. 0664 514 3329*

12. 03. v 19:30

Příběhy obyčejného šílenství, ČR – SR – SRN 2005, 100 min., režie Petr Zelenka

„Ženský nejsou naši nepřátelé. Jsou to přátelé, ale hrají tvrdou hru!“ Komedialní love story o různých podobách lásky. Na základě vlastní úspěšné hry natočil kultovní scenárista a režisér velkých diváckých hitů posledních let Petr Zelenka komediální love story o různých podobách lásky. Autor *Knoflíkářů*, *Roku ďábla* či scénáře *Samotářů* nabízí další příběh prosycený typickým smyslem pro humor. Vedle trojnásobného držitele českého Iva Ivana Trojana uvidíme ve filmu i Jiřího Bartošku, Zuzanu Bydžovskou, Miroslava Krobota, Ninu Divíškovou, Zuzanu Šulajovou a Karla Heřmánka.

Připravujeme u příležitosti 10. výročí úmrtí českého spisovatele Bohumila Hrabala:

14. 05. v 19:30

Postřižiny, ČR 1981, 93 min., režie Jiří Menzel

Úsměvná komedie natočená Jiřím Menzlem podle stejnojmenné knížky Bohumila Hrabala je prokáná stále probíhajícím konfliktem správce pivovaru Francinem se správní radou, tvořenou představiteli města. Francinovu kariéru ohrožují jednak ztřeštěné kousky vlastní manželky a jednak příjezd hluchého bratra Pepina. Neodolatelné fluidum paní správcové, kterému všichni pánové podléhají, však Francina bezpečně ochraňuje...

Scénář: Bohumil Hrabal a Jiří Menzel, režie: Jiří Menzel, hudba: Jiří Šust

Hrají: Magda Vášáryová, Jiří Schmitzer, Jaromír Hanzlík, Rudolf Hrušínský st., Rudolf Hrušínský ml., Petr Čepek, Oldřich Vlach, František Řehák, Miroslav Štábách ad.

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2007:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj.: 11. 06. – 10. 09. – 8. 10. – 12. 11. – 10. 12.

Začátek představení vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti. Změna vyhrazena.

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku a Velvyslanectví České republiky v Rakousku
srdečně zvou na prezentaci sborníku

**Vídenští Češi 1945-2005. K dějinám národnostní menšiny. Svazek I.
Die Wiener Tschechen 1945-2005. Zur Geschichte einer Volksgruppe. Band I.**

K vydání připravili Jana STÁRKOVÁ, Helena BASLEROVÁ, Marie BRANDEISOVÁ, Jiří K. KROUPA

25. dubna 2007 v 19:00, Mramorový sál Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

Moderuje historička dr. Jana Stárková

Výstavy a přehlídky:

do 21. 03. **Vom Traum zur Realität: Tschechisches Design 1990-2005**
www.designforum.at, bližší informace viz str. 70.

Designforum quartier 21, Museumsplatz 1/Hof 7, 1070 Wien

16. 03. – 13. 04. **Šumná města** (výstava + filmy)

16. 03. 19:00 – zahájení. *Šumná města* jsou novou a nápaditou cestou po zapomenutých a znovuobjevených architektonických zajímavostech 19. a 20. století v ČR, a to prostřednictvím řady dokumentárních filmů Radovana Lipuse a Davida Vávry, kteří dokázali ve více než 40 filmech zaměřit pozornost veřejnosti na současnou architekturu. Paralelně k této sérii filmů bude probíhat výstava fotografií od Michala Míčka, upozorňující na ohrožené stavební památky. Za přítomnosti obou autorů budou promítнутy tři filmy (s titulký). Vstup volný, omezený počet míst.

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

19. 03. – 23. 04. **Josef Saska: Krajiny**

Josef Saska, současný český akademický malíř a grafik, tvoří střídavě na Českomoravské vrchovině a v Praze. V jeho tvorbě dominuje grafika – barevné akvatinty a litografie, lepty a rytiny. Výstava je tematicky omezena pouze na krajinné olejomalby.

Wiener Urania, Uraniastr. 1, 1010 Wien

od 18. 04. výstava fotografií a grafiky Evy Pilarové

18. 04. 19:00 – vernisáž. Info viz str. 64.

Ateliér Jan, Spittelberg 7

Jednotlivé akce:

12. 03. 19:30 film **Příběhy obyčejného šílenství** (2005, 100 min.)

Bližší informace viz výše.

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

15. 03. 19:00 film **Král zločejov**, SR – ČR – Německo – Rakúsko – Francúzsko 2004, režia Ivan Fila

V nemeckom jazyku s českými titulkami. Dobrovoľný príspevok.

RSKS, Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

17. 03. 17:00 prezentace knihy Jaroslava Vaculíka **Encyklopedie českých menšin v zahraničí**. Pořádají Akademický spolek a České srdce
Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Wien

24. 03. 17:00 **Hudební odpoledne s Pavlem Koutníkem**

Pořádají Akademický spolek a České srdce – ústředí
Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Wien

19. 03. 19:30 film **Ene Bene** (ČR, režie Alice Nellis)

Komorní tragikomédie z prostředí maloměsta v čase komunálních voleb. Tento film je přesvědčivý díky vynikajícím hereckým výkonům i adekvátnímu režijnímu pojetí. Ukazuje soukromou životní situaci s lehkou společenskou nadsázkou. S anglickými titulky

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

20.-21. 03. cyklus **Nové toučky českou současnou literaturou III-IV**

20. 03. 19:00 Jiří Kratochvíl: *Herec*, Vladimír Binar: *Playback*, Lubomír Martínek, *Dlouhá partie biliáru*

21. 03. 19:00 Emil Hakl, *Konec světa*, Karel Kuna, *Cesta do Malešic*, Ivan Matoušek, *Spása*
Alte Schmiede, Schönlaterngasse 9, 1010 Wien. Info viz str. 63

22. 03. 19:30 **Benefizkonzert:** Panmusica Austria, Philharmonische Solisten Bratislava, Dirigent: Rastislav Stur (W. A. Mozart)
Mozart-Saal, Wiener Konzerthaus, 1030 Wien, Lothringerstr. 20
tel.: 242 002

24. 03. 20:00 **Boulevard Sevastopol** (Igor Bauersima / Rèjane Desvignes)
Akademietheater, Lisztstr. 1, 1030 Wien

25. 03. 15:00 **beseda s Bohemii**
Pořádá Jednota Máj. Gussriegelstr. 52, 1010 Wien

25. 03. **Musica Poetica Wien: Trinklieder** (koncert). Info viz str. 68
Salvatorsaal der Pfarre Mariahilf, Barnabiten-gasse 14, 1060 Wien

26. 03. 19:30 **film Restart** (režie Julius Ševčík, s anglickými titulky)
Film o mladých lidech, kteří jsou noc co noc obklopeni barevnými kostýmy, hlasitou hudbou, alkoholem a stále novými partnery. Reportáž o bezstarostné, ale uvnitř křehké, zranitelné a osamocené mládeži
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

29. 03. 19:00 **prezentace knihy Mladí mistři**
Jindřich Vybíral bude v rámci řady přednášek *Immer waren wir Nachbarn (Vždy jsme byli sousedé)* prezentovat svoji knihu *Architekti ze školy Otto Wagnera na Moravě a ve Slezsku* (Praha 2002). J. Vybíral je profesorem na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Vstup: 5 €
Wiener Urania, Uraniastr. 1, 1010 Wien

30. 03. 22:00 **koncert: Ridina Ahmed**
Ridina Ahmed má české a soudánské kořeny. Zpívá bez doprovodu, improvizuje bez textu. Pokládá jednotlivé melodie přes sebe a tímto vznikají fascinující kaleidoskopické formy.
Nachtasyl, Stumpergasse 63, 1060 Wien, tel.: 01/596 99 77

11. 04. 19:00 **divadelní večer – Květa Fialová a Petr Nárožný**
Pořádají Kontakt Forum a Kunst-Kollegium ve spolupráci s Velvyslanectvím ČR. Info viz str. 64.
Velká klubovna české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

14. 04. 17:00 **divadelní představení Jezinky Bezinky**
Vlastenecká omladina

17. 04. **beseda a koncert – Eva Pilarová**
Pořádá Kontakt Forum ve spolupráci s Velvyslanectvím ČR. Info viz str. 64.

22. 04. 15:00 **beseda s Bohemii**
Pořádá Jednota Máj. Gussriegelstr. 52, 1010 Wien

25. 04. 19:00 **prezentace sborníku Vídeňští Češi 1945-2005, sv. I.**
Moderuje dr. Jana Stárková. Bližší informace na předcházející str.
Mramorový sál Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

25.-26. 04. **cyklus Nové toulky českou současnou literaturou V-VI**
25. 04. 19:00 Martin Šmaus: *Děvčátko, rozdělje oheň*, Anna Zonová: *Za trest a za odměnu*, Stanislav Komárek, *Opštitisova nadace*
26. 04. 19:00 Miloš Urban, *Hastrman – zelený román*, Alexandra Berková, *Temná láska*, Radka Demenarková, *Peníze od Hitlera*
Alte Schmiede, Schönlaterngasse 9, 1010 Wien. Info viz str. 63

29. 04. **Musica Poetica Wien: Blumenlieder** (koncert). Info viz str. 68
Salvatorsaal der Pfarre Mariahilf, Barnabiten-gasse 14, 1060 Wien

07. 05. **E. Gruberová – Donizetti: Lucia di Lammermoor**
Státní opera

14. 05. 19:30 **film Postřižiny**, ČR, 1981, 93 min., režie Jiří Menzel
Bližší informace na předcházející str.
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

13. 05. 17:00 **Čaj o páté** (Vlastenecká omladina)
Velká klubovna české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

Program Slovenského inštitútu: www.sivieden.mfa.sk
Slovenský inštitút, 1010 Wien, Wipplingerstr. 24-26, tel.: 535 057

Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien
tel. 0676734566, e-mail: theaterbrett@eunet.at
Program viz str. 66.

Kunstverein Simonetta – Kulturfabrik, Rohrbacherstrasse 6-7,
A-4184 Helfenberg. Program březen – září 2007 viz str. 68

Vídeňské české a slovenské programy v rádiu

Na středních vlnách 1476 české a slovenské pořady denně 19:05-19:30.
České vysílání: stanice Dráták v pondělí, opakování ve středu, v pátek
Zvídavý mikrofon v jazycích českém i německém.

Slovenské vysílání: střídavě vždy ve čtvrtek vysílání stanic Špongia
nebo Dia:Tón, opakování každé úterý.

Všechny texty si můžete přečíst a zároveň i poslechnout na internetové stránce: <http://volksgruppen.orf.at/austria/de/program/program.htm>.

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí, ani za neúplnost kalendária.

Obsah

<i>Klub připravuje</i>	2
<i>Kalendář: březen – květen 2007</i>	2
<i>Církevní kalendář: březen – červen 2007</i>	4
<i>Rozhovor</i>	5
<i>Kultura</i>	8
<i>Fejeton</i>	18
<i>Události</i>	19
<i>Zajímavosti</i>	25
<i>Ekonomika</i>	34
<i>Správy zo Slovenska</i>	37
<i>Sokol & sport</i>	40
<i>Historická kuchyně</i>	44
<i>Humor</i>	45
<i>Úvahy & dopisy</i>	47
<i>Z české a slovenské Vídně a okolí</i>	53
<i>Oznámení</i>	63
<i>Informace & inzerce</i>	71
<i>Impressum</i>	76

Upozornění:

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátiť a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Tel.: +43 (0664) 406 55 41
www.sweb.cz/farnost.viden

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31

Fax: +43 (01) 711 84 112
www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:
mše svatá každou neděli a svátek v **08:30** hodin.

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:
mše svatá každou neděli a svátek v **10:00** hodin.

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:
mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00** hodin.

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:
mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:00** hodin.

KAPLE sv. Stanislava, Kurentgasse 2, Wien 1:
mše svatá každý první pátek v měsíci v **18:00** hodin.

KALENDÁŘ AKCÍ

So 17. 03. *DON BOSCO-HAUS: Mládežnická mše svatá v 18:00 hodin v kapli Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13. Setkání na téma „Forum – naše farnost“.*

VELIKONOCE 2007

01. 04. *Květná neděle v kapli SALESIANUM, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, v 11:00 hodin – svěcení ratolestí a průvod – čtené vyprávění o Kristově umučení: pašije.*

05. 04. *Zelený čtvrtek v DON BOSCO HAUS, St. Veit-Gasse 25, Wien 13, v 19:00 hodin – Mše na památku Večeře Páně – obřad mytí nohou.*

06. 04. *Velký pátek v DON BOSCO HAUS, St. Veit-Gasse 25, Wien 13, v 19:00 hodin – Památka umučení Páně – čtené pašije – velké přímluvy – uctívání kříže.*

07. 04. *Bílá sobota v DON BOSCO HAUS, St. Veit-Gasse 25, Wien 13, v 19:00 hodin – Velikonoční vigilie – požehnání ohně – „Exultet“ – křestní vyznání – agapé.*

08. 04. *Neděle Zmrtvýchvstání Páně v českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“, Rennweg 63, Wien 3, v 10:00 hodin.*

So 21. 04. *DON BOSCO-HAUS: Mše svatá v 18:00 hodin, St. Veit-Gasse 25, obřad křtu dětí.*

So 05. 05. *Poutí do Mariazell: Společná česká mše svatá v 11:00 hodin.*

Ne 13. 05. *Slavná mše svatá v DON BOSCO HAUS, Wien 13, St. Veit-Gasse 25, v 11:00 hodin. Hlavním celebrantem je představitel vídeňského ordinariátu dr. Walter Mick, který udělí svátost biřmování – následuje slavnostní pohoštění.*

Termine für die Erstkommunion in der Tschechischen Gemeinde der Erzdiözese Wien

Die Vorbereitung der Schulkinder geht durch den **Religionsunterricht** und durch aktives Mitwirken bei den **Gottesdiensten** der tschechischen katholischen Gemeinde in Wien (am 2. Sonntag im Monat um 11 Uhr im „SALESIANUM“, 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31).

Fr 11. 05., 11:05-12:55 *Vorbereitung der Kinder in der Tschechischen Erlöserkirche, 1030 Wien, Rennweg 63*

Sa 09. 06., 16:00 *Erstkommunion-Messe, Treffpunkt der Kinder um 15 Uhr in der Tschechischen Erlöserkirche, 1030 Wien, Rennweg 63*

Sa 16. 06., 16:00-18:00 *Spielnachmittag – Video- und Foto-bestellung im „Don Bosco-Haus“, 1130 Wien, St. Veit-Gasse 25*

Religionslehrerin: Dipl. Päd. Miriam Carmignato; **Pastoralassistentin:** Frau Paula Carmignato, SMDB

Gemeinde- und Liturgieleiter: P. Dr. Jan Horák, SDB

*Srdečně zveme
všechny krajany a krajanské spolky na*

**Velkou společnou poutí
do Mariazell**

v sobotu 5. května 2007.

Slavnostní mše svatá v 11:00 hodin.

*Bližší informace podá naše pastorační asistentka
paní Pavla Carmignato.*

**SOMMERAKTIONEN /
LETNÍ AKCE PRO DĚTI A MLÁDEŽ:**

**30. 06. – 07. 07. 2007: Zážiteková rekreace
pro děti 8-12 let na Semmeringu**

**07. 07. – 14. 07. 2007: Juniors Camps
pro mládež 12-18 let na Semmeringu.**

Jedna životní pouť

V měsíci březnu oslaví 85. narozeniny pan Jindřich LION, spoluzakladatel Kulturního klubu, jeho čestný člen. Je zcela obvyklé, že se při těchto příležitostech natáčejí s jubilanty rozhovory. V případě pana Liona to tak jednoduché nebylo. Zdráhal se, říká, že kromě onoho jubilea na něm není nic tak zajímavého. Protože jsem však setrvala na své pozici – natočit rozhovor, pan Lion přece jen kapituloval. Když se rozvyprávěl, nestačily na to dvě kazety. A pak že není ničím zajímavý.

Přejeme mu nadále hodně sil, svěžesti a tvůrčího elánu.

Jste jedním ze zakládajících členů Kulturního klubu. Kdy jste přišel do Rakouska?

J. Lion: Na přelomu roku 1968/69. Rozhodoval jsem se velmi dlouho, protože jsem měl rád svoji práci v redakci *Svobodného slova*, měl jsem tam dobrou pozici, byl jsem navržen na funkci šéfredaktora. Popudem k rozhodnutí odejít z Československa byly útoky proti mně v rozhlase a *Rudém právu* za to, že jsem psal produbčekovské články. No a když přišli Rusové, dostala moje žena strach, že mě zavrou a že budu třeba několik let sedět. Tehdy mě ale vyslala redakce *Svobodného slova* jako svého dopisovatele do Vídně. Tak jsme nabalili naši šestistovku fiata, naše dvě děti a vyrazili jsme do Rakouska zcela oficiálně.

Nikoho jsme tam ale neznali. S bydlením nám pomohla dopisovatelka anglického listu *Times*, která byla dopisovatelkou pro Prahu, Vídeň a Budapešť. Ta měla ve Vídni stálý byt, v Praze a Budapešti, kam zajížděla, bydlela v hotelu. V tomto bytě jsme bydleli několik týdnů. Ale potom její manžel, Chorvat, protestoval a chtěl byt volný, takže jsme museli byt opustit.

Kde jste obdrželi finanční prostředky pro další pobyt?

J. Lion: Za Pražského jara hledal v Praze vídeňský list *Kurier* dopisovatele, který umí německy. Moje velké štěstí bylo, že jsem uměl nejen německy, ale i anglicky. To mně také v redakci umožňovalo, že jsem byl vysílán na oficiální novinářské skupinové zájezdy do

zahraničí. Když jsme se pak ocitli ve Vídni, moje první cesta vedla do redakce *Kurieru*. Představil jsem se šéfredaktorovi, okamžitě si vzpomněl, že jsem mu byl z Prahy doporučen. Byl nadšen a těšil se, že konečně má někoho, kdo mu bude z Prahy referovat, neboť se tam tolik věcí dělo. Ale já jsem řekl, že ho musím zklamat, že se tam totiž nevrátím. V prvním momentě nevěděl, co má na to říci. Pak řekl, že to nevádí a že mě tady zaměstná, protože to považuje za svou povinnost. Ptal se mě, kolik dní potřebuji, abych se zařídil. Řekl jsem mu, že jestli budu mít kde spát, že mohu začít pracovat už od zítřka. Po opuštění bytu oné novinářky jsme nocovali v malém levném hotýlku, který jsem „financoval“ z ušetřených peněz – kapesné

Jindřich Lion s Robertem Kennedym a jeho manželkou při návštěvě československého pavilónu na světové výstavě v Montrealu

ho z předcházejících oficiálních novinářských výjezdů do zahraničí. Mezitím sháněla moje žena možnosti bydlení přes různé organizace pomáhající uprchlíkům. Krátce nato přišli za mnou také z rozhlasu – ORF, zda bych mohl psát dvě pětiminutovky za týden o situaci v Praze. Čerpal jsem z Rudého práva, které se zde dostalo, za komentář jsem dostal pět set šilinků, takže jsem vydělával strašně moc peněz. Byl jsem bohatý člověk. Když se mě šéfredaktor Kurieru ptal, jaký chci plat, uvedl mě do rozpaků, nevěděl jsem, co mám odpovědět. Při otázce, jestli mně bude stačit pět tisíc, jsem zbledl, to bylo hodně, ale dělal jsem, jako že to jde. Jak do Kurieru, tak do rozhlasu jsem ale nepsal pod svým jménem, nešlo to, neboť jsem byl do Vídně svou redakcí legálně vyslán.

V té době se vlastně začalo tvořit jádro budoucího Kulturního klubu.

J. Lion: Ano, postupně jsme se poznávali. Na novinářském legálním výjezdu byl zde také Přemysl Janýr. Tehdy jsem ho neznal, jen jsem věděl, že je z Prahy, kde vystudoval novinářskou fakultu. Novinářem tam ale nesměl být, protože byl sociální demokrat. Zde ve Vídni ho kancléř Bruno Kreisky pověřil funkcí – starat se o českou emigraci. Nějak se mnou pan Janýr navázal styk. Vzpomínám si, že jsem od něho dostal malé letáky s textem – Rusové, pryč z Československa! Chodil jsem je v noci vylepovat, např. i na dveře Obchodní mise SSSR. Pan Janýr kontaktoval více lidí, také několik redaktorů, a došlo k založení organizace Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku. Později začal vydávat bulletin.

Odkud pocházíte? Co jste vystudoval?

J. Lion: Narodil jsem se v Praze, ale rodiče mého tatínka pocházeli z Příbramska, moje maminka ze Žatecka. Stačil jsem pouze ukončit gymnázium, protože potom přišli Němci, a dále jsem studovat nemohl.

Jak jste se dostal k novinářině?

J. Lion: To byla taková zvláštní situace. Můj o třináct let starší bratr jako první odešel z ČSR, když přišli Němci, přihlásil se do Československé armády v zahraničí. Československá armáda byla tehdy ve Francii, Rusku a na Blízkém východě. Ještě než jsme z Pra-

hy odešli my, poslal mě tatínek do jedné vysočanské továrny na kovové zboží a tam jsem se učil zámečníkem. Ono to zní jako nezajímavé vypravování, ale tato moje „kvalifikace“ sehrála v mém dalším životě důležitou roli. Úplně románově do ní zasáhl i jeden strýček mého otce, který se dobrodružným způsobem dostal v mírových dobách do Ameriky, tam vystudoval – byl důlním inženýrem. Strýček odkázal mému otci a jeho bratrovi dva tisíce dolarů, a když přišli Němci – díky této částce – se podařilo dostat celou naši rodinu ven z republiky. V této situaci jsem chtěl následovat svého bratra, ale protože jsem neměl ještě osmnáct let, nemohli mě podle anglických zákonů do Československé armády vzít. Pak se někdo podíval pozorněji do mé žádosti a zjistil, že mám zámečnickou kvalifikaci. Bylo mi navrženo „místo“ v Persii v československém oddílu, který byl sice vojenský, ale ne válečný. Lidé v tomto oddílu byli škodováci, zbrojováci, kteří na Blízkém východě dříve stavěli různé závody, např. cukrovary. V době vypuknutí války se už nevrátili domů. Československá zahraniční vláda je tam soustředila, neboť se tam zřizovaly těžební naftové věže a továrna na výrobu tzv. lehkého leteckého oleje, na což přišel jeden Američan těsně před válkou a byla to převratná novinka. Takže jsem byl vyslán do této skupiny. Československá armáda v Anglii vydávala časopis *Čechoslovák*, který nám do Persie posílali. No a když se něco zajímavého na našem stanovišti událo, napsal jsem o tom a odeslal do tohoto časopisu. Takže takhle oklikami jsem se dostal poprvé k novinářině.

Když jste se vrátil po válce, jak pokračovala Vaše činnost?

J. Lion: Nejdříve jsem přišel na Hlavní štáb. Tím, že jsem uměl anglicky a česky, byl jsem odeslán jako tlumočnick do Jeruzaléma, kde byl Hlavní štáb československé armády. V Jeruzalémě jsem se seznámil se svojí budoucí manželkou – 4. března slavíme diamantovou svatbu –, která na Hlavním štábu pracovala jako civilní zaměstnankyně. Po demobilizaci jsem se vrátil do Prahy, a protože vyvolená dívka souhlasila, že se mnou do Prahy půjde, zajel jsem si pro ni zpět, měli jsme svatbu v Jeruzalémě a společně jsme přijeli do Prahy. V Praze jsem zašel při

svém prvním návratu do redakce deníku *Svobodné slovo* a nabídl své služby. Pověřili mě, abych pro ně psal o Palestině, neboť tam právě začínaly nepokoje. Po návratu s manželkou mě přišli ještě přemlouvat nějakí kamarádi, abych šel do deníku *Mladá fronta*. Tam jsem to také zkusil, ale brzy jsem vypadl, když jsem v roce 1948 nepodepsal přihlášku do KSČ. Do výpovědi mně napsali, že jsem odmítl vstoupit do KSČ. Nebyl jsem jediný, takže přes noc se staly desetitisíce lidí nezaměstnanými. Toho se komunisti zalekli a pozdější prezident Antonín Zápotocký v jednom svém projevu prohlásil, že členství v KSČ není podmínkou zaměstnání. Chytil jsem se toho a s projevem „černým na bílém“ jsem zašel na ROH (Revoluční odborové hnutí). Na základě tohoto mého tahu mě museli do redakce *Mladé fronty* přijmout zpět. Ale moc dlouho jsem tam nevydržel, protože jsem zase něco vyvedl. V jedné protimasarykovské vlně jsem doplatil na svůj postoj k osobě prezidenta Masaryka. Měl jsem na pracovním stole jeho malý obrázek, který mě nějaká čtenářka poslala za můj článek, ve kterém jsem se tehdy pozitivně zmínil o Masarykovi, jako projev díky za „odvahu“ napsat o něm něco kladného. Když začala protimasarykovská kampaň, dostal jsem příkaz obrázek odstranit. Protože jsem to nehodlal udělat, neboť jsem si Masaryka vážil, měl jsem to i z domova, obrázek z mého stolu jednoduše jednoho dne zmizel. Zuřivě jsem začal bouchat do stolu a požadovat vrácení obrázku. No, obrázek se nevrátil, zato já jsem z redakce vyletěl. Z jedné redakce mě kvůli Masarykovi vyhodili, v druhé – ve *Svobodném slově* – mě kvůli Masarykovi vzali. Od roku 1950 jsem tedy začal pracovat v redakci deníku *Svobodné slovo*.

Měl jste jako začátečník v novinách určenou nějakou rubriku?

J. Lion: Ne, musel jsem projít celou redakcí, podobně jako lékař všemi lékařskými odděleními. Začal jsem psát „deničky“ – třířádkové zprávy –, pak jsem se dostal do reportážního oddělení, stal jsem se pak jeho vedoucím. V redakci jsme se všichni znali, ale protože už vládli komunisté, chtěli mít nad vším dohled. Navenek existovala tzv. Národní fronta, zahrnující vedle KSČ i jiné strany, ale to byla jen taková zástěrka. Všechny deníky byly stej-

né, pouze *Svobodné slovo* a *Lidová demokracie* vedle povinného politického měly prostor i pro něco jiného. Ale aby to nebylo úplně svobodné, byla vyslána cenzura do redakce v podobě dozíračů – kovaných členů KSČ. Když přišli tito pánové do místnosti, rozhostilo se ticho, nikdo nic neříkal.

Kdo byl Váš novinářský vzor?

J. Lion: V redakci *Svobodného slova* byli téměř všichni v mém věku, kromě čtyř starších kolegů, kteří byli v redakci ještě před válkou. Mým vzorem byl Ferdinand Peroutka. Jen na okraj, do redakce mě přijímal také Peroutka, ale to byla jenom shoda jmen. Tento Peroutka byl šéfredaktorem časopisů *Melantrich*. Do nich jsem externě psal v době, kdy jsem byl ještě v *Mladé frontě*.

Když jste se rozhodli po událostech v Československu, že ve Vídni zůstanete, věděli jste o tom, že zde je dosti silná česká menšina?

J. Lion: O menšině jsem pochopitelně věděl.

Čtenáři časopisu Klub Vás znají jednak osobně z četných akcí, nebo především jako autora fejetonů, které pravidelně čtou na stránkách časopisu a současně autora dvou knížek zajímavých reportáží a rozhovorů. Kde jste je všude nasbíral?

J. Lion: Vděčím za tyto materiály uvolněnější situaci v bývalém Československu za Pražského jara, která mi umožnila dva výjezdy do svobodného světa. Jednak jsem byl vyslán od redakce *Svobodného slova* na světovou výstavu do Montrealu, pak jsem se dostal na cestu kolem světa. V Montrealu jsem bydlel v ubytovně zaměstnanců československého pavilónu, ale na stravování jsem si musel vydělat, protože jsem na den měl jenom devět dolarů, to bylo strašně málo. Dělal jsem v tiskovém oddělení překlady a často mně pomohli ve slovenské restauraci – pozvali mě na oběd nebo večeři. Ale hlavně jsem se věnoval rozhovorům. Na Expo totiž přijížděly známé osobnosti – např. Marlene Dietrich, Maurice Chevalier, Mirreille Mathieu, Louis Armstrong, a protože československý pavilón byl označen jako nejlepší – nejlepší koncepce, nejlepší kulturní programy, nejlepší restaurace, všechny tyto osobnosti přicházely také sem. Jak jen to bylo

možné, provedl jsem s nimi rozhovor. Jednou se objevil i Robert Kennedy s manželkou a s nejmladším synem. Ten chlapec tak všechno různě okukoval, bylo mu asi osm devět let, zcela volně, zatímco jeho rodiče byli pod „dohledem“ ochranky. A tu mě napadlo, že udělám rozhovor s tímto malým Kennedym. Začal jsem se ho ptát, jestli ví, co je betlém, a šel jsem mu ukázat vystavený pohyblivý Třebechovický betlém. Tak jsem si různě povídal, nejen o betlému, ale i jeho tatínkovi a najednou se z toho zrodilo pěkné interview, s Kennedym, i když ne přímo s prezidentem. Ty všechny práce jsem odesílal do Prahy, kde byly mé články třikrát za týden otiskovány v jedné rubrice. Čtenářům se to líbilo, když deník vyhlásoval soutěž – Nejlepší rubrika –, vždy jsem to vyhrával. Tak jsem se stal známým. Cesta kolem světa byla také dobrodružná. Prostě si představte, že spíte v noci v letadle, ráno někam přiletíte, máte pár hodin času a navečer zase zpět do letadla a odlet na další místo. Ale přesto se mi podařilo i za těchto podmínek uskutečnit řadu zajímavých exotických reportáží. Nejceněnější byl však rozhovor s kambodžským králem, který vůbec nikomu interview neposkytoval. Proč to udělal v mém případě, má zase počátky v Praze. V Praze totiž chodil kdysi jeho syn do základní školy a já jsem s ním udělal rozhovor, tedy rozhovor s opravdovým princem, nikoliv pohádkovým. Interview bylo pochopitelně pro jeho otce kambodžskou ambasadou přeloženo a odesláno. O tom jsem samozřejmě nevěděl. V momentě, když jsem se dozvěděl, že budu rovněž v Kambodži, zašel jsem v Praze na jejich ambasádu a poprosil, zda-li bych při této cestě mohl krále navštívit a natočit s ním rozhovor. Hned mi řekli, že je to beznadějně, protože král nikomu rozhovor neposkytuje, ale že moji žádost odešlou. Po příletu do Phnompenhu jsem chvátal do královského paláce a byl jsem více než udiven, že má žádost byla přijata a král mi opravdu rozhovor poskytl. Vzpomněl si totiž, podle mého podpisu, že jsem už rozmlouval před lety s jeho synem. Zajímavé při tom bylo, že jsem nebyl nijak zvláštně na přijetí králem připravován – tedy, jak se mám či nemám uklánět atp. Byl jsem sám na rozpacích, takže moje první věta po pozdravu zněla, v jakém jazyce si přeje král mluvit. Nevedl jsem

si žádný archiv rozhovorů, byl jsem však dotazován, proč něco nevydám, když jsem mluvil s tolika zajímavými lidmi. Všechny své články jsem našel po svém příjezdu po revoluci v Národní knihovně v Praze, takže jsem ty nejzajímavější připravil k vydání. Nakladatele jsem našel na Moravě.

Kdy jste se poprvé vydal do Československa?

J. Lion: Hned koncem listopadu 1989. Seděl jsem zde ve Vídni u televize a sledoval demonstraci na Václavském náměstí, Dubček měl mluvit z balkónu Melantricha. Najednou do toho zazvonil telefon. Zvedl jsem sluchátko a na druhé straně se ozvala bývalá kolegyně z redakce a říkala mně, že sedí v mé pracovně, u mého stolu a kolem ní všichni z redakce a dívají se dolů na Václavské náměstí a někdo prý poznamenal: „Kdyby tady byl Jindra, ten by měl radost.“ A protože to nebylo možné, řekla, že zjistí mé číslo do Vídně a zavolá mě. Já jsem byl dojat. Hned začali mluvit o tom, že se mění redakce a že potřebují nového šéfredaktora a chtějí, abych to byl já. Jedna zpráva za druhou mi vyrážela dech. Řekl jsem, že do Prahy přijedu a že si o tom promluvíme. Moje uvítání v redakci pak bylo více než milé a dojemné. Musel jsem však nabízenou funkci šéfredaktora odmítnout, už jsem nebyl nejmladší, byla by to pro mě velká zátěž, i když mi nabízeli upravenou pracovní dobu. Stal jsem se pak dopisovatelem, dojížděl jsem na redakční porady do Prahy.

Jak jste se cítil po celou dobu ve Vídni? Jako cizinec?

J. Lion: Jsem Rakousku vděčný za to, že mně umožnilo žít jako svobodný člověk ve svobodném světě. To nikdy nezapomenu. Prahu miluji jako svoje město, když tam jedu, jedu domů, mám tedy dva domovy – Vídeň a Prahu, či obráceně.

Ačkoliv jste Vy novinář, žádný z Vašich synů se nevydal tímto směrem.

J. Lion: Ne, oba mí synové se vydali jiným směrem.

Jak hodnotíte jazykovou kulturu dnešních českých novin? Které deníky jsou dnes v ČR nejlepší?

J. Lion: Není dobrá. Řekl bych, že za totality byla mnohem lepší, když pomineme tu ideologickou stránku věci.

Tehdy totiž v každé redakci bylo jazykové oddělení, kde seděli vystudovaní češtináři a ti „vychytávali“ všechny chyby, než to šlo do tisku. K nejlepším deníkům patří dnes, vy se budete asi smát, *Hospodářské noviny* a *Právo*.

Když se člověk vymaní z pubertálního věku, začíná dávat za pravdu slovům – nejdůležitější je zdraví. S přibývajícím věkem zdraví zaplňuje všechna přední místa pomyslného žebříčku přání. Ale i tehdy zbývá volné pole i pro jiná přání. Prozradíte nám Vaše?

J. Lion: Ke stáří bych řekl jedno: Stáří je vůl. I když je člověk zdravý, tedy neleží někde nemocný, ale jednou začne bolet pravé koleno, podruhé levé,

méně slyšíte, špatně vidíte, všechno jde pomaleji. A moje přání? Aby celá moje rodina byla zdravá a šťastná, a abych stačil vydat ještě jedenáctou knížku fejetonů.

Přepadne Vás někdy chvílka, kdy rekapitulujete svůj život? Jste srozuměn s tím, jaká Vám byla přiřčena úloha na Vaší životní pouti?

J. Lion: Musím říct, že jsem šťastný, že se mi podařilo udržet rodinu pohromadě. Víím, kolik rodin se v emigraci rozpadlo. Ale vůbec nejdůležitější je, že jsem vůbec přežil válku, že jsem měl štěstí na slušné lidi, tak mě vychovával otec, který říkal, že mezi lidmi nejsou žádné rozdíly. Je jedno, jakou

mají pleť, jaké mají náboženství, jakým jazykem mluví, jsou jen dva rozdíly, a to slušní a neslušní lidé. Třetí moje velké štěstí bylo moje povolání, které jsem miloval, které mě činilo šťastným. Takže jsem vlastně za všechno na své životní pouti vděčný.

Umějí Vaše vnoučata česky?

J. Lion: Máme tři kluky a jednu dívku – Veroniku. I když jsou všechna vnoučata narozena v Rakousku, mluví plynule česky. A díky tomu dostali oba moji nejstarší vnuci velmi dobré zaměstnání.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala dr. M. Brandeis

Nové exponáty na výstavě v Národní galerii

Na výstavě *Slezsko, perla v české koruně*, která trvá již od listopadu loňského roku a jejímž tématem jsou vzájemné slezsko-české umělecké vztahy, byla obměněna část jejích exponátů. Od února mohou návštěvníci nově obdivovat mimo jiné některé barokní grafiky a iluminované kodexy. Mezi kodexy je jako nejceněnější kus vystaven originál rukopisu *Knížek šesterých* od Tomáše ze Štítného z fondu Národní knihovny. Vznikl v roce 1376 a obsahuje mravoučné rozpravy, které autor původně věnoval svým dětem a přátelům. Kniha představuje umělecky kvalitní malířskou výzdobu a je ojedinělá tím, že zachycuje scény ze všedního života lidí 14. století. Expozice, která připomíná význam vzájemných slezsko-českých vztahů pro vývoj výtvarného umění mezi 14. a 18. stoletím, obsahuje na čtyři stovky malířských a sochařských děl, kreseb, grafik, iluminovaných rukopisů nebo ukázek uměleckého řemesla. Výběr těchto exponátů byl soustředěn na tři epochy rozkvětu vzájemných vztahů – období vrcholné gotiky, manýrismu a baroka.

Výstavu *Slezsko, perla v české koruně* pořádá Národní galerie v Praze ve spolupráci s polským Muzeem mědi v Lehnici a univerzitou ve Vratislavi. Ve Valdštejnské jízdárně v Praze bude tato expozice přístupná veřejnosti do 9. dubna 2007. (mk)

XII. Trienále umělecké knižní vazby

Knihářská báseň

*Já, knihář, vážu knihy všelike,
duchovní světské, malé, veliké,*

*do pergamenu, do desek prkenných,
přikovám dobrý závěr každé z nich*

*a spony, ozdoby pak vytlačuji,
tot' se ví, nejdřív archy zplányruji,*

*na ořízku i něco zlata dám
a za to hodně peněz vydělám.*

Umělecký knihař vytváří konečnou podobu knihy, díla spojujícího umění slovesné s uměním výtvarným.

Knihovna Národního muzea ČR buduje sbírku moderní umělecké knižní vazby již od počátku 20. století. Bohatý a neustále doplňovaný soubor vazeb nyní tvoří více než 3 000 exemplářů. Počátky sbírky byly vytvořeny zásluhou dr. Čeňka Zírta. Jarmil Krecar z Růžokvětu, prvorepublikový pracovník knihovny, napsal a roku 1927 vydal práci *Řemeslo a umění v knize*, v němž představuje nové proudy umělecké knižní vazby.

Vznik české bibliofilie je spjat s moderní českou knižní vazbou – mezníkem je návrh Zdeňky Braunerové k Mrštíkově *Pohádce máje*. Následně se objevuje mnoho osobností, které se zabývaly uměleckou knižní vazbou – např. Ludvík Bradáč, který se odklonil od strojní vazby a vrátil se zpět k ruční vazbě. Z první poloviny 20. století stojí také za pozornost i knižní vazby Alexandra Bydžovského, Antonína Tvrdého, Petry Pospíšilové, Antonína Malíka, Josefa Brouska, Jendy Rajmana, Karla Šilingera, Josefa Váchala a Františka Bílka. Nejdůležitější osobností druhé poloviny 20. století byl Jindřich Svoboda. Dalšími významnými knihaři byli Otto Blažek, Jaroslav Doležal, Ladislav Hodný st., Jan Vrtílek, Jiří Faltus a Jaroslav Olšák.

Prvopočátek Trienále umělecké knižní vazby je spojen s výstavou K 66, která proběhla v roce 1966 v Prostějově. Dr. Pavel Režný zde formuloval nový pohled na uměleckou knižní vazbu – knižní vazba se stala opravdovým uměleckým výtvozem řadícím se na stejnou úroveň jako socha či obraz.

V roce 1973 proběhla v Třebíči výstava významných knihařů – tuto výstavu lze považovat za první skutečné Trienále, ovšem tento název výstava dostala až po šesti letech – roku 1979, kdy ji v Karlových Varech uspořádal knihař Jan Sobota. Trienále léta probíhalo v Muzeu Kroměřížska v Kroměříži. Společenstvo českých knihařů, ustanovené roku 1997, je pořadatelem od roku 2004.

V letošním roce poprvé probíhá Trienále v prostorách Národního muzea. Nepochybně jde o přelomovou událost: XII. Trienále umělecké knižní vazby (od 9. února do 6. května) má nejvyšší účast (50 soutěžících) ve své historii. Odborná porota se sešla 15. prosince minulého roku a udělila celkem 13 cen a 3 čestná uznání. Na slavnostní vernisáži, která proběhla 8. února od 17 hodin v Národním muzeu, předávala ceny Klára Voctářová, předsedkyně Společenstva českých knihařů.

V první polovině devadesátých let došlo k poklesu zájmu o uměleckou knižní vazbu, nyní se však pozornost obrací zpět k těmto nevěstým autorským dílům. Pozitivní je, že zájem o uměleckou knižní vazbu mají mladí lidé, a proto dochází k renesanci knihařského řemesla. Současným trendem v umělecké knihařské tvorbě je skloubení práce výtvarníka a tiskaře. Příkladem jsou práce na doprovodné výstavě knih L. Haňky – jeho grafika provedená na kůži byla využita k vazbě.

Rozsáhlý soubor prací pro Trienále doplňují čtyři doprovodné výstavy. První z nich, *Knihy Ladislava Haňky*, je koncipována jako spolupráce 41 uměleckých knihařů s americkým grafikem českého původu. Ladislav Haňka se k umělecké knihařské tvorbě dostal prostřednictvím své grafické tvorby, inspirací pro něj byl Josef Váchal, s jehož pracemi se seznámil. V Americe se setkal s knihaři Janem a Jarmilou Sobotovými, od nichž se mnohému naučil a kte-

ří pro něj představovali návaznost na tradice knihařské tvorby. Americká knihařská tradice je, jak sám Ladislav Haňka podotkl, zprežhaná, američtí knihaři museli hledat souvislosti ve svém oboru. V umělecké knihařské práci je důležitá jednota obsahu a formy – mnozí američtí knihaři si ale umělecky váží knihy, jejichž obsahová hodnota není vysoká.

Jan Sobota, který se svojí ženou Jarmilou v Americe žil, zná americkou uměleckou knihařskou tvorbu. On sám považoval dříve za nejlepší především francouzskou knihařskou školu, dnes zejména školu anglickou. Amerika se svojí úrovní k těmto školám přiřadila, ale pouze v oblasti prací špičkových knihařů. Zajímavostí je, že Amerika má nejstarší knihařskou organizaci na světě. Porovnáme-li Ameriku s Českou republikou, v Americe nalezneme cca 1 000 ručních knihařů, v ČR asi 100. Uvědomíme-li si však poměr k počtu obyvatelstva, je tomu zcela jinak – a to ve prospěch České republiky.

Druhá doprovodná výstava představuje v podobě 23 vazeb moderní českou knižní vazbu ve 20. století.

Třetí výstava *Já, knihař vážu knihy všelike... seznamuje s procesem ruční tvorby knih – od sázení textu, tisku ilustrací a zpracování knižního bloku až po výrobu knižní vazby. První část výstavy představuje tvorbu vnitřní podoby knihy, druhá její podobu vnější, tedy knižní vazbu.*

Čtvrtá výstava, *Současná bibliofilská nakladatelství*, ukazuje tvorbu dvou současných nejvýznamnějších českých bibliofilských nakladatelství – Aulos a Bonaventura.

Všechny výstavy, přibližující minulou i současnou krásu české umělecké knižní vazby, je možno navštívit v Praze v Národním muzeu až do 6. května. (-hSt-)

Výstava leptů

V letošním roce uplyne 400 let od narození významného německého rytce, který se narodil v Praze, Václava Hollara. K tomuto významnému jubileu uspořádal Kabinet Místodržitelského paláce Moravské galerie v Brně výstavu

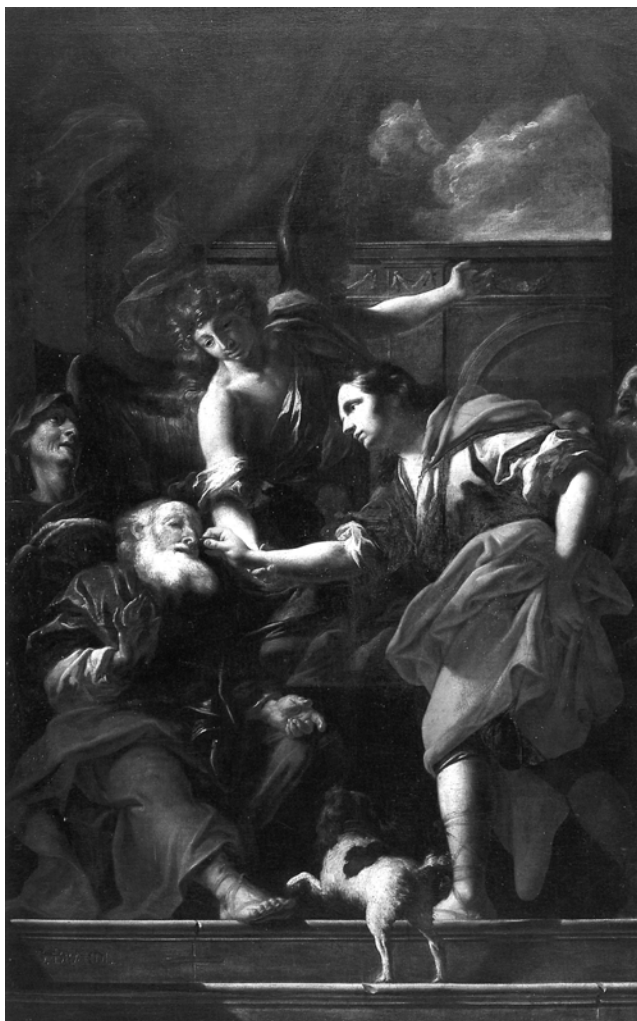
Hollarových leptů. Většina grafik, které Moravská galerie v Brně vlastní, pocházejí z doby, kdy umělec pobýval v Antverpách (1644-1652). Výběr představený v expozici zahrnuje lepty, které Václava Hollara proslavily, například lepty *Veduta Prahy s Karlovým mostem* a *Oděv manželky pražského obchodníka z roku 1636* nebo cyklus *Čtyři roční období*.

Výstava bude v Brně otevřena do 22. dubna tohoto roku. (mk)

Neznámý Brandl

Arcidiecézní muzeum v Olomouci uspořádalo výstavu pod názvem *Malíř neřestí pozemských*. Tato výstava si klade za cíl představit širšímu publiku méně známou část tvorby předního malíře českého baroka Petra Brandla (1668 Praha – 1735 Kutná Hora).

Tvorba Petra Brandla je spojována především s náboženskou tematikou. Díla vystavená na současné expozici zachycují výjevy ze života běžných smrtelníků, například kuřáků, pijanů nebo prostitutek. Kurátor výstavy Ondřej Jakubec k tomu řekl, že „Brandlovy obrazy světského charakteru jsou výjimečné. Jejich smyslem není jen ukazovat banalitu všedního dne, mají skryté morální poselství. Ukazují lidské neřesti a nabádají křesťana k tomu, aby vedl ctnostný život“.

Petr Brandl, *Uzdravení slepého Tobiaše*, kolem 1705, olej, plátno, 259 x 177 cm, Muzeum hl. města Prahy

V Brandlových dílech s pozemskou tematikou je patrná osobnost tvůrce jako člověka žijícího bohémským způsobem života, a tento úhel pohledu na dílo známého umělce je zcela nový. Petr Brandl byl totiž vždy prezentován spíše jako malíř ve službách církve a jeho tvorba oslavovala svaté.

Výstava *Malíř neřestí pozemských* v Olomouci bude otevřena do 22. dubna tohoto roku. (mk)

Andy Warhol v Ostravě

Do 14. března je v ostravské galerii Fiducia otevřena výstava díla Andy Warhola, jedné z největších postav moderního umění. Výstava byla uspořádána k 20. výročí úmrtí krále pop-artu a je součástí akce nazvané *Andy Warhol: Život a Smrt (Death and Life)*. Doprovází ji „warholovský“ festival. Celou akci pořádá společnost Sevenmedia ve spolupráci s Muzeem moderního umění Andyho Warhola ze slovenských Medzilaborců. (mk)

Karikatury Ivana Steigra

Na sklonku loňského roku vyšla v mnichovském nakladatelství Prestel monografie, která představuje tvorbu všestranného umělce Ivana Steigra. Ivan Steiger se ve svých začátcích prosazoval jako česká literární naděje a později jako ilustrátor knih a některých kulturních časopisů. Proslavil se ale především jako politický karikaturista – jeho karikatury odsuzující sovětskou okupaci v srpnu 1968 obletěly celý svět. Jejich autor se díky tomu stal pro normalizační režim nežádoucí a nezbylo mu nic jiného než odejít i s rodinou do exilu.

Ivan Steiger se usadil v Mnichově a hned vydal *Pražský deník*, který soustřeďoval soubor vybraných politických karikatur. Záhy se soustředil i na malbu. V současné době tvorba tohoto umělce v sobě zahrnuje různé žánry – kresbu, karikaturu, malbu a také film.

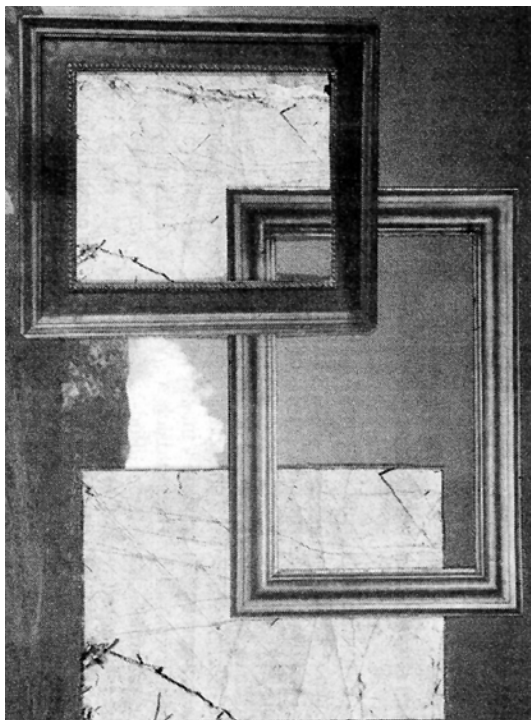
V publikaci se představují obrazy i kresby Ivana Steigra ve velké výrazové šíři. Jeho volná tvorba navazovala zcela přirozeně na meziválečnou modernu. Svým výrazem se zařadil mezi některé umělce šedesátých let, jejichž umělecký projev se pohybuje na hranici mezi realitou a abstrakcí – působí na něj dětský svět, který dovedou tito autoři citlivě vnímat a chápat.

Na Ivana Steigra se v Čechách neprávem zapomíná, což dokazuje i to, že není zastoupen ani v *Encyklopedii výtvarného umění* vydané Akademií věd v roce 1995. Jako velmi pozitivní můžeme tedy vnímat ten fakt, že alespoň v Německu se vydáním obsáhlé publikace připomněla tvorba českého umělce, jehož karikatury zaplňovaly během okupace Československa v srpnu roku 1968 v pražských ulicích takřka každé volné místo. (mk)

Současný svět z různých pohledů

Před časem skončila v pražské Galerii Smečky zajímavá výstava, která rozhodně stojí za připomenutí. V prostorách známé pražské galerie se veřejnosti představili čtyři výtvarníci, jimž je společná všestrannost zájmů, mnohostrannost uměleckého projevu a především záliba v koláži.

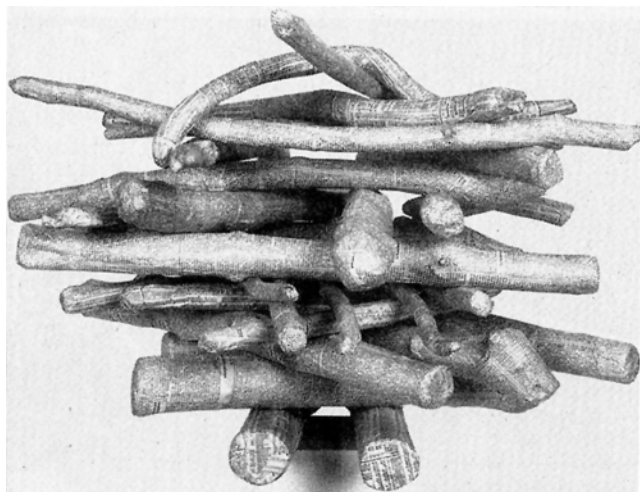
První výtvarnice Staša Fleischmannová (nar. 1919) žije střídavě v Paříži a Praze a již dlouhá léta se zabývá fotogra-

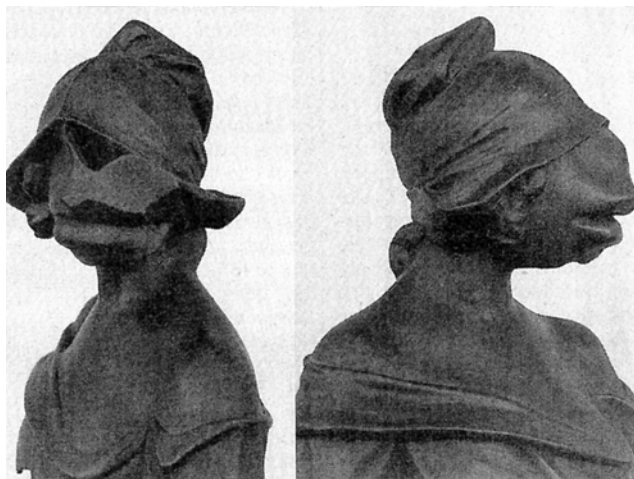
Staša Fleischmannová, z cyklu *Zarámovaná příroda*, 1986

fií. Studovala u profesora Funkeho a se svojí sestrou založila proslulý fotografický ateliér OKO na Národní třídě v Praze. Manželem Staši Fleischmannové byl básník Ivo Fleischmann, s nímž žila v Paříži a do své vlasti se mohla vrátit až po roce 1989. Fleischmannová se věnuje fotomontážím z vlastních fotografií. Vytvořila několik zajímavých souborů – k nim patří cykly na počest velkých světových malířů například Dalího, Kandinského nebo Braqua.

Dalším z vystavovaných umělců byl Karel Trinkewitz (nar. 1931). Tento kreslíř, literát a autor koláží se po roce 1989 rovněž napůl vrátil z vynuceného exilu do vlasti. Do Německa a Švýcarska odešel po podpisu Charty 77. Karel Trinkewitz je nejen všestranný publicista, básník, prozaik a esejista, ale zároveň také nadaný výtvarník. Tvoří koláže nebo asambláže, do nichž jakoby náhodou komponuje prožitky, vzkazy i vzpomínky, kombinuje věci denní potřeby, recykluje. Také Trinkewitz svojí tvorbou oslavuje velké osobnosti výtvarného umění nebo umění a vědění v širším smyslu – od Komenského přes Freuda, Rousseaua až tře-

Karel Trinkewitz, *Pocta Jiřímu Kolářovi*, 1983

Jiří Ladocha, *Capriccios*, 2005

ba ke Kamilu Lhotákovi. Jeho inspirací je východní umění, je obdivovatelem kaligrafie. Podstatou jeho tvorby je humor, někdy poněkud svérázný, ale vždy přítomný.

Sochař, malíř a grafik Jiří Ladocha (nar. 1942) emigroval v roce 1968 do Kanady. Živil se příležitostnými pracemi, ale přitom zkoušel malovat a věnoval se grafické tvorbě. Od sedmdesátých let začal vystavovat a jeho díla jsou zastoupena v mnoha sbírkách doma i v zahraničí. V současné době žije Ladocha střídavě v Kanadě a u Klatov. Pro tvorbu Jiřího Ladochy je příznačná bohatá fantazie jako odpověď na absurditu světa kolem něj. Jeho sérii hlav odborníci přirovnávají ke Goyovým vizím. Zajímavé jsou jeho čtvercové kompozice a působivé jsou i jeho reliéfy z postříbřených vlnitých plechů. (mk)

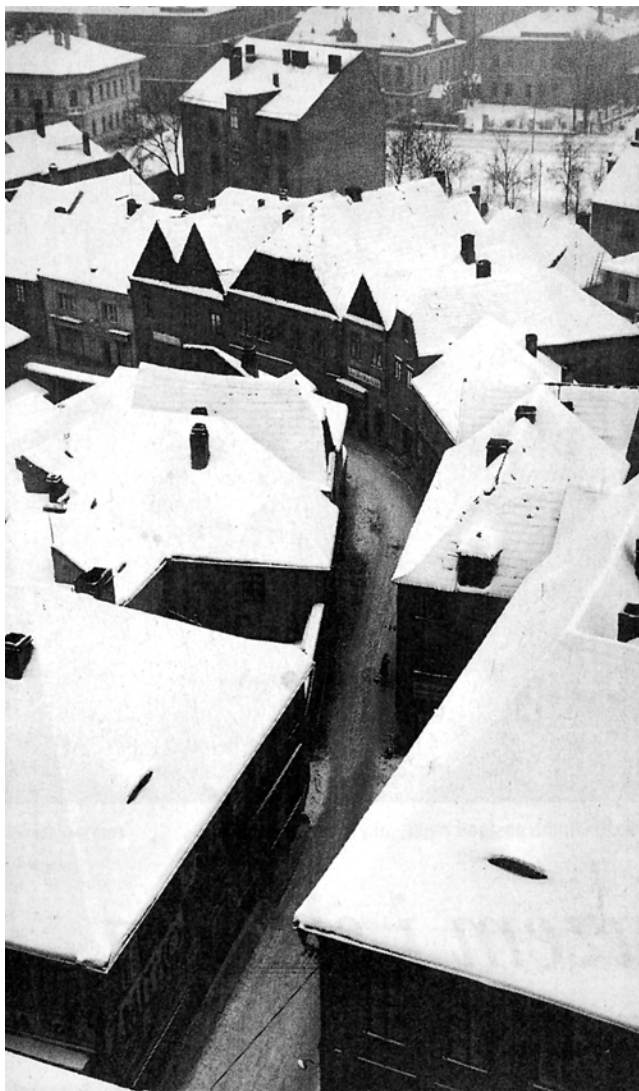
Stálá galerie Jana Saudka

V pražské Celetné ulici byla otevřena stálá galerie populárního fotografa Jana Saudka. Při příležitosti oficiálního otevření Galerie byla uvedena na trh také nová kniha *Pouta lásky*, kterou uspořádala Sára Saudková. V Galerii Jana Saudka je instalováno 110 fotografií, včetně velkoformátových nebo doposud nikde nepublikovaných, a také autorovy nejnovější portréty. (mk)

Adolf Born v Paříži

V pařížské galerii Le Pont Neuf probíhala výstava ilustrací předního českého výtvarníka Adolfa Borna ke knize *Golem*. Současně proběhla prezentace francouzského vydání knihy, jejíž autorkou je Hana Neborová. Kniha, která zpracovává téma staré pražské židovské legendy, je již v pořadí čtvrtá, která vychází ve Francii s Bornovými ilustracemi – první byly *Bajky* Jeana de La Fontaina, poté *Tři mušketýři* Alexandra Dumase a jako třetí *Pohádky bratří Grimmů*. Zásahu na vydání všech těchto svazků má pařížské nakladatelství Grund, jehož majitel Alain Grund velmi ocenil spolupráci s Adolfem Bornem a řekl, že v ní bude i nadále pokračovat. V současné době Adolf Born pracuje na ilustracích k francouzskému vydání *Knihy džunglí* Rudyarda Kiplinga. Podle jeho vlastních slov je to jeho nejdelší kniha.

V roce 2003 byl Adolfu Bornovi za jeho umělecké působení ve Francii udělen řád Rytíř umění a literatury. (mk)

Louny Jaromíra Funkeho

Vyšel soubor fotografií Jaromíra Funkeho

Díky nakladatelství Torst a Anně Fárové se na českých knižních pultech objevil soubor fotografií jednoho z významných představitelů české avantgardní fotografie Jaromíra Funkeho, který zachycuje Louny za druhé světové války. První svazek městské monografie *Můj Kolín* vyšel v roce 1947. Jaromír Funke byl rodák ze Skutče a v Kolíně dlouhá léta žil a v letech 1930-1939 ho i fotografoval. Snímky Kolína vznikaly již v období Protektorátu Čechy a Morava, od února 1940 do května 1941, kdy byla otevřena výstava *Louny ve fotografii Jaromíra Funkeho*. V roce 2003 vydal Torst v edici Fototorst průřez dílem Jaromíra Funkeho a zde se rovněž objevily čtyři snímky z Loun.

Jaromír Funke (1896-1945) studoval na kolínském reálném gymnáziu a poté začal navštěvovat přednášky na lékařské fakultě v Praze. V roce 1919 přestoupil na právnickou fakultu a zároveň začal studovat filozofii a dějiny umění. Poté vyučoval v Bratislavě a také na Státní grafické škole v Praze, kterou vedl světoznámý designér Ladislav Sutnar. Mezi přátele Funkeho patřili například výtvarník Zdeněk Rykr nebo Josef Sudek. (mk)

57. ročník mezinárodního filmového festivalu Berlinale

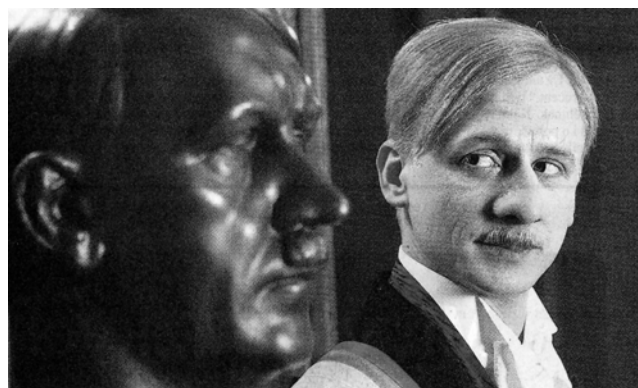
V Berlíně skončil 57. ročník mezinárodního filmového festivalu Berlinale, který se řadí mezi tři nejvýznamnější filmové přehlídky na světě. Představily se tu stovky filmových novinek, největší pozornost byla upřena na dvaadvacet soutěžních snímků – sedmnáct mělo světovou premiéru. Porotě letos předsedal scenárista a režisér Paul Schrader. Hlavní cenu si odnesl režisér Wang Čchüan-an za poetický a humorný snímek *Tchujín sňatek*. Druhé nejvýznamnější ocenění – Velká cena poroty spojená se soškou Stříbrného medvěda – připadla argentinskému filmu *El Otro (Jiný)* režiséra Ariela Rottera. Tento film dostal také cenu pro nejlepšího herce – Julia Cháveze. Další Stříbrné medvědy dostala jako nejlepší herečka Němka Nina Hossová z filmu *Yella* režiséra Christiana Petzolda, za režii izraelský tvůrce Joseph Cedar za film *Beaufort*, dále herecký kolektiv z hollywoodské produkce *The Good Shepherd (Dobrý pastýř)* režiséra Roberta De Nira, ve kterém hráli mimo jiné Matt Damon a Angelina Jolie, a David Mackenzie za hudbu k britskému filmu *Hallam Foe*.

Po sedmnácti letech se v hlavní soutěži objevil i český snímek: hrabalovská adaptace *Obsluhoval jsem anglického krále* režiséra Jiří Menzla. Film získal finančně nedotovanou cenu Mezinárodního svazu federace filmových kritiků (FIPRESCI). Jury FIPRESCI patří k vůbec nejstarším neoficiálním porotám, neboť vznikla na začátku třicátých let. Působí ve čtyřech desítkách zemí a obesílá zhruba stejný počet festivalů. FIPRESCI vznikla s cílem propagovat a rozvíjet filmové umění a dohlížet na profesní zájmy.

Režisér Menzel, držitel Oscara za přepis Hrabalových *Ostře sledovaných vlaků*, získal v roce 1990 na jubilejním 40. ročníku berlínského festivalu za *Skřivánky na niti* hlavní cenu Zlatého medvěda. Film natočil už koncem šedesátých let a za totality patřil k takzvaným trezorovým snímkům, které se nesměly promítat.

Snímek *Obsluhoval jsem anglického krále*, s rozpočtem 85 miliónů korun, také získal jedenáct nominací na Českého lva, jejichž držitelé budou vyhlášeni 3. března v Praze.

Soutěž a celý festival odstartoval francouzský životopisný snímek o slavné šansonierce Edith Piaf *La Môme*. Režisér Olivier Dahan svěřil hlavní roli Marion Cotillard, sekundují jí například Gérard Depardieu nebo Sylvie Testud. Tento film se částečně natáčel v Praze a vznikl s přispěním českého koproducenta.

Z filmu *Obsluhoval jsem anglického krále*

Na rozdíl od předchozích let se v soutěži objevily jen dva německojazyčné snímky, což příliš nekoresponduje s úspěchy německé kinematografie z uplynulých let. Jeden z nich je německo-rakouský film *Die Fälscher* (Padělatelé), který vypráví o falšování britských bankovek v koncentračním táboře Sachsenhausen. Jako předloha posloužila kniha *Ďáblova dílna* Adolfa Burgera, původem ze Slovenska, nyní žijícího v Praze.

Na Berlinale se prezentoval Karlovarský festival – večírkem, který patří k nejvyhledávanějším, i zlínská přehlídka filmů pro děti a mládež a jihlavský festival dokumentů. České filmy, o nichž je tu konečně i díky snaze českého filmového centra zase slyšet, se všechny na Berlinale sešly ve druhé polovině festivalu.

Ondříčkův film *Grandhotel* tu měl mezinárodní premiéru v programu velmi sledované sekce Panorama. Režisér film představil spolu se svými herci Klárou Issovou a Markem Taclíkem a producentem Kryštofem Muchou. Klára Issová a její slovenská kolegyně Táňa Pauhofová byly vybrány mezi *Shooting Stars*, tedy mezi šestadvacet největších evropských hereckých nadějí. V tří denním nabitém programu na ně čekaly například schůzky s castingovými agenty z různých koutů Evropy, kteří se tu snaží objevit nové herce. *Shooting Stars* také dostali ocenění na slavnostním ceremoniálu. V sekci Fórum byl uveden film *Petra Nikolaeva ... a bude hůř*.

Za „český“ úspěch lze svým způsobem považovat i diváckou cenu pro britsko-americký dokument *Blindsight* o výpravě nevidomých horolezců, na němž pracoval kameraman českého původu Petr Cíkhart.

Tom Stoppard v Národním divadle

Českou premiéru hry britského dramatika Toma Stopparda *Rock'n'roll* v Národním divadle otevřelo živé vystoupení skupiny *Plastic People of the Universe*.

Zlínský rodák Tom Stoppard se osobně zúčastnil uvedení své hry v Národním divadle, do Prahy přiletěl z New Yorku. Hru přeložila do češtiny Jitka Sloupová a hlavní role v inscenaci Ivana Rajmonta ztvárnil David Prachař, Alois Švehlík, Miluše Šplechtová a Jan Hartl. „*Rock'n'roll* hraje i proto, že máme herce, s nimiž jsme se do tak náročných hry mohli pustit,” zdůraznil Rajmont.

Děj hry, kterou autor věnoval Václavu Havlovi, se odehrává v rozmezí dvaadvaceti let – začíná v Cambridgi po vpádu sovětských vojsk do Československa v roce 1968 a končí koncertem *Rolling Stones* na Strahově v srpnu 1990. Rokenrolová muzika tu spojuje totalitní Československo a svobodnou Británii. Naše nedávná historie je v textu viděna z dvojí perspektivy – na jedné straně jsou disidenti Jan a Ferdinand a na druhé Max, anglický marxista, kterého nepřesvědčí ani sovětské tanky v Praze. U Maxe, profesora v Cambridgi, studuje Jan, který se po sovětské okupaci v 1968 vrací domů, aby zachránil rock ve své zemi. Podle Václava Havla chartista Jan chvílemi tlumočí názory Milana Kundery, jindy zase Jirouse. „Kdybych měl hledat sama sebe, tak bych se asi spíš našel v té postavě Ferdinand, což je jméno převzaté z mých jednoaktovek – *Ferdinand Vaněk*,” uvedl v rozhovoru pro *LN*.

Rock'n'roll měl premiéru loni 14. června v Londýně v *Royal Court Theatre* v režii Trevora Nunna, zúčastnili se jí mj. Václav Havel či Vratislav Brabec a Martin Jirous

z *Plastic People*. Havel hru označil za událost loňské sezóny a o chystané inscenaci v Praze se vyjádřil, že to bude velký oříšek. „Stoppard použil spoustu parafrází a citátů z textů Milana Kundery, Jirousových a mých, ale ty postojí trochu cirkulují, takže žádná z postav není jednoznačně identifikovatelná s nějakým svým vzorem – že by tam byl jakýsi Havel nebo Kundera. Ale dohromady ta hra dává velký smysl a je zajímavá tím, že je vše viděno anglickýma očima, s nadhledem, že je v ní i hodně o britských poměrech. Asi se bude hrát všude po světě a naše realie podány v této anglické interpretaci budou pravděpodobně daleko srozumitelnější, než kdyby to napsal nějaký zdejší účastník těch dějů,” řekl.

Česká premiéra *Rock'n'roll* je prvním uvedením hry mimo Británii. Zájem o ni ve světě je veliký, podle Stoppardovy agentky byla práva již prodána do Skandinávie, Německa, Itálie, Srbska a Řecka. Chce ji Japonsko, Rumunsko a Polsko. Jedná se i o uvedení v USA.

Válka nových seriálů v české televizi

Stranou stojí jen Prima, jež sází na premiérovou zábavu. Soutěž *Ber nebo neber* spadla proti prvnímu dílu skoro o dvě stě tisíc diváků na 1,4 miliónu, show *Hvězdy u piana* se nedostala nad osm set tisíc lidí. Zato ČT a Nova se chtějí trumfovat sledovaností kolem dvou miliónů.

Příkopy, již na ČT odstartovaly epizodou *Stopařka*, volně navazují na předchozí *Náměstíčko* a *Náves*, které skutečně vidaly dva milióny zájemců. Cyklus příhod se vrací s původními i novými hrdiny v podání Ljuby Skořepové, Josefa Vinkláře či Václava Postráneckého, s premiérovou písní Lucie Bílé a příslibem, že *Příkopy* vyjdou i knižně. „Kvalitou se šest nových dílů vyrovná těm předchozím, některé je dokonce psychologicky a herecky ještě převyšují,” slibuje režisér Jaroslav Hanuš.

I vítězka diváckých anket, *Ordinace v růžové zahradě*, se držela sledovanosti nad dva milióny lidí a díl od dílu ji zvyšovala, než se na pár týdnů odmlčela. Ted se představí čtvrtou řadu doktorských osudů, kterou jeden z aktérů, Petr Rychlý, žertem shrnul: „Hodně lásky, hodně dětí, to je pro lékaře dobré!” Jeho kolega Pavel Nový dodává: „I pro důchodce; má na nás kdo pracovat.” Do děje kromě starých známých vstoupí nové postavy, jež zamíchají dosavadními vztahy. Hlavní zásady však tvůrci nemění. „Žádná aktuální politika, to je zabiják filmu i seriálu.” *Ordinace* loni v úterky a čtvrtky porážela *Rodinná pouta* či *Velmi křehké vztahy* Primy, nyní má navíc v seriálu *Světla pasáže* soka uvnitř Novy. „Nesoupeříme, naopak spolupracujeme,” směje se Sebechlebský. Když prý šikovný herec v *Ordinaci* „umře”, nabídne ho ve vedlejším ateliéru do *Světla pasáže*; říkají tomu Schindlerův seznam.

Ve *Světlech pasáže*, seriálu, který je vidět na Nově, hraje Monika Hilmerová a Markéta Plánková právničky z advokátní kanceláře, které kromě obtíží klientů zaměstnávají i osobní problémy. Další role vytvoří Jana Hlaváčová, Michaela Kuklová či Jiří Dvořák a kromě hereckých veličin či ceněného režiséra Jaromíra Polišenského skýtá záruku scenáristka Eva Papoušková, autorka obou řad *Pojišťovny štěstí*. Navíc se v pasáži kromě advokátní kanceláře nacházejí také kavárna, květinářství, masážní salon a jiná místa, odkud mohou přibývat další seriáloví hrdinové středečních večerů. Jak dlouho? Dokud se budou líbit.

ZE SVĚTA HUDBY

Slzy Alexandra Velikého

Ve Stavovském divadle byla poprvé uvedena opera Tomáše Hanzlíka *Slzy Alexandra Velikého* (*Lacrimae Alexandri Magni*). Objednalo si ji u něj Národní divadlo poté, co se v rámci projektu *Bušení do železné opony* úspěšně prezentoval s Ensemble Damian svou *Nevinnou Ytou* a společně s Vitem Zouharem operou *Torso*.

Projekt *Bušení do železné opony*, započatý Jiřím Nekvasilem a Danielem Dvořákem v sezóně 2001/2002 ještě ve Státní opeře a pokračující s jejich přestupem do ND před oponou Stavovského divadla, je jedním z nejvýraznějších přínosů pro oživení domácí operní tvorby. Oka síta této operní „školky“ byla sice příliš propustná, nicméně za pět let zachytila několik talentovaných tvůrců; je dobře, že někteří z nich dostali další šanci.

Jedním z nejzajímavějších autorů, kteří úspěšně absolvovali tuto „přípravku“, je skladatel a muzikolog Tomáš Hanzlík (1972), který (často společně s Vitem Zouharem) vstoupil do povědomí jako vedoucí pozoruhodného souboru Ensemble Damian (1996), zaměřeného na hudební oblast Hanzlíkovi zatím nejbližší – piaristické skladatele a texty 17. a 18. století.

Vztah k baroku je základním rámcem i Hanzlíkovy nové opery *Slzy Alexandra Velikého*. Za základ libreta zvolil anonymní latinský text školské hry, určený studentům řečnickví a poezie dietrichsteinského gymnázia v Lipníku nad Bečvou v roce 1764. Dvanáctiletý Alexandr Makedonský, budoucí dobyvatel, se touží co nejdříve proslavit odvážným činem, než mu jeho otec, král Filip, dobude zbývající říše a všechna vítězství vyčerpá. Účelově si vyloží věštbu o slzách, které ho čekají, a v naději, že to je ta toužená příležitost, zbrkle chystá vojenskou výpravu na pomoc otci, aby vybojoval svou první vítěznou bitvu. Ze snění o triumfu je však probrán poslem, který oznámí další Filipovo slavné vítězství – mladičká hrdina se rozpláče a okusí i ošidnou výkladu orákula.

Berme premiéru *Slz* jako nepřehlédnutelné stvrzení, že mladí tvůrci „jsou tady“ – nic více, ale ani nic méně. I tak ale snese tato operní novinka srovnání s pokusy našich zralejších tvůrců o soudobou operu. Podobně jako Ale-

Scéna z opery *Slzy Alexandra Velikého*

xandr si Hanzlík na své triumfy bude ještě muset „počkat“. Již teď je ale zřejmé, že šanci se jich dočkat rozhodně má – dešifruje-li věštbu svého vlastního osudu.

Jubileum Karla Husy

Ve Spojených státech amerických probíhaly oslavy 85. narozenin česko-amerického skladatele Karla Husy. Karel Husa se narodil 7. srpna 1921 v Československu. Studoval v Paříži, kde se rozhodl po roce 1948 zůstat, a stal se profesorem skladby na Cornellově univerzitě v Ithace ve státě New York ve Spojených státech amerických.

V rámci jubilea byla ve Washingtonu uvedena symfonická skladba tohoto autora *Apoteóza této země* v podání vojenského dechového orchestru. Poté zazněla tato skladba ještě ve dvojím provedení v Rochesteru.

V Orlando na Floridě se uskutečnil čtyřdenní festival z Husových skladeb, v Luisville byl uveden *Koncert pro violoncello a orchestra* Husova nová kompozice.

V Carnegie Hall v New Yorku zazní 8. března slavnostní koncert ze skladeb nositelů Grawemeyer Award – Karel Husa obdržel toto ocenění v roce 1993 za *Violoncellový koncert*. (mk)

Všechno je jenom jednou

Všechno je jenom jednou, to je titul „životního příběhu Václava Neckáře“, který vyšel v nakladatelství XYZ. *Bláznivá láska* se jmenuje nové CD archivních prvních nahrávek, jež zpěvák pořídil v roce 1965.

Uběhlo více než čtyřicet let od časů, kdy z plzeňského divadla Alfa začaly unikat zprávy o „zajímavém klukovi“, který zpívá rock'n'roll, má hlas, rozsah, přirozenost a skáče jako o život. V podstatě už od té doby se s Václavem Neckářem počítá jako se stálíci české populární hudby a najde se jen málo těch, kteří by mu něco vyčítali. Většinou si vybíral písně se vkusem, neuhnul od chlapeckého projevu, který se nestal trapným, ani když zpěvákovi a nevěštnímu herci bylo padesát či dokonce šedesát let. Ne-pochybně čas na životopisnou knihu nazrál.

„Jsem ještě příliš mladý na vzpomínání,“ napsal prý Jaroslav Kříženeckému a nedal se zlákat ke spolupráci na své monografii. Autor „neautorizovaného životopisu“ měl tedy volnou ruku. Mohl o svém oblíbenci napsat knihu bez svazující supervize. Pochtivě posbíral data, fakta, diskografii i bibliografii, seřadil časovou osu důležitých bodů Neckářova života, sebral i tradiční „ohlasy“ (jeden překvapivý od Dustina Hoffmana z roku 1965: „Neměl jsem žádný vzor, ale před natáčením filmu *Absolvent* jsem viděl český film *Ostře sledované vlaky* a zaujal mne představitel hlavní role.“). Sympaticky doprovodil svůj text i texty písní Václava Neckáře, jež graficky úhledně lemují vyprávění.

V líčení Neckářova osudu i kariéry se Kříženecký spoléhá na „otevřené zdroje“, což znamená, že cituje, aniž bychom věděli odkud, velmi často dává slovo samotnému Václavu Neckářovi – patrně vybírá ze zpěvákových dobových rozhovorů, odkazy tu však rovněž nenajdeme. To vše poněkud omezuje možnost objektivitu portrétu, který autor kreslí. Nepouští se do hodnocení, jde svému objektu

„po srsti“. Přitom zrovna Václav Neckář by i kritičtější pohled snesl – neubral by mu na originalitě ani hodnotě. Písničky z Alfy Mladý, zvonivý a dychtivý se jeví Václav Neckář na CD *Bláznivá láska*, které vydal Radioservis s Producentickým centrem Františka Rychtaříka. Dvacítka písní byla nahrána v plzeňském rozhlase v letech 1964 až 1966. Jazzovou skupinu divadla Alfa tehdy vedl Bohuslav Ondráček a Václav Neckář byl spolu s Martou Kubišovou jeho objevem, když hledal interprety a autory pro rockové – nejen importované – písně. I po tolika letech je příjemné a podnětné je slyšet. (Marta Švagrová, LN)

Plastici poprvé v Anglii

V sále Queen Elizabeth Hall v Londýně uspořádala svůj první koncert skupina The Plastic People of the Universe. Koncert české rockové skupiny zorganizovalo České centrum Londýn při příležitosti oslav 30. výročí Charty 77. Již od loňského léta je v Londýně vyprodána hra Toma Stopparda *Rock'n'Roll*, v níž právě klíčovou úlohu hraje osud skupiny The Plastic People of the Universe. (mk)

Mozartův klavír byl vystaven

Národní muzeum vystavilo v Pantheonu historický kladivkový klavír, na který údajně hrál Wolfgang Amadeus Mozart při první návštěvě Prahy v lednu 1787. Tento vzácný nástroj byl po zrestaurování vystaven ve Vídni. V minulosti byl pak umístěn na Bertramce, která je nerozlučně spjata s Mozartovými pražskými pobyty. V současné době se tento instrument definitivně vrátil do sbírek Muzea české hudby, které patří pod Národní muzeum. V jeho bohatých sbírkách je například klavír mladého Bedřicha Smetany nebo křídlo, na němž v Praze koncertoval Franz Liszt. Kolekce hudebních nástrojů obsahuje na 2 800 kusů, a to od nástrojů smyčcových a drnkacích přes klávesové, dechové a blanozvučné až po nástroje mechanické. Expozice nabízí návštěvníkům také vzácné smyčcové nástroje proslulých italských a pražských houslařů, dřevěné dechové nástroje českých nástrojařů z dob Bachových a Mozartových nebo například harfu z rodiny Františka Palackého. V nově upravené budově bývalého kláštera, kostela a později archivu v Praze na Malé Straně je instalována od roku 2004 hlavní expozice hudebních nástrojů s názvem *Člověk – nástroj – hudba*. Jsou zde k vidění housle od Antonia Stradivariho, Giuseppe Guarneriho del Gesù, Guadagniniho nebo houslařských rodů Špidlenů a Pilařů. (mk)

Klavírkový klavír pamatuje Wolfganga Amadea Mozarta

Kapela Precedens

V roce 2007 slaví 25. výročí svého vzniku kapela Precedens, k níž se nedávno po bezmála desetileté přestávce vrátila zpěvačka Bára Basiková. Koncem minulého roku vydala Basiková s Precedensem novou desku nazvanou *ABPOPA (Aurora)*. Skupina se svojí staronovou zpěvačkou připravila koncertní program, který mapuje čtvrtstoletí fungování kapely s důrazem na nejnovější tvorbu. Precedens se vyvinul počátkem osmdesátých let ze studiového projektu Martina Němce a Jana Sahary Hedla, jimž později pomohla tvář kapely dotvořit právě Basiková. Debut *Doba ledová* skupina vydala v roce 1987; dále jí vyšly například desky *Věž z písku*, *Pompeje*, *Lalalá* nebo *Drž hudbu!* Někteří členové souboru rovněž s Basikovou spolupracovali na vydávání jejich sólových alb, své kritikou ceněné desky s nimi natáčel také Hedl.

Nynější Precedens dále tvoří kromě nového baskytaristy Adama Stivína původní členové kapely – klávesista Pavel Nedoma a bubeník Miroslav Turek. Hostem koncertů má být projekt Lili Marlene, druhá kapela Martina Němce připravující v současné době svůj studiový debut. Jádro kapely tvoří někteří členové Precedens, ale především zpěvačka Dáša Součková.

Němec kromě práce pro obě zmíněné kapely pracuje na přípravě celovečerního filmu s pracovním názvem *Tma*, který má v roce 2007 natáčet režisér Juraj Herz. K tomuto filmu Němec napsal scénář a bude pro něj komponovat i hudbu a spolupracovat na jeho výtvarné stránce. (kk)

Rockový klasik Marián Varga slavil 60. narozeniny

Slovenský skladatel a klávesista Marián Varga oslavil koncem ledna 60. narozeniny. Nedávno vydal CD s Moyzešovým kvartetem, špičkovým komorním tělesem, a chystá se v březnu do České republiky. Na počátku své umělecké dráhy spolupracoval se zpěvákem Pavolem Hammelem ve skupině Prúdy, později získalo popularitu trio Collegium Musicum, v němž se spolu s basistou Fedorem Frešem a bubeníkem Dušanem Hájkem věnoval originálním fúzí rockové a vážné hudby. Přitom se průběžně vracel k písničkové tvorbě, je rovněž autorem filmové a scénické hudby. (kk)

Světová operní hvězda Eva Randová oslavila koncem minulého roku 70. narozeniny

Na krušné začátky vzpomíná umělkyně Eva Randová (nar. 31. 12. 1936 v Kolíně) už s humorem. Původním povoláním učitelka (vystudovala Vyšší pedagogickou školu v Ústí nad Labem a zároveň brala hodiny zpěvu u profesorky Jitky Švábové), ale matematiku a tělocvik učila pouhé dva roky, a pak šla na konzervatoř. Také závodně plavala – jejími disciplínami byl motýlek a prsa. Dotáhla to až na československý rekord v polohové štafetě.

Začínala v roce 1961 v Kladenské zpěvohře, tu však záhy zrušili. V Českých Budějovicích jí řekli, že „nemá hlas ani pro sbor“ a v Olomouci také neuspěla. Ani v Brně, kde hostovala, jí nenabídli angažmá. Angažoval ji teprve dirigent Zdeněk Košler v Ostravě, kde zpívala šest let až do osmašedesátého roku. Ale i tady jí umělecká rada řekla, že

„tento hlas není pro Ostravu“. Košler pak vždycky Rando-
vé s úsměvem říkal „oni měli pravdu, Evičko“. A měli, jak
dovzdělala její světová kariéra.

Z Národního divadla ji mimo jiné odvedla bytová krize
a Pragokonzert. V roce 1970 vzala nabídku z Norimberku.
V Německu, kde se pak i vdala, už zůstala jako sólistka
stuttgartské opery, později zde také získala prestižní titul
komorní pěvkyně.

Její temně zbarvený znělý mezzosoprán ji vynesl do
výšin Metropolitní opery v New Yorku (jako Fricka ve
Wagnerově *Zlatě Rýna* se na tuto scénu pak stále vracela),
milánské *La Scaly*, Covent Garden či pařížské Velké
opery. Její doménou byl tragický wagnerovský mezzosop-
ránový repertoár, ale blízké jí byly také romantické emoce
Verdiho hrdinek. Mezi její nejmilejší role patřila Eboli z *Do-
na Carllose* či Santuzza z Mascagniho *Sedlák kavalír*. Fe-
nomenální byla podle kritiků také v Janáčkových operách
jako Kostelníčka v *Jenůfě* či Kabanicha v *Kátě Kabanové*.

Byla ředitelkou Státní opery v Praze, kam nastoupila
v roce 1995-1998 – poučena z chyb své předešlé několika-
měsíční práce intendantky Janáčkovy opery v Brně – a za-
jistila pražskému souboru významné místo na světové scé-
ně. Dnes ráda podává pomocnou ruku nadějným uměl-
cům, nejenom na svých mezinárodních letních kurzech,
které pořádá v ústecké základní umělecké škole, která už
desátým rokem nese její jméno.

Matka tří dcer a několikanásobná babička si teď koneč-
ně užívá života. Má ráda zvířata, přírodu, miluje plavání
a lyžování. „Na dráze pěvkyně jsem dosáhla více, než jsem
si kdy představovala,“ shrnula před časem splnění svých
operních ideálů charismatická umělkyně. (kk)

Jaroslav Hutka slaví v tomto roce šedesátiny

Ročník 1947. Počátkem šedesátých let nedokončil studium
na střední uměleckoprůmyslové škole. Od roku 1971 patřil
k vůdčím osobnostem folkového sdružení Šafrán. Se Stát-
ní bezpečností měl střety dlouhá léta, v roce 1975 na něho
byl veden vyšetřovací spis kvůli hanobení rasy, národa
a přesvědčení. Dokonce kvůli tomu Státní bezpečnost vy-
pracovala rozsáhlou analýzu Hutkových vystoupení, která
rozhodně stojí za pozornost.

Jako podklad analytikům StB posloužil magnetofono-
vý záznam Hutkova recitálu na Loutkové scéně Domu od-
borů v Chocni ze 7. února 1975. „Zde dvojsmyslnými výro-
ky napadal SSSR a hanobil republiku,“ konstatoval ve své
zprávě náčelník odboru vyšetřování StB, ale našel pro
Hutku i polehčující okolnost. „Je třeba vzít v úvahu, že Ja-
roslav Hutka nevymyslel žádné nové formy ideologicko-
diverzní práce a že všechny jeho výroky byly již v minulých
letech různými osobami pravicového zaměření v různých
modifikacích proneseny,“ napsal náčelník.

Soupis Hutkových domnělých provinění je dlouhý, ve
vyšetřovacím spise zabírá dvacet hustě psaných strojopis-
ných stran. Na okraj stránek, vedle přepisu zpěvákova vy-
stoupení, si estébáci zapisovali své glosy. Poznámky po
stranách spisu se na mnoha místech opakují, snad nejčas-
tější zní „útok na politické poměry po roce 1968“. Estébáci
texty reflektují poněkud paranoidně, za útok na poměry
považují i verš o vysokém napětí a elektrifikaci.

Píseň, kterou zpěvák věnoval ekonomické fakultě v Pra-
ze, analytik označil za útok na socialistické výrobní vztahy.

Ve verších „nějakou dobu chodili vrávoravým krokem,
mluvili o smrti a o zlém počasí“ policejní vykladač viděl
„beznadějnost dnešních dnů“. Znamý Hutkův song, kde
se zpívá o podivné době a smutné náladě města Litvíno-
va, dali estébáci rovněž do podivné souvislosti. „V Litví-
nově je festival politické písně – nutné vyjasnit, zda proto,“
poznámek si policejní analytik. Doslova hody nabídl
estébákům píseň *Proč, proč?*, která měla pětadvacet slok.
Tak ve čtrnácté sloce se zpívá: „Táto, proč ta kráva bučí,
no, táto, řekni proč. V knize ji děsnej hlad mučí, proto,
proto, 'brou noc.“ Podle StB tak Hutka popsal „situaci na
kulturní frontě“. Ve dvaadvacáté sloce zpěvák použil rus-
ké slůvko „jiščó“, čímž prý zesměšnil ruský jazyk. Zmínka
o brněnském divadle Husa na provázku prý byla zase na-
rážkou na prezidenta Gustáva Husáka. Když Hutka mluvil
o mikrofonu obráceném do publika, dopustil se prý ze-
směšnění hesla „Čelem k masám“. Na základě analýzy se
StB chystala poslat zpěváka před soud. Zabránila jí v tom
ale paradoxně amnestie prezidenta Husáka z 8. května
1975. Na vyšetřovacím spise ale estébáci pracovali dál.
V závěrech se objevuje i návrh, aby Hutkovi bylo znemož-
něno získat uměleckou kvalifikaci, což mělo zabránit ve
vystupování. To se skutečně o dva roky později podařilo.
V roce 1977 byl obviněn z nedovoleného podnikání, ve stej-
né době mu bylo znemožněno veřejně vystupovat. V říjnu
1978 emigroval do Nizozemska, vrátil se až v listopadu
1989, kdy se stal jednou z hlavních tváří sametové revo-
luce.

Minulý rok Hutka uváděl televizní dokumentární seriál
Příběhy železné opony, který nyní skončil, ale chystá se
další varianta. Pořad vymysleli v Ostravě a režisér Navara
s dramaturgem Novákem přemýšleli, jak celý útvar dát
dohromady, a přišli na to, že by jej měl někdo osobně uvá-
dět a Hutka byl pro ně jediný důvěryhodný.

Rok a půl nehrál a nevystupoval, měl potíže s rukou.
Teď po delší době začal znovu sestavovat repertoár. Des-
ky si vydává sám, má edici *Samopal* – sám si je vypaluje.

Wabi Daněk

Ročník 1947. Folkový zpěvák, autor nesmrtelné *Rosy na
kolejích*. První dlouhohrající deska mu vyšla v roce 1984,
kdy byl už nositelem řady ocenění na folkovém festivalu
Porta. Ve stejné době ho ale kvůli dvojsmyslným textům,
které prý hanobily představitele států socialistické sousta-
vy, vyšetřovala Státní bezpečnost. Daněk nakonec obvi-
něn nebyl, jeho spis byl na pět let uložen do archivu a StB
se k němu později již nevrátila. Před pár dny zpěvák osla-
vil šedesátku. Někteří členové Kulturního klubu jej znají
z jeho vystoupení ve Vídni v hospodě u Pavla Knížka na
pozdání Klubu.

Anděl za rok 2006

Výroční ceny Akademie populární hudby (APH) oznámily
své nominace na ceny Anděl za rok 2006. Jejich udílení
proběhne 17. března v Ostravě. Hlavním moderátorem le-
tos bude zpěvák a herec Richard Krajčo. Po čtyřech nomi-
nacích v hlavních kategoriích si letos odnesl Kabát s albem
Corrida, Kryštof s deskou *Rubikon* a Michal Horáček s Pe-
trem Hapkou za album *Strážce plamene*, a jsou tedy nej-
častěji nominovanými. Kabát si přitom začátkem týdne

odnesl cenu pro nejúspěšnější tuzemské album – *Corridy* se prodalo téměř 60 tisíc kusů. Podobně se mladičká Ewa Farna s deskou *Měls mě vůbec rád?*, tedy komerčně nejúspěšnějším debutem loňska, objevuje v nominacích na objev roku. Třikrát je mezi nominovanými David Koller – vítězství si může odnést jako zpěvák roku, jeho album *Nic není nastálo* je navrženo v kategorii zvuková nahrávka roku a titulní píseň desky také jako skladba roku. Za desku *Večernice* si dvě ceny může odnést zpěvačka Anna K. – je nominovaná jako zpěvačka roku, její album také v kategorii obal roku. Umělcem, který je na cenu Anděla navržen v hlavní kategorii i v jedné z žánrových, je romský rapper Gipsy. Nominován je na objev roku i v žánrové kategorii world music. Jedinou připomínkou soutěže Česko hledá SuperStar je klip Petra Bendeho navržený na video roku.

Udílení cen budou 17. března přenášet ČT1 a Radiožurnál. Záznam z předávání žánrových cen, tzv. „malých andělů“, uvede pořad *Noc s Andělem* vysílaný v sobotu 17. března na ČT2 z klubu Parník.

Kapela Alice

Alice, jedna z nejvýraznějších polistopadových rockových kapel, která dala české muzice zpěváka Dana Bárty, se po dlouhém odmlčení v nové, omládlé sestavě vrací. Kapela chystá vydání nové desky a také plánuje videoklip. Stále

Kapela Alice. Novou sestavu tvoří Radek Hrbáček, Jiří „Mikeš“ Milý, Martin Střeska, Ivan Habernal a Tonda Mareček

hrájí rockovou muziku, ale s příchodem mladších hráčů přibylo i modernějších vlivů. I v letech odmlky se jednou za rok za dva sešla kapela v královéhradeckém klubu U Cíkána, kde také minulý týden nastartovala s novým zpěvákem Radkem Hrbáčkem i repertoárem návrat do klubu a i éteru. Alice s Bártou v devadesátých letech vydala úspěšná alba *Yeah* a *Ústa hromů* s hity *Bojím se to říct*, *A to tě trochu bolí*, *Slepej, mladej*, *mrtvej* či *Klidná*.

ÚMRTÍ

† Jaromír Petřík

Ve věku 75 let zemřel v Praze po dlouhé nemoci přední sólista baletu Národního divadla v Praze Jaromír Petřík. Jaromír Petřík vystudoval balet v Leningradě. Do Národního divadla nastoupil v roce 1949 a působil na jeho prknech až do roku 1987 – od roku 1957 jako sólista. Jaromír Petřík ztvárnil v Národním divadle na padesát rolí, například Vavřenu ve *Filosofské historii*, Prince v *Labutím jezeru*, Romea v *Romeovi a Julii* nebo Othella ve stejnojmenném baletu. V letech 1969–1974 působil Jaromír Petřík jako pedagog na pražské taneční konzervatoři. V roce 1968 obdržel titul zasloužilý umělec a v roce 1999 získal prestižní cenu Thálie za celoživotní dílo. (mk)

Eva Hercíková

† Eva Hercíková

V lednu ukončila v Praze dobrovolně svůj život prozaička Eva Hercíková. Eva Hercíková se narodila 2. listopadu 1935 v Pardubicích. Maturovala na libereckém gymnáziu a poté studovala dramaturgii na DAMU. Psala náměty pro kreslené filmy a také pro televizi. K tomu publikovala v časopisech z oblasti kultury, zejména literatury a divadla. V letech 1960–1964 pracovala v divadelní redakci agentury Díla a tehdy také vydala knihu o pražských divadlech *malých forem Začalo to Redutou*.

Knižně debutovala Iva Hercíková v roce 1966 titulem *Pět holek na krku* – v roce 1967 ho filmově zpracoval Evald Schorm. Dále publikovala dívčí příběhy *Jsem nebe* (1971) – zfilmoval ho Jan Kačer – nebo *Andersenka* (1978). Na tuto tvorbu navázala ještě v roce 1980 povídkou *Johana*,

kteřá popisuje mládí Karoliny Světlé. Později pak Hercíková psala komorní příběhy pro dospělé, kde stále zůstávala u ženských hrdinek, například *Plástev medu* (1976) nebo *Dvakrát do stejné řeky* (1977).

Prvním manželem Ivy Hercíkové byl Miloš Hercík, ředitel Státního divadelního studia, druhým spisovatel J. R. Pick a se svým třetím manželem Františkem Němcem odešla Hercíková v roce 1986 přes Německo do USA, kde žila nejprve na Floridě a později v New Yorku na Manhattanu. Nikdy se nevdala českého občanství a dál psala česky. Do amerického literárního byznysu se jí však proniknout nepodařilo, přestože její přátelé v New Yorku překládali její povídky a romány.

Jako svoji vzpouru proti americkému puritánství napsala Hercíková jeden ze svých nejúspěšnějších románů

Hester aneb O čem ženy sní (1995). I ve svých dalších publikacích se věnovala partnerským vztahům – *Klára, holub růžový* (1996) nebo pokračování úspěšného debutu *Pět holek na krku po třiceti letech* (2004). Její poslední knihou je titul z loňského roku *Možná ho najdeš na ulici*.

Iva Hercíková také byla autorkou scénářů pro televizní filmy *Osm hodin vlakem*, *Slůňata*, *Výhnanství*, *Vesuv*, *Druhá láska*, *Čekání*, *Dvakrát do stejné řeky*, *Sova sídlí v dutém stromu* nebo *Jak namalovat ptáčka*. V roce 2002 vydala Iva Hercíková tragický příběh z posrpnového režimu pod názvem *Domů a ve stejném roce* také napsala s Petrem Jandou libreto k muzikálu *Olympic*. (mk)

† Svatopluk Sulek

Krátce před svými 86 narozeninami zemřel v Praze malíř Svatopluk Sulek. Svatopluk Sulek byl známý jako svérázný představitel českého poválečného umění. Narodil se 16. 3. 1921 v Táboře. Po skončení války studoval na pařížské Akademii Montmartre u Fernanda Légera, později pak v Praze u Vlastimila Rady. V Československu směl Sulek vystavovat až v roce 1958 na přimluvu Václava Černého. V jeho obrazech se v pozdější době objevovala exotická témata, čerpal je na Korsice, v Egyptě či v Maroku a podnikl také malířskou cestu do Indie.

V roce 2005 vyšla monografie *Sulek maluje*, jejímž autorem je Pavel Kosatík. (mk)

† Otakar Zich

Ve věku 61 let zemřel v Praze po těžké nemoci hudebník Otakar Zich. Otakar Zich se narodil 16. 9. 1945. Pocházel z významné umělecké rodiny, byl vnukem skladatele a estetiky Otakara Zicha. Přestože byl Zich inženýrem chemie, celý život se zabýval hudbou – jeho druhý dědeček Karel Moravec, člen Ševčíkova-Lhotského kvarteta, jej přivedl ke hře na housle. Jako houslista se Otakar Zich podílel mimo

jiné na nahrávkách svého mladšího bratra Karla. Byl kapelníkem skupiny Amistad, členem skupiny Mandragora a Pražských hudců. Byl také především vyznavačem rokenrolu, hlavně Elvise Presleyho a Jerryho Lee Lewise – k tomuto zájmu přivedl již v dětství i svého bratra Karla, který bohužel před nedávnem tragicky zahynul.

† Karel Svoboda

28. ledna byl nalezen mrtev na zahradě svého domu v Jevanech u Prahy skladatel Karel Svoboda (69). Příčinou jeho smrti byla sebevražda. Podle přátel a známých trpěl Karel Svoboda depresemi. Svoboda patřil k nejuspěšnějším českým skladatelům. Na počátku svojí umělecké kariéry se výrazněji projevil

Karel Svoboda

v hudební skupině Mefisto. Poté začal spolupracovat s Jiřím Štaidlem, Ivo Fischerem, Zdeňkem Borovcem a mnoha dalšími a složil celou řadu úspěšných písní jako *Stín katedrál*, *Nechte zvony znít*, *Lady Carneal*, *Láska bláznivá*, *Mistrál*, *Lásko má, já stůňu* nebo *Což takhle dát si špenát*. V sedmdesátých letech skládal Karel Svoboda také filmovou hudbu, např. k filmům *Tři oříšky pro Popelku* nebo *Noc na Karlštejně*. V osmdesátých letech se jeho

doménou staly televizní seriály, např. *Cirkus Humberto* či *Návštěvníci*. Úspěšný byl Svoboda také jako skladatel muzikálů, byly to především *Dracula* a *Hrabě Monte Cristo*. Jeho poslední premiérou byl muzikál *Golem*. (mk)

Hřbitov, který vzbuzuje veselí

Hřbitovy nebývají místy pro zábavné pobyty. A přece existuje ve střední Evropě obec, kam se turisté jezdí na místní hřbitov od srce zasmát. Obec se jmenuje Kramsach a leží v Tyrolsku na břehu řeky Innu. Ze zmíněného hřbitova neodchází žádný návštěvník alespoň bez úsměvu na tváři.

Zvu vás na krátkou procházku po hřbitovní ploše, jejíž kovové kříže jednotlivých náhrobků jsou krásnou ukázkou práce místních uměleckých řemeslníků, stejně jako jsou kamenné náhrobky typickou ukázkou umu mistrů kameníků. Čím se však hřbitov liší od jiných míst posledního odpočinku, jsou vtipné nápisy na náhrobcích, svědčící o nevšedním smyslu pro humor místních obyvatel.

Zastavme se hned blízko vchodu u nevšedního nápisu: „Zde leží moje žena, pánu Bohu za to budiž vysloven dík. Často se se mnou vadila. A ty, milý poutníku, opusť rychle toto místo, jinak povstane z hrobu a začne také tobě nadávat.“ Tento a většina jiných hrobních nápisů jsou ovšem psány německy ve verších a rýmy přidávají textu na působivost.

Další nápis varuje před mužem jménem Martin Krug, který „mlátil svou ženu a děti a také do kláves kostelních varhan“. Původem a činností jiného otce se zabývá tento nápis: „Zde je pochována Rosalinda Junglerová, narozená jako nechtěné dítě. Její neznámý otec byl páterem u kapucínů.“

Místním občanům, holdujícím přílišné konzumaci piva, je věnována velká řada vzpomínek. Například: „Křestane, postůj a pomodli se na tomto místě, protože zde leží pochován Jakub Nissl. Musel příliš trpět, neboť zemřel na pití piva vlastní výroby.“ Nebo: „Zde pod trávníkem odpočívá ožrala Johannes Weindl. Žil jako prase a chlatal jako kráva. Pánbůh mu daruj věčný klid.“ Jiný nápis je vlastně nepřímým varováním před místní kuchyní: „V této díře leží pochování bratři Müllerovi, narození na Chiemském jezeře a zesnuli na bolení břicha.“

Takové a podobné „vejšplechy“ lze nalézt na všech náhrobcích. Nejvtipnější je však informace místních obyvatel, že pod kříži a náhrobky není pohřben ani jediný nebožtík. Maketa hřbitova poskytuje návštěvníkům klid, přerušovaný pouze občasnými projevy hlasitějšího smíchu turistů, nalákaných jeho existencí do této obce. Jak prohlašují místní občané, splňuje dobře svůj náborový úkol. Na nedostatek smíchuchtivých návštěvníků si tu prý nemohou stěžovat...

Jindřich Lion

Otevírání a zpřístupňování archivů ministerstva vnitra

Nahlédnout do svazků bývalé komunistické Státní bezpečnosti by mělo být v budoucnosti jednodušší. Materiály z období od skončení druhé světové války až do roku 1990 shromažďuje archiv ministerstva vnitra, který je převádí do elektronické podoby. Projekt, který dostal název Otevřená minulost, má své zastánce, ale setkává se i s rozpaky nebo odmítáním. Umožnit každému pochopit a poznat, jaké byly praktiky totalitního státu, lépe poznat důvody, proč někteří tlaku podlehl, nebo co předcházelo tomu, když se někdo rozhodl spolupracovat – těmito slovy ministr vnitra, občanský demokrat Ivan Langer, charakterizoval cíle projektu. Jeho výsledkem by mělo být shromáždění všech písemností, týkajících se StB, na jednom pracovišti, odtajnění těchto dokumentů a jejich zpřístupnění na internetu.

Iniciativa přišla v době, kdy jsou titulní stránky českých novin zaplaveny detaily o spolupráci či údajné spolupráci některých známých osobností s StB. Nabízí se otázka, do jaké míry jsou tyto informace pravdivé: i když totiž samozřejmě nemusí jít o podvrhy, určitý prvek byt nechtěné manipulace může být obsažen v neúplnosti těchto informací. Ministr vnitra vychází z premisy, že právě co nejširší a nejotevřenější zveřejňování dokumentů by mělo zabránit takové selektivnosti.

Motivy, proč se někteří nechali zlomit a jiní byli ochotni strávit léta ve vězení, jsou různé a často velmi intimní. Nebylo vůbec výjimečné, když StB své agenty vydírala a sama přiváděla do situací, ze kterých je potom její příslušníci „zachraňovali“. Posuzovat jednotlivé případy lze pouze na základě znalosti situace, ve které se dotyční nacházeli. V archivu vedle sebe leží svazky obětí i skutečných lidských zrád. Strůjcem tohoto systému však byla KSČ a jí řízená StB. Bez ní a defektních lidí ochotných v ní dobrovolně sloužit by nebylo agentů, zničených lidských životů ani promarněných čtyřiceti let.

Otevírání a zpřístupňování archivů zřejmě bude pokračovat i nadále. A zřejmě tím intenzivněji bude česká společnost diskutovat, jak se ke své minulosti postaví.

Odposlechy

Odposlechy politiků a novinářů staré až půl roku by měly vnést světlo do kauzy šéfa Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Jana Kubiceho. Záznamy hovorů si vyžádala Inspekce ministra vnitra. O případu informovala televize Nova. Syndikát novinářů považuje postup inspekce za protizákonný. Redakce Aktuálně.cz si bude na chování policejních důstojníků oficiálně stěžovat, uvedl server. Inspekce si udělala výpisy některých politiků a novinářů od ledna do června minulého roku. Šlo o telefony politiků Ivana Langra a Jana Vidíma (oba ODS), policistů Jana Kubiceho a Hynka Vlase, novinářů Sabiny Slonkové a Jana Hrbáčka, uvedla Nova. Vyšetřování úniku takzvané Kubiceho zprávy už skončilo. Ukázalo se, že nebyl spáchan žádný trestný čin. Odposlechy žádný důkaz nepřinesly, tudíž státní zástupce Jana Kubiceho a jeho dva podřízené Hynka Vlase a Jaroslava Hrušku nebude trestně stíhat v souvislosti s únikem takzvané Kubiceho zprávy do médií. Všechny tři policejní důstojníky si přála před soud popohnat Inspekce ministra vnitra. Chtěla Kubiceho, Vla-

se i Hrušku obvinít ze zneužívání pravomoci veřejného činitele, z pomluvy a z neoprávněného nakládání s osobními údaji. Celý případ souvisí s informací ze zprávy útvaru, kterou Kubice předložil na květnovém zasedání sněmovního branného výboru, čtyři dny před volbami do Poslanecké sněmovny. Přestože část jednání byla uzavřená, dokumenty v režimu utajení „D“ (důvěrné) unikly do médií. ČSSD už dříve podala na Kubiceho trestní oznámení. Vadilo jí, že zprávu, ve které se psalo o propojení sociálních demokratů s organizovaným zločinem a také o pedofilii jejich předsedy Paroubka, zveřejnil těsně před volbami. Sociální demokraté to už tehdy označili za zneužití policie k politickému boji.

František Lambert zatím zůstává ve vedení České televize

Bývalý druhý muž České televize František Lambert zatím zůstává ve vedení této instituce na postu finančního ředitele. O rozhodnutí Rady ČT informoval po neveřejném jednání šéf televize Jiří Janeček. Dosavadní vrchní a programový ředitel působil dříve v Lidových milicích a neodevzdal o tom čestné prohlášení, čímž se provinil proti zákonu. Rada proto Janečka upozornila, že i on jako šéf ČT porušil zákon. Rada vzala na vědomí informaci o zamýšlené organizační změně v ČT. Ta spočívá v oddělení funkcí programového a finančního ředitele. „Rada se přiklání k této variantě, která zajistí hospodářskou stabilitu ČT, k níž významně přispěl František Lambert,“ citoval předseda rady Jiří Baumruk z usnesení rady.

Lambert je nejen radou považován za člověka, který měl hlavní zásluhu na tom, že hospodaření ČT se po čtyřech letech až stamiliónových ztrát dostalo do současného vyrovnaného stavu. „ČT by do deseti dnů podala úřovací žalobu k soudu, zda se na tuto funkci vztahují předpoklady uvedené v lustračním zákoně, a pokud ano, zda tyto předpoklady kolega Lambert splnil, nebo ne. Na výsledku tohoto soudního řízení by záviselo setrvání Lamberta v ČT,“ uvedl Janeček s tím, že televize chce postupovat podle zákona. Na Janečkovu rozhodnutí tak zřejmě měla vliv i novela zákoníku práce, která podle některých výkladů ruší vliv lustračního zákona na Lambertovu funkci.

Letitý spor o svatovítskou katedrálu

Podle LN se premiér Mirek Topolánek v letitém sporu o svatovítskou katedrálu postavil na stranu církve. „Přestože stavba byla z větší části vytvářena jako světská, je to památka, která by měla patřit církvi,“ prohlásil Topolánek. Verdikt Nejvyššího soudu, který minulý týden chrám církvi odebral ve prospěch státu, označil Topolánek za „překvapivý“. Opačný názor než Topolánek má tradičně většina levicových politiků, uvádějí autoři článku Václav Drchal a Tereza Šupová. ... Kdyby něco o této věci věděl, musel by tušit, že chrám nebyl vlastnictvím církve nikdy,“ zkritizoval Topolánekovo vyjádření šéf sociálních demokratů Jiří Paroubek. Podle LN také část ODS totiž prosazuje, aby svatý Vít zůstal tam, kde je, tedy v rukou státu. „Já mám spíše opačný názor než pan premiér. Myslím si, že Pražský hrad a katedrála by měly mít jednoho vlastníka. Církvi to v minulosti nečinilo žádné problémy a mohla katedrálu

běžně užívat," říká Miroslava Němcová, místopředsedkyně sněmovny za ODS. Nedávné odebrání chrámu církvi nadšeně přivítal i pražský primátor a Topolánkův stranický konkurent Pavel Bém.

Spolehlivé zastánce naopak Topolánek našel mezi křesťanskými demokraty. Například ministr financí Miroslav Kalousek Topolánkův výrok považuje za „blízký“ svému názoru. Kalousek ovšem zároveň tvrdí, že svatý Vít je jen „malou částí komplexního problému“. „Jde o definitivní vyřešení vztahu státu a církvi. A církevní majetek je jen jednou částí tohoto problému. Je ostudou, že v roce 2007 takové řešení neexistuje," prohlásil ministr.

Kvůli nedorozuměním vztahům mezi státem a církví navíc Česká republika dosud neratifikovala smlouvu s Vatikánem. Vláda tento problém začala nedávno znovu řešit. „Před několika týdny proběhlo první jednání koaličních stran se zástupci biskupské konference," řekl Kalousek. K dalšímu osudu katedrály se vyjádřil i kardinál Miloslav Vlk. Odmítl návrh předsedy legislativní rady vlády Cyrila Svobody, aby církve a stát spravovaly chrám společně. „Napřed je zapotřebí vyřešit to vlastnictví. Nemůžeme jednat o nějakém spoluspravování, a nemít vůbec vyřešenu tuhle základní věc," prohlásil v České televizi Vlk.

Ačkoliv katedrála sv. Víta se podle rozhodnutí Nejvyššího soudu opět stala majetkem státu, katolické církvi stále velká část chrámu zůstává. Patří jí téměř veškeré vnitřní vybavení. Stát ale do jeho údržby investuje statisíce korun ročně. Církev nikdy nedostala od státu ani korunu jako nájemné nebo půjčovné," uvedl pro LN advokát Petr Zderčík, který římskokatolickou církev ve sporu o pražskou dominantu zastupuje. Církev podle něj ale až dosud nikdy od státu žádné peníze za využívání mobiliáře nepožadovala. „Neměli jsme žádné finanční požadavky, protože jsme předpokládali, že soud o chrám pro nás dobře dopadne, nebo že se se Správou Pražského hradu dohodneme," vysvětlil Zderčík. Vnitřní vybavení zůstalo ve vlastnictví církve i po roce 1954, kdy komunistický režim vyvlastnil církvi budovu chrámu.

Metropolitní kapitula u sv. Víta vlastní veškeré obrazy, svícny, oltáře, náhrobky, sochařskou výzdobu chrámu, ale i takzvaný Svatovítský poklad, který obsahuje množství historických a liturgických předmětů jako například zbroj svatého Václava z přelomu devátého a desátého století nebo zlatý relikviářový kříž z doby Karla IV. O všechny tyto předměty ale od druhé poloviny padesátých let minulého století pečoval stát. To mimo jiné znamená, že zajišťoval financování všech oprav.

„Od roku 1993, kdy byla ustavena Správa Pražského hradu, až do převzetí katedrály církvi v roce 2006 byly na restaurování vnitřního vybavení a dalších uměleckořemeslných prvků vynaloženy finanční prostředky ve výši více než deset miliónů korun," uvedl ředitel tiskového odboru Kanceláře prezidenta republiky Petr Hájek. Z posledních zásahů na vybavení katedrály uvádí Správa Pražského hradu restaurování parléřovské sochy sv. Václava ze Svatovítské kaple a konzervaci tamních nástěnných maleb, restaurování varhan nebo konzervaci předmětů ze Svatovítského pokladu, například korunovačního kříže.

Ve vlastnictví státu uvnitř katedrály sv. Víta jsou pouze věci, kterými chrám sám vybavil. Podle Hájka jde například o osvětlení nebo sedadla ve Starém chóru. Správa Pražského hradu také po celých pět měsíců, kdy svatostá-

nek patřil církvi, uklízela nádvoří v jeho bezprostředním okolí a dala vybudovat toalety, které využívají také návštěvníci chrámu. Stát se o vybavení památky staral vzorně také podle názoru historika a literáta Zdeňka Mahlera. „Doufám, že už uzrál čas k mimosoudní dohodě mezi státem a církví. Velká čtyřka, tedy prezident, premiér, předseda sněmovny a arcibiskup by se měli dohodnout na společné péči jak o budovu, tak o její vybavení. Pro církve není třeba lomit rukama, stát přece reprezentuje všechny, tedy i katolíky," domnívá se Mahler.

Pět měsíců museli Pražané i turisté vytáhnout hned u vchodu do katedrály svatého Víta na Pražském hradě z peněženky stakorunu. Bez zaplacení se nedostali dál než pár metrů od dveří. To se nyní změní. „Považujeme za správné, aby každý věřící mohl volně vstoupit do katedrály, prohlédnout si ji a pomodlit se. Mohu stoprocentně říct, že vstupné do celého chrámu zrušíme," řekl LN tiskový mluvčí Hradu Petr Hájek. Zpoplatněný zůstane vstup pouze do turisticky atraktivních částí katedrály, tedy k hlavnímu oltáři nebo do královské hrobky.

Podle mluvčího Hradu vleklé spory o pražskou dominantu samotnou památku nijak neovlivňují ani nepoškozují. „To, že je katedrála stále předmětem soudního sporu, nám nebrání v provádění oprav, například opěrných pilířů. Restaurátorské práce a opravy ročně přijdou na dvacet až čtyřicet miliónů korun," vysvětlil Hájek.

Prezident Václav Klaus jmenoval pět nových rektorů vysokých škol

Prezident republiky Václav Klaus na Pražském hradě jmenoval pět nových rektorů vysokých škol, informoval o tom mluvčí Hradu Petr Hájek. Druhé období bude funkci zastávat Václav Bůžek, rektor Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, a Josef Průša, který vede Západočeskou univerzitu v Plzni. Nováčky jsou Jiří Močkoř, rektor Ostravské univerzity v Ostravě, Iva Ritschelová, rektorka Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, a Rudolf Žáček, rektor Slezské univerzity v Opavě. O Josefa Průšu se minulý týden zajímali *Lidové noviny*. Škola totiž chtěla vyloučit studentku, která si pod přezdívkou Ashley Light-speed vydělávala focením porna na internetu.

Do šedesáti dnů by mělo téměř devět stovek policistů dostat nová lustrační osvědčení

Kontrolu osvědčení vydaných policistům a civilním zaměstnancům v důležitých funkcích nařídil ministr vnitra Ivan Langer. Langer tak reaguje na případ šéfa české pobočky Interpolu Pavola Mihála, který má sice negativní lustrační osvědčení z roku 1993, přitom je ale veden v seznamu spolupracovníků komunistické tajné policie (StB) jako agent s krycím jménem Emil. Později se zjistilo, že toto osvědčení zní na jméno Pavel, nikoli Pavol. Vedení policie proto požádalo Mihála, aby předložil nové osvědčení, které je zřejmě pozitivní, protože ministerstvo oznámilo, že Mihál ztratil předpoklady pro působení na policejním prezidiu. Mihál pravděpodobně od policie odejde. Prověrka se má týkat pracovníků policejního prezidia, ředitelů útvarů s celostátní působností a jejich zástupců, ředitelů správ krajů a jejich zástupců a ředitelů okresních ředitelství. Policie prověří také civilní zaměstnance policej-

ního prezidia, kteří pobírají příplatek za vedení. Omezením je věk policistů, ti, kteří se narodili po roce 1971, podle zákona lustrační osvědčení předkládat nemusejí. (kk)

Mezi pedofily byli i Češi

Zřejmě největší úder proti síti pedofilů, který se ve spolupráci s policisty z jiných zemí podařil rakouským vyšetřovatelům, dopadl i do České republiky a na Slovensko. Podle údajů rakouské policie si dětské porno přes počítačový server v Rakousku pořizovalo i 63 občanů ČR a několik Slováků. Na rozdíl od Rakouska však patrně čeští pedofilové patrně ujdou trestnímu stíhání. V ČR totiž v současnosti zákon postihuje jen obchod a výrobu dětské pornografie, její shromažďování či vyhledávání trestné není. Tuto situaci by mohla změnit nová legislativní norma, kterou předložilo několik komunistických poslanců. Ta již úspěšně prošla prvním čtením v parlamentu a podle znalců má určitou šanci uspět i v příštích dvou kolech hlasování. Nový zákon by postihoval i pouhé vlastnictví dětské pornografie. Tak jako tak však celou problematiku bude řešit i připravovaná novela trestního zákona, kterou chce ministerstvo spravedlnosti předložit v následujících měsících. Lze očekávat, že zprávy o úderu v Rakousku zesílí ochotu veřejnosti razantněji zasáhnout proti provozování dětské pornografie, liberální komentátoři však po právu poukazují i na úskalí zákonů pramenících z vlny upřímného rozhořčení, především na jejich velmi snadnou zneužitelnost proti nevinným. Pro zkušeného hackera totiž není až takový problém do počítače propašovat celou sadu pornografických obrázků či videí. Navíc při striktním výkladu by se prvky dětské pornografie daly najít například i v některých dílech světově uznávaných spisovatelů. Nová norma by proto měla být pečlivě zformulována, aby se stala skutečným a vysoce účinným nástrojem spravedlnosti a ne normou zneužitelnou k terorizování nevinných. Snad se českým poslancům při přípravě nutně legislativy více postihující dětskou pornografii podaří nalézt odpovídající východisko. (MaFr)

Nový ministr kultury pro česko-rakouskou železnici

Nástupcem dokumentaristky Heleny Třeštíkové, která na postě ministra kultury vydržela pouhých několik dní, se stal osmapadesátiletý lidovecký senátor Václav Jehlička. Pro česko-rakouské vztahy není jistě bez zajímavosti, že nový ministr byl zvolen za Jihlavu a v letech 1990-1998 a 2001-2002 zastával post starosty v Telči, tedy ve městě ne až tak vzdáleném od rakousko-českých hranic. Ve svých dosavadních funkcích se nejenom zasadil o zápis Telče do seznamu památek UNESCO nebo o záchranu historicky cenných zámků v kraji Vysočina, ale usiloval i obnovu železničního spojení mezi Slavonicemi a Rakouskem. Lze doufat, že i ve své nové pozici ministra nezapomene na své dosavadní preference a podpoří projekty přispívající k obnově oboplně výhodných tradičních spojení mezi Českou republikou a Rakouskem. Přeshraniční spolupráce nabízí v tomto ohledu spoustu zajímavých možností, které dosud často zůstávají trestuhodně nevyužity. (MaFr)

Co je sociální bydlení?

Dost velkoryse definovala česká vláda ve svém návrhu z počátku února sociální bydlení. Vejit se pod tento pojem by měly nově budované byty o ploše do 120 m² a domy do 350 m². Znamená to, že naprostou většinu nové výstavby v České republice lze považovat za sociální výstavbu. Definice přitom nemá jen nějaký abstraktní význam – pro sociální bydlení může být zachována i po 1. lednu 2008 dosavadní snížená sazba daně z přidané hodnoty, tedy v současnosti 5 %. Rozměrnější byty a rodinné domy naopak budou přeřazeny do sazby základní, která v ČR činí nyní 19 %. Parametry, které nyní koaliční vláda prosazuje a které musí ještě projít parlamentem, představují kompromis mezi původními představami předchozího kabinetu vedeného sociálními demokraty, které počítaly se sníženou sazbou pro byty do 90 m² a domků do 150 m², a vizí předchozího ministra financí v menšinové vládě Občanských demokratů Vlastimila Tlustého, který pro sociální bydlení nechtěl stanovovat žádné limity. K tomu je ovšem potřeba dodat, že Tlustý dlouhodobě počítal s čistě rovnou daní, tzn. se zrušením dvojí sazby daně z přidané hodnoty. I v současnosti se ostatně zdá, že rozdíl mezi oběma sazbami se bude snižovat. Jednoznačně to prohlašuje i současný lidovecký ministr financí Miroslav Kalousek. Jen dosud není jisté, o kolik stoupne dosavadní snížená sazba, protože ministerstvo financí se zatím neodhodlalo předložit v tomto smyslu konkrétní plány. Lze totiž očekávat, že právě o zvýšení pětiprocentní sazby bude na půdě parlamentu veden nejrozhořčenější boj. Nepůjde při něm jen o daň z přidané hodnoty u bytových staveb a u služeb spojených s bydlením, ale hlavně o stejnou daň u potravin, léků nebo třeba kulturních podniků a knih. (MaFr)

Budějovický Budvar se bude možná privatizovat

Vláda shání peníze, aktuálně především zhruba třicet miliard korun, na plánovanou výstavbu a údržbu silnic. Poprvé po letech tak současný kabinet hovoří o prodeji stále ještě národního podniku. Píší to *Hospodářské noviny*. Příprava případné privatizace si ale vyžádá čas, v letošním roce by tak měl státní kasu posílit prodej části akcií společnosti ČEZ. „Značka Budvaru se cení na dvacet až třicet miliard korun. Nevidím žádný důvod, proč by stát pivovar neměl prodat. Mluvit o rodinném stříbru už ztratilo smysl,“ řekl listu ministr průmyslu obchodu Martin Říman (ODS). Má přitom oporu i u dalších členů kabinetu. „Budvar samozřejmě nemusí být státní, s řádně připravenou privatizací nemáme žádný problém,“ souhlasí i místopředseda vlády Martin Bursík, ministr životního prostředí a znovuzvolený předseda Strany zelených. Za nejdůležitějšího zájemce o Budvar je považován americký pivovarský gigant Anheuser-Busch. Ten vede s Budvarem vleklé známkoprávní spory v mnoha zemích, připomínají *Hospodářské noviny*.

Další problémy Jiřího Čunka

Všechny české deníky si všímají dalšího problému, kterému čelí šéf KDU-ČSL Jiří Čunek.

Na nové nejasnosti upozornil Český rozhlas. Tentokrát jde o okolnosti, za jakých Čunek nabyl v roce 2000 třetinu rekreační chaty v Jeseníkách. Je otázka, jak kvalitně může pracovat lidovecký místopředseda vlády a ministr pro místní rozvoj Jiří Čunek, který se potácí mezi vlastní špatnou pamětí a zájmem policie a médií, upozorňuje komentátor *Práva*. Svoje odmítnutí novou kauzu komentovat Čunek navíc odůvodnil tím, že to bylo před jeho vstupem do politiky. Podle *Mladé fronty Dnes* si ale Čunek chalupu pořídil na jaře 2000, kdy už byl vsetínským starostou. *Hospodářské noviny* v této souvislosti uvádějí, že Čunek byl na Vsetínsku významnou politickou figurou už o Vánocích 1998: čerstvě zvoleným starostou města, o čtyři roky dříve se na tři měsíce stal místostarostou a zastával i další veřejné funkce. Pár týdnů před Vánocemi 1998 nadto Čunek provedl podle listu další z nejasných transakcí: poslední den před pádem Universal banky si v její opavské pobočce uložil milión korun. Čunkovi nepodrážejí nohy obvinění, ale jeho reakce na ně, dodává komentátor *Lidových novin*.

Postavení KDU-ČSL se v *Hospodářských novinách* věnuje článek v rubrice názorů

Podle autora spousta lidí ocenila, když před časem čeští lidovci svrhli Miroslava Kalouska, protože se před volbami profiloval jako snad největší český antikomunista a potom začal s Jiřím Paroubkem a KSČM vyjednávat vládu. „Zdálo se, že alespoň nějaká politická strana má zdravé jádro, které se ozve, když jde do tuhého. Jenomže jásoť byl předčasný, od té doby se u lidovců všechno suno od desíti k pěti: unáhleně si do čela zvolili populistu okresního formátu, nevědí si s ním rady a plácají se v kaši, kterou si uvařili. Jistě, mají jako vždycky spousta ministrů, ale jako křesťanská strana jsou čím dál nedůvěryhodnější a čím dál méně zajímaví.“ Autor uvádí, že lidovci se dosud vždycky opírali o stabilní členskou základnu. „Ale je v tom nějaká budoucnost? Strana, která žije z jistoty, že ji z nezbytí bude volit pořád stejná skupina lidí, jež se pochopitelně soustavně zmenšuje, je odsouzena k degeneraci.“ Autor soudí, že v poměrech české ateistické společnosti bude křesťanská strana vždycky malá. KDU-ČSL podle něj nemá na to, aby kopírovala bavorskou CSU, jak si kdysi představoval Josef Lux. „Ale právě proto záleží na tom, jaká bude: jejím posláním je udržovat v politickém životě hodnoty (člověk už se skoro stydí za to slovo), které nejsou vlastní liberálům, zeleným ani všemožným marxistům a neomarxistům. S Čunkem v čele se jí to nemůže podařit,“ tvrdí autor článku v *Hospodářských novinách*.

Další z řady poruch vládní letky české armády

Stroj vládní letky vyřadila v Tokiu z provozu banální porucha. Nic netušící český prezident Václav Klaus přišel k letadlu přesně, nikam se však neletělo. Způsobila to zkratovaná baterie letadla vyrobeného roku 2000. Byla to další z řady poruch vládní letky české armády. Prezident komentoval poruchu před novináři smířlivě. Václav Klaus si tak musel vyzkoušet téměř dvouhodinovou cestu vlakem i s přestupem, která prý podle některých účastníků připomínala spíše přesun „nomádského tábora“. Prezidentská kolona se totiž přesouvala i s batohy. Vláda sice

v roce 2005 rozhodla o výměně dosavadních letadel ruské výroby TU-154 za modernější a také první ze dvou zakoupených letounů Airbus A-139 CJ již na konci ledna 2007 přistál v Kbelích, ale je zatím jen ve zkušebním provozu.

Krejčíře budou za půl roku moci vydat do ČR

Seychely už nebudou rájem pro uprchlíky z České republiky. Čeští zástupci totiž podepsali s představiteli ostrovů návrh smlouvy o vydávání hledaných osob. Oznamil to ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil. Podle něj smlouva, která umožní vydání Radovana Krejčíře, vejde v platnost zřejmě za šest měsíců. Kontroverzní miliardář Krejčíř je v Česku stíhán za majetkové trestné činy a přípravu vraždy celníka. Předloni zmizel policistům při domovní prohlídce v luxusní černošické vile jeho manželky Kateřiny. Soud na něj vydal mezinárodní zatykač a Interpol pak české policii potvrdil, že Krejčíř je i s manželkou, která je v Česku stíhána za podílnictví, a synem na Seychelách. Všichni tři mají tamní občanství.

Koaliční vláda má nižší důvěru než předchozí kabinet

Vládě premiéra Mirka Topolánka důvěřuje necelá třetina Čechů. Koaliční kabinet ODS, KDU-ČSL a zelených tak má zatím dokonce nižší důvěru, než měla vláda v čele s premiérem Jiřím Paroubkem před parlamentními volbami v květnu 2006. Vyplyvá to z průzkumu, který zveřejnilo

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM). Dlouhodobě nejdůvěryhodnější ústavní institucí je pro občany prezident. V současnosti mu důvěřují více než tři čtvrtiny občanů. Tradičně nejnižší podíl důvěry mají obě komory českého parlamentu. Poslanecké sněmovně v současnosti důvěřuje 23 % občanů a Senátu čtvrtina Čechů.

První žaloba Slovenské republiky proti Evropské komisi

(Bratislava 7. února 2007, 13:58) Slovensko podalo žalobu na Evropskou komisi kvůli snížení emisních kvót na oxid uhličitý. Chtělo na roky 2008 až 2012 povolenky na vypouštění 41,3 miliónu tun skleníkových plynů ročně, komise mu

ale tento objem loni v listopadu omezila na 30,9 miliónu tun. „Jde o historicky první žalobu Slovenské republiky proti Evropské komisi,“ prohlásil ministr spravedlnosti Štefan Harabin. Dodal, že kvóty stanovené komisí by ohrozily růst slovenské ekonomiky a mohly by vést ke zvýšení nezaměstnanosti v zemi. Nižší emisní kvóty by se podle ministra dotkly 200 slovenských podniků, z toho tři velkých. Slovensko v žalobě podle Harabina namítá, že komise stanovila způsob výpočtu kvót, ačkoli to údajně spadá do pravomoci členských států Evropské unie. Způsob výpočtu navíc komise podle slovenské stanoviska nekonzultovala s Bratislavou a nezohlednila skutečnost, že vzhledem k odstavení jaderné elektrárny v Jaslovských Bohunicích by se kvóty měly zvýšit.

ÚVAHY

Mlčíme s Tošovským

Když se Josefa Tošovského v roce 1998 novináři zeptali, proč ve svém oficiálním životopise neuvádí, že byl třináct let členem KSČ, odpověděl: „To přece musí být veřejně známá věc.“

Dnes, kdy byly zveřejněny záznamy o jeho spolupráci se Státní bezpečností, jeho obhájci argumentují: to je přece známé. Každý, kdo dělal špičkovou práci, musel spolupracovat s StB. To je přece veřejně známá věc. Takže proč o ní mluvit. Takže o ní nemluvit. Takže co jste vlastně zač, že se opovažujete o ní mluvit?!

Josef Tošovský

Jsou věci, o kterých se ve slušné společnosti nemluví, byť všichni samozřejmě vědí, že existují. Třeba sex, anebo u nás v některých kruzích předlistopadové politické angažmá. Kdo se na ně dnes zeptá manažera starší generace, riskuje, že bude považován za naivku a hulváta.

Přinejmenším u politiků se jedná o postoj hluboce chybný. Nutnost spolupráce s komunistickým režimem, její únosná míra, morální či praktické hodnocení různých postojů vůči komunistické realitě, to jsou pro naši společnost dosti zásadní a stále neuzavřené otázky.

Společenský příkaz mlčení o nich znamená, že vlastně nezáleží na tom, co si o těchto otázkách kdo myslí. Občas to mlčení někdo poruší a my pak třeba s překvapením slyšíme, že je na svou spolupráci s tajnou službou dokonce hrdý. Nic se mu za to jistě nestane, ale na tom, jaký postoj bude ve společnosti považován za žádoucí a úctyhodný, hluboce záleží. Naivní a nezdvořilý je mlčení.

Josef Tošovský ovšem mlčí nad rámec těchto zvyklostí. Prostě vůbec nekomunikuje s veřejností. Neporušuje tím

samozřejmě žádný zákon, ale je to u bývalého premiéra trochu zvláštní.

Vykonával nad společností moc, kterou od sprosté zvůle odlišuje mimo jiné legitimita odvozená od souhlasu této společnosti, jí byl odpovědný. Teoreticky. Pro Tošovského však jako by to byla jen další úřednická funkce v jeho kariéře – studium spisů, rozhodování, jednání s jinými pány v oblecích. K funkcím bohužel patřily nepříjemné vnějškové povinnosti – někdy spolupráce s StB, jindy zas rituální gesta pro veřejnost – kterých se zbavil ihned, jak to bylo možné. (Martin Weiss, LN)

Velký skandál nedávno na Slovensku vyvolaly výroky arcibiskupa Jána Sokola

Ve zpravodajské televizi TA3 s neskrývanou nostalgií vzpomínal na období válečného slovenského státu a jeho prezidenta Jozefa Tisa. Ján Sokol doslova řekl: „Moc si vážím prezidenta Tisa. Opravdu moc. Pamatuji si jako malé dítě, že jsme byli hodně chudí. Když byl on, nic nám nechybělo, byli jsme na úrovni. Byl tu blahobyt.“

Už od samého počátku byl tento útvar budován jako autoritativní stát s jednou stranou a státní ideologií, který v průběhu let získával stále více fašistických rysů. Důležitou roli zde hrála slovenská katolická církev. V čele státu stál bývalý farář z Bánovců nad Bebravou Jozef Tiso a zhruba čtvrtinu členů parlamentu tvořili katoličtí kněží. Odtud označení farská republika, které použil v názvu své knihy spisovatel Dominik Tatarka.

Mezinárodněpoliticky stát vznikl jako záměr Adolfa Hitlera rozdělit někdejší Československo a současně demonstrovat svou velkorysost vůči loajálnímu slovenskému obyvatelstvu. Pár dní po svém vzniku hlavní slovenští politici podepsali Ochrannou smlouvu s Německem, jež z jejich země učinila politicky i hospodářsky stát plně závislý na Hitlerově říši. Mělo to i opačný efekt – s německou pomocí se některé vrcholné politiky rozhodli zlikvidovat část svých spoluobčanů a rozdělit si jejich majetky.

Den po vzniku Slovenské republiky (15. března 1939) prohlásil Jozef Tiso v rozhlase: „Co je třeba odstranit, odstraníme, ale ne nenávisť, náruživě, hrubě, ale po křesťanskou. Vláda má už připravený návrh zákona o židovské otázce.“ V letech 1939-1941 přijal Slovenský sněm řadu

protižidovských opatření, která vyvrcholila tzv. židovským kodexem a arizačním zákonem. Vládní nařízení č. 198 bylo se svými 270 paragrafy nejkrutějším protižidovským zákonem v celé Evropě. V první fázi tak bylo devadesát tisíc slovenských Židů, tvořících čtyři procenta tehdejší populace, degradováno na občany třetího řádu. Během několika měsíců jim byl rovněž odebrán majetek, který si většinou rozdělili členové Hlinkovy slovenské ľudové strany, což byla v té době jediná povolená politická strana. Na své si přišly i široké lidové vrstvy, když byl movitý židovský majetek prodáván ve veřejných aukcích.

Noví vlastníci chtěli záhy stabilizovat majetkové poměry a tlačili na vládu, aby slovenské Židy deportovala. Tento moment samozřejmě souzněl s tradičním antisemitismem části politických i katolických elit. Je nutné říct, že čistě z iniciativy slovenských politiků začala akce, která neměla v tehdejší Evropě obdoby. Od roku 1939 mělo Slovensko podepsanou smlouvu s Německem o pravidelných kontingentech dělníků na práci do Hitlerovy říše. V roce 1941 se někteří špičkoví představitelé státu rozhodli přesvědčit konstruktéra pozdější likvidace evropských Židů Adolfa Eichmanna, aby místo nich přijal právě Židy. Po delších jednáních Němci na tuto nabídku přistoupili s podmínkou, že slovenští Židé budou nejprve zbaveni občanství a za každého vyvezeného Žida zaplatí Slovenská republika pět set říšských marek. První transport k někdějším polským hranicím odjel v březnu 1942 a do jejich dočasného zastavení na podzim téhož roku bylo vyvezeno 58 tisíc mužů, žen a dětí.

V době vrcholících deportací k tomu prezident Tiso, tento bývalý student morální teologie na vídeňské univerzitě, v projevu v Holíči řekl: „Ještě bych se zmínil o jedné otázce, která se vzpomíná, a to o otázce židovské. Prý jestli je to křesťanské, co se děje. Je to lidské? Není to rabování? Ale já se ptám: Je to křesťanské, když se národ slovenský chce zbavit svého věčného nepřítele Žida? Je to křesťanské? Láska k sobě je příkazem božím a tato láska mi přikazuje, abych odstranil vše, co mi škodí a ohrožuje život.“

Jak později napsal historik Ivan Kamenec: „Válečná Slovenská republika byla v celé Evropě jediným přímo Německem neokupovaným státem, který deportace Židů uskutečnil vlastními administrativními a mocenskými prostředky.“ Byl to současně první stát, od něhož Němci přijali Židy do vyhlazovacích táborů.

Když byly v devadesátých letech odtajněny a přeloženy diplomatické depeše mezi Vatikánem a Bratislavou, vyplývá z nich, že vysocí církevní představitelé od samého počátku věděli, že slovenským Židům hrozí vyhlazení. Vatikánský nuncius J. Burzio ve své depeši tři týdny před první deportací píše do Vatikánu, že plán byl vytvořen bez nátlaku Německa a že „deportace osmdesáti tisíc osob do Polska, vydaných na milost a nemilost Němcům, znamená pro většinu rozsudek smrti“. Týden nato předává vatikánský kardinál Maglione oficiální notu slovenskému velvyslanci Sidorovi, v níž se praví, že „státní kancelář Vatikánu by ráda doufala, že tyto zprávy neodpovídají pravdě, protože nemůže věřit, že země, která tvrdí, že se nechává in-

spirovat katolickými principy, chce sáhnout k tak závažným opatřením, která přinesou mnohým rodinám hroznou konsekvence“. Nakonec to byl i tlak Vatikánu, který na podzim 1942 vedl k zastavení deportací. V té době už však byly vyvezeny dvě třetiny Židů, z nichž se po válce vrátilo pouhých osm stovek lidí. Odsuny se opět daly do pohybu na podzim 1944. Tehdy už ovšem pod taktovkou nacistů, jimž aktivně pomáhaly Pohotovostní oddíly Hlinkovy gardy.

Složitější je Sokolova poznámka o hospodářském blahobytu. Z oficiálních údajů skutečně vyplývá, že na Slovensku během války rostla průmyslová produkce meziročně o 8 % a zvýšila se zaměstnanost o 174 000 osob. Co bylo příčinou? V první řadě zbrojní zakázky v důsledku probíhající války. Největším slovenským závodem se stala zbrojovka v Dubnici s téměř patnácti tisíci zaměstnanci. Firmy tohoto typu před rokem 1939 pracovaly jen na částečný provoz. Také začaly rozšiřovat výrobu hutní a báňské firmy, jež kvůli své zaostalosti nebyly v době míru rentabilní.

Podle studie docenta Aleše Čapka rovněž klesl dovoz výrobků z českých zemí o 50 %, takže se zmenšila konkurence na slovenském trhu. Když ale slovenští národohospodáři chtěli stavět firmy v oblasti perspektivního zpracovatelského průmyslu, Němci jim to znemožňovali s odkazem na vzájemnou specializaci, protože ve Slovensku předešlým viděli levný zdroj surovin.

Podle Aleše Čapka bylo paradoxem válečné ekonomiky to, že došlo k akceleraci průmyslového a hospodářského rozvoje. Těžil ovšem právě z války a z okolnosti, že se na slovenském území až do podzimu 1944 nebojovalo. Hospodářský zázrak byl produktem nenormální válečné situace.

V jaké rodině vlastně žil arcibiskup Ján Sokol a co vytvářelo jeho pocitový svět? Z oficiálního životopisu víme, že se narodil v roce 1933 a studoval na gymnáziu v Topolčanech. Shodou okolností zde v září 1945 došlo k události, jež obletěla Evropu. Na Židy, kteří se nedávno vrátili z úkrytů a koncentračních táborů, byl několika sty lidmi organizován pogrom.

Na základě centrálních i místních archivních pramenů tento případ zrekonstruoval historik Ivan Kamenec. Spouštěcím mechanismem byla lživá zpráva, že z nedaleké církevní školy mají odejít řeholní sestry, doplněná o fámu, že židovský doktor Berger ve škole očkuje křesťanské děti otrávenou látkou. Jiskra přeskočila a dav několika set lidí tloukl Židy, raboval jejich byty a dotyčný doktor Berger byl následně zmrzačen.

Naskýtá se otázka, jestli gymnazista Sokol věděl o tomto pogromu. Účastnil se ho, nebo ho odmítl? Faktem je, že před časem přišel na vernisáž knihy historika Milana Ďurici, v níž tento obhájce slovenského státu topolčanský pogrom označil za „veřejnou manifestaci občanů proti křivdám, které režim spáchal na tamějších řeholních sestrách“. Vyvolává to logickou otázku, u koho se Ján Sokol svůj křesťanský přístup k bližnímu učil. Nejspíše u Jozefa Tisa.

(Reflex 03/2007)

Bohumil Hrabal v Londýně

V souvislosti s letošním desátým výročím smrti spisovatele Bohumila Hrabala byla na českém velvyslanectví v Londýně otevřena výstava fotografií, která mapuje jeho krátký pobyt v britské metropoli. Autory vystavených snímků jsou Jarmila Karasová a Jan Kaplan. Jarmila Karasová se setkala s Hrabalem v roce 1990. V té době přednášel český spisovatel v Institutu současného umění (ICA) nedaleko Buckinghamského paláce v Londýně. Karasová strávila s Bohumilem Hrabalem mnoho času povídáním a také spolu navštívili tehdy jedinou českou hospodu v Londýně, kde si spisovatel dopřál vývozní pilsenské a vepřovou s knedlíkem a zelím pod obrovským obrazem prezidenta Tomáše G. Masaryka. Další den pak šli společně s Janem Kaplanem na procházku po Londýně. To vše je tématem vystavovaných fotografií, k nimž Kaplan ještě přidal panely o „hrabalovské Praze“.

(mk)

Ulice Jiřího Koláře

Poblíž ulice Bohumila Hrabala v Kladně – Rozdělově byla pojmenována nová ulice na ulici Jiřího Koláře (1914-2002). Jiří Kolář, básník, výtvarník a jeden ze signatářů Charty 77 se sice narodil v Protivíně, ale velkou část svého života prožil právě v tomto největším středočeském městě. Jiří Kolář žil od roku 1980 v Paříži, neboť mu komunisté po podpisu Charty 77 neumožnili návrat do vlasti ze studijního pobytu v Paříži. Do České republiky se vrátil v roce 1997. Sousedství ulic obou známých umělců je tak trochu symbolické – byl to právě Jiří Kolář, který se v roce 1956 zasloužil o první prozaickou publikaci Bohumila Hrabala nazvanou *Hovory lidí*.

(mk)

Zachráněná gotika

Restaurátoři vracejí původní krásu vzácné gotické malbě *Klanění tří králů* v areálu Přemyslovského hradu v Olomouci. Akademický malíř a restaurátor Jan Živný z Prahy s kolegy navazuje na náročné záchranné práce, které zde probíhaly před třiceti lety. Do konce června, kdy mají být práce hotovy, čeká restaurátory kromě *Klanění tří králů* ještě obnova maleb nazvaných *Ukřižování*, *Ukládání do hrobu* a *Klanění pastýřů*. O dokončení obnovy souboru unikátních deseti maleb rozhodlo olomoucké Muzeum umění jako správce hradu poté, co došlo k vyjasnění majetkových vztahů s církví.

Odcizená Burianova busta byla nahrazena

Únorový pietní akt u hrobu Vlasty Buriana na pražském Vyšehradě připomněl pětáctýřicáté výročí úmrtí tohoto významného umělce. Při této příležitosti byla na jeho hrob instalována plastika akademického sochaře Tomáše Vejvodovského, která nahradila před několika lety odcizenou Burianovu bustu. Pietní akt uspořádala Společnost Vlasty Buriana a předcházelo jí shromáždění ve vyšehradské bazilice sv. Petra a Pavla, kde zazněly duchovní skladby v podání známých sólistů, královéhradeckého chlapeckého sboru *Boni Pueri*, varhanních umělců a žestových sólistů trubačů Pražského hradu.

(mk)

Cimrmani v edici CD

Na přelomu února a března se na českém trhu objevila limitovaná edice exkluzivního CD boxu Divadla Járy Cimrmana, kterou připravilo vydavatelství Supraphon. Celou diskografii divadla doprovází výpravný booklet, který ma-

Klanění tří králů v areálu přemyslovského hradu v Olomouci

puje historii Divadla Járy Cimrmana, včetně vydávání her na zvukových nosičích. U původu myšlenky na založení Divadla Járy Cimrmana byl Jiří Šebánek. Divadlo zpočátku působilo v Malostranské besedě, kde 4. října 1967 uvedlo premiéru první hry *Akt*. Původní plán uvést vždy dvě aktovky byl nahrazen formou, která je zachovávána dodnes: do přestávky probíhá odborný seminář a poté hra z Cimrmanovy pozůstalosti. (mk)

Modrý Mauritius bude vystaven v Praze

Již v těchto dnech se Praha připravuje s velkým předstihem na filatelistickou událost roku. Bude jí světová filatelistická výstava PRAGA 2008, která se bude konat od 12. do 14. září v Průmyslovém paláci na Výstavišti. Na výstavě budou mezi malými exponáty k vidění opravdové skvosty. Účast na této výstavě byla již potvrzena správcem královské sbírky Jejího Veličenstva královny Alžběty II. Tuto sbírku založil ve třicátých letech minulého století král Jiří V. a v současnosti patří k největším a nejcennějším na světě. Králova vnučka, královna Alžběta II., ji po celá desetiletí dále rozšiřuje. Její převoz do České republiky a následná instalace na výstavě bude provázena přísnými bezpečnostními opatřeními. V Praze bude také vystavena jedna z nejzácnějších známek světa, modrý Mauritius. Tato slavná známka byla v Praze k vidění zatím jen jednou, v roce 1978. Na světě existuje pouhých dvanáct exemplářů této známky a v Praze se představí i v červeném provedení, a to jak v jednotlivých kusech, tak na dopisnici.

Z dalších exponátů se na výstavě představí například mimořádně ceněná černá jednopencovka *Black Penny* – jedná se o vůbec první nalepovanou známku z roku 1840. Výjimečné budou také první známky z britských kolonií, indická *Perla britské koruny* z roku 1854 a o tři roky starší *Britská Guyana*.

Podle odhadů organizátorů by se na výstavě mělo sejít kolem 500 exponátů z šedesáti zemí světa, jejichž hodnota by se mohla pohybovat kolem jedné až dvou miliard korun.

Česká republika, která patří k filatelistickým velmocím, se může pochlubit světovým unikátem, který také obohatí plánovanou výstavu – *Poštovní muzeum vlastní arch 80 známek zvaných modrý Merkur*. Jedná se o první novinovou poštovní známku na světě z roku 1851. V době Rakousko-Uherska sloužila k doručení novin jednotlivým abonentům a lepila se přímo na tiskoviny. Ve velmi omezeném množství se dochovala právě proto, že byla většinou s přečtenými tiskovinami zlikvidována. (mk)

Česká polární stanice byla otevřena a pokřtěna

Na ostrově Jamese Rosse v Antarktidě byla oficiálně otevřena a zároveň pokřtěna česká vědecká polární stanice *Johanna Gregora Mendela*. Jak uvedl vedoucí stanice *Pavel Prošek*, slavnostní akt byl několikrát odložen. Delegace přijela na základnu s měsíčním zpožděním. Nejprve se totiž porouchal letoun, jimž měla letět z Buenos Aires. Když se jej podařilo opravit, nepřálo zase cestujícím několik dní počasí. Stavba stanice stála 60 miliónů korun. Komplex by měl sloužit 20 až 30 let. Čeští geologové, biologové a geografové zkoumají v tomto místě změnu klimatu a takzvané antarktické oázy. Jsou to místa, z nichž ustou-

pil ledovec a na kterých se uchycuje první život v podobě jednoduchých rostlin – řas, mechů, lišejníků.

Češi očima německého fotografa

Před nedávnem se konala v Galerii Českých center zajímavá výstava. Expozice představila německého fotografa *Michaela Adamse* a jeho dvacet portrétů Čechů, které byly doprovázeny názory těchto fotografovaných osob na Evropu a na postavení jejich jednotlivých zemí. Jednalo se tedy o jakýsi vzorek českého uvažování o Evropě. Německý novinář *Wolfgang Jung* a *Michael Adams* se rozhodli realizovat svůj nápad – udělat sondu zkoumající názor Čechů na společný evropský prostor. Dělo se tak v době, kdy probíhala jednání o uspořádání kontinentu a kdy byla právě Česká republika spolu s dalšími státy přijímána za člena Unie.

Rejstřík dotazovaných osobností byl široký, jednalo se o známé politické osobnosti, například to byl tehdejší ministr zahraničí *Cyryl Svoboda*, osobnosti z oblasti kultury – herec *Jiří Lábus*, režisér *Ladislav Smoljak* nebo spisova-

Jiří Lábus

Lenka Reinerová

telka Lenka Reinerová – a dále byla zastoupena i skupina víceméně anonymních lidí.

Pro fotografie Michaela Adamse je příznačný spíše reportážní charakter, kde se projevuje jeho smysl pro kompozici a vystižení okamžiku. Wolfgang Jung zase zná velmi dobře české prostředí, působí totiž v Praze jako zástupce šéfredaktora *Prager Zeitung*.

Pražská expozice nabídla tedy návštěvníkovi dvojí pohled – jednak z české strany na Evropu a jednak ze zahraničí na Čechy. (mk)

Přežili peklo

Pod názvem *Přežili peklo* se skrývá soubor fotografických portrétů lidí, kterým se podařilo přežít koncentrační tábory. Autorkou této publikace je bývalá fotografka deníku *Mladá fronta Dnes* Jana Noseková (1971), která odcestovala do Izraele se svým manželem, velvyslancem České republiky Michaelem Žantovským. V rozmezí několika let se fotografka setkala s mnoha lidmi, kteří se do Izraele odstěhovali buď již před válkou nebo krátce po ní a ve většině případů byli internováni v koncentračních táborech, které se jim jako zázrakem podařilo přežít. Jedná se o lidi z celé bývalé Československé republiky, kteří se stále cítí být pouze vystěhovanými Čechy a Slováky, pro něž se stal Izrael vhodným místem, kde začali nový život.

Publikace představuje například portréty manželů Eliasových. Paní Ruth Eliasová (1922) a Kurt Elias (1922) vyprávějí o svých hrůzných zážitcích z koncentračního tábora v Osvětimi. Magda Katzenstein (1921) poté, co se s ní manžel rozvedl, nešla hrůzám Bergen-Belsenu. V tomto táboře zemřela sestra dalšího portrétovaného Jakova Rachmanna (1921). Další výpovědi zachytila autorka publikace od Huga Maroma (1928), kterého i s jeho bratrem potkal šťastnější osud, neboť patřili k takzvaným „Wintonovým dětem“ a válku přečkali v Anglii. K dalším portrétovaným patří například Antonie Rosembaum (1924) nebo Chava Pressburger (1930), která je sestrou známého Petra Gince (1924-1944). Petr Ginz si vedl v Terezíně deník a jeho sestra jej před několika lety zveřejnila. Jednou z portrétovaných osobností je i spisovatelka a překladatelka Ruth Bondyová (1923), jejíž slova lze použít závěrem: „Žádná lidská představitivost nedokáže vymyslet jediný den v Osvětimi, příběh jediné hromady lidského popela...“

(mk)

Bude vydána korespondence V + W

Nakladatelství Akropolis vydalo dosud nepublikovanou korespondenci Jiřího Voskovce a Jana Wericha. Zásahu na tomto edičním počínu má společně s nakladatelstvím Akropolis Nadace Jana a Medy Mládkových. První díl třísvazkové edice byl slavnostně pokřtěn 13. února v Muzeu Kampy.

Celý projekt financuje nakladatel Jiří Tomáš, který velmi ocenil výraznou pomoc Medy Mládkové při získání autorských práv od Voskovcovy vdovy Kristiny – Medy Mládkové byla dlouholetá přítelkyně Jiřího Voskovce. Editorem trilogie je prof. Ladislav Matějka, předúnorový redaktor *Lidových novin* a bohemista, který po roce 1948 emigroval a mnoho let působil na amerických univerzitách. Celou edici zpracovává prof. Matějka v Bostonu, kde mu byl

umožněn přístup do Voskovcova archivu na Bostonské univerzitě. Jako velkou zajímavost lze uvést, že první svazek, který má 352 tiskových stran, přepsal prof. Matějka v bostonském archivu ručně (jedna kopie stojí 75 dolarů, což by pro české nakladatelství bylo neúnosně drahé).

Po únoru 1948 se cesty Voskovce a Wericha rozdělily a jejich vzájemné dopisy jsou strhujícím dokumentem originality jejich osobností. Oba dva chápali svoji korespondenci jako literární útvar, který může být v budoucnosti publikován. Kniha je doplněna i některými méně známými fotografiemi z působení Voskovce a Wericha na opačných koncích světa.

První svazek trilogie zahrnuje období od roku 1945 do roku 1962, druhý svazek, který vyjde ještě v letošním roce bude obsahovat dopisy z let 1963 až 1968 a rozmezí let 1969 až 1980 bude zahrnuto ve třetím díle, který je plánován na první polovinu roku 2008. (mk)

Vzpomínka u hrobu Karla Čapka

Pietní akt u hrobu Karla Čapka na pražském Vyšehradě (tradiční setkání na Boží hod, kdy křesťané slaví narození Krista, které organizuje Společnost bratří Čapků) připomněl, že od úmrtí tohoto velkého spisovatele, dramatika a novináře uplynulo už 68 let. O svém vztahu ke spisovatelovi a jeho dílu na něm promluvila nová předsedkyně České komise pro UNESCO, Helena Illnerová.

„Patřím ke generaci, které byl Karel Čapek ve školních letech upírán. Dnes se zdá, že komunistický režim se provinil na naší zemi převážně nespravedlivými procesy, vězněním nevinných ve věznicích či koncentračních táborech, zavíráním hrdinů druhé světové války a protinacistického odboje. Totalitní režim se však provinil daleko více – popíral Masarykovy ideály humanitní i českou národní elitu. Přes státní popírání Karla Čapka jsme ho však jako mládež přesto obdivovali,“ řekla Illnerová. Upozornila, jak její generace objevovala svět jeho obrovské fantazie, hravosti, nápadů, znalostí, brilantního vyprávění a krásy českého jazyka. „Objevovali jsme spolu s Karlem Čapkem světy, kde nebyla rozhodující ideologie a nenávist k jiným názorům, ale víra v lidi, slušnost, mravnost, toleranci a demokracii. Psal i o těch nejvyšších věcech, o humanitě a přežití civilizace. Volal po tom, aby se v touze po moci a zisku nevrhlo lidstvo do záhuby. Podle ní bychom svého Karla

Čapka potřebovali i dnes. Illnerová ale vyjádřila pochybnost nad tím, zda by dnes Čapek v kterémkoli českém deníku obstál. „Možná, že by na to nebyl dostatečně bulvární a úderný,“ podotkla.

Karel Čapek, jedna z nejvýznamnějších osobností české kultury mezi dvěma válkami, zemřel 25. prosince 1938 v Praze. Jeho protiválečné romány a hry byly aktuální hlavně v předvečer druhé světové války. Neztratily však na významu ani po 70 letech. Smrt ho uchránila před hrůzami nacistické okupace; gestapo si pro něj přišlo hned po obsazení Prahy.

Společnost bratří Čapků existuje od roku 1947. Snaží se přispívat k tomu, aby se trvale a s větší mírou uplatňoval duchovní vliv Karla a Josefa Čapkových, jejich odkaz filozofický, mravní a sociální, myšlenky humanismu a demokracie v pojetí Tomáše Garrigua Masaryka. Dnes má společnost přes 800 členů.

Krumlovská točna

Národní památkový ústav (NPÚ) podepsal se souhlasem ministerstva kultury dodatek smlouvy s městem České Budějovice, který umožňuje provoz českokrumlovské točny a pronájem prostorů v letohrádku Beláři do roku 2008. Dodatek doplňuje dříve podepsanou smlouvu, která odsovuvala zbourání točny do roku 2009. ČTK to řekl pověřený ředitel NPÚ Pavel Jerie. Ve smlouvách a termínech byl podle něj zmatek. Spory mezi památkáři a městem či divadelníky ohledně setrvání točny v zahradě, jež je součástí českokrumlovského zámku zapsaného na seznamu UNESCO, se táhnou léta. Točna vznikla v parku koncem padesátých let přes protest památkářů. Na její existenci upozorňuje i výbor UNESCO – vybízí Českou republiku k tomu, aby ji z parku odstranilo, respektive, aby navrhlo nějaké alternativní řešení jejího setrvání na místě.

Město České Budějovice plánuje vyhlásit architektonickou soutěž na novou podobu točny. Zástupci obou měst Krumlova i Budějovic by rádi zachovali v zahradě divadelní tradici. Podle Jerieho je však názor světového výboru UNESCO jasný – požaduje odstranit hlediště z parku. Jerie navrhuje postavit novou scénu za zahradou.

České nebe

České nebe bude název v pořadí už patnácté hry legendárního českého světoběžníka, vlastence, vynálezce, učitele, pedagoga a všuměla Járy Cimrmana. Ladislav Smoljak a Zdeněk Svěrák se už pilně scházejí nad rodícím se textem a členové divadla, které nese Cimrmanovo jméno, se na ni těší. „Téma neprozradím, ale název ano. Bude se to jmenovat České nebe s podtitulem Cimrmanův dramatický kšaft,“ uvedl Svěrák. Premiéra bude v říjnu 2007, kdy divadlo oslaví 40. výročí svého vzniku.

Tugendhatovi nás obelhali

Tugendhatovi nás obelhali, když tvrdili, jak jim na vile záleží, zní teď Brnem. Dražba vzácné sochy z vily Tugendhat pobouřila část tamních politiků. Ti teď chtějí přehodnotit plán vydat rodině samotnou vilu. „Svémi melodramaty, jak mají k vile úzký vztah, nás evidentně uvedli v omyl. Dražba sochy je toho důkazem,“ řekl LN radní a senátor Jiří

Zlatuška. Kolegům v městské radě včera předložil návrh, podle kterého má město trvat na tom, že je právoplatným vlastníkem vily a nevydá ji. „Pokud by ji měli Tugendhatovi dostat, ať je podmínkou, že do ní vrátí původní sochu a že dům bude fungovat jako muzeum,“ doplnil.

Sochu *Torzo kráčející ženy*, kterou Tugendhatovi získali od státu zpět loni na podzim, vydražila v pondělí londýnská aukční síň Sotheby's za milion liber (asi 42,6 miliónu korun). Stát na poslední chvíli shromažďoval peníze, tolik jich však neměl – cena více než pětinasobně přesáhla vyvolávací částku. Dílo tak získal neznámý sběratel. Primátor přiznal, že aukce v něm vzbudila podezření. „Socha je pro vilu, zdá se, nenávratně ztracená a žádné kopie to nenahradí,“ dodal. Sám prý není ochoten zvednout ruku, aby město přímo darovalo vilu Tugendhatům: „Důvody jsem řekl. Restituce řeší stát. A přidávají se k tomu další problémy.“ Kritiku sklidila aukce i od některých lidovců či od europoslance Petra Duchoně z ODS, jiní občanskí demokraté tvrdí, že Tugendhatovi mají právo s majetkem nakládat. Tugendhatovi se ohradili proti pochybám o jejich záměrech po získání vily. Prodej sochy podle nich s restitucí vily nijak nesouvisí. „Socha nebyla ve vile už několik desetiletí. Vystavena nebyla ani v Moravské galerii,“ stojí v jejich vyjádření. Ve vile již několik let stojí pouze kopie sochy. (kk)

Areál Zbrojovky Brno v dražbě

Ty tam jsou časy, kdy Zbrojovka Brno patřila mezi největší podniky v celé republice a mezi nejvýznamnější producenty pušek na celém světě. Celý podnik vznikl v roce 1919 z císařských a královských dělostřeleckých dílen, které se přeměnily v Československou státní zbrojovku. Ta v roce 1938 zaměstnávala více než 18 000 dělníků a přes 2 000 úředníků. Vyráběla značně široký sortiment, vedle zbraní se zde našly i kapacity pro civilní produkci, například automobilů, motocyklů, jízdních kol nebo různých vah. Za druhé světové války podnik patřil do mamutího německého koncernu Hermann Göring Werke a koncentroval se pochopitelně hlavně na válečnou výrobu. Po válce došlo k znárodnění Zbrojovky, která nyní produkovala vedle palných zbraní také třeba psací stroje, váhy, nářadí či kulíčková ložiska. Začala zde i produkce traktorů Zetor, která však byla rychle přenesena do nového závodu v Brně – Lišni. V dalších desetiletích se produkce stále více odkláněla od střelných zbraní a na váze nabýval různý sortiment kancelářské a výpočetní techniky, včetně třeba magnetických pamětí. Produkovaly se zde ale i nadále různé druhy speciálního nářadí nebo i diesellové motory. Začátkem devadesátých let se ze Zbrojovky Brno stala akciová společnost a došlo k restrukturalizaci výroby a k rušení neperspektivních výrobních programů spojené s poměrně rozsáhlým propouštěním. Majoritním vlastníkem Zbrojovky se stala společnost Zeveta Bojkovice. Již v devadesátých letech se začaly kupit v podniku hospodářské problémy a v roce 1999 přišel první návrh na konkurz, který ovšem soud zamítl. Rok nato Zbrojovka Brno získala formu holdingu, ani toto přeskupení však problém neodstranilo. V roce 2003 byl nad firmou definitivně prohlášen konkurz, do kterého věřitelé přihlásily pohledávky za celkem 480 miliónů korun. Konkurz přitom provázely různé konflikty a nejasnosti, z nichž některé bude muset řešit soud. Výroba ve

Zbrojovce Brno upadala a loni v létě se zastavila úplně. Jen v malé pronajaté části areálu se ji podařilo obnovit společnosti Rifles, která odkoupila část strojů a najala 29 bývalých zaměstnanců brněnské Zbrojovky. Na konci letošního ledna pak došlo i k definitivní dražbě areálu kdysi slavného podniku. O komplex staveb na areálu o rozloze 22,5 hektaru, z nichž nejstarší pochází z roku 1870, byl velký zájem. Aukce se přes vysokou vyvolávací cenu 352 milionů korun zúčastnilo 11 investorů. Cena rychle narůstala a nakonec činila 707 milionů korun. Za tuto částku by měla areál Zbrojovky získat holdingová společnost J&T, která prý na využití areálu bude spolupracovat s česko-slovenským investorem. Jaké jsou však její plány, zatím příliš neobjasnila. Zřejmě definitivně se dražbou uzavřela éra jednoho z nejvýznamnějších průmyslových podniků v Čechách, ze kterého nyní zbývá jen něco málo budov, strojů a ochranná známky. A také možná zbyla otázka, zda to tak opravdu muselo skončit. (MaFr)

Cestovní ruch v jižních Čechách kvete

Průzkum agentury CzechTourism ukázal, že jižní Čechy patří k nejoblíbenějším cílům turistů putujících do České republiky. Není se co divit – najdou zde nádherná historická města jako třeba Český Krumlov nebo Písek, ale také překrásnou přírodu, například na Šumavě. Relaxovat pak mohou třeba u Lipenské přehrady. Mezi nejčastější zahraniční návštěvníky jižních Čech patří již tradičně Holanďané, proslulí svojí zálibou v karavanech a kempování, ale významný podíl mají i Němci a pochopitelně také Rakušané. Právě z Německa a Rakouska přijelo podle místních hoteliérů v loňském roce více návštěvníků než v minulých letech, takže sezóna dopadla poměrně úspěšně. Letos se místní podnikatelé v cestovním ruchu obávají určitých ztrát kvůli poničení lesů na Šumavě – v řadě míst se dřevo nepodaří do léta vytěžit a je nutno počítat s delším uzavřením některých turistických stezek. Nicméně se zdá, že dopad přece jen nebude tak tvrdý. Například kanceláře, které se zabývají pronajímáním chat a chalup v oblasti, hlásí, že se jim daří naplňovat kapacity především zájemci z Nizozemí. Úspěch zaznamenaly i některé propagační akce – například v Písku radnice pozvala do města delegaci zástupců cestovních kanceláří různých zemí světa, včetně firm z Rakouska, a pomohla tak získat provozovatelům místních turistických zařízení zajímavé kontrakty. Jistě pomáhá i to, že většina zahraničních turistů odjíždí z jižních Čech spokojená, dokonce více než z jiných částí republiky. Méně často se tu vyskytují stížnosti na čistotu nebo kvalitu dopravní infrastruktury. Samozřejmě i v jižních Čechách můžete narazit (a mnozí jste jistě narazili) na nepoctivého restaurátéra či špinavý penzion, ale naštěstí se čím dál více jedná o trapné výjimky z pravidla. Jedno varování však pro případné zájemce o příjemný výlet nebo delší pobyt v jižních Čechách však stále platí – pozor na klíšťata. Podle nedávno zveřejněné statistiky v ČR stále přibývá osob nakažených klíšťovou encefalitidou a v jejich počtu hrají jižní Čechy jednoznačný prim. Navíc se klíšťata podle odborníků stále častěji stěhují i do vyšších poloh, například na Šumavě. Letošní mírná zima asi přispěje k jejich ještě většímu rozšíření, takže na každou výpravu do jihočeských lesů bude nějaký odpuzovací prostředek proti podobnému hmyzu nezbytností. (MaFr)

Nalezeno sídliště pravěkých zemědělců

V části moravského města Přerov nazývané Předmostí našli na zahradě jednoho z rodinných domků zbytky osady pravěkých zemědělců staré asi 5 500 let. V lokalitě byly nalezeny předměty z doby lovců mamutů již v 19. století, ale dosud nebylo známo, kde přesně se sídliště nacházelo. V současnosti byly objeveny keramické střepy a několik pazourků, které obohatí sbírky Muzea Komenského v Přerově. I když se jedná o mimořádně historicky cenné artefakty, přesto se nejedná o nejstarší doklady o existenci lidí v daném místě. Předmostí totiž bylo osídleno již mnohem dříve, v období paleolitu – jedná se totiž o místo, kde se lidé setkávali se zvířaty táhnoucími Moravskou branou z Rakouska do Polska a zase zpět. (MaFr)

V Praze je víc hotelů než ve Vídni

V době před listopadem 1989 se turistický ruch v Praze mimo jiné problémy potýkal i s katastrofálním nedostatkem lůžkových kapacit. V devadesátých letech minulého století se situace začala díky podnikatelské aktivitě rychle měnit, ale stále se objevovaly stížnosti, že zejména turisté bažící po vyšším komfortu odjíždějí z české metropole nespokojeni. V současné době však již Praha disponuje více hotely než mnohem větší Vídeň. Jen v samotném centru města na Vltavě, v první městské části, naleznou návštěvníci ve 286 ulicích 320 hotelů. Nejrychleji přitom přibývají ubytovací kapacity se třemi a více hvězdičkami. Ty také podle odborníků přinášejí svým majitelům největší zisk. Luxusní hotel by měl vyplnit proluku na Národní třídě, čtyři hvězdičky by měl nést nový hotel v obnovené Měšťanské besedě u Vladislavově ulici, další komfortní služby by měl nabídnout hotel Rocco Forte v budově starobylého kláštera sv. Tomáše na Malé Straně a v roce 2009 by měl být k dispozici pětihvězdičkový hotel Le Royal Meridien na Senovážném náměstí. Již letos zahájí svůj provoz hotel U zlatého anděla, kdysi celoevropsky vyhlášený podnik. Ve výčtu bychom mohli ještě dále pokračovat. Exkluzivní hotely zaplavily celé centrum města a výrazně proměňují jeho tvář. Na jednu stranu je v jejich okolí obvykle čistěji, většina z nich působí elegantně a úpravně, na straně druhé však jejich rozmach nese s sebou pro místní obyvatele i určité nevýhody – kvůli jejich výstavbě často mizí síť obchodů a provozoven služeb, přestavby historických staveb jsou prováděny v mnoha případech nepříliš citlivým způsobem. Návštěvník Prahy ocení především skutečnost, že silná konkurence přinejmenším částečně ovlivňuje ceny pozitivním směrem a zároveň přispívá k stálému zlepšování služeb. Na druhé straně i někteří příchozí z ciziny vnímají s rozpaky mizení normálního života v centru města a jeho přeměnu na jednu velkou turistickou atrakci. Je ovšem otázka, zda se podobnému procesu dá vůbec nějakým způsobem rozumně čelit. (MaFr)

Češi čím dál častěji lyžují v Alpách

Letošní mírná zima dále přispěla ke zvýšení počtu českých lyžařů na rakouských sjezdovkách v Alpách. V domácích horských centrech totiž většinu doby nebylo na čem lyžovat. Podle některých pozorovatelů však dost možná zůstanou noví klienti rakouským Alpám věrní. Důvodů lze najít

hned několik – díky pomalu posilující koruně už ceny nejsou pro české klienty až tak závratně vysoké a navíc alpská střediska nabízejí většinou v mnoha ohledech výrazně vyšší komfort. Rostoucí oblibu výjezdů českých milovníků lyžování do zahraničí ještě posílila v minulosti nepřilíživá taktika mnohých hoteliérů v českých pohraničních horách, kteří se příliš spolehli na zahraniční klientelu a domácí zákazníky považovala za zbytečnou přítěž. I když se podobný přístup vyskytuje v současnosti podstatně méně často než v minulosti, vzpomínka na něj stále mnoho Čechů odrazuje od návštěvy domácích lyžařských center, kde dlouho byli považováni za krajně nevídané hosty. Neznamená to však, že rakouští hoteliéři v alpských střediscích už mají své jisté. Rozdmychávání česko-rakouské nevraživosti pod nejrůznějšími záminkami může mimo jiné vážně poškodit i cestovní ruch mezi oběma zeměmi. A v současné situaci by to už nebyla škoda jenom pro české podnikatele – výrazný odliv hostů se vším, co s tím souvisí, by pocítili i jejich rakouští kolegové. (MaFr)

Čeští chalupáři expandují do světa

České chalupářství představuje proslulý fenomén. Zejména v období tzv. normalizace se stalo jedním z nejoblíbenějších způsobů trávení volného času. Není zde prostor na rozebírání všemožných příčin tohoto jevu, který ostatně není až tak neobvyklý, jak si mnozí čeští občané myslí. V každém případě se však zvyk vlastnit nějaký rekreační objekt Čechům vryl hluboko pod kůži, což se projevuje i na současném realitním trhu. Se vzrůstající životní úrovní totiž čeští občané stále víc kupují různé rekreační nemovitosti v cizině. Jasný prim přitom hrají lokality v blízkosti teplých moří – ve velké oblibě je především Španělsko, Francie, Itálie a tradičně také Chorvatsko. Jisté bude také zajímavé sledovat, jak se drobní čeští investoři uplatní i v nových členských státech Evropské unie – Bulharsku a Rumunsku. Zde však se zdá, že Češi zůstávají trochu v pozadí – v minulosti se na tento region pod vlivem svých zkušeností dívali se značnou opatrností, v současné době při cenovém boomu asi nebudou chtít soupeřit s kapitálově silnějšími investory z Německa a dalších zemí. Obecně lze očekávat, že při stejných nebo téměř stejných cenách budou radši dávat přednost nemovitostem ve Španělsku nebo Itálii. Podle realitních makléřů se však na trhu uplatňují nejenom zájmy milovníků jižního slunce a ležení na pláži u moře. Na své si přijdou i milovníci hor a lyžování. Ti už v mnoha případech opouštějí exkluzivní domácí střediska, kde v minulosti vyrostly spousty luxusních apartmánů a shánějí nemovitosti podle svého vkusu v zahraničí. V jejich hledáčku se podle českých obchodníků s nemovitostmi čím dál častěji objevuje Rakousko. A tak není vyloučeno, že časem v rakouských Alpách mohou vzniknout celé české osady, které se ovšem budou zaplňovat jen o víkendech a v časech dovolených. (MaFr)

Sláva rakouského 73. pěšího pluku znovu ožila

Přestože se asi nedá říct, že by Češi jako národ vynikali nějakou obzvláštní bojovností, vojenská historie má v České republice mnoho zapálených ctitelů. Patří mezi ně i skupinka, která se rozhodla obnovit slávu proslulého rakouského 73. pěšího pluku Württemberg, jehož příslušníci

se několikrát hrdinským způsobem zapsali do dějin v časech prusko-rakouské války v roce 1866. Čeští nadšenci v současné době představují ozdobu prakticky každé významné vzpomínkové akce na bojové srážky v době prusko-rakouského konfliktu a pravidelně pořádají i plukovní dny. Mohou se přitom pyšnit mimo jiné přesně napodobenými uniformami, které stále vylepšují, nebo prvky dobové výzbroje a výstroje. Jejich shánění, které si navíc často vyžaduje i značnou odbornou přípravu a účast na akcích, vyplňuje volný čas představitelům nejrůznějších profesí – v uniformě pluku Württemberg lze potkat na historických akcích manažera velkého hotelu stejně jako údržbáře nebo dozorce vězňů. Jejich hobby nelze považovat za nějaký doklad existence agresivního militarismu. Většina z příslušníků 73. pěšího pluku má k armádě asi podobný poměr, jako měl František Josef I. O něm bylo známo, že zbožňoval lesk uniforem a přehlídek, ale samotná válka byla jeho myšlení dost vzdálená a velmi se pohoršil, když na jedněch manévrech viděl špinavé a uválené vojáky. (MaFr)

Máte zájem o zámek?

Zatoužili jste někdy stát se zámeckými pány? Váš sen lze splnit snadněji než byste možná čekali. Například na jihu Moravy realitní kanceláře nabízejí skoro desítku nejrůznějších zámeckých objektů. Za necelých 11 miliónů korun (asi 380 000 €) je k dispozici například zámek v Drnholci na Břeclavsku, třináct kilometrů od Mikulova na dřívější důležité obchodní cestě spojující Rakousko s Moravou. Na jeho místě se již od čtyřicátých let tyčil hrad, který v minulosti držel například Heinrich von Kuenring nebo Varthenberkové. Později se dostal do rukou Lichtenštejnů, kteří ho drželi jako léno české koruny. Koncem 16. století hrad nechali na renesanční zámek přebudovat příslušníci šlechtického rodu Tiefenbachů. Jeden z jejich potomků, Fridrich z Tiefenbachu, se však stal jedním z hlavních iniciátorů odboje moravských stavů a po porážce stavovského povstání byl popraven 28. 5. 1621 v Innsbrucku. Zcela jinak se ale vedlo jeho bratru Rudolfovi, který naopak zachoval věrnost císaři a zemřel zahrnut počtami a statky jako polní maršálek a válečný rada. Po něm Drnholec drželi Trautmansdorffové, kteří v polovině 18. století nechali zámek zbarokizovat. Později se z drnholeckého panství vytvořila nadace pro šlechtickou mládež, která byla nejdříve připojena k šlechtickému konviktu v Olomouci a od roku 1828 k Tereziánské vojenské akademii ve Vídeňském Novém Městě. Po první světové válce přešel do vlastnictví státu. V současné době nabízí Drnholec čtyřicet místností i veškeré inženýrské sítě.

Chcete přece jen něco ještě exkluzivnějšího? Žádný problém, jen musíte trochu hlouběji sáhnout do kapsy – za 72 miliónů korun, tj. za něco přes 2,5 miliónu €, můžete mít pozdně renesanční arkádový zámek v Ivanovicích na Hané. Ten v první polovině 19. století koupil František d'Este, jehož dcera se stala bavorskou královnou. Zámek tak přešel do vlastnictví bavorského královského rodu Wittelsbachů, kteří zde mimo jiné nechali zřídit přírodní park. Ale pozor – možná, že na zámku bude strašit. Právě v jeho zdech byl v 18. století nalezen ubitý jeden z jeho tehdejších majitelů, podivínský Jan Václav Přepyský z Rychneburka, který nechal vyhnat svoji vlastní manželku a stýkal

se pouze se svým myslivcem. Ale pořádné strašidlo je přece ozdobou každého rodového sídla, není-liž pravda?

(MaFr)

Zvláštní propagace výletu do Rakouska

Po celé České republice musela policie řešit kuriózní problém – neznámý pachatel přelepoval tabule s názvy obcí novým označením: *Fucking*. Koncem ledna byla konečně záhada rozluštěna – za vším stála reklamní agentura spolupracující s českým výrobcem kondomů, společností Vulkan z Hrádku nad Nisou. Přelepování mělo podle ní upozornit na spotřebitelskou soutěž Vulkanu, v níž je hlavní cenou zájezd do hornorakouského městečka s názvem, které zní lidem známým angličtiny značně lechtivě – *Fucking*. Samotná agentura se však od přelepování jmen obcí distancovala a tvrdí, že jde o partyzánskou akci jejích bývalých spolupracovníků. Ti údajně měli jen umísťovat speciální tabule se slovem *Fucking* u silnic. Postup reklamní firmy je pochopitelný – policie přelepování hodnotí jako přestupek a mohla by jeho iniciátory pokutovat. Z reklamního hlediska lze však kampaň hodnotit jako velmi úspěšnou – hodně se ní mluvilo i v denním tisku a o spotřebitelské soutěži se tak jistě dozvědělo více lidí, než kdyby informace o ní šířila nějakým standardnějším způsobem.

(MaFr)

Záhada soch z Valče stále nerozřešena

Karlovarskou policii stále zaměstnává více než tři roky stará krádež sedmi soch vyrobených podle originálu Matyáše Bernarda Brauna ze zámeckého parku ve Valči. Čtyři díla z cyklu údajně před nějakou dobou zajistila rakouská policie, další tři práce jsou však stále neověřené. Jenže v současnosti nelze ani s naprostou jistotou prohlásit, že sochy, které se nyní nacházejí v Rakousku, skutečně pocházejí z Valče. Bylo totiž zjištěno, že před rokem 1989 byla podle Braunových děl vyhotoveno více kopií, které nebyly speciálně značeny. Bližší identifikaci by mohli provést čeští odborníci, jenže rakouské úřady se s policií v Karlových Varech dosud nespojily. Snad se však již brzo rozběhne byrokratická mašinérie větším tempem a záhadu soch ve Valči se podaří alespoň částečně vyřešit. Je však otázka, zda se případně podaří najít i zbývající tři sochy a také vypátrat a potrestat pachatele.

(MaFr)

Ukradená střecha na prodej

Jak jsme již informovali, koncem loňského prosince byla ukradena značná část střešní krytiny z hrobky rakouské spisovatelky Marie von Ebner-Eschenbach v jejích rodových Zdislavicích. Mezitím ovšem zasáhla policie z nedalekých Morkovic, které se podařilo nejen chytit pachatele, ale i zabavit asi třetinu krytiny z celkové plochy asi 80 m². Nalezený plech z barevných plechů předala správci hrobky – Muzeu Kroměřížska. To se však dostalo do překerní situace – změt plechu se už totiž nedá na střechu použít, a tak muzeum nezbyvá než prodat krytinu do sběru, stejně jako to zamýšlel pachatel krádeže. Jenže od Vánoc v České republice výrazně poklesly výkupní ceny barevných kovů – místo dřívějších 140 korun (asi 5 €) za kilogram dnes sběrný nabízejí pouhých 90 korun (asi 3 €).

Hromada plechu tak leží v průjezdu budovy muzea a čeká na příhodnější čas k prodeji. Hrobka slavné spisovatelky, rozené hraběnky Dubské, ovšem dále chátrá stejně jako nedaleký zámek, který patřil její rodině. Těžko říct, jaké budou další osudy těchto objektů. Osud Babiččina údolí v tomto ohledu představuje varovné memento. Obě spisovatelky, Božena Němcová i Marie Ebner-Eschenbachová, které mnozí literární historici srovnávají, jako by tak společně sdílely podobné osudy v době, která citlivým idylám věru příliš nepřeje. Snad se však nakonec vše v dobré obrátí a památky na obě významné představitelky umělecké tvorby se zase zaskví ve své bývalé slávě. Ale v současné době asi jde pouze o výraz zbožného přání než o nějakou racionální vizi budoucnosti.

(MaFr)

Český skandál s listérií

Již od konce minulého roku zmítá českými obchody s potravinami skandál s listérií. Tato nebezpečná bakterie, které může těžce ublížit oslabeným lidem a smrtelně ohrozit plod v ženském těle, totiž byla od druhé poloviny roku nalezena hned v několika produktech na českém trhu. Ohroženy jsou podle hygieniků především měkké zrající sýry typu romadúr nebo niva, ale nadlimitní výskyt listérie byl zjištěn i v některých majonézových salátech či rybách (například v uzeném lososu). Vyskytnout se může třeba i v měkkých salámech, tlačence nebo sekané. Hygienici proti hrozící nákaze začali tvrdě vystupovat a zintenzivnili své inspekce. Rovněž neváhali sáhnout i k tvrdým pokutám v případě technologické nekázně, které měly třeba v případě výrobce sýru Baladur prakticky likvidační charakter. Měly k tomu pádný důvod – v loňském roce diagnostikovali lékaři celkem u 75 lidí listériu, přičemž 12 z nich chorobě podlehl. To oproti předchozím rokům znamená mnohonásobný vzestup. Zprávy o listérii vcelku pochopitelně vyvolaly mezi českými zákazníky doslova paniku, což se výrazně projevilo již na předvánočním trhu, i když výzkum vztahu mezi onemocněním a konzumací závadných potravin zatím nelze považovat za uzavřený. Následky pro české výrobce jsou ovšem velmi výrazné. Například největší česká mlékárna Madeta, sídlící v Českých Budějovicích, podle svých představitelů zaznamenala od zveřejnění informací o výskytu nebezpečných bakterií v měkkých sýrech pokles tržeb o více než 100 miliónů korun. V lednu prý prodej sýrů romadur a niva dosahoval pouze 40 % běžného objemu výroby. Velkou část ze sto tun nivy, které měla firma podle předchozích dohod dodat na pulty, obchodníci odmítli nebo vrátili. Nivu dokonce odřekl i jeden z obchodních řetězců. Zástupci Madety si v této souvislosti stěžovali na zavádějící obsah webových stránek českého ministerstva zdravotnictví a na „matoucí, nepravdivá a paušalizující“ vyhlášení hlavního hygienika ČR Michaela Víta. Madetě především vadí, že se objevila varování před některými konkrétními druhy sýra v souvislosti se zdravotní rizikovostí výrobků z nepasterovaného mléka. Přitom v České republice se například v Madetě všechny mléčné produkty včetně sýrů vyrábějí v souladu se zákonem výhradně z pasterovaného mléka. Jenže se zdá, že právě kvůli protestující Madetě dostane celý skandál i mezinárodní rozměr. V jednom z bratislavských hypermarketů řetězce Lidl odebrali hygienici vzorek nivy Pilos, který obsahoval nadlimitní počet listérií. Inkriminova-

nou nivu přitom vyrobil český závod Madety. Vedení Madety se však velice vehementně brání a postup slovenských hygieniků označuje jako nestandardní, poukazuje přitom na skutečnost, že jejich čeští kolegové žádné závady nezjistili ani při kontrolách výrobků Madety, ani při nařízené prohlídce celého závodu. Zpráva o výskytu bakterie v jejich nivě jim údajně způsobila ztráty ve výši 40 milionů korun, o které se možná bude nyní soudit. Těžko odhadnout, jak se bude celý spor Madety se slovenským Ústavem veřejného zdraví odvíjet, je však velmi pravděpodobné, že ztráty českých mlékáren se budou dále prohlubovat. Obnova důvěry zákazníků bývá totiž běh na poměrně dlouhou trať. Ale vzhledem k stále se množícím skandálům a aférám kolem různých potravin nelze ani vyloučit, že spotřebitelé brzo otupí a dospějí k závěru, že kdyby přestaly jíst vše, z čeho jim hrozí nebezpečí, museli by asi brzo umřít hladu. (MaFr)

Jací jsou Češi?

Z pochopitelných důvodů česká média velmi zaujala příručka vydaná českým ministerstvem práce a sociálních věcí, která má cizincům žijícím v ČR přiblížit místní populaci.

Češi jsou zde popisováni jako spíše uzavření a plaší lidé, kteří nemají rádi výraznou gestikulaci, příliš těsné kontakty ani hlasité projevy při jídle. Brožura také upozorňuje, že Češi poměrně brzo ráno vstávají a naopak chodí spát kolem 22. hodiny a žena je pro ně zcela rovnocenným partnerem. Zájemce se také dozví, že v České republice se považuje za velmi nevhodné ptát se ve společnosti na výši platu, hodnotu majetku či na věk ženy. Jako vhodná úniková témata, která nevyvolávají konflikty, je zde uváděno počasí, rodina a děti.

Celkem devadesátistránková příručka nazvaná *Informační publikace pro cizince v ČR* vyšla kromě češtiny i v dalších jazycích – ruštině, ukrajinštině, angličtině, ale také vzhledem ke zdejší silné menšině ve vietnamštině. Samozřejmě příslušníkům stejného kulturního okruhu se mohou zdát mnohé charakteristiky příliš paušalizující a směšné, ale pokud si uvědomíme jejich účel, nelze jim často upřít racionalitu.

Ostatně by nebylo nezajímavé si představit, že by podobná příručka vznikla pro Rakušany cestující do ČR. Máte představu, na jaké kulturní rozdíly by měli být předem upozorněni? (MaFr)

Kdo je nejvíc zapřažen?

Zajímavé výsledky přinesly studie věnované problému mezigenerační solidarity, které vydaly nezávisle na sobě Výzkumný ústav práce a sociálních věcí a Sociologický ústav Akademie věd ČR. Především z nich vyplývá, že nejvytíženější jsou v české společnosti ženy ve věkové skupině 45-59 let. To ostatně nepředstavuje až tak velké překvapení, podobné výsledky naznačovaly již některé předchozí průzkumy. Dá se však říct, že situace žen kolem padesátky se spíše dále zhoršuje, než aby se nějakým způsobem zlepšila. Ženy čtyřicátnice a padesátnice z velké většiny v ČR chodí do práce, mají vlastní rodinu, ale často navíc pečují o vnoučata i o své staré rodiče. Právě pro seniory má přitom pomoc jejich ženských potomků často mimo-

řádný nejenom z hlediska fyzického, ale i psychického, protože jim pomáhají udržovat sociální kontakty a chrání je před úplným osamocněním. Zároveň plná třetina matek hodlá podporovat své děti, „dokud to bude možné“, a vyčerpává se tak i tímto způsobem. V současnosti přibývá mladých lidí, kteří i po nástupu do zaměstnání a dokonce i po založení vlastní rodiny zůstávají žít s rodiči a matky jim poskytují kompletní domácí servis. Za obrovskou péči, kterou velká část českých žen ve věku kolem padesátky věnují svým blízkým, mnohé z nich tvrdě platí – často se prohlubuje jejich vlastní sociální izolace, protože nemají prostě čas si třeba někam vyjít za zábavou nebo za svými koníčky, množí se u nich i nejrůznější zdravotní komplikace, včetně nastupujících degenerativních onemocnění. Zároveň jde také o skupinu nejvíce ohroženou nezaměstnaností, což vede k tomu, že čtyřicátnice a padesátnice nezřídká musí vykonávat fyzicky namáhavé a přitom finančně špatně ohodnocené práce, nezřídká ve směnném provozu.

Jen minimum žen ve věku 45-59 let si může v České republice dovolit pomocnice v domácnosti. Častěji k tomuto kroku paradoxně sahají mladé ženy, které si budují kariéru. Typická česká máma to tak ani v 21. století vůbec nemá jednoduché a vděku se přitom také mnoho nedočká. Ale copak v Rakousku to vypadá moc odlišně? (MaFr)

Německá televize ARD oslavila Krtečka

Loni oslavil padesát let svého vzniku patrně nejslavnější krtek všech dob – populární kreslená postavička Zdeňka Milera. Na začátku letošního roku bylo zase připomenuto další výročí – 35 let od jeho vstupu na německé obrazovky. K této příležitosti připravila německá veřejnoprávní televize ARD společně se soukromým kanálem Ki.Ka speciální hodinový pořad, který slavného Krtečka připomněl. Slavná figurka se za dobu své dosavadní existence objevila celkem v 61 přibězích, z nichž některé vznikly za spolupráce s dalším německým kanálem WDR.

Krteček si nyní již několikátou generaci dětí získává nejenom svojí schopností soucitu, ale především vtipem, s nímž dokáže řešit všechny životní situace. Získal si tak pověst již v mnoha zemích světa a pochopitelně není zcela neznámý ani rakouským dětem. Ze všech možných vyslanců a reprezentantů českých zemí patří určitě mezi ty zdaleka nejroztomilejší. (MaFr)

Bolid asi shořel

Začátkem února byl na Moravě, v Rakousku a na západním Slovensku vidět i slyšet pád mimořádně jasného meteoru, tzv. bolidu. Těleso vážící asi půl tuny vniklo velkou rychlostí do atmosféry, dvakrát se krátce zjasnilo a později došlo ke krátkému výbuchu, díky němuž bolid zazářil tisíckrát jasněji než Měsíc v úplňku. Čeští vědci z Astronomického ústavu Akademie věd ČR původně zvažovali rozsáhlou pátrací akci po zbytcích meteoritu, které podle prvních výpočtů měly dopadnout na území jižní Moravy. Jenže po zpřesnění se ukazuje, že veškerá původní hmota shořela při průletu atmosférou, takže prostě není co hledat. Vědci tak přišli o vzácnou možnost získat meteorit s detailním „rodokmenem“. Takových totiž dosud existuje na celém světě pouze devět. (MaFr)

Cestovatelé Hanzelka a Zikmund

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně znovu otevřelo stálou expozici *S inženýry Hanzelkou a Zikmundem pěti světadílů*. Návštěvníci uvidí fotografie, které organizátoři vybrali z více než 140 000 snímků. Znovuotevření expozice je věnováno 60. výročí startu první cesty Hanzelky a Zikmunda. Kulaté výročí připadne na 22. dubna. U příležitosti oslav 88. narozenin Miroslava Zikmunda otevřela Východočeská galerie v Pardubicích výstavu s jednoduchým názvem: *Hanzelka a Zikmund. Fotografie*. Až do 15. dubna si zájemci budou moci prohlédnout tyto fotografie (284) pocházející z rozsáhlé kolekce vytvořené v roce 2003 pro výstavu ve Velké synagoze v Plzni.

Ocenění novináři

Prestížní hlavní Cenu Ferdinanda Peroutky za rok 2006 získal novinář a spisovatel Jiří Kovtun. Druhou cenu si z Národního muzea v Praze odnesl novinář *Hospodářských novin* Jindřich Šídlo, třetí redaktorka *Lidových novin* Renata Kalenská. Letos osmdesátiletý Kovtun po druhé světové válce pracoval v týdeníku *Vývoj*, v letech 1951 až 1973 byl redaktorem v *Rádiu Svobodná Evropa* a posléze i dva roky v *Hlasu Ameriky*. Renata Kalenská pracuje v *LN* od roku 1997 a připravuje rozhovory týdne, které si získaly velkou oblibu čtenářů.

Poslední slovo

Napadlo mi kdysi, jak by bylo dobré, kdybych dokázal, odvážil se založit jakousi svou knihovnu, která by fyzicky ani nemusela existovat. Byl by to průtočný soubor knih, které by si musely přečíst moje děti, vnuci, přátelé... I dneska mi nad některou knihou napadá, že by to měli číst. Tenkrát to byly knihy jako *Jan Cimburá*, jenž se mi zjevil jako definice českého sedláka; říkáváme „sedlák“, a nevidíme, jaký tělesně duševní typ to je. Patřily tam tehdy i *Petrolejevové lampy*, *U snědeného krámu* nebo *Rychtář Šoman*: hrdina z boje proti loupežným Tatarům ve Valašských Klouboukách. Ale ovšem byla tam i díla jiného žánru, například Benešovy *Mnichovské dny*.

Taková souběžná četba by působila k tomu, že bychom určitým pojmům rozuměli stejně. Počítali bychom s nějakou společnou zkušeností jako v době, kdy jsme všichni četli *Zbabělce* nebo *Jdi za zeleným světlem*.

Knihou společného vědomí by teď měla být kniha Jiřího Kovtuna *Republika v nebezpečném světě*, popisující éru prezidenta Masaryka. Tuto knihu mi teď nastrkovala paní Vaculíková, protože minulý týden dostával Kovtun Peroutkovu cenu: za celé své dílo až k tomuto vrcholu. Knihu jsem pro její tloušťku vzal do rukou neochotně: podívám se do obsahu, celé to číst nebudu. Kniha je také moc těžká na čtení v posteli. Ale v noci jsem se šel napít, našel jsem ji v kuchyni na stole, otevřel ji, a stala se mou četbou na pokračování, když se v noci jdu napít.

Zaujala mne nejdřív tím, o čem jsem si myslel, že to znám, jako si to jistě myslíte i vy. Je to vznik a první roky naší republiky. Omyl! Nebylo vůbec samozřejmé udržet si historickou hranici českého království. Nestačilo vytrvalé vysvětlování našich delegací na různých mnoha jednáních. („Ten váš Beneš je už hrozný,“ pravil jeden přátelsky nakloněný diplomat.) A bylo v určité chvíli třeba předběhnout závěr jednání různými činy: vojenské obsazení severočeských měst, ozbrojený zásah na Těšínsku... Ale tu byly aspoň historické mapy. Maďaři pravili: Existovala někdy nějaká jižní hranice Slovenska? Neexistovala, proto povede tudyto. Ani Pozsony nechtěli vydat – Bratislavu. Tato kapitola našich raných dějin utvrdila mě v názoru na události z let 1945-1946, jestli mi rozumíte.

Kovtun také posiluje čtenáře v podezření, že Masaryk nebyl neuroticky choulostivý demokrat: že autorita a vůle mají cenu takovou, jaký je ten, z koho pocházejí. A konečně povzbuzující vědomí, že politické poměry byly v té republice tak špatné, až se ty naše dnešní mohou jevit lepšími. A že Peroutka ve svém *Budování státu* všecko tehdy ještě nevěděl, nebo možná nechtěl tak říct. Kovtun pracuje s prameny tehdy nedostupnými.

Jiří Kovtun popisuje tento úsek dějin (1918-1935) souběžně s děním v okolní Evropě. Nepřímo je v tom nápoděv naší horší budoucnosti. Čtenář si uvědomí, oč lepší je naše situace v Evropě dnešní, jež nám věští spíše klidnou budoucnost, v níž naše republika může bezbolestně, skoro nevědomky zase zaniknout. (Ludvík Vaculík, *LN* /2007)

BŘEZEN

Klimatologická vláda paní Zimy skončila posledním dnem měsíce února, ale paní Zima si dělá nárok na své panování astronomicky až do prvního jarního dne. Často nám na začátku měsíce vyhrožuje sněžením. Dokonce ho někdy nasype nejvíce za celou zimu. A to už je v době, kdy o něj není zájem.

Na zahrádkách první poslové jara sněženky, bledule, šafrán, talovín a kočky jív nečekaly, až budou mít list, a ani na to, až jejich kořínky začnou sát živiny ze zmrzlé půdy. Ten prvý květ – ten rozkvetl ze samého srdce rostlin. A v srdci se rodí láska, která předběhla vše. Ostatní přijde později. Pokud nám skřiváci nezazpívali v únoru, pak si jich určitě všimneme v prvním měsíci jara. A nejen jich! Je to přece Řehoř se svými čápy a vlašovičkami, které přináší na svých ocáscích ještě sních.

Pak již přijde svatý Josef se svou širočinou a první jarní den. Příroda zavoní předjařím. Ze srdíček lásky vyrostou další květiny. Na list nečeká ani podběl. Roste nejraději na březích potoků a vlhkých příkopech u cest. Nesbírejte ho ale v blízkosti vozovek, následkem výfukových plynů z motorů aut se může stát i jedovatou rostlinou. A za to může také člověk!

(mk)

Pranostiky

Zima často ještě do března strká hlavu a někdy její docela zalehne.

Druhdy ještě v březnu hejl na nos se posadí. Kolik březnových mlh, tolik červencových lijáček.

Březen bez vody, duben bez trávy.

Jestli březem kožich stáhl, duben rád by po něm sáhl.

Na svatého Tomáše, oraniště jsou jak kaše.

Na svatého Řehoře líný sedlák, který neoře.

Svatý Matěj ledy nechá, svatý Josef je pak seká.

Pěkný den na svatého Josefa zvěstuje dobrý rok. Jaro zvěstuje Zvěstování, ale zimu ještě nevyhání.

Hřmí-li v březnu, sněží v máji.

Nová Fabia i do Rakouska

Jestliže loňský rok byl pro českou automobilku Škoda ve znamení nového typu roomsteru, letos se její pozornost obrací zpět k vozům Škoda Fabia. Fabia byla až do loňska nejprodávanějším modelem automobilky, loni jí však předstihl luxusnější model Octavia. Situace se však možná opět změní, protože Škoda Auto přichází s novým typem fabií, který by měl být k dostání již v březnu. Nejdříve bude nově upravený model uveden na středoevropský trh, kromě samotné České republiky ještě do Německa a také do Rakouska. Ještě do poloviny roku by však již měl být k dispozici i v dalších zemích. Ještě letos začne s produkcí vozu i nový závod Škody Auto v Indii a na rok 2008 je naplánováno spuštění výroby v Číně. Přesnou cenu nových fabií by měla Škoda Auto oznámit na ženevském autosalonu počátkem března, ale podle jejích představitelů se nebude nijak dramaticky lišit od ceny dosavadních modelů. Výroba starých typů bude pokračovat jen do léta, pouze u Škody Fabia combi se počítá s produkcí až do příštího roku. Pokud jste si tedy zamilovali starý typ, musíte si pospíšet. Naopak pokud toužíte po nějaké inovaci, brzo bude vaše očekávání splněno. Jestli nová úprava modelu zaznamená úspěch je samozřejmě ještě těžké předvídat, hodně bude podle vedení Škody Auto záležet na vývoji trhu ve střední a východní Evropě, tedy v místech, kde i dosud nacházely fabie nejlepší odbyt. (MaFr)

Místo nákupního centra Hypertova

Velké rozpaky vyvolal v moravské Třebíči rakouský investor, který sliboval, že na pozemcích u výpadovky u Znojma postaví obrovské nákupní a zábavní centrum. Ukázalo se totiž, že část plochy pronajal společnosti Ahold, který zde chce vystavět hypermarket zařazený do řetězce Hypertova. Jenže jedna Hypertova už v Třebíči stojí a nová budova by tak měla pouze nahradit starou, kterou chce Ahold zavřít. Pro trebičskou radnici tato operace prakticky znamená jediné – ze slibovaných nových pracovních míst asi nic nebude. Zástupci společnost Aventin, která pŕdu u frekventované silnice pro rakouské investory spravuje, se však snaží místní veřejnost uklidnit. Podle něj Ahold obsadí jen asi třetinu plánované plochy, na zbytku vzniknou obchody s obuví, textilem, drogistickým zbožím a elektronikou, o jejichž zřízení investor jedná s mezinárodními řetězci. Přesto se zdá pravděpodobné, že původní velmi směle plány bylo nutno do určité míry zredukovat.

Bohužel k podobnému procesu dochází v různých českých a moravských městech poměrně často – investor při snaze získat pozemky předkládá nesmírně ambiciózní vize, které dostávají skutečné, podstatně skromnější obrysy až ve chvíli realizace. Jistě ale záleží na každém zastupiteli či radním, nakolik se dá opájet různými vzdušnými zámkami. (MaFr)

Jemča chce expandovat s Brity v zádech

Český výrobce čajů Jemča z Jemnice na Třebíčsku získal silného strategického partnera – loni v květnu se jejím novým vlastníkem stala britská skupina Tetley, světová dvojka v baleném čaji. Jemča se tak po předchozích dvou letech, kdy fungovala jako divize společnosti Alima Značkové potraviny, stala opět samostatnou akciovou společností. Od změny majitele i právní formy si představitelé Jemči slibují zejména další posílení pozice společnosti na domá-

cím trhu i expanzi do zahraničí. Podle jejich představ by se měl prodej výrobků firmy ročně zvyšovat ročně zhruba o 5-10 %. Vedle čajů Jemča by se v Jemnici měly balit i čaje pod značkou Tetley. V současnosti Jemča Jemnice drží s asi 30 % celkového objemu prodeje pozici leadra českého trhu s čajem a své výrobky uplatňuje i v cizině – vedle Švýcarska, Finska a Slovenska vyváží i do Rakouska. Černé čaje představují asi 40 % její produkce, dalších 40 % tvoří čaje ovocné. O zbytek se pak přibližně stejným dílem dělí bylinné směsi a zelené čaje.

Nelze očekávat, že by v této struktuře došlo se změnou vlastníka k nějaké rychlé změně, protože podíly zhruba odpovídají poptávce v České republice, která zůstává hlavním odbytištěm. Jiná situace by ovšem nastala, kdyby se výrazně zvýšil podíl exportu, k čemuž by mohla přispět i produkce pod značkou Tetley. Pak by se asi dalo očekávat nejspíše posílení segmentu černého čaje. (MaFr)

Zlevní v ČR dřevo?

Větrná smršť, která se přes Českou republiku přehnala v lednu, napáchala obrovské škody na lesním porostu, především v některých částech pohraničních hor, například na Šumavě. To se samozřejmě projevilo i na domácím trhu se dřevem. Okamžitě to pocítily malé pily, které se ještě před nedávnem kvůli malému počtu zakázek potácely na pokraji krachu – nyní se jim zakázky doslova hrnou. Malí vlastníci se snažili rychle polomy odtěžit předtím, než zahájí těžbu mamutí Státní lesy ČR, které ovládají většinu lesů v republice. Státní podnik se přitom kvůli zrušeným tendrům na těžbu dřeva v minulých letech kmítá v hluboké krizi, v první polovině února rezignoval její generální ředitel i všichni odborní ředitelé.

Nicméně dřevo z letošních polomů se již mezitím začalo těžit – nejúspěšnějšími účastníky výběrového řízení na vytěžení asi 3,3 miliónu metrů krychlových dřeva se staly společnosti Less & Forest, LST a Lesy Hluboká nad Vltavou. Prvně jmenovaná firma by měla získat asi jednu pětinu veškerého státního dřeva z kalamity. Vítězové tendrů okamžitě po podepsání smluv zahájili lesní práce a věří, že polomy dokážou zlikvidovat do konce června. Jakékoliv zdržení by mohlo způsobit značné komplikace, protože hrozí lavinovitě šíření kůrovce. Na vichřici však možná navíc vydělají rakouští obchodníci, kteří své české konkurenty dokážou výrazně přeplácet. V mnoha případech po kalamitě zůstalo především nekvalitní dřevo, vhodné na štěpkování. Právě na tuto technologii ovšem rakouský stát, na rozdíl České republiky, přispívá jako na technologii patřící k ekologické výrobě energie. Uleví se však možná trochu i drobným spotřebitelům palivového dřeva v České republice, kterých v posledních letech po zdražení elektřiny i zemního plynu výrazně přibývalo. Ještě více by se jim mohlo ulevit, kdyby parlament přijal návrh skupiny sociálnědemokratických a lidoveckých poslanců, aby palivové dříví bylo, podobně jako v Rakousku a stejně jako v samotné České republice před jejím vstupem do Evropské unie, zařazeno ve snížené sazbě daně z přidané hodnoty.

Návrh zatím Poslanecká sněmovna podpořila v prvním čtení. I kdyby se jí to však podařilo prosadit, spotřebitelé si musí být vědomi, že současná výhoda vyplývající z obrovského množství palivového dříví na trhu má i svou rubovou stranu – nyní vytěžené dřevo může v nabídce chybět v dalších letech. (MaFr)

Vznikne středoevropský koridor?

Zástupci švédských, polských, slovenských, maďarských a samozřejmě také českých regionů v druhé polovině ledna v Hradci Králové jednali o podobě projektu tzv. středoevropského dopravního koridoru, který by měl v budoucnu propojit severní a jižní oblasti Evropy. Přestože rakouští představitelé na hradeckém setkání chyběli, neznamená to, že by Rakousko měla nová spojnice zcela minout. Podle původního plánu by měl koridor směřovat z jižního Švédska, přes polské regiony, podél německo-polských hranic do České republiky, přes západní Slovensko, Maďarsko, Rakousko, Chorvatsko a Itálii do Řecka. Koridor by měl zahrnovat všechny druhy dopravy a vytvořit tak dopravní tepnu v plném slova smyslu. Lokality, kterými by spojnice procházela, by samozřejmě měly šanci na mimořádně dynamický růst. V současnosti se zainteresované regiony snaží, aby celý projekt byl zanesen do strategických dokumentů Evropské unie, což by nepochybně výrazně ovlivnilo šanci na získání peněz z evropských fondů na vybudování jednotlivých částí koridoru. Například představitelé Královéhradeckého kraje v České republice předpokládají, že by v rámci plánu na středoevropský koridor mohla Evropská unie spolufinancovat pokračování dálnice D 11 z Prahy přes Hradec Králové do Jaroměře a dále k polským hranicím nebo vybudování rychlostní silnice R 35 ze severovýchodu Čech kolem Hradce Králové na Moravu. Projekt středoevropského koridoru podle dosaavadních představ asi výrazně neurychlí spojení mezi Českou republikou a Rakouskem, protože obě země spojuje značnou oklikou, ale přesto by účast na něm by mohla pomoci další spolupráci obou zemí. Obě by totiž mohly na jeho úspěchu výrazně hospodářsky profitovat. (MaFr)

Pobočka Foxconnu v ČR prosperuje

Velice dobře se v České republice daří jednomu z největších světových výrobců počítačů, tchajwanské firmě Foxconn. Asijská firma se díky svému pardubickému závodu loni zařadila mezi deset firem s vůbec největšími tržbami v České republice a zároveň její česká pobočka patří mezi tři největší exportéry v zemi. V současnosti dokonce pardubický podnik zápolí s nedostatkem pracovníků. Zaměstnává asi tři tisíce lidí, značnou část osazenstva však tvoří Slováci a Ukrajinci. Rezervy pracovních sil jsou už v užším regionu zcela vyčerpány a firma tak sáhla k masivní inerci. Neshání přitom montážní pracovníky, ale i manažery, programátory, analytika a další kvalifikované profese. Foxconn zároveň uvažuje o vybudování dalšího nového závodu, který by jí umožnil další expanzi. Česká pobočka by se totiž podle prohlášení svých představitelů měla stát výrobní centrálou celé Evropy, z níž by byla sobována kromě Evropy i Afrika a Střední Východ. Zároveň bude údajně fungovat i jako poskytovatel kompletních služeb z jednoho místa pro celý rozsáhlý region. Z tohoto pohledu se jeví vybudování dalšího závodu zcela nezbytné. Největší šanci na získání nové investice má přitom podle tisku průmyslová zóna Paprsek u Svitav, protože v jejím okolí je možno nalézt dostatek kvalifikovaných pracovních sil. Nelze samozřejmě zastříť, že provozovny firmy Foxconn v České republice reprezentují tu část zahraničních investic, které vzbuzují u řady analytiků značné rozpaky. Podobné montážní závody představují pro českou ekonomiku podle nich především zdroj značné nejistoty – nyní se sice dynamicky rozvíjejí, v následujících letech se

mohou rychle přemístit dále na východ, do zemí s levnější pracovní silou. Na druhé straně však někteří jiní ekonomové upozorňují, že v současné době se Česká republika bez podobných investorů neobejde, pokud nechce, aby výrazně stoupla míra nezaměstnanosti. Navíc i závody, jako je pardubická pobočka firmy Foxconn, do České republiky přinášejí vyspělé technologie a iniciují domácí technický výzkum a vývoj a nezůstávají jen klasickými montovnami. Přesto v následujícím období chce vláda při případných investičních pobídkách dávat přednost investicím, u nichž bude technologický přínos a vysoká přidaná hodnota ještě výraznější než u Foxconnu. Podobné podniky se však shánějí velice složitě a hodně bude záležet na tom, zda Česká republika bude schopna nabídnout dostatek skutečně velmi vysoce kvalifikovaných pracovních sil. Konkurence v této oblasti je přitom mimořádně silná, velký potenciál kvalitních technických odborníků mají i některé bývalé země Sovětského svazu nebo třeba Indie. (MaFr)

Český zahraniční obchod loni rekordní

Rekordním přebytkem 47,3 miliardy korun (asi 1,67 miliardy €) skončil loni český zahraniční obchod. Dařilo se především českým exportérům automobilů a strojů, snížil se i deficit v obchodu se surovinami, naopak oproti loňskému roku se zhoršily výsledky v oblasti obchodu s minerálními palivy, polotovary a materiály, chemickými výrobky, potravinami a živými zvířaty a průmyslovým spotřebním zbožím. Jako již tradičně, nejuspěšněji se dařilo uplatňovat české výrobky na trzích Evropské unie, naopak velký schodek byl zaznamenán v obchodu s Čínou a Ruskem, nepříznivě se vyvíjela i situace u Tchajwanu a Japonska. Čísla jasně ukazují dobrý výkon české ekonomiky, která zaznamenala již druhý přebytkový rozpočet zahraničního obchodu za sebou. Zároveň však někteří ekonomové varují, že úspěch je založen na ne zcela pevných základech. Především jim poněkud vadí závislost země na prosperitě automobilového průmyslu, který se na celkovém vývozu České republiky podílí více než polovinou. A tento podíl se patrně ještě zvýší po uvedení nového závodu automobilky Hyundai v severomoravských Nošovicích do provozu. Podle části odborníků hrozí, že jakákoli krize nebo i jen recese v globální ekonomice může velice těžce postihnout právě automobilový průmysl a tím narušit i celé české hospodářství. Podle jiných analytiků se však vzhledem k přetrvávající komparativní výhodě v krátkodobém nebo střednědobém horizontu nejeví pravděpodobné, že by Českou republiku dominance automobilového průmyslu ohrozila. Jistě je však na místě uvažovat o možné diferenciaci výroby, to však je běh na velmi dlouhou trať, v němž vláda může hrát pouze dílčí roli. (MaFr)

Živočišná produkce v České republice

Svatý Václav údajně posílal do Německa jako poplatek 120 volů ročně, v současnosti naopak Česká republika musí většinu důležitých živočišných komodit dovážet. Jak oznámili statistici, v roce 2006 v České republice dále poklesla produkce masa i mléka. Meziročně se u masa snížila výroba o 2,3 % na 630 794 tun, u mléka se jedná dokonce o pád o skoro 6 % na 2,3 miliardy litrů. Přesto v mléce je země ještě stále soběstačná a určité přebytky dokonce vyváží, u masa se již Česká republika stala závislou na dovozu. Představitelé Agrární komory zveřejněná čísla považují za varující a hodlají iniciovat jednání s ministerstvem

zemědělstvím o korekci agrární politiky. Mnohým pozorovatelům se především zdá sporné, když v současnosti mnozí farmáři v České republice dosahují prosperity tím, že část pozemků nechávají ležet ladem a z části vytváří pustiny. Právě na to totiž dostanou dotace z evropských fondů. Samotné české ministerstvo zemědělství však na podobné praxi asi jen pramálo změní. Jenže snah o reformu agrární politiky Evropské unie již byla celá řada a přesto všechny skončily zapomenuty v propadlišti času. A tak se i v nejbližší budoucnosti budeme setkávat při průjezdu českou krajinou se zbytečně zpustlými poli a opuštěnými stáji. (MaFr)

Česká národní banka s rekordní ztrátou

Zatímco české komerční banky se předhánějí v rekordních ziscích, hospodaření cedulové České národní banky skončilo naopak největší ztrátou v její dosavadní historii, která dosáhla 56,4 miliardy korun (skoro 2 miliardy €). Přitom ještě v roce 2005 vykázala zisk 20 miliard korun. Celková aktiva banky loni poklesla o plných 14 %. K tomu je ovšem nutno dodat, že hospodaření centrální banky, jakou je Česká národní banka, probíhá podle jiných pravidel než hospodaření privátních finančních ústavů a zisk zde nehraje tak klíčovou roli. Ztráta České národní banky souvisí především s tím, že udržuje nutné devizové rezervy, které se vzhledem k posilování české koruny znehodnocují. Podle analytiků přitom tento trend bude pokračovat i v následujících letech. Česká národní banka si přitom nemůže dovolit vzhledem ke své roli stabilizačního prvku se z osobami libovolně spekulovat podobně jako jiné banky. I v jiných činnostech Českou národní banku silně omezují její hlavní úlohy, mezi které patří zejména péče o cenovou stabilitu. Česká centrální banka prosazuje dlouhodobě dost opatrnou politiku a někteří oponenti jí občas vyčítají až deflační chování. Na druhé straně v současné době Česká národní banka přistupuje velmi rozvážně k očekávanému růstu úrokových sazeb a její někteří představitelé hovoří o možnosti naopak snížení těchto sazeb. Díky tomu se tak v České republice dostává do oběhu více peněz na investice a ekonomika se může poměrně volně rozvíjet. Nízká úroková míra podporuje i rozvoj hypoték a úvěrů. Na druhé straně však přispívá ke znehodnocování úspor. Bude jistě zajímavé sledovat, jak Česká národní banka zareaguje na možné prosazení reformy prosazovaných současnou koaliční vládou vedenou občanskými demokraty. Podle některých analytiků by někde razantní kroky s sebou mohly přinést roztočení inflační spirály. Obavy v této souvislosti vzbuzuje zejména slib vlády, že na daňové reformě by vydělali všichni poplatníci. Ale těžko hodnotit hypotetickou situaci v budoucnosti, když ministerstvo financí ještě ani nezveřejnilo všechny základní parametry připravovaných reform. V každém případě se však Česká národní banka, věrna svým tradicím, bude pravděpodobně snažit, aby zůstala ostrůvkem stability na bouřlivém moři finančního trhu. (MaFr)

Češi hodně utrácí

Údaje evropského statistického ústavu Eurostat jasně ukazují, že podobně jako v jiných ukazatelích, i v míře utrácení občanů Češi z nových členských zemí Evropské unie ve střední a východní Evropě zauímají druhé místo hned za Slovinskem. Až s odstupem za nimi následují Maďarsko, Polsko a Slovensko. Obyvatelé České republiky se však

naopak jen zdálky dívají na záda nejvíce utrácějících Evropanů, mezi něž patří vedle Lucemburčanů a Britů také Rakušané. Propast se přitom paradoxně stále rozšiřuje. V současnosti odpovídá česká situace průměru Evropské unie před více než deseti lety, zhruba roku 1995. Poměrně rychle se však již v současnosti unifikovala struktura výdajů domácností. Dávno pryč jsou doby, kdy vydávaly třeba i polovinu svých příjmů za potraviny. Nyní dominují výdaje za bydlení a energie, následované náklady na dopravu. Naopak nejmenší váhu mají výdaje na vzdělání. V současnosti se přitom zdá, že přinejmenším v České republice bude význam výdajů za bydlení a energie v nejbližší době ještě dále narůstat, ať již v souvislosti s deregulací nájemného, nebo očekávaným vzestupem cen energií kvůli zavedení ekologické daně. (MaFr)

Mýtné s velkým ziskem, ale i problémy

Nemalou sumu – celkem 422 milionů korun (asi 14,8 milionu €) vyneslo za první měsíc své platnosti mýtné na českých dálnicích a rychlostních silnicích, jehož vybudování a provoz zajišťuje rakouská firma Kapsch. Představitelé českého Ředitelství silnic a dálnic zároveň odmítli zprávy některých médií, že se celý systém potýká s vážnými problémy. Závada se podle nich vyskytla pouze na softwaru pětadvaceti vozů, s nimiž celní hlídky neustále projíždějí zpoplatněné komunikace a vybírají mýto od řidičů, kteří ho řádně neplatili. V současné době se definitivně rozhoduje, kdo celý systém nakonec definitivně dokončí, a prozatím se zdá, že přes občasné nepříznivé články v českém tisku a přes zpochybňování výběru rakouské firmy v parlamentu svoji pozici nakonec Kapsch obhájí. Má však závažné protivníky v čele s expertním týmem Českého vysokého učení technického vedeného sociálnědemokratickým stínovým ministrem dopravy Petrem Moosem.

Odborníci z ČVUT předali vedení ministerstva vyjádření k návrhu Kapsche na výstavbu druhé etapy mýtného, které obsahuje řadu výtek a výhrad. Kritika směřuje především na druh použitých palubních jednotek a na počet mýtných bran s mikrovlnnou technologií. Zdá se tedy, že ani tato fáze nebude pro Kapsch zrovna procházkou růžovým sadem, stejně jako předchozí výběrové řízení. (MaFr)

Do Frýdku přijde miliardová investice

Zhruba jednu miliardu korun chce ve frýdecko-místecké průmyslové zóně Chlebovice investovat korejský producent interiérových plastů a textilií Hanil E-Hwa Company. Na zdejších 6,5 hektarech má již letos vzniknout nová výrobní hala i s infrastrukturou. Závod by měl vyrábět pro nově budovanou nošovickou automobilku firmy Hyundai, která bude stát jen zhruba deset kilometrů vedle. Výroba firmy Hanil E-Hwa Company na severní Moravě by měla vytvořit v nejbližší budoucnosti celkem 174 nových pracovních míst, jedná se však o pouhý začátek. Do roku 2013 by se totiž zdejší závod měl vypracovat na centrální evropskou investici firmy. Korejská společnost Hanil E-Hwa Company pochopitelně není jediným průmyslovým podnikem, který vzniká v souvislosti s nošovickou automobilkou, naopak se očekává, že obří závod Hyundai promění průmyslovou podobu celého regionu. Někteří ekonomové se však obávají, že zde vyrůstají především montovny, v nichž práci naleznou jen nekvalifikovaní dělníci, kteří se smíří s poměrně nízkou mzdou. Určité obavy vzbuzuje

i hlavný investor – jeho hlavný majiteľ se nedávno ocitl kvôli prokázanej korupcii v Jižní Koreji za mřížemi a čím dál častejšie se ozývajú zprávy, že výstavba nošovického závodu by se z tohoto dôvodu mohla zpozdiť. To by samozrejme malo obrovský dopad i na související investice do závodů různých subdodavatelů, které by patrně také musely pozdržet své uvedení do provozu. Mohlo by tak dojít k řadě mimořádně nepříjemných komplikací. (MaFr)

Bude Budvar vařit hořké pivo?

Českými médii v lednu a únoru začaly prosakovat první zprávy o veľké změně, kterou na letošek chystá jeden z neúspěšnějších českých pivovarů vyvážející i na rakouský trh, společnost Budějovický Budvar. Ta totiž hodlá přijít se zcela novým druhem piva, který se bude jmenovat Pardál. Zatím není zcela jasné, o jaký přesně typ piva půjde, zá-

stupci Budvaru zatím trochu vágně hovoří o „kvalitní značce středního cenového segmentu“. Podle tisku se nejspíš bude jednat buď o klasickou desítku nebo o světlou jedenáctku. V každém případě však Budvar sľubuje, že nový produkt překvapí i jinou, u dosavadních značek Budvaru neobvyklou chuť. Zdá se tedy, že půjde o pivo spíše hořčí, protože jinak se Budvar vyznačoval spíše nasládlým akcentem. Za zavedením nové značky stojí podle analytiků především snaha čelit konkurenci Plzeňského Prazdroje, který se svou desítkou Gambrinus zcela opanoval zejména levnější české hospody. Projekt vývoje nové značky údajně jihočeský pivovar zahájil již před dvěma lety a loni provedl rozsáhlé chuťové testy na zkušebních várkách. Pečlivost odpovídá významu, jaký zavedení nové značky v Českých Budějovicích přikládají. Spotřebitelé se zatím mohou jen těšit, doba, kdy budou moci budějovického Pardála i ochutnat, se však již nezadržitelně blíží. (MaFr)

Nový slovník slovenčiny vychádza po 50 rokoch

Jazykovedci predstavili prvý zväzok nového slovníka slovenského jazyka od A po G. Na kompletný slovník si však budeme musieť počkať ešte 15 rokov.

Pred niekoľkými týždňami vyšiel dlho očakávaný prvý zväzok nového Slovníka súčasného slovenského jazyka obsahujúci slová od A po G. V slovníku je zachytených 30 293 slov, oproti predošlému slovníku z päťdesiatych rokov je bohatší o tisíce slov. „Rozšíril sa najmä o prevzaté slová z iných jazykov, odvodeniny jestvujúcich slov a nové významy starších slov,“ hovorí hlavná redaktorka slovníka Alexandra Jarošová. Príprava slovníka trvala desať rokov, na jeho vydaní spolupracovali desiatky jazykovedcov a 73 odborných poradcov zo 103 vedných oblastí. Dosiaľ používaný slovník vyšiel ešte v rokoch 1959-1968 a obsahoval zhruba 120 tisíc slov. Nový slovník by mal po skompletizovaní zachytiť 220 až 240 tisíc slov. Druhý zväzok vyjde asi o dva a pol roka, na všetkých osem zväzkov si však musíme počkať 15 rokov.

Pri zostavovaní slovníka jazykovedci vychádzajú najmä z lístkovej kartotéky jazykovedného ústavu, ktorá obsahuje lístky so zhruba 5 miliónmi slov v rôznych kontextoch. „Dôležitými zdrojmi sú aj knihy, publikácie, tlač, sleduje sa aj internet,“ hovorí Jarošová. Jazykovedci pracovali aj s takzvaným Slovenským národným korpusom, ktorý obsahuje až 300 miliónov slov v najrôznejších použitiach a tvaroch a je aj na internete.

Diskusia sa podľa autorov nového slovníka viedli najmä okolo prebratých slov z angličtiny. Prvý zväzok obsahuje 445 anglicizmov, z ktorých je väčšina poslovenčená. Medzi spisovné slovenské slová sa tak dostali výrazy ako blogér, bodygard, brejkdens, četovať, drajv, džoging alebo esemeskovať. Do slovenčiny pribudli však aj slová, pri ktorých pôvodný anglický pravopis ostal zachovaný. Anglickými i slovenskými slovami zároveň sú tak napríklad barbecue, curling, catering či brainwashing. Jazykovedci však uprednostňujú, ak sa prebraté slová postupne adaptujú smerom k výslovnosti.

Na rozdiel od minulosti sa podľa Jarošovej menej diskutuje o čechizmoch. Či sa však v ďalších zväzkoch objavia slová ako „kludne“ alebo „prádlo“, nevie. „Nedá sa celkom ignorovať ich frekvencia v bežnom používaní, ani argumenty o istých významových odchýlkach,“ hovorí.

Slovník obsahuje aj vulgarizmy. Jazykovedci však upozorňujú, že to nie je dôvod na ich používanie vo verejných prejavoch alebo médiách. „Ludia by si mali rozmyslieť, kedy je vhodné použiť slová, ktoré nie sú neutrálne,“ myslí si Jarošová. (ao)

Kauza Ján Sokol

Niektorí katolícki kňazi si myslia, že arcibiskup Ján Sokol by mal zo svojej funkcie odísť. Kňaz Marián Prachar, o ktorom sa arcibiskup Ján Sokol tiež zhováral s ŠtB, povedal, že vzhľadom na 40 rokov, keď tu bol komunistický režim, je normálne, že niektorí ľudia eštebákom poskytovali informácie. „Podľa mňa to nie je veľká hanba, keď sa k tomu niekto prizná a povie, že to robil zo slabosti alebo iných dôvodov.“ Podľa neho by sa Sokolovi nič nestalo, keby nemal najvyššiu funkciu a bol len biskupom. „Bol by to len hrdinský príklad pre občiansku spoločnosť.“

Prenasledovali aj Jána Krstiteľa Balázsa, ktorý nemohol dokončiť vysokú školu. „Tvrdenie tých, čo sa stretávali s eštebákmi, že šlo o bezvýznamné veci a nikomu neublížili, je mýtus a lož. Svojou ochotou k spolupráci, hoc aj v zdanlivo nedôležitých veciach a diskutovaním s nimi, pomáhali udržiavať systém, ktorý ubližoval mnohým a šliapal po ľudských právach.“

Balázs povedal, že veľkosť človeka spočíva aj v tom, že v kritickvej chvíli vie úprimne vyrozprávať svoj príbeh a poprosiť o odpustenie. „Najnovšie dokumenty dotvárajú mozaiku príbehu a potvrdzujú, že doterajšie útržky neboli len obyčajné zdrapy papiera. Wielgusov príklad, jeho spôsob vystúpenia v katedrále, vojde do dejín ako silný moment a ako výzva a zrkadlo pre iných.“

Kňaz Karol Moravčík, ktorý tiež ponuku eštebákov na rozhovor odmietol, povedal, že nové dokumenty neprinášajú nové informácie. „Bolo verejne známe, že človek v jeho postavení sa pravidelne stretáva s predstaviteľmi štátu, komunistickej strany a ŠtB. My sami sme neboli ochotní sa toho zúčastňovať.“ Dúfa, že Sokol to robil preto, aby niečo urobil pre cirkev a nie pre budovanie svojej kariéry. Čakal by, že o tom podá pravdivé svedectvo. Myslí si, že cirkevní historici by mali spolupracovať s ÚPN na objasnení celej záležitosti. „Najvyšší reprezentanti cirkvi nemôžu zostať len pri zdôrazňovaní, že majú právo na prezumpciu neviny. Na ľudí v ich postavení sú kladené určité nároky,“ dodal Moravčík.

Kňaz Pavol Flajžík si biskupský úrad váži na sto percent. „Kto je bez chyby, nech hodí kameňom.“ Treba podľa neho nechať na arcibiskupovi, kým a či sa k novým veciam vyjadri. Dokumenty, ktoré boli doteraz v českých archívoch ministerstva vnútra, ukazujú, že Sokol ŠtB informoval o oficiálnych záležitostiach cirkvi, ako aj o emigrantoch. (ao)

Nová opera Zdeňka Trošku opäť premiéruje v Košiciach

V košickom Štátnom divadle mala v piatok a v sobotu 16. a 17. februára premiéru opera Charlesa Gounoda *Faust a Margaréta*. Naštudoval ju český režisér Zdeňk Troška, ktorý tu pred rokom uviedol Dvořákovu *Rusalku*. Rozhodol sa poňať operu tradične, tak, ako by ju sám ako divák chcel vidieť. *Fausta* stvárnia Peter Berger a Ľudovít Ludha, *Margarétu* Lucia Knoteková a *Katarína* Michaelli. (ao)

Slovenské divadlo v Prahe

Pražské Divadlo Bez zábradlí 10. februára odštartovalo už v poradí 12. prehliadku slovenskej divadelnej tvorby. Festival s názvom *Slovenské divadlo v Prahe* predstaví publiku sedem slovenských profesionálnych divadelných súborov v celkovo jedenástich predstaveniach. Prebiehať bude vo voľnejšej forme a potrvá do 9. mája. Záštitu nad podujatím majú premiéry ČR a SR Mirek Topolánek a Robert Fico, ministri kultúry a primátori Prahy a Bratislavy.

Takmer všetky predstavenia slovenských súborov bývajú v rámci festivalu v pražskom Divadle Bez zábradlí vypradané do posledného miesta. A podľa manažéra divadla Svatopluka Vičara veľký záujem verejnosti o vstupenky v predpredaji potvrdzuje, že ani tento ročník nebude výnimkou. O slovenské divadlo je v Prahe trvalý záujem. Dôkazom toho je aj vznik dvoch konkurenčných festivalov slovenského divadla v divadle Kalich a v Mestských divadlách pražských.

Festival *Slovenské divadlo v Prahe* uvedie na scéne Divadla Bez zábradlí slovenskú prvú scénu dvojicou predstavení. Chýbať nebude ani Divadlo Andreja Bagara z Nitra, bratislavské Divadlo Astorka Korzo '90, Štúdio L+S a Radošinské naivné divadlo. České publikum v Divadle Bez zábradlí čaká aj premiéra prešovského Divadla Alexandra Duchnoviča, ktoré predstaví hru Christo Bojčeva *Orchester Titánik* v režii Jozefa Cillera v rusínskom jazyku. „Pozreli sme sa na DVD so záznamom tohto predstavenia a bolo rozhodnuté! Pretože je to divadlo, ktorému možno nebudeme rozumieť každé slovo, ale určite budeme rozumieť tomu posolstvu a tomu inscenačnému tvaru, ktorý je nesmierne zaujímavý. Takže predpokladám, že pokiaľ je niekto navyknutý chodiť do divadla, tak nebude potrebovať titulky a pochopí,“ vysvetlila riaditeľka festivalu Hana Heřmánková. (ao)

Traja mušketeri na Novej scéne

Ak máte napriek odstupu troch storočí chuť tasiť kordy a bojovať za lásku a priateľstvo proti intrigám a ľudskej zlobe, nemusíte sa hneď hlásiť do spoločenstva súčasných rytierov. Stačí zísť do divadla *Nová scéna*, kde uviedli premiéru muzikálu *Traja mušketeri* podľa slávneho románu

Alexandra Dumasa. Romantický príbeh o priateľstve, láske, ale tiež o intrigách a nenávisti, sa odohráva v prvej polovici 17. storočia. Keby na scéne divadla chodili len kostýmy bez hercov, bolo by sa na čo pozerieť. Práve 220 dobových kostýmov tvorí podstatnú časť nezanedbateľnej vizuálnej zložky predstavenia a ich autorom je Roman Šolc. Šperky sú umeleckou prácou svetoznámej dielne z Jablonca nad Nisou. To sú informácie pre tých, ktorí nezatvoria oči a nezapočúvajú sa do hudby Michala Davida a Bryana Adamsa. K tvorivému tímu sa pridáva textár a scenárista Lou Fanánek Hagen, režisér a choreograf Libor Vaculík. Peter Cmorik hrá *D'Artagnana*, Ivan Štroffek je *Aramisom* a Martin Kelecsényi *lordom Buckinghamom*. Milan Bartalský, Roman Féder a Mojmír Caban stvárnajú *Porthosa*, Juraj Ďurdiak *kráľa Ľudovíta XIII.*, Karol Čálik, Ivo Heller *pána Bonacieux*. Muzikál skrášľujú aj Katarína Hasprová ako *Milady*, Karin Olasová ako *Constance*. *Kráľovnú Annu* hrajú *Sisa Sklovská*, *Helena Krajčiová* a *Marta Potančková*. Viktor Horján sa objavuje v postave *Planche* a *zákerného kardinála Richelieu* hrá a spieva *Csongor Kassai*. Nech sa už vyberiete na akúkoľvek alternáciu, *Nová scéna* vám ponúkne výlet do minulosti. Ilúziu oddanej a vernej lásky, vieru v celoživotné priateľstvo, predstrie krásu žien a chrabrosť mužov.

Ak vás pri tomto rozvidnení ešte svojím spevom oblaží *Katarína Hasprová*, či zaburáca *Csongor Kassai*, nebude to premárnený čas. Kde inde, ak nie v divadle máte možnosť vidieť zraniteľnú krehkosť panien, mužné paže tasiace kord, aby pomstili svoju mŕtvu lásku a potrestali zákernú ženu, ktorá zneužíva svoju krásu na manipuláciu mužov? Čo viac potrebuje k úspechu muzikál, ktorý nemá inú ambíciu len potešiť oko a ucho diváka? *Nová scéna* tieto atribúty v *Troch mušketeroch* naplnila. (ao)

Podporný projekt pre knižnice

Filantropický projekt je tento rok zameraný aj na vysokoškolských čitateľov. „Keď knižnice dostanú dar, nie vždy majú dôvod na takú radosť, ako v prípade tohto projektu, a myslím to naozaj úprimne,“ povedala Daniela Gondová zo Slovenskej asociácie knižníc počas slávnostného štartu tretieho ročníka projektu *Literárnej a kultúrnej agentúry L.C.A.* – 100 kníh *Tatrabanky*. *Filantropický akt* sa uskutočnil 14. 2. 2007 predpoludním v knižnici *Filozofickej fakulty UK* v Bratislave. Svojou návštevou ju poctil aj prodekan *fakulty Jaroslav Šušol* či spisovatelia *Oliver Bakoš* a *Kornel Földvári*, ktorý sa v týchto dňoch dožíva 75. narodenín.

Čerstvú novinku vydavateľstva – knihu *Informačná spoločnosť* – predstavil pred študentským publikom jej autor *Pavol Rankov*, pedagóg fakulty.

Projekt 100 kníh *Tatrabanky* sa začal pred tromi rokmi spoluprácou, ktorej cieľom je podporovať pôvodnú knižnú tvorbu, rozvoj čítania a pomôcť verejným knižniciam s obmedzenými rozpočtami. Prvé dva roky sa knihy dostali do 68 knižníc v prevažne menších mestách Slovenska – cieľovou skupinou bola stredoškolská mládež. Tretí ročník je zameraný už aj na knižnice v krajských mestách, knižnice univerzít a vysokých škôl, kde sa sústreďuje čitateľský záujem vysokoškolákov.

Peňažná inštitúcia venuje v rámci projektu každej knižnici sto kníh zo spomínaného vydavateľstva. Knižný dar obsahuje diela súčasných slovenských autorov viacerých

generácií, od Tomáša Janovica, Pavla Vilikovského, Ruda Slobodu, Dušana Mitanu či Petra Pištanka až po Romana Olekšáka či Moniku Kompaníkovú.

Tento rok projekt naplní okružle číslo dvakrát – sto kníh dostane svoje miesto v ďalších 32 knižniciach na Slovensku. Dokopy tak bude vytvorená sieť 100 knižníc na Slovensku, s ktorými budú organizátori v budúcnosti spolupracovať. Knižný dar je odovzdávaný vždy v priestoroch knižnice na besede so spisovateľmi. Hlavne v mestách, ktoré sú vzdialenejšie od Bratislavy, sú takéto stretnutia čitateľov s autormi a ich dielami ešte stále vzácné. (ao)

Valentínske vyznania lásky v Starej radnici

Možnosť vyznania si vzájomnej lásky pred Máriou Teréziou sa neponúka každý deň. Tohtoročný Valentín bol v Múzeu mesta Bratislavy opäť raz výnimočný – v Komnate lásky zneli slová o láske a vernosti. O jedinečnú príležitosť získať certifikát lásky priamo od uhorskej panovníčky Márie Terézie a jej komorníček sa pokúsili zaľúbenci od soboty až do stredy. Podmienkou bolo, aby si zaľúbený pár vyznal lásku priamo pred cisárovnou. A tak sa romanticky sľubovalo, vášnivo bozkávalo a sladko objímalo – a Mária Terézia vypisovala certifikáty s konkrétnymi menami a autentickými odtlačkami zaľúbencov. Na úradné listiny vždy dala kráľovskú pečať. Všetko bolo takmer autenticky skutočné – dobové oblečenie panovníčky a jej služobníctva, historické prostredie, hudba... len čas sa posunul o niekoľko storočí dopredu, ale ako vtipne poznamenal jeden z návštevníkov, láska zostala aj v múzeu rovnaká a mladá...

Prostredníctvom života najznámejšej uhorskej panovníčky korunovanej v Bratislave vznikla príležitosť pre valentínske vdýchnutie historickej dobovej atmosféry pomocou symbolu zblíženia – bozku. A asi nikto, kto prišiel, nelutoval – v Komnate lásky videl najväčšie valentínske srdce na Slovensku vytvorené zo živých kvetov. Po skončení akcie poteší srdcia matiek a ich detí dočasne bývajúc v krízovom centre Brána do života v Petržalke. Nielen deti si užili bohatý víkendový kultúrny program na Hlavnom námestí, kde sa spievalo, tancovalo a študenti rozdávali valentínske srdcia.

Podujatie Valentínske vyznania si získalo mnohých ľudí nielen v Bratislave, ale aj na Bojnickom zámku. Minulý rok si prevzalo certifikát lásky niekoľko stoviek zamilovaných, ale aj manželských párov spolu so svojimi deťmi. Už tretí ročník tohto kultúrno-historického podujatia potvrdil rastúci záujem Bratislavčanov. Tento rok si certifikát lásky prišli prevziať aj manželka Jozef a Františka Svítekovci, ktorí v týchto dňoch oslávili diamantovú svadbu. (ao)

V Redute sa plesalo na Bratislavskom bále

Plesová sezóna vrcholí. V hlavnom meste Bratislavským bálom. Primátor Andrej Ďurkovský s manželkou privítali v sobotu 10. februára v Redute bratislavskú smotánku.

Bály sa už tradične začínajú slávnostným predtancovaním. Tohto roku to boli opäť páry Tanečnej školy PKO Jagermajster. Už po štvrtýkrát na bále odovzdali Cenu Júliusa Satinského, ktorá má priliehavý názov Bratislavská ču-čoriedka. Ču-čoriedka je zdravá, malá, nenápadná, ale s veľkou dávkou životnej energie, rastie v čistom prostredí, po rozpučení zanechá nezmazateľnú stopu... V kategórii Idea oceňujú myšlienku, ktorá vznikla v priebehu mi-

nulého roka. Na Dunajskej ulici stojí od 24. septembra 2006 socha komika, herca a spisovateľa Júliusa Satinského načúva zvukom Dunajskej ulice. Autorom atypickej sochy je akademický maliar Svetozár Ilavský.

Cenou Júliusa Satinského v kategórii Osobnosť oceňujú tvorbu Bratislavčana, ktorý svojou prácou šíri dobré meno mesta – či už nejakým konkrétnym činom, alebo celoživotným profesionálnym pôsobením. Tohto roku ocenili osobnosť v oblasti, kde sa spája šport i umenie – Hildu Múdrú. Pôvodne krasokorčuľarka Viedenskej ľadovej revue, neskôr trénerka slovenského športovca 20. storočia – Ondreja Nepelu. Aktívna, večne optimistická, aj dnes každý deň obúva korčule a trénuje ľudí s mentálnym postihnutím na dúbavskom štadióne. A robí to zadarmo. „Už som na penzii, toto je moje hobby. Trénujem mentálne postihnutých. Predtým som trénovala majstrov sveta. Teraz nemám takú zodpovednosť. No a potom je to veľmi tvrdá práca, pretože to ide veľmi pomaly – kým si niečo zapamätajú. Robím to rada, pretože ľad – je akási droga,“ zverila sa Hilda Múdra.

Polnočné prekvapenie príjemne potešilo. Na scénu Bratislavského bálu prišiel Fantóm opery, v podobe scénickej koláže. Vystúpenie tanečníkov pražských divadelných a muzikálových scén doplnili živým spevom študentka Hudobnej fakulty Akadémie múzických umení Lucie Silkenová v role Christiny a muzikálový spevák Josef Štágr v rolách Raula a Fantóma. V štyroch sálach hostí zabávali aj Silvia Josifovská, Tina, Peha, spevácke teleso Svätý pluk, zneli aj latinskoamerické rytmy i slovenské ľudovky. Labužníci dobrého jedla si o polnoci mohli pochutiť na gulášoch z diviny alebo na strapačkách. V bálom menu nechýbal ani losos, prasiatko, a samozrejme, dobré víno. Moderátori večera Iveta Malachovská a Vladimír Vondrák privítali aj viacerých vzácných hostí. Zabaviť sa prišiel aj veľvyslanec USA Rodolphe M. Valle. A polnočný darček pre hostí – karnevalová benátska maska sa stala jedným z prvkov Bratislavského bálu. Na parkete to tak krátko po polnoci vyzeralo ako na vychýrenom karnevale a hostia mohli aspoň podvedome okúsiť tajuplnú chuť anonymity. (ao)

Novostavba SND začína postupne ožívať

Generálne riaditeľstvo Slovenského národného divadla sa minulý týždeň presťahovalo do novej budovy. Sťahovanie administratívy z pôvodného sídla na Gorkého ulici 4 sa začalo 15. januára tohto roku. Podľa hovorkyne SND Zuzany Golianovej riaditeľstvo využíva časť novej budovy SND, na ktorú je vydané kolaudačné rozhodnutie o predčasnom užívaní. „Podarilo sa nám bez problémov sa presťahovať. Dúfam, že sa nám podarí priestor novostavby v priebehu niekoľkých mesiacov oživiť, aby sa stalo divadlom, do ktorého budú ľudia radi chodiť. Dúfam tiež, že rovnako bez problémov sa presťahujeme aj do ďalších priestorov. Dôležité je, aby investor a dodávatelia v krátkom čase dokončili stavebnú a technologickú časť budovy,“ uviedla generálna riaditeľka SND Silvia Hroncová.

V Divadle P. O. Hviezdoslava a na Malej scéne SND sa bude hrať ešte do konca marca. Obidve scény sa presťahujú v prvej polovici apríla. Novostavba SND bude slávnostne otvorená 14. a 15. apríla. Kvôli sťahovaniu zanikla pokladnica v budove bývalého generálneho riaditeľstva. Nová sídli v historickej budove SND a vchod má z Jesenskej ulice. (ao)

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
Tel./fax: ++43 1 604 87 04
(Dipl.-Ing. Jiří Nováček)
e-mail: novacek.wien@aon.at

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek
s dlouholetou tradicí Vám
Sokol nabízí sportovní hodiny
vedené školenými vedoucími
s velkou praktickou zkušeností.
Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová, tel. 586 86 86

**Sokolská župa
rakouská**

www.sokol-wien.at

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol-cos.cz

Sokolský adresář
na
www.sokol-wien.at

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
17:00 – 17:45

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbějená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	19:30 – 21:00	stolní tenis
---------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň II

2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 19:30	odbějená (muži)
	19:30 – 21:00	nohejbal (muži)
Středa	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)

Sokol Vídeň III/XI

(informace pro zájemce o volejbal: N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80,
e-mail: K.Sterba@gmx.at)

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Středa	19:00 – 21:00	odbějená
Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy)

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 14:00. Hosté vítáni.

Info: s. Hana Zemanová, tel. 0664 213 36 20

WernerKallin, tel. 01/968 20 53

e-mail: sokoho@aon.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. 01/600 20 20)

Úterý	18:00 – 19:00	showdance
	19:00 – 20:00	aerobic
	21:00 – 22:00	fotbal
Středa	17:00 – 19:00	badminton (ženy)
	19:00 – 21:00	odbějená (mix, Sokol III)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	lady power
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: tel. Dipl. Päd. Ing. F. Kalousek 01/81 34 333 přes den, e-mail: kalousek@utanet.at

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sportovní gymnastika (žactvo)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

Info: tel. 01/480 13 57

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	17:00 – 18:00	cvičení rodičů s dětmi
Úterý	19:30 – 21:00	gymnastika „speciál“ (ženy a muži)
Čtvrtek	18:00 – 19:15	žactvo
	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)
Pátek	20:00 – 22:00	základní sportovní gymnastika (muži)

Sokol Vídeň XXI

21, Roda Roda-Gasse 7

Úterý	19:00 – 21:20	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Dětský maškarní ples Sokolské župy rakouské

Tento ples patří k oblíbeným každoročním podnikům masopustní sezóny. Bohatě vyzdobená prostorná tělocvična Sokola Vídeň XVI/XVIII se v neděli 28. ledna 2007 zaplnila do posledního místa. Maminky či babičky si daly opět velmi záležet, aby jejich ratolesti měly radost a cítily se v krásných maskách dobře. Přes všechnu náročnou přípravu masek byly maminky obdivuhodně pilné, neboť nosily jedna za druhou lákavé moučníky a chlebičky do bufetu, jenž díky jim bohatě narůstal. Župní cvičitelský sbor, který tento ples vždy pořádá, jim za jejich ochotu srdečně děkuje.

Podařilo se nám získat bratra Janču, ochotníka divadelního souboru Vlastenecké omladiny, který se s chutí ujal průvodního slova a tím velmi přispěl k dobré náladě a vy-

Stolní tenisté, pozor!

Ve dnech 24.-25. března 2007 pro vás pořádáme župní turnaj ve stolním tenisu.

Ženy a děti nastoupí v sobotu ve 14 hod.,
muži v neděli v 9 hod.

Místo konání: tělocvična Steinergerasse 7, 1070 Wien
Diváci vítáni. Bohatý bufet.

Přihlášky zasílejte na adresu: k.sterba@gmx.at,
faxem na č. 967 84 93, nebo volejte 0650-967 80 80.

Na Vaši účast se těší Sokolská župa rakouská

datně pomáhal sestře župní náčelnici dr. Danušce Frey-Maternové, která každým rokem obšťastňuje děti poutavými hrami. Při těchto hrách jí byli velmi nápomocní sestry a bratři, kteří se s plnou vervou her účastnili.

Po dlouhých letech se na ples opět vrátil „hastrmánek“, kterého si pamatují maminky ze svých dětských let. Dřív tato tradiční postavička vydávala dětem v tombole výhry. Na přání sestry župní náčelnice byla tato tradice k radosti dětí letos obnovena. Doufáme, že byli rodiče i děti s výhrami spokojeni.

Dětské odpoledne se chýlilo ke konci, v družném kruhu se děti při závěrečné písni uklidnily a rozloučily. Ale domů se jim moc nechtělo.

Tělocvična se pozvolna vyprázdnila, ale poté začal velký shon, neboť na všechny obětavé duše čekal úklid sálu. My pořadatelé jsme mohli být spokojeni a doufáme, že se všem hostům ples líbil a že nás příští rok opět navštíví.

Jménem cvičitelského sboru děkuji všem, kteří svou prací a dary přispěli ke zdaru tohoto podniku.

Nazdar!

(Mb, vedoucí žactva)

HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ

- **5. ledna 1867** Roessler-Ořovský spolu s bratrem sjeli na lyžích ve večerních hodinách mírný svah Václavského náměstí. Šlo nejspíš o první použití lyží v Čechách.
- **3. března 1867** byla založena jedna z nejstarších sokolských jednot – první česká tělocvičná organizace ve Vídni – Sokol vídeňský.

Nad česko-vídeňskými rodopisy

Alois Prágr (1857 Kolín – 1943 Kolín)

Český sokolský činovník v Čechách a ve Vídni, peněžní úředník, divadelník. Studoval reálku v Kolíně a obchodní akademii v Praze. Vědomosti o národním hospodářství a obchodní statistice získával od profesora Albína Bráfa. Maturoval roku 1875. Při studiu navštěvoval tělocvičné hodiny pro mladé v pražském Sokole. Vojenskou službu si odbyl v letech 1877-1878 a hned nastoupil své první zaměstnání ve Vídni u tamních komerčních firem. Zde získal nejen praktické zkušenosti ve svém oboru, ale hlavně posílil kulturní a spolkový život české menšiny. S plným nasazením předával své ideově-organizační a cvičitelské zkušenosti ve Slovanské tělocvičné jednotě Sokol, založené ve Vídni roku 1867 českými studenty na čele s českým sochařem Bohuslavem Schnirchem. Cvičilo se v nové tělocvičně ve IV. okrese na Resselgasse. Prágr účinně pomáhal i starostovi školského spolku „Komenský“ Václavu Novákovi, živnostníku z Gumpendorferstrasse 34 a výsledkem bylo otevření první třídy české obecné školy ve Vídni roku 1883. Ale Prágr sám opustil Vídeň již roku 1881.¹

V Praze pak pracoval jako obchodní příručí a současně všechen volný čas věnoval pražskému Sokolu při přípravě prvního všesokolského sletu 1882. Pomáhal při sbírkách a akcích za získání podpor od okresních a obecních zastupitelstev, založen a spolků pro Sokol pražský i vídeňský. To už byl rok 1883 a Prágr nastoupil do Občanské záložny v Kolíně, kde využil i své zkušenosti z Vídně. V roce 1891 jej tu jmenovali do funkce účetního. Po práci se plně věnoval Sokolu a s Kmochovou kapelou jezdil na zahraniční zájezdy. Roku 1889 získal cenu v závodech při slavnosti francouzských gymnastů v Paříži.²

Postavení přednosty získal v záložně roku 1900 a v letech 1907-1924 tu zastával funkci ředitele. Prágr byl při vý-

chově mládeže přísný, ale současně laskavý. Houževnatě prosazoval rovnoprávnost žen.

V kolínské sokolské jednotě byl zvolen náčelníkem roku 1889 a starostou roku 1911. Z jeho iniciativy začalo první cvičení sokolského dorostu již roku 1883. V roce 1884 patřil k zakladatelům Sokolské župy Tyršovy v Kolíně, první povolené v Čechách, a působil v ní jako župní náčelník (1888-1911), župní starosta (1911-1930) a čestný starosta (od 1930). Jeho velkou láskou bylo i divadlo. Ve Spolku divadelních ochotníků „Tyl“ hrál a pracoval ve správním výboru. Neúnavně se zasazoval o postavení divadla v Kolíně „Divadelním družstvem“, jehož byl v letech 1918-24 předsedou. U každého kulturního počínu stál Prágr: Kruh přátel umění, Vzdělávací sbor okresu, postavení pomníku M. Jana Husa, Spolek pro okrašlování domoviny. Pracoval i na obecním a okresním zastupitelstvu, kde pomáhal řešit problémy zdravotní, dopravní aj.

Dávným snem A. V. Prágra byl samostatný český stát. V březnu 1917 byl zatčen orgány rakousko-uherské tajné policie a obviněn z protistátní činnosti. Vězněn byl ve vídeňské posádkové káznici. Po vzniku Československa byl velitelem vojenských sil v Kolíně. Řídil sokolské a vojenské hlídky a podílel se na jednáních okresního národního výboru. Byl ohnivým řečníkem, který dokázal strhnout posluchače k ušlechtilým činům.

V roce 1939 se ještě dožil slavnostního otevření kolínského divadla, ale i zániku Československa.³ Německá okupační správa zakázala činnost Sokola a syn Radim přišel roku 1942 o život v gestapáckém vězení. Po krátké nemoci zemřel Alois Prágr v listopadu 1943.

(Jaroslav Formánek)

Poznámky:

¹ Sokol Vídeňský, in: *Český dialog*, Praha 2003, s. 34. – Kromě Prágra byli cvičiteli Sokola ve Vídni malíři Ženíšek, A. Liebscher, Kupka.

² A. V. Prágr, *Sokol Kolínský*, Kolín 1929; J. Pejša, *Dějiny kolínského Sokola v datech*, in: *Dějiny kolínského Sokola*, Kolín 1994, s. 24.

³ A. V. Prágr, *Nám i budoucím*, in: *Divadlo v Kolíně. Památník vydaný divadelním družstvem*, Kolín 1939, s. 7, podobizna A. V. Prágra, s. 46.

Syn krajanů na MS ve sjezdu stříbrný

Překvapivé druhé místo si na letošním mistrovství světa ve sjezdovém lyžování vybojoval kanadský závodník, jehož jméno zní českým uším nápadně známě – Jan Hudec. Pětadvacetiletý závodník se také nenarodil nikde jinde než v moravském městě Šumperk. Ve věku deseti měsíců však odjel s rodiči na údajnou dovolenou do Jugoslávie. Zde se rodina nalodila na vlastnoručně zbudovanou plachetnici a odplula s ní na „Západ“, do Itálie. Později se usadili v Německu, odkud však jako správní milovníci lyžování každý víkend putovali na rakouské sjezdovky a běžkařské dráhy. Ještě v druhé polovině osmdesátých let se Hudcovi stěhovali znova, tentokrát do Kanady. Otec nynějšího závodníka na střední škole zaměřené na lyžování dělal trené-

ra a vyučoval němčině a Hudec junior se stále zdokonaloval ve svém sportovním umění. Přesto se stále nemohl prosadit podle svých představ – jeho dosavadní maximum ve Světovém poháru bylo sedmé místo a stejná pozice na mistrovství světa v super G v roce 2003. Navíc ho dlouho trápilo i zdraví, absolvoval již tři operace kolena. Letošní mistrovství mu však přineslo skutečnou satisfakci, možná i díky tomu, že dokázal využít svého velmi nízkého startovního čísla. S příbuznými v České republice Jan Hudec kontakt neztrácí a chystá se, že se za nimi zase vypraví. Jak však sám s úsměvem dodává, dojde tomu až po sezóně – miluje totiž řízky, sladká jídla a pochopitelně pivo. Na potvých domácích buchtách od babičky prý přibere vždy tak deset kilo.

(MaFr)

Další Čech do Austrie Vídeň

Mistrovské Austrii Vídeň se v letošním ročníku rakouské ligy vůbec nedaří a po 21 odehraných zápasech se krčila na poslední příčce. Potíže se tým snaží vyřešit mimo jiné získáním nové posily z Čech. Podařilo se mu totiž získat jednu z nejvýraznějších osobností severočeského prvoligového družstva FK Jablonec 97, pětadvacetiletého útočníka Davida Lafatu, který jen v podzimní části české nejvyšší fotbalové soutěže nasázel soupeřům sedm branek. Celá transakce proběhla s až šokující rychlostí. Ještě ve středu dopoledne to vypadalo, že jablonecký kádr nedozná žádných závažnějších změn. Jenže v 16 hodin se vedení klubu ozvali zástupci Austrie a nabídli za Lafatu jeho týmu velmi vysoké odstupné. Smlouva musela být uzavřena ještě před půlnocí, protože s jejím úderem končil v Rakousku termín pro přestupy. Kluby nezveřejnily, jakou přesnou částku Jablonec od Austrie nakonec získal, hovoří se však o sumě asi 40 milionů korun (1,4 milionu €). Lafata se tak po Štěpánu Vachouškovi a lednové posile Vladimíru Svěrkošovi stal třetí Čechem, který letos na jaře oblékne dres Austrie a bude v něm bojovat o lepší umístění v tabulce ligy. Smlouvu s rakouským týmem má až do léta roku 2009. Naopak zcela sešlo z avizovaného přechodu osmadvacetiletého Martina Vozábala z FC Slovácko do Paschingu. Místo toho putuje tento středopolař do severočeského Mostu. (MaFr)

Tomáš Berdych křtil Pendolino

České dráhy daly jedné ze souprav Pendolino jméno Tomáš Berdych. V současnosti nejúspěšnější český tenista ji v Ostravě slavnostně pokřtil šampaňským. České dráhy pro svůj reklamní záměr vyčlenily soupravu číslo šest. Dvanáctý hráč světového žebříčku ATP je na ní zachycen v klasičtější tenisové momentce ze hry.

Renta pro olympioniky asi nebude

Doživotní rentu 20 000 korun měsíčně pro české držitele olympijských medailí navrhuje zákon, který předložili sociálnědemokratičtí poslanci Pavel Ploc a Karel Šplíchal společně s poslancem za ODS Petrem Bratským. Zdá se však, že nová norma nemá příliš šanci na úspěch, protože se proti postavila koaliční vláda a nijak zvlášť nadšena z ní není ani část levicové opozice. Hlavním iniciátorem legislativního návrhu byl bývalý skokan na lyžích Ploc, který je sám držitelem hned dvou cenných kovů z olympijských her v Sarajevu v roce 1984 a z Calgary 1988. Mohl se přitom opírat i o zákony přijaté v minulosti v jiných státech, například Polsku, a snad i proto byl původně, podobně jako další předkladatelé, ohledně osudu zákona dost optimistický. Jenže reakce veřejnosti nebyly nijak zvlášť vlídné a velké nadšení neprojevovala ani média. Objevovaly se okamžitě otázky, zda právě olympijští medailisté jsou skupinou, která nejvíc potřebuje sociální pomoc českého státu. Ploc a další zastánci navrhované normy argumentovali špatnou sociální situací některých bývalých sportovců, z nichž někteří, jako třeba vzpěrač Otta Zaremba, olympijský vítěz z Moskvy z roku 1980, trpí zdravotními potížemi ovlivněnými i nařízeným používáním dopinku v době jejich sportovní kariéry. Na rentu však měli mít nárok i novodobí

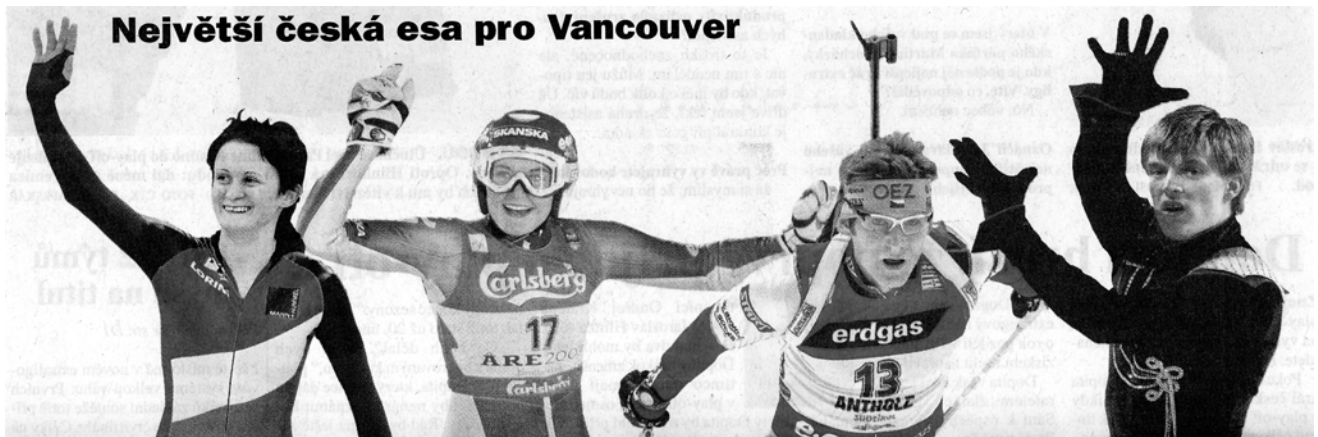
olympijské medailisté, jejichž sociální podmínky vypadají již podstatně jinak. Navíc Český olympijský výbor upozornil, že již v současnosti bývalým medailistům v důchodu poskytuje roční příspěvek, který loni dosáhl výše 45 000 korun (asi 1 580 €) za celý rok. Přitom jiné skupiny osob, které se rovněž zasloužily o dobré jméno České republiky, podobnou výpomoc očekávat nemohou. Návrh poslanců na doživotní rentu pro olympijské medailisty vlastně znovu otevřel problém tzv. osobních důchodů. Tyto speciálně vyměřované důchody existovaly v období před listopadem 1989, kdy však často byly udělovány představitelům tehdejšího režimu a jen částečně jimi byli oceněni opravdu zasloužilí občané. V polistopadovém období bylo udělování osobních důchodů zrušeno, protože se celý systém jevil silně zprofanovaný. Nyní se však zdá, že původní myšlenka měla možná i své pozitivní stránky. Problém však asi není možno vyřešit poskytováním renty jen úzce a velmi jednostranně vymezené skupině obyvatel. Jenže na druhé straně najít přesné měřítko pro míru zásluh o Českou republiku v různých oblastech života se jeví jako téměř nemožné. (MaFr)

Tomáš Rosický ochutnal čaj v Buckinghamském paláci

Český fotbalista Tomáš Rosický ochutnal čaj v Buckinghamském paláci, kam jej spolu s celým týmem Arsenalu Londýn pozvala královna Alžběta II. Podobné cti se z českých sportovců naposledy dostalo fotbalovým vicemistrem Evropy z roku 1996. Královna Alžběta II. před finálovým zápasem ve Wembley na hřišti pozdravila české i německé hráče. Hráči Arsenalu se spolu s funkcionáři a realizačním týmem ještě před setkáním s královnou 40 minut procházeli po nepřístupných částech paláce a mohli nahlédnout do královských pokojů. Pak všichni společně zasedli k typickému britskému odpolednímu čaji. Přichystáno bylo i malé pohoštění. Jednotlivé hráče královně představil kapitán mužstva Thierry Henry. „Byl to moc příjemný zážitek. Nečekal jsem, že se po tak krátké době podívám do Buckinghamského paláce a potřesu si rukou s královnou,“ přiblížil zážitky fotbalového záložníka server sport.cz.

Český fotbalista Tomáš Rosický

Martina Sáblíková, rychlobruslení, 19 let; Šárka Záhrobská, sjezdové lyžování, 22 let; Michal Šlesinger, biatlon, 24 let; Tomáš Verner, krasobruslení, 20 let

Šárka Záhrobská je nejlepší slalomářka světa

Česká lyžařka vyhrála slalom na světovém šampionátu, o 11 setin vteřiny porazila favoritku Schildovou. Ve švédském Aare předvedla na mistrovství světa vynikající výkon a získala zlatou medaili. Jde o první titul v alpském lyžování v české i československé historii.

Jak to, že Češi najednou z ničeho nic v zimních sportech září?

Krasobruslař Verner byl druhý na mistrovství Evropy. Biatlonista Šlesinger získal na světovém šampionátu stříbro a bronz. Skikrosař Kraus Ioni vyhrál Světový pohár a letos byl druhý. Martina Sáblíková je už prvotřídní rychlobruslařskou hvězdou. A Šárka Záhrobská dokázala nedávno ještě nemyslitelné – vyhrála slalom na mistrovství světa, Tomáš Verner získal na mistrovství Evropy stříbrnou medaili. Připočítejte k tomu ještě běžkyni Neumannovou a skokana Jakuba Jandu.

Klimatické podmínky pro zimní sporty jsou v české kotlině vesměs nepříznivé, chybí tu velehory, sportem číslo jedna je fotbal... Možná právě proto Záhrobská, Sáblíková, Neumannová, Janda – ti všichni si navykli už od malička čelit nepřízní osudu v podobě nedostatku sněhu, obtížného shánění peněz a chybějícího zázemí. Jedna teplejší zima je práce nemůže rozhodit. Všichni se také vydali cestou individuální přípravy. Díky tomu se sice čas od času dostávají do sporu se svazovými autoritami, ale jejich kurz je evidentně správný. A teď si představte, že by se jejich individuální poznatky a zkušenosti aplikovaly na celorepublikovou úroveň... Česko by bylo skutečnou zimní velmocí.

Češi mají medaile z MS v klasickém lyžování v Japonsku

Dušan Kožíšek a Milan Šperl vybojovali ve sprintu dvojici na mistrovství světa v klasickém lyžování v japonském Sapporu bronzovou medaili. Kateřina Neumannová je vicemistryní světa ve skiatlonu a získala svou první stříbrnou medaili ze světového šampionátu v kariéře. Vzápětí pak s obrovskou převahou obhájila titul mistryně světa v běhu na 10 km volnou technikou.

Česká Rakušanka na MS

Není bez zajímavosti, že i za Rakousko jako jediná žena běží lyžařka českého původu Kateřina Smutná. V roce 2003 neuspěla (kvůli virovému onemocnění) na WM ve Val di Fiemme a po velice kritických slovech šéftrenéra byla promptně vyhozená z českého A-teamu. Nadějně 19leté lyžařky se ujal trenér Radim Duda a HVS Saalfelden. Po úspěšných závodech nestálo rakouskému občanství nic v cestě, a tak tady Kateřina Smutná bojuje v barvách Rakouska jako jediná rakouská sportovkyně v této disciplíně na mistrovství světa v Sapporu, kde postoupila až do semifinále. Skončila celkově jedenáctá hned za Norkou Marit Björgenovou a dosáhla ve sprintu druhého nejlepšího výsledku v kariéře. Před úspěchem v Sapporu byla jednou ve sprintu desátá. „Podařilo se mi hlavně čtvrtfinále, kdy jsem měla připraveny velmi rychlé lyže. V semifinále jsem už na soupeřky nestačila, ovšem i tak jsem s jedenáctým místem maximálně spokojená,“ uvedla Smutná.

Historická kuchyně

Díla Marie Janků-Sandtnerové, patrně nejvýznačnější české autorky kuchařek meziválečného období, přinášejí trvalou inspiraci, a proto do nich opět v našem seriálu nahlédneme. Zohledníme přitom především snahu Marie Janků-Sandtnerové o uvolnění české kuchyně ze sevření rakousko-jihoněmeckého gastronomického okruhu a naopak její otevření se podnětům z kuchyně francouzské. Nemělo se však jednat o nějaký příklon k překombinované haute-cuisine aristokratického typu. Českou kuchařku inspirovala více lidová strava a strava středních městských vrstev ve Francii, v níž se neztrácela úcta k základní prosté chuti potravin. Velvyslancem tohoto pojetí francouzské kuchyně byl mimo jiné ve své době velice proslulý kuchař Edouard de Pommiante, jehož díla vycházela v meziválečné době i v českých překladech. Marie Janků-Sandtnerová sice svá díla neprosycovala espretem a bonmoty, jakými se mohl pyšnit její francouzský kolega, ale zato dokázala vytvořit základní gastronomické příručky, které se v tisících rodin používaly ještě dlouhá desetiletí. Naše recepty tentokrát přejímáme z její *Francouzské kuchyně pro zpestření jídelního lístku českých hospodyňek*, jejíž druhé doplněné vydání vyšlo již v době války, v časech, kdy Francie zažívala nejsmutnější okamžiky – v roce 1940. Snad lze i samotný fakt vydání *Francouzské kuchyně* v těchto časech protektorátního útlaku vnímat i jako malý akt občanského vzdoru proti nacistickým představám o řádném uspořádání Evropy. Na knize se ještě neprojevuje válečné šetření, umírněnost ve spotřebě potravin je do značné míry dána přístupem samotné autorky.

Cibulková polévka (Soupe à l'oignon)

Cibuli jemně usekáme, vložíme na rozpálené máslo a usmažíme ji do žluta. Pak ji zasypeme moukou a jišku pražíme tak dlouho, až zežloutne. Zalijeme ji vodou, osolíme, opepříme a polévku dobře povaříme. Nalijeme ji do polévkové mísy a podáváme k ní osmažený chlebiček.

Množství potravin pro 5 osob: 20 dkg cibule, 5 dkg másla, 3 dkg mouky, 1½ l vody, sůl, pepř, 8 dkg chleba, 1 dkg másla.

Vepřové ragoût (Ragoût de porc)

Na kastrole rozpálíme vepřové sádlo, do něho vložíme na malé kousky nakrájené vepřové maso, osolíme, opepříme a na prudkém ohni opečeme. Pak k němu přidáme bílou část pórků, nakrájených na plátky, a chvíli mícháme. Vše poprášíme moukou, chvíli pražíme, až ztratí syrovou chuť, načež maso podlijeme vlažnou vodou, aby bylo potopeno, přidáme k němu kousek celeru, utřený česnek, několik větviček petržele, bobkový list a proutek tymiánu, a maso dusíme na mírném ohni. Když již začíná měknouti, přidáme k němu syrové, oloupané, nakrájené brambory a znovu vše dusíme, až maso úplně změkne. Pak pokrm upravíme na mísu a ihned podáváme.

Množství potravin pro 5 osob: 1 kg vepřového ramínka, 8 dkg sádla, 1 cibule, 3 pórků, 3 dkg mouky, 5 dkg celeru, 1 stroužek česneku, 6 oloupaných brambor.

Srncí kotlety (Côtelettes de chevreuil)

Srncí kotlety vypereme, naklepeme, osolíme a opepříme. V pánvi rozhřejeme máslo a olej, když jest omastek rozpálen, vložíme do něho kotlety a zprudka je opékáme tak dlouho, až změknou. Na to je urovnáme na mísu a postavíme zatím na teplé místo. Tuk z pánve slijeme, na pánev nalijeme cognac, smetanu a utlučený jalovec. Omáčku povaříme, přilijeme do ní odvar z telecích kostí a znovu ji povaříme. Zahustíme ji arrow-rootem, který rozmícháme lžičkou studené vody. Do hotové omáčky zamícháme po

kouskách čerstvé máslo a okyselíme ji citrónovou šťávou. Kotlety ozdobíme na míse smaženými brambory, polijeme je omáčkou a podáváme.

Množství potravin pro 5 osob: 75 dkg srncích kotlet, sůl, pepř, 2 dkg másla, 2 lžíce oleje, 1/16 l cognacu, 1/8 l smetany, 4 zrnka jalovce, 3/8 l telecí polévky, kávová lžička arrow-rootu, 1 lžička studené vody, z ¼ citrónu šťáva, 2½ dkg čerstvého másla.

Nadívané kobližky (Beignets farcis)

Vyválené a odpočínuté těsto lístkované rozválíme na tenký obdélník a koblihovým vykrajovadlem z něho vykrajíme stejné placičky. Složíme je na mokrý plech, vrchní stranou dolů, navrch je potřeme vodou, doprostřed každé placičky upravíme kuličku ze sekaného masa, přikryjeme ji druhou placičkou, prsty dobře přitlačíme a menším vykrajovadlem kobližku vykrojíme. Střed popícháme špejlí, kobližky potřeme vajíčkem a upečeme je ve vytopené troubě do červena.

Masová nádivka: 20 dkg sekaného vepřového masa, sůl, zelená petržel.

Koblihy z páleného těsta (Beignets soufflés)

Do kastrolu nalijeme vodu a přidáme na kousky nakrájené čerstvé máslo. Když se voda s máslem začne vařit, nasypeme do ní mouku a mícháme, až se těsto nelepí a netrhá. Pak je odstavíme z plotny, a když vychladne, zamícháme do něho vejce jedno po druhém, a těsto dobře vypracujeme. Lžičkou, namočenou ve vodě, nakrájíme z něho malé kousky, uděláme z nich kuličky, které usmažíme na rozpáleném másle do zlatova. Obalíme je ve vanilkovém cukru a podáváme k nim ovocnou šťávu.

Množství potravin pro 5 osob: 25 dkg vody, 12½ dkg másla, 25 dkg mouky, 8 vajec, 20 dkg převařeného másla na usmažení, 5 dkg vanilkového cukru, ¼ l ovocné šťávy.

(Připravil MaFr)

Schwarzenberg: Temelín budíž sílem

Václav Klaus věřil správně, když měl na konci roku 2006 z Karla Schwarzenberga vítr. Ministr zahraničí Topolánkovy vlády udělal vpravdě raketovou kariéru. Nejprve u Čáslavi zřídil americkou raketovou základnu. Komunisti protestovali, ale kníže řekl: „Na to, s odpuštěním, kašlu.“ Vláda i parlament mu všechny návrhy odsouhlasily, i když se později jak ministři, tak poslanci vymlouvali: „Když mluví, kouří doutníky cohiba, mumlá a my mu nerozumíme.“ Schwarzenberg u nás odmítl zavést euro. Místo toho nechal razit český dukát: vzadu lev, vpředu Havlova hlava. Lidé platili „vašíky“ a ty tak zpopulárněly, že brzy z Evropské unie vytlačily euráčky a staly se společnou měnou, „wenceses“. Vašíky sjednocení zákonodárci odhlasovali přechod k monarchii a Schwarzenberga zvolili českým králem. Protože seděl na dvou židlích, měl švýcarský i český pas, zvolili si ho i Švýcaři a vzniklo Českošvýcarské království. Rakousko českému tlaku vzdorovalo až do roku 2009. Toho léta král Schwarzenberg dal Temelín proměnit na sílu. Rakušané vyšli do ulic a volali: „Vivat Karl!“ Na podzim již vzniklo Českošvýcarskorakousko s panovníkem Karlem v čele. Na korunovaci přijela do Prahy 44. prezidentka Spojených států Hillary Rodham Clintonová i s prv-

ním mužem USA Billem a jeho oplácanou sekretářkou Monikou Lewinskou. Klaus v lednu 2010 pracuje coby kancléř krále, ponechal si svou hradní kancelář a na starosti má krom Schwarzenbergových doutníků i zásobování raketových základen. (Martin Fendrych)

Podnikavý úředník

„Na našem hradě straší,“ oznamuje kastelán hradu na památkovém úřadě. „A je to jisté?“ ptá se nevěřící úředník kastelána. „Na mou duši,“ klade ještě větší důraz svým slovům kastelán. „No to je ale potom skvělé,“ konstatuje vesele referent, „tak tam od prvního v měsíci zvýšíme vstupné!“

Manželský rozhovor

Žena hubuje na manžela: „Proč jezdíš jako šílenec? V každé zatáčce musím zavřít oči!“ Muž se diví: „Ty taky?“

Španělský problém

Při cestě po střední Evropě se dostal španělský turista až na Valašsko. Už se stmívalo, tak zabušil na dveře prvního hotelu, na který narazil. Ospalý recepční otevřel okno a rozespal se ptá: „Kdo je tam?“ „Tady je Don Pedro Sierra Leone Fernando di Aprilio Zaragoza Calatore di Santé de Cosa Nostra!“ odpověděl Španěl. „Panebože! chytil se za hlavu recepční, „to musíte do většího hotelu, já nemám tolik pokojů!“

(Převzato z Kanadských listů)

VAŠ
REFLEX
UVADÍ:**ZELENÝ RAOUL**SCÉNÁŘ : HRUTEBA
KRESBY : ŠTĚPÁN MAREŠ
REŽIE : RUSÁKOV
BARVY : THOMAS RH**NEKONEČNÝ PŘÍBĚH ČESKÉ REPUBLIKY OČIMA UFONA****MENZELŮV BOJ S PŘÍZRAKY****Díl č. 625**

365 SESVIHÁNÍ PO CELEM TĚLE.

TAK JSEM OBSLUHOVAL Anglického krále

JEŽÍŠ... TO JE BRUTÁL.

DRUHÝ DEN RÁNO PO PREMIÉRE:

SPÁČILOVÁ PÍŠE: *At' říje Menzel. Skvělý film.*

A KUNDERA: *Kýš je realita, ti miš jsme vyreparovali smrd.*

VÝBORNÉ RECENZE, PŘESNĚ JAK JSEM ČEKAL.

Skokan Mazoch už zase skáče přes kaluže!

ALE TOHLE TI PŘEČÍST NEMOHU...

Či, K SAKRU.

S Hrabalem to nemá nic společného. To je normální vražda!

HOJ HOJ HOJ, NĚJAKÝ CHLAPEČEK ZLOBÍ.

JIRKO, PROSÍM. DEJ NÁM ZAKUSIT BOLEST.

DEJTE MI POKOJ!

(FLAGELANTI)

NOC...

TYS TO PĚKNĚ ZMASTIL, MENZELE...

HUŠ, STRÁŠIDLO!

ŠVIH!

TY VZTAHUJEŠ RUKU NA SVĚHO ADOPTIVNÍHO OTCE. TO JSI PÁBÍTEL?

KDOPAK TO JE?

PROBOHA, JIRKO, TY, KTERÝ NOSÍŠ OBLEK Z NEJINOVĚJŠÍ VLNY, TY SE CHCEŠ ZABÍT?

VIDĚL JSEM PŘÍZRAKY?

A JAKÝ BYLY? ŘEKNI!

NUTNĚ POTŘEBUJU POCHVÁLIT!

OSTŘE SLEDOVANÝ VLAK

POMOC, MILOŠ. JÁ VLASTNĚ NECHCI UMŘÍT.

POLIB SI.

MENZEL ZJEVNĚ NECHCE PLAVAT NA OSMÍČKU.

VIDĚL JSEM PŘÍZRAKY.

STRÁŠLIVÝ, KAMARÁDE, STRÁŠLIVÝ!!

JAKO BY MILOŠ NEVĚDĚL, ŽE NEJLEPŠÍ JE POCHVÁLIT SE SÁM.

I VY VIDÍTE GOYOVY PŘÍZRAKY? ZKUSILI JSTĚ TĚDY DENIBAN, KTERÝ DOTÁVÁ MOZKU CHYBĚJÍCÍ CHEMICKOU LÁTKOU? ANO? TĚDY DÁL VIDÍTE GOYOVY PŘÍZRAKY. ANO? VÍTE TĚDY, KDE NEJBLÍŽ VAŠEHO DOMU SÍDLÍ PĚKNÝ BLÁZINEC? A CO JAN TĚSKAČ?

Jsme jiní, než si myslíte

Proč to mají spolu Rakušané a Češi těžké

Po slibném začátku se vztahy mezi Rakušany a Čechy dostaly do slepé uličky. Mnoho Čechů si myslí, že hlavním důvodem jsou staré předsudky nebo bolesti minulosti. Nejsou. Lidé v rakouském pohraničí prostě mají vlastní zkušenosti, starosti a hodnoty. A podle toho se dívají na Čechy.

Některé příběhy se musí vyprávět od konce. Protože teprve na konci je jasné, o co vůbec jde. Na konci našeho příběhu tedy stojí paní Wöhrerová. ... Ze svého pracoviště v turistické informační kanceláři v malém dolnorakouském městečku Retzu na cestu do Znojma potřebuje asi tak půl hodiny. Jednou za měsíc tam jezdí, aby utekla, jak sama říká, maloměstské atmosféře svého bydliště: „Znojmo je přece hodně zajímavé město.“ ... O to méně rozumí, proč se stále ještě nestalo, s čím už tak dlouho počítá: „Když se v roce 1989 otevřela hranice, byla jsem si úplně jistá, že můj syn bude mít českou holku,“ říká. „Ted je mu ale už osmnáct – a přestože se ve škole učí česky, do žádné Češky se zatím nezamiloval.“

Jako každá dobrá anekdota je i tento příběh o „zklamanech tchyni“ příznačný. Svědčí totiž o nechuti, která sedmnáct let po pádu železné opony mezi Čechy a Rakušany panuje. Přitom tenkrát po revoluci to všechno vypadalo tak nadějně. Jako první sousední země se Rakousko už v prosinci 1989 vzdalo vízové povinnosti a tisíce Čechů a Slováků nasedly do svých škodovek a vydaly se do Vídně, aby tam spatřily alespoň kousek Západu. Vysněné svatbě u oltáře bývalé habsburské monarchie, jak se zdálo, nestálo nic v cestě. Ale rakouský ženich náhle jako by o svou českou nevěstu ztratil zájem – a dokonce ji veřejně odháněl: v loňském říjnu Rakušané Čechům v průzkumu veřejného mínění už poněkolidkaté udělili nepřilíš lichotivý titul nejneoblíbenějšího souseda (jen 49 % dotázaných podpořilo užší spolupráci s Českem, vítězné Maďarsko získalo podporu 70 %). ... Co občané Rakouska vlastně proti Čechům mají? Podobný dotaz si v posledních letech položila celá armáda novinářů, historiků a politologů – a odpovědi, ke kterým došli, většinou zdůrazňují historické propojení obou národů: „Jsme si přece jen příliš podobní,“ zní jedna z nejoblíbenějších tezí. „Naše vztahy jsou stále ještě pod vlivem společné minulosti v monarchii,“ říká zase jiná. Tato „historická“ vysvětlení mají svou důležitost – většinou ale vyprávějí jenom polovinu příběhu. A proto jsme se na pár dní vypravili do rakouského pohraničí, abychom sami zjistili, co Rakušanům na Čechách vlastně vadí.

Hrůza přichází z Česka

„Jsme si přece jen příliš podobní.“ Člověk stojící na hlavním náměstí v hornorakouském Freistadtu se téhle myšlence vyhne jen stěží. Na první pohled se totiž sedmitisícový Freistadt téměř neliší od srovnatelných měst v jižních Čechách. Žlutě, zeleně a modře omítnuté zrekonstruované historické fasády se rozprostírají kolem obligátního morového sloupu. Kdyby na pilíři před radnicí nebyl orel, ale lev, návštěvník by bez váhání věřil, že hranice, kterou asi 20 kilometrů odtud překročil, byla jen fata morgana. Recepční v hotelu U Zlatého jelena sice mluví přesvědčivě rakousky, ale pak malou gramatickou chybičkou prozradí, že vlastně pochází z Česka. A přestože počet českých hostů je dosud spíše zanedbatelný, hospoda Zum Stadtwirt

dokonce nabízí jídelní lístek v češtině. Ve Freistadtu je láska mezi Čechy a Rakušany v plném rozkvětu, myslíme si. Do té chvíle, než se ve Stadtwirtu setkáme se Simon Boria.

Že se Simon Boria narodila ve Velké Británii, už dávno není poznat. ... V místním rozhlasu odpovídá za česko-rakouský přeshraniční pořad *Vice versa*. Ve spolupráci s českými kolegy v Budějovicích a Krumlově dvakrát týdně informuje o politických událostech a kulturních akcích v jižních Čechách. Pokud tedy vůbec někdo ví, co si Freistadtští o Čechách myslí, pak je to Simon Boria. Její posudek však zní docela strážlivě. „Kdybych se Českem nezabývala profesionálně, ani bych netušila, že bydlím jen pár kilometrů od hranice,“ říká. „V každodenním životě sousedství s Čechy tady totiž nehraje žádnou roli.“ Samozřejmě, pokračuje Simon, každý obyvatel už slyšel o Temelínu, protože poruchy v atomové elektrárně u Týna nad Vltavou jsou jedním z mála českých témat, o která se rakouská média zajímají. A samozřejmě – Freistadt má partnerství s českou Kaplicí. Občas se schází starostové, někdy dokonce sportovní spolky. Široká veřejnost do tohoto partnerství ale zapojena není. „Většina lidí o Čechy prostě nemá žádný zájem,“ vysvětluje.

„Jenom málo zdejších obyvatel jezdí do Česka – a proto tu nikdo až na výjimky nemá žádnou představu, co je to vlastně za zemi a jací lidé v ní žijí.“ Proč Freistadtští nejezdí do Čech – o tom by Simon mohla dlouho vyprávět.

Hned naproti Stadtwirtu nabízí výloha obchodu s hudebninami Wernera Lorenze kytary, trubky a bubny. Vedle je okresní hudební škola, a tak má pan Lorenz (44) veškeré důvody ke spokojenosti. Ta ho ale přejde, jakmile se hovor stočí na severní sousedy. „Česká republika je vlastně jediná země, do které z principu nikdy nejezdím,“ říká Lorenz. Důvodů k tomuto odmítavému postoji má několik. Nejdůležitějším prý je, že jeho rodiče byli po válce vyhnáni z rodného Chebska. „Můj otec mi hodně vyprávěl o tom, co se tenkrát dělo,“ říká Lorenz. „A s těmito historikami v hlavě se jen těžko díváte na Čechy s láskou.“

Osud rodičů není ale jediným důvodem, proč se Lorenz už jako dítě začal Čechů bát. „Pro mě naši noví východoevropští sousedé stále ještě neexistují,“ přiznává se. „Vždyť ještě nedávno zdejší hranice znamenala konec světa.“ Jako dítě ho dospělí vždycky varovali, že za hranicí začíná říše zla. „Pořád nás důrazně varovali, abychom nikdy nepřekročili hraniční čáru ani o krok, protože tam na druhé straně nás hned zastřelí nebo unesou,“ vzpomíná. „A teď najednou máme mít s Čechy výtečné vztahy? To od nás přece nikdo nemůže čekat.“

Hranice v hlavě, která prostě nechce zmizet – také v obchodě s vínem vzdáleném od Lorenzových hudebnin jen pár kroků netrvá dlouho, než se hovor stočí k nepřekonatelnému pocitu, že na sever za Freistadtem svět končí. „Do Čech? No jo, tam jezdím snad dvakrát do roka, většinou na kulturní akce v Krumlově,“ říká pětaticetiletý vedoucí obchodu mezi regály, na kterých se láhve Veltlínské ho střídají s italskými luxusními těstovinami a skleničkami s lanýžovou omáčkou. „Největší část svého života jsem se prostě na Čechy díval jenom zády,“ snaží se o vysvětlení. „Je těžké se najednou otočit.“

A proč bych tam měl jezdit?

Hrůza, kterou Česko (a především předlistopadová ČSSR) v obyvatelích Freistadtu dlouhá léta vyvolávalo, je jedním

z důvodů, proč si místní jen málokdy najdou cestu přes hranici. Druhý argument, který dnes uslyšíme ještě několikrát, zní: A proč bych tam vlastně měl jezdit?

„Když potřebuji na dovolenou, jedu na jih, když chci nakupovat, jedu do Lince. A co se týká jídla, ještě nikdy jsem v Čechách nenašel na něco výjimečně dobrého,“ říká například muž z obchodu s vínem. Podobný názor je slyšet také na opačném konci sociálního žebříčku. Ani ve Snoopies baru, kde se teď odpoledne scházejí ti, kteří těstoviny s lanýži nejedí každý den, nejsou cesty do Česka zrovna velkým trhákem. „Jo, v devadesátých letech jsme tam občas jezdili,“ říká hospodský a očima sleduje závoj cigaretového kouře nad barpultem. „Kvůli dámám. Teď to ale strašně podražilo.“ „Nějakou tu klobásu tam ještě sem tam koupím,“ říká jeden z hostů, ale od té doby, co ceny benzínu v Česku dosáhly stejné úrovně jako v Rakousku, neexistuje za hranicí nic, co by za tu cestu stálo.

„Lidé jsou tady extrémně usedlí, prostě neradi někam jezdí,“ komentuje výpovědi ze Snoopies baru Simon Boria. Na všechno, co přichází zvenku, se prý místní dívají velmi skepticky. „Co sedlák nezná, to neví – toto přísloví tady platí doslova,“ říká novinářka. A skutečně nelze přehlédnout, jakou hodnotu Freistadtští přikládají kvalitnímu a zdravému jídlu: Jen v uličkách starého města se nachází hned několik obchodů se slovem „přírodní“ či „zdravé“ v názvu. Hlavnímu náměstí dominuje obchod nabízející šunku a sýr od sedláků z regionu. „Zdravé jídlo lidem tady skutečně leží na srdci,“ říká Simon Boria. „A právě proto už nenakupují v českých supermarketech. Tam si totiž údaje o obsahu potravin ani nepřečtou.“

Zdá se tedy, že vztahy mezi Freistadtskými a Čechy jsou na mrtvém bodě: Žádný benzín, žádný sex, žádný hypermarket – je vůbec nějaký důvod, proč by Rakušané měli hranici v hlavě překonat a zajímat se o severní sousedy?

Nemluvme, prosím, o problémech

Odpověď, kterou na tuto otázku slyšíme od freistadtské občanky Christine Wurm, je trochu nečekaná: „Temelín,“ říká tmavovlasá čtyřicátnice. Jako předsedkyně spolku Sonne und Freiheit (Slunce a svoboda) už tři roky pravidelně organizuje tzv. „energetické kulaté stoly“, u kterých dvacet až šedesát lidí z Česka a Rakouska diskutuje o problémech energetické politiky. Samozřejmě se tam často mluví o Temelínu. Hlavním cílem setkání však je přesvědčit Čechy o tom, že jaderná energie má alternativu. „Z české strany tam nejezdí jenom odpůrci atomové elektrárny,“ říká Christine Wurm. „Už několikrát přišli i lidé, kteří se na alternativní zdroje energie původně dívali velmi skepticky – a na konci přiznali, že to snad není tak špatné, jak se v českých médiích často píše.“ S finanční podporou z Horních Rakous si malá vesnička Věžovatá Pláně u Českého Krumlova během posledních let dokonce pořídila solární panely, umístěné na střeše místního školícího centra, i větrné elektrárny. I když je tedy Temelín stále mezi Čechy a Rakušany důvodem k rozepřím, na pravidelných setkáních se paradoxně právě energetická politika stala tématem, které lidi na obou stranách hranice spojuje.

„Naše kritika Temelína vůbec nesouvisí s tím, že elektrárna stojí v Čechách,“ tvrdí aktivistka. A proto nerozumí, proč se o elektrárně většinou diskutuje v kategoriích psychologie nebo historie. „Nečekala jsem, že Češi stále ještě

uvažují jako za monarchie,“ říká paní Wurm. „Tady totiž nejde o to, že by Rakušané chtěli Čechy poučovat o tom, co mají dělat.“ Jediný důvod, proč aktivisté protestují proti Temelínu, a ne proti Dukovanům nebo proti německým elektrárnám, prý spočívá v tom, že temelínská kombinace ruské a americké technologie nemůže fungovat. A jak říká Christine, „počet poruch, které jsme už zažili, to asi dost přesvědčivě dokazuje“. Bohužel česká politika prý nebere strach rakouských občanů vážně a protesty vykládá jako snahu o dominanci. „Kdybych měla říci, co mi na Češích trochu vadí, pak je to asi určitá neochota jít do sporu,“ říká Christine Wurm. „Většina mých českých známých nechce mluvit o nepříjemných tématech. To se radši baví o nádherné dovolené nebo o novém autě – ale problémům se spíše vyhýbají.“ Nejlepším příkladem se prý staly právě slavnosti, na které partnerské město Kaplice pozvalo občany Freistadtu. „Chtěli jsme tam postavit informační stánek,“ vzpomíná paní Wurm, „ale starosta Kaplice nám to doslova zakázal.“

Snad skutečně existuje něco, co vztahy mezi Rakouskem a Českem odlišuje od všeho ostatního, co lze pozorovat na jiných úsecích bývalé železné opony. A snad v Lesní čtvrti narazíme na stereotypy, předsudky a arogantní chování, které Češi svým jižním sousedům rádi přičítají.

Kde ty všechny myši jsou?

Pokud v Rakousku existuje město, ve kterém jsou vztahy mezi Čechy a Rakušany hmatatelné, pak je to Gmünd. Od roku 1920 je toto kdysi jednolitě městečko rozděleno skutečnou státní hranicí. Že obě části patřily k sobě, už téměř není vidět. Hlavní náměstí šestitisícového Gmündu vítá návštěvníka podle dobré habsburské tradice hezkými historickými domy, malým kostelem, kavárnami a obchody. V Českých Velenicích, severní části města, jejíž dominantu tvořily železniční opravny a domy kolem nich, už dobu monarchie připomíná jenom stará nádražní budova. Zbytek tvoří především panelová zástavba a otlučené činžáky. Podél silnice se rozkládají tržnice s textilem a cigaretami. Několik kasin svědčí o tom, že rakouští zákazníci už nehledají štěstí u prostitutek, ale u stolů s ruletou. To, co Gmündští při návštěvě své zahraniční „české čtvrti“ vidí, je groteskní a těžce stravitelná směsice pozůstatků monarchie, komunismu a typické bídy postkomunistického pohraničí. Je to směs, ve které se starým stereotypům dobře daří.

„Bylo by lepší, kdyby Češi zůstali, kde jsou.“ Vedoucí malého obchodu s elektronikou přímo na gmündském náměstí už žádné české zákazníky mít nechce. „Nakupují za dvě stě a kradou za tři sta,“ tvrdí. Především drobné příslušenství jako myši a USB-kabely mizí masově. Ale i celé notebooky prý již dokázali Češi „šlohnout“. „Vřdycy chodí ve skupinách, všichni mají kabáty s ohnutým límcem – a zatímco někteří odvádějí pozornost personálu, ostatní seberou, co mohou.“ Do země, z níž tito „mafíáni“ pocházejí, pan vedoucí samozřejmě moc nejezdí. „Nanejvýš jednou za rok,“ říká. „Častěji není důvod. Je totiž jedno, jestli se jedná o jídlo, oblečení nebo památky, všechno tam má velmi nízkou kvalitu.“

Podvodníci, zloději, lidé, na které si člověk musí dát pozor – obraz vykreslený obchodníkem je klasickým portrétem takzvaného „falscher Behm“, falešného Čecha. „Čechovi nemůžeš věřit“ – tak zní jádro tohoto stereotypu, je-

hož původ a zdánlivé „potvrzení“ tvoří celá řada historických faktorů: čeští dělníci, kteří v 19. století za bídných podmínek pracovali ve vídeňských cihelnách a kteří si přitom určité čas od času vylepšili skromný plat ne úplně legálním způsobem. Čeští legionáři, kteří během první světové války vypověděli loajalitu monarchii.

„Já bych byl velmi rád, kdyby plot na hranici stále ještě stál,“ říká muž v kavárně průmyslového parku Access. Už několik let je tento bývalý dělník v kovoobráběcím průmyslu – řekněme mu Franz – nezaměstnaný. Nyní se v Gmündu zúčastní rekvalifikačního kurzu. Úřad práce tady nabízí i výuku češtiny, ale chodit na hodiny tohoto jazyka je to poslední, co by Franz udělal. „Češi nám zruinovali celé hospodářství,“ říká, „protože naše firmy přemístily výrobu do Čech.“

Úplně správný tento úsudek není. Už před nějakými deseti lety, když se otevřel přechod pro pěší mezi Gmündem a Velenicemi, na rakouské straně vyrostla řada supermarketů na oblečení, boty a sportovní potřeby. Dobrá třetina zákazníků jsou tu od té doby Češi z Velenic a širokého okolí. Češi tedy jsou stále častější zákazníci rakouských obchodů. Blízkost Česka má pro rakouské firmy i další důležitou výhodu, jak zdůrazňuje Erwin Kreuzwieser, jednatel Pracovní skupiny Prospěch z hranice. Od roku 1991 se tato organizace snaží zprostředkovat kontakty mezi malými a středními podniky na obou stranách hranice – a to docela úspěšně: „Na spolupráci s českými podniky firmy rozhodně profitují,“ říká Kreuzwieser. „Díky levnějším českým dodavatelům jsou totiž schopné udržet atraktivní ceny. České firmy nám tedy pracovní místa neničí, ony je naopak zabezpečují.“

Nejviditelnějším pokusem, jak změnit polohu u hranice v ekonomickou výhodu, je již zmíněný přeshraniční průmyslový park Access. Od roku 1991 se tu usídlilo 19 firem a vzniklo více než 800 pracovních míst. Přesto ne všichni jsou z parku nadšení: dvě třetiny pracovních příležitostí totiž vznikly na české straně. „Užitek parku se ukáže až za delší čas,“ říká manažer Accessu Jaro Krivan. „Každé zde vytvořené pracovní místo totiž nepřimo přinese další práci, třeba v údržbě nebo v dodavatelsví. A takhle vzniknou místa i v Rakousku.“ Nezaměstnaného dělníka Franze to nepřesvědčuje. „Nová místa vznikají vždycky jenom v Čechách. U nás zůstane jen správa,“ říká. A pročpak tedy nepracuje v podniku na české straně? „Za prvé jsou tam moc nízké platy. A za druhé by mě určitě hned zabil. Moji rodiče mi přece vyprávěli, jak to tenkrát bylo, v roce 45.“

Podobných názorů bychom ve Gmündu a okolí určitě slyšeli desítky – a to především od lidí, kteří jsou ekonomickou krizí osobně postiženi a kteří s Čechy nemají žádný kontakt. V rakouských firmách, které spolupracují s českými podniky, se ale obraz Čechů za poslední léta podstatně změnil, říká Erwin Kreuzwieser. „Bezprostředně po otevření hranic si mnoho Rakušanů myslelo, že český průmysl sice vyrábí levné, ale nekvalitní zboží,“ říká pan Kreuzwieser. Postupem času se ovšem Češi vypracovali a nyní se prý těší výborné pověsti velmi inovativního, kreativního a kompetentního partnera. „A v několika oblastech jsou dokonce lepší než my,“ říká Kreuzwieser.

To, že se – především od českého vstupu do EU – všeobecná nálada vůči Čechům hodně zlepšila, pozoroval i Niklas Perzi z Waldviertelské akademie. „Mizí šovinismus blahobytu, typický v prvních letech po otevření hranic,

když bohatí Rakušané tak trochu nad chudými českými sousedy ohrnovali nos,“ říká.

„Samozřejmě ten první dojem z roku 1989, kdy Češi dorazili ve svých komunistických vozítkách, se tady udržel dlouho. Dnes si ale mnoho lidí protírá oči v údivu nad tím, co Češi za poslední roky dokázali. A někteří se už dokonce diví, proč my tady něco podobného vlastně nezvládáme.“

Těší nás, že jste k nám přišli

O tom, do jaké míry se nálada v rakouském pohraničí skutečně změnila, se příštího rána můžeme přesvědčit sami. Vydáváme se na cestu do Retzu, poslední zastávky na naší cestě. Pár kilometrů za Gmündem stojí u cesty obrovský billboard a v češtině je na něm napsáno: „Těší nás, že jste si k nám našli cestu.“ Jsme dojatí. Sponzorem billboardu je Hospodářská komora Dolních Rakous.

Za poslední léta vznikla v Dolních Rakousích celá řada iniciativ snažících se přimět lidi v pohraničí k většímu zájmu o Čechy. V rámci několika programů se dolnorakouská vláda pokusila přilákat děti i dospělé do kurzů češtiny. A deset tzv. „přeshraničních pobídkových center“ (GIZ) se prostřednictvím řady projektů snaží pomoci zdejším obyvatelům při zdolávání jak hranic v hlavě, tak skutečných bariér spolupráce. Jedno z prvních center sídlí právě v Retzu. A tak jsme zvědaví, jestli se jeho pobídky setkaly u místních lidí s očekávaným ohlasem.

„Říkám vám to otevřeně: tento proces potřebuje čas.“ Okna kanceláře projektového manažera v retzské GIZ Georga Neugebauera nabízejí pohled do romantických uliček čtyřtisícového městečka. Weinviertel, Vinná čtvrt – tak se jmenuje tato část Dolních Rakous. Stejně jako Znojmo na druhé straně hranice i Retz totiž leží uprostřed mírných kopců osazených vinnou révou. Weinviertel je jedním z nejhezčích koutů Rakouska – a zároveň jedním z nejchudších. Stejně jako v sousedním Waldviertelu také zde vládne vysoká nezaměstnanost. I odtud proto mnoho mladých lidí odchází. Pokud region vůbec má nějakou ekonomickou budoucnost, pak podle jednotného názoru místních aktérů spočívá v turismu. A proto není divu, že se jeden z nejdůležitějších projektů GIZ zabývá právě turismem. Jmenuje se „Vítáme Vás, sousedé“.

„Naším cílem je připravit malé a střední podniky na kontakt s českým zákazníkem a partnerem,“ říká Georg Neugebauer. To zní docela abstraktně, ale není. Zhruba stovka podniků z Retzu se za posledního půldruhého roku zúčastnila jazykových kurzů, firmy se naučily vítat české zákazníky, přeložily do češtiny svoje internetové stránky, jídelní lístky a reklamní materiály. Tzv. Erlebniskeller, největší vinný sklep v celém Rakousku, nabízí průvodce i v češtině. A když retzští podnikatelé uspořádají jednou za měsíc kvůli „prezentaci“ slavnost na hlavním náměstí, pozvou i české sousedy ze Znojma.

O tom, že Češi jsou skutečně vítáni, nás přesvědčuje návštěva kavárny Wiklicky hned vedle Znojemské brány. Ořechový nebo raději schwarzwaldský dort? Ačkoli se o této rozhodující otázce radíme v češtině, servírka nám rozumí bez překladu. „Ano,“ říká zhruba 50letá paní, „absolvovala jsem pár kurzů, takže trochu rozumím.“ Pak někam zmizí, a když se vrátí, hrdě nám ukazuje ceduli s českým nápisem „Čokoládová, banánová, citrónová“. „V létě ji postavíme do okna, aby čeští turisté věděli, jaké máme druhy zmrzliny,“ říká paní. Příliš českých zákazníků kavár-

na přesto nemá. „Je to asi stále ještě příliš drahé,“ myslí si naše číšnice. A aby sama jezdila na Moravu? „Na to bohužel nemám vůbec čas.“

Žádný čas, žádný důvod – přes všechny projekty se také v Retzu setkáváme se stejnými argumenty, které jsme již slyšeli ve Freistadtu a Gmündu. I důvody nezájmu jsou podobné – od hranice v hlavě přes chybějící podnět až po vzpomínky na vyhnání. Přesto Georg Neugebauer srší optimismem. „Naše obchodní akademie je jedna z mála škol v Rakousku, kde se češtinu učí v rámci normálního plánu výuky.“ Jedna studentka z akademie dokonce vyhrála celorakouskou soutěž v odboru „čeština“.

Do obchodní akademie dorazíme v poledne. V aule visí nejen fotografie českého prezidenta Václava Klause, ale také části skládky, kterou si vyrobili sami studenti. „Setkání“, „vize“ a „otevřenost“, můžeme číst nápisy. Jak se ale brzo dozvíme, je docela složité těchto cílů v praxi skutečně dosáhnout. „Rakouští studenti si mohou vybrat, jestli se jako druhý cizí jazyk chtějí učit francouzštinu, nebo češtinu,“ říká Ewald Fidesser, ředitel akademie. „Těší mě, že se dvě třetiny studentů rozhodují pro češtinu.“ V roce 1992 prý mnoho rodičů proti zavedení češtiny protestovalo, protože v Retzu stále ještě žije řada rodin, kterých se vyhnání v roce 1945 přímo dotýkalo. „Dnes ale většina rodičů považuje češtinu spíše za šanci,“ říká Fidesser. Že však výuka skutečně přinese ovoce, pochybuje mladá bohemistka Dominique Kalteisová. Již dva roky zodpovídá za jazykové pokroky studentů češtiny. Dva roky, během kterých se často divila. Samozřejmě má porozumění, že tři hodiny týdně nemohou udělat zázraky. „Čemu ale nerozumiím, je, proč studenti nemluví se svými českými spolužáky česky a proč tak málo jezdí na Moravu, aby si tam jazyk procvičili.“ Vysvětlení nám poskytují Stefanie a Sabine. Osmnáctileté dívky, které příští rok obchodní akademii ukončí. Už tu strávily pět let. S českými spolužáky se za celou tu dobu přesto neskamarádily. „Samozřejmě spolu mluvíme,“ říká Stefanie. „Ale že bychom si odpoledne dali sraz na kafe – to spíš ne.“ Každý přece už své kamarády má. A vůbec: „Po škole stejně odtud odejdu, tady totiž není práce,“ říká Sabine. „Snad půjdu do Vídně, uvidíme. A co mi tam čeština bude platná?“

Až tak podobní si zase nejsme

Paní Wöhrerová sedí v turistické informační kanceláři na hlavním náměstí v Retzu. Na policích leží štosy katalogů. Některé jsou v češtině. Paní Wöhrerová je Čechům velmi nakloněná. „Když při slavnostech všichni zpívají, často si myslím: Jak se ti Češi těší ze života – a u nás stále panuje taková blbá rezignace.“ Škoda tedy, že si její syn ještě ne-

přivedl domů českou dívku. A když tak člověk poslouchá vyprávění paní Wöhrerové, je mu najednou úplně jasné, v čem ten problém mezi Rakušany a Čechy vlastně vězí: spočívá v očekávání: V očekávání, že si obě strany přece do náruče padnout musí. Společná historie, příbuzenské svazky, podobnost kultury, vkusu, charakteru – to všechno se k sobě přece hodí tak dobře, že to musí být láska na první pohled. Toto očekávání je však absolutně nerealistické.

Dávná historie přitom hraje jenom menší roli. Důležitější je, že čtyřicet let železné opony rozdělilo Čechy a Rakušany mnohem více, než si „dohazovači sňatků“ uvědomují. V zásadě existují dva velmi různé důvody, proč někteří Rakušané nemají na Čechy zrovna nejlepší názor. Zatímco Češi za komunismu strávili desetiletí s neustálým bojem o stavební materiály, banány a rifle, Rakušané špli k postmaterialistické společnosti, která si váží zdravého životního prostředí a biopotravin a která jen těžce snáší, že Čechům v novém věku neomezeného konzumu záleží na nabídkách a slevách, a ne na přírodě. Jiná část Rakušanů velmi intenzivně vnímá, že Češi za poslední roky odstartovali nevidaný ekonomický vzestup – zatímco s nimi to už stejně dlouho jde z kopce. Jedni prostě jedou výtahem nahoru, druzí dolů. A moment, ve kterém se obě kabiny setkaly, trval jenom okamžik.

Důvody, proč se Rakušané v pohraničí o Čechy příliš nezajímají, ale orientují se spíše do vnitrozemí, mají tedy poměrně málo co činit s Čechy, ale mnoho s regionální ekonomickou situací. A důvody, proč témata jako Temelín znovu a znovu vyvolávají rozčilení, jsou právě v tom, že obě strany nevnímají své odlišnosti: místo aby brali starosti a strach (postmaterialistických) Rakušanů na věcné úrovni vážně, slyší (materialističtí) Češi z Vídně jenom habzburšského mentora, kterému musí za každou cenu vzdorovat. A Rakušané potom nerozumí, proč s nimi Češi o atomové energii nechtějí ani mluvit. Jádrem tohoto problému není v ničem jiném, než v přesvědčení, že „Češi a Rakušané jsou si podobní“: Kdo si totiž myslí, že tohoto druhého dobře zná, ten už pozorně nenaslouchá. A kdo od začátku předpokládá podobnost, musí cítit zklamání, když narazí na odlišnost.

Lepší časy asi nastanou jen tehdy, budou-li Češi a Rakušané schopni pečlivě se na sebe podívat, akceptovat jinakost, hledat podobnosti a opatrně se přibližovat. První kroky už byly učiněny. Firmy spolupracují, děti se učí česky, jídelní lístky jsou dvojjazyčné. Věci se prostě daly do pohybu. Takže je naděje, že jednoho dne se Češi a Rakušané potkají. Ve výtahu. Anebo u stánku s biopotravinami.
(Anneke Hudalla, *Respekt*, redakčně zkráceno)

P. S. Vážení čtenáři, a jaký je Váš názor?

Patočka a Šafařík

Výročí narození či úmrtí klasiků jsou pro média dvojitou šancí: buď se chopí příležitosti k novému přečtení a tím i oživení té které osobnosti v rámci současné debaty, anebo ji v dokumentární vitrině muzeálně zapouzdří a tím de facto umrtví. Čerstvý příklad: hned dvě významná výročí největších českých filozofů dvacátého století. Před třiceti lety (13. března 1977) zemřel po vysilujících výsledcích na StB v Praze Jan Patočka, před sto lety (11. února 1907) se v Prostějově

narodil Josef Šafařík. – ČT v den stého výročí narození Josefa Šafaříka nenachystala nic, sice pět dnů před ním uvedla na ČT2 v půl deváté ráno(!) deset let staré *Svědectví o Josefu Šafaříkovi* – půlhodinový dokumentární snímek, který napsali a natočili P. Švanda a A. Lowák. Významnou roli tu hrál i František Derfler – a právem, neboť to byl on, kdo zakázaného autora v druhé půli osmdesátých let brněnským i pražským divákům vytrvale představoval formou scénického čtení jeho textů v Divadle u stolu (v polovině sedmdesátých let spatřil světlo světa v brněn-

ském bytovém divadle Šlápěj v okně i Šafaříkův skvělý příspěvek k faustovskému mýtu – *Mefistův monolog*).

Vcelku šlo o solidně natočený portrét, kombinující Šafaříkovy myšlenky a biografii se zasvěcenými reflexemi přátel (Jiří Kuběna, Bořivoj Srba, Antonín Přidal, Václav Havel). Ale: odhlédneme-li od až sabotážního umístění dokumentu do času vyhrazeného jinak nesnesitelně rozverným *Kouzelným školkám a Dobrým ránům*, snad ještě větší ostudou zůstává, že se ČT za deset let nezmohla na žádný nový šafaříkovský projekt (kulatý stůl, monotematický večer).

Šafařík tak nebyl odpovídajícím způsobem představen jako živý myslitel promlouvající k současnosti, ke kterému je třeba stále něco nového dodávat. Kolik jalového tlachu jsme nyní museli vyslechnout nad sebevraždami uměleckých celebrit (Karel Svoboda, Iva Hercíková), aniž koho napadlo zalistovat v Šafaříkových *Sedmi listech Melinovi*, kde se o častějších sebevraždách umělců ve srovnání s vědci mluví na úplně jiné úrovni. Ti první žijí ve světě, v němž tvoří, zatímco ti druzí se už dávno odnaučili žít ve světě, v němž myslí. Neberou, jako kdysi Sokrates, „člověka do své pracovny“. Zatímco „Sokrates je ve své smrti soběstačný, předsokratovská filozofie včetně dnešní supluje smrt matematickou analýzou. Zájem o přírodu bez člověka přivádí nás dnes k ekologické pustině bez přírody a života.“ (*Cestou k poslednímu*). Šafařík je možná víc filozof jednadvacátého než dvacátého století. Zaznamená to někdy obrazovka?

Otázkou tedy je, jak se televize postaví k výročí Jana Patočky. Filozofa, který psal věru nečitankově o F. X. Šaldovi, J. A. Komenském, K. H. Máchovi, Goethově *Faustovi* či o milovaném Kulhavém poutníku J. Čapkovi. Filozofa, jenž jako první u nás docenil mravní přínos malých divadelních scén (*Svět Ivana Vyskočila, K „ideji Národního divadla“*) a který předpověděl hlubokou krizi technokratic-

kého pojetí světa a moci jako technologie (*Kacířské eseje; Nebezpečí technizace ve vědě... a bytostné jádro techniky jako nebezpečí...*).

Patočka se dotkl kontroverzním způsobem celé řady ožehavých témat, čeští národovci například dodnes nestrávili jeho radikální názory na tzv. odsun Němců a jeho kritický postoj k českým národním mýtům (*Co jsou Češi?*). Namísto otevírání těchto kapitol zatím ČT připomněla Patočkův život i smrt jen uhlazeně akademickým způsobem ve čtvrt hodinovém dílu jinak záslužného seriálu *V zajetí železné opony* (*Smrt filozofa, ČT 1, 5. 2.*). Napraví si ČT na počátku března reputaci?

Vladimír Just

(autor je vysokoškolský pedagog a kritik)

13. března 1977 zemřel na následky výsledků StB mluvčí Charty 77, filozof, prof. **Jan Patočka**. Jan Patočka, jeden z největších myslitelů 20. století, zemřel ve věku 70 let na následky dlouhých výsledků. Patočka byl žákem prostějovského rodáka a filozofa Edmunda Husserla. 1945-1949 přednášel na pražské filozofické fakultě, pak však musil univerzitu opustit, od roku 1950 knihovnikem Ústavu T. G. Masaryka. Na univerzitu se směl krátce vrátit v letech 1968-1972; poté ji však musel znovu opustit. Výuce filozofie se ale nepřestal věnovat – vedl soukromé filozofické semináře a vychoval řadu žáků. Patočka usiloval o nalezení mravního řádu v době, která takový řád popírala. Stačil ještě napsat úvahu *O povinnosti bránit se proti bezpráví*, pak však již byl zatčen Státní bezpečností a podroben vyčerpávajícím výslechům. Po posledním s ním, trvajícím 11 hodin, byl postižen záchvatem mozkové mrtvice a v nemocnici po několika dnech zemřel. Jeho pohřeb se stal konfrontací s totalitní mocí, která chtěla za každou cenu zabránit důstojnému rozloučení se svou obětí.

Příslušníci Státní i Veřejné bezpečnosti obklopili břevnovský hřbitov, kde byl prof. Patočka pochován, agenti StB filmovali účastníky pohřbu a policie dokonce neváhala rušit průběh pohřbu helikoptérou a fingovaným tréninkem plochodrážních závodníků na nedalekém stadionu. Byla znemožněna i zádušní mše.

Ještě jednou Nohavica

(K článku Pavla Kohouta *Jak vidí Nohavicu kapitán Liberda, KLUB, leden – únor 2007*)

Tak jsem si tedy vykoledoval svým vysvětlením, jak proběhla Nohavicova návštěva Vídně před osmnácti lety, různou reakcí P. Kohouta i s protokolem, podepsaným nějakým estébáckým vyšetřovatelem.

Napsal jsem, že P. Kohout měl odposlouchávaný telefon, a to tedy jsem napsat neměl, měl jsem si to ověřit.

Myslel jsem si, a pokud si vzpomínám, tak jsem z nějakého rozhovoru jaksí vydedukoval, že Pavel Kohout má od českých policajtů napíchnutý telefon. Vzhledem k důležitosti toho muže mi to nic moc divné nepřipadalo.

Byl to ale nesmysl, jak Pavel píše ve svém článku.

Ještě jednou se omlouvám.

Ale to, že jsme se s tímto mužem (kterého si velmi vážím a rád ho mám a on o tom, doufám, ví) tenkrát setkali, věděl opravdu jen Nohavica, jeho „kamarád“, já a on, a tak jsem si myslel, že se to estébáci mohli dozvědět jenom díky odposlechu telefonu.

Nepřišlo mi na mysl, že ti dva odvážní a populární písničkáři by mohli zpívat také jinde...

Byl jsem, a to mi asi zůstane, velmi naivní a našťvaný mohu být především jen sám na sebe.

Myslel jsem si, že všichni ti umělci, které jsme pozvali na druhou stranu plotu, poznají, jak chutná svoboda a jak jsou ti lidé tady skvělí, že si ten pocit odvezou domů a že to pomůže rozložit ten vězeňský režim. Myslel jsem si, že tím dělám záslužnou práci a pomáhám pádu toho systému, no... uvažoval jsem vskutku jako prostáček.

Když si představím, kolik českých kumštýřů jsme tehdy zvali do Vídně a otevřeli jim své domovy a srdce. No nechce se mi nad tím, ve světle těchto souvislostí, přemýšlet.

Myslím si, že informace, které při výslechu Jarek uvedl, pocházely od jeho s vnitřem spolupracujícího „přítele“ – TS Španěla č. sv. 21627, který s Nohavicou přijel a spolu s ním i vystupoval. Tento TS Španěl trochu vedle jména Nohavica zaniká a přitom to byl on, kdo byl pověřen jakýmsi dohledem a doprovodem, jak je jasné z papíru podepsaném kpt. Liberdou. Tak to alespoň pro mne z toho dokumentu č. 34 vyplývá.

Přesto je mi z toho všeho sakra mizerně a nechci tomu věřit. Z vlastní zkušenosti z roku 1970, z výsledků v době mé vazby na Ruzyni a Pankráci, soudů a posléze desetiletého každoročního otevírání spisu o výsledích vím, co „vyšetřovatelé“ dokáží. Nejen, že neumí psát spisovně, úmyslně podstrkávají jakási doznání kamarádů a přátel, komolí a zamlžují slova a věty v neprospěch vyšetřovaného a nechávají po výsledích člověka podepisovat protoko-

ly více méně bez možnosti řádného přečtení. Člověk ani nemá chuť po několikahodinovém nočním výslechu takový kec číst a opravovat hrubky. Jednou jsem to s pořadovostí sobě vlastní udělal a vykoledoval jsem si další několikahodinový výslech.

Z principu tedy, když dovolíte, nevěřím ničemu, co napsal estébák, i kdyby byl pod tím „dokumentem“ podpis kohokoli. Ty opravdu kompromitující spisy významných jsou dávno skartované a národu se předkládá to, co estébák vymyslel a doslova vyrobil s úmyslem uškodit. Chci donekonečna věřit tomu, že lidé byli k spoustě „doznání“ donuceni. Byli vydírání a psychicky deptáni. Není to nic nového pod sluncem. Dělo se to, děje se to a dít se to bude. Vždy se nějakou takovou šikovnou akcí, podpálením Říma, procesy s čarodějnicemi, pogromy, zapálením Říšského sněmu a následujícími soudy, stalinskými procesy, odhalováním nepřátelských center a podobnou veřejnost dráždící a bohužel uspokojující podívanou odváděla pozornost od společenské, morální a hospodářské mizérie.

K šokujícímu „dokumentu č. 34“ mně sice scházejí slova, ale přesto bych rád několik nesmyslů v něm napsaných uvedl na správnou míru:

V činžovním domě jsme bydleli, ale náš byt nebyl pětipokojový, nýbrž dvoupokojový, moje žena nikdy keramiku nedělala, majitel Nachtazylu se nejmenuje Chlum, pražský písničkář se nejmenuje Nehuda, ing. arch. Mirek má jiné křestní jméno, K. Kryl nikdy nebyl bázlivý člověk, restaurant Frederika neznám, další den jsem nevezl své obrazy do penzionu pro přestárlé občany českého původu do Lince, nýbrž na normální výstavu rakouských umělců v Gafflenzu, k Pavlovi Kohoutovi jsem nikoho v ranních hodinách nedovezl, bylo to náhodné setkání odpoledne, ná-

vštěva hodinu netrvala, K. Kryl se mnou o žádném festivalu písničkářů nemluvil, jaké zájmy měla česká strana, nevím, žádné styky jsem s nikým neudržel, na rakouském ministerstvu jsem se znal jenom s ministrem dr. Mockem a jeho sekretářkou, která měla pouze zkomolené české jméno, rozhodně ne český původ, pro pracovníky čs. vel-vyslancetví jsem žádné kulturní akce nikdy nezajišťoval.

To, co jsem teď tady napsal, jsou zajisté bezvýznamné prkotiny, ale svědčí to o tom, jak jsem již řekl, že estébáci prostě zapisovali nesmysly. Proč se v tom marastu vlastně pořád patláme?

O tom, že by Nohavicovy informace o zranitelných místech Karla Kryla mohly tohoto bojovného a nebojácného muže zničit, pochybuji. Karla Kryla zničilo nakonec něco naprosto jiného. Nejen podlomené zdraví, ale také hluboké zklamání z vývoje doma.

Pavel Kohout má pravdu v tom, že vypořádat se s vlastní minulostí je správné a nelehké. To tedy ano, ale nikdo mne nepřemluví k tomu, abych na základě nějakého papíru napsaného estébáky, přestal mít rád písňe typu „Pane prezidente, Když mě brali za vojáka, Kometa, Divocí koně, Český fousek, Zítř ráno v pět, Zatímco se koupeš, Anděl strážný“ a mnoho jiných, nesmírně lidských písní, a tudíž také jejich tvůrce, který byl před téměř dvaceti lety donucen k něčemu, co ho dodnes trápí. V to chci věřit.

Člověk, který píše tak krásné texty, zpívá pěkné písně a kterého tolik mladých lidí miluje, musí mít dobré srdce. Ten „dokument č. 34“ mně opravdu vyrazil dech, ale nehodlám posuzovat úroveň a význam sv. Pavla podle skutků, kterých se dopouštěl jako Šavel.

Jan Brabenec,
výtvarník ve Vídni, 2007

*Dobrý den, paní Baslerová,
zdravím Vás z Prahy a posílám krátkou zprávu.*

Nevím, jestli si vzpomenete, ale setkali jsme se na Vaší poslední přednášce v Rakouském kulturním fóru, vedla jste tam tehdy velmi zajímavou řeč na téma krajanů žijících ve Vídni. Seznámila nás předsedkyně Klubu přátel Rakouska, paní Věra Bombová, jehož jsem rovněž členem.

Váš časopis měl u nás opět úspěch, tedy myslím ten prosincový, krom toho jej půjčuji našim Sokolům k nahlédnutí a oni se nestačí vůbec divit, co vše krajané ve Vídni stihnou uspořádat, jak je bohatý nejenom cvičební, ale i kulturní program. Mimo jiné čte Váš časopis ráda celá naše rodina.

Dieter Mikulec

Encyklopedie knihy (recenze)

Knihy je svébytným uměleckým útvarem, jehož hodnotou je především informace. Její sdělení je jasnější než socha nebo obraz, u nichž se často smyslu díla musíme dopátrat složitými postupy. Poselstvím knihy je jednak prožitek slovesný, přináší však i pocity výtvarné, jejichž jednotlivé komponenty mohou existovat samostatně.

Vezměme například rozmanitá písmena vytvořená slavnými autory jako byli Baskervilleové a nověji třeba Oldřich Menhart. Udiví nás i bohatost obrazového doprovodu, jakou knize dodávali a stále dodávají mnozí slavní ilustrátoři. Připomeňme i pestré dějiny tisku, které měly přímý vliv na podobu knihy – písmaři minulosti byli zároveň tiskaři a ve svých oficiálních vytvářeli skvosty, které jsou dnes ozdobou muzeí po celém světě.

Formy knihy mohou být rozličné, počínaje hliněnými destičkami či blízkovýchodními svitky čtenými zprava do-

leva, až po klasickou formu, která se v průběhu staletí vyvíjela a ukázala se z hlediska používání jako nejpraktičtější. Tato forma skýtá úžasné pole působnosti i cechu znamenitých knihařů. V umělecké knižní vazbě se kniha dokonce stává formou autorského vyznání tvůrce a právem se ocitá v galeriích a muzeích společně se sochami či obrazy.

Knihy, symbolizující poznání, je jedním z nejužasnějších produktů lidského ducha a jistě není náhodou, že je též ústředním motivem filozofického románu *Jméno růže* Umberta Eca...

Knihy je společným dílem autora, ilustrátora, nakladatelství a týmu jeho redaktorů, sazečů, litografů, tiskařů i knihařů, práci nikoho z nich nelze opomenout. Vytvořili se dobrý tým, je spolupráce na tvorbě knihy radostí, přináší opravdové uspokojení a vznikají zajímavá, nevšední díla, oceňovaná v soutěžích o nejkrásnější knihy.

Žádná jiná forma přenosu myšlenek nepřináší hodnoty, jež přetrvávají staletí. Ke knihám zhotoveným v dávné mi-

nulosti se i dnes s úctou skláníme, studujeme je, hledáme a nalézáme v nich inspirující myšlenky. Kniha je pamětí lidstva.

Encyklopedie knihy, kterou na sklonku minulého roku vydalo nakladatelství Libri, je oslavou knihy. Jejím podtitulem je *Starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Encyklopedie se zabývá všemi oblastmi, které v Čechách i ve světě v tomto období souvisely s obsahem i formou knihy – výrobou i distribucí ručně tištěné knihy (papír, písmo a písmolijectví, grafické techniky, knižní dekor a ilustrace, knižní vazba, ilustrátoři a kartografové, tiskaři, knihkupci a nakladatelé, žánry a formy vydání).

Nezapomeňme na důležité údaje o knize: Jejím autorem je Petr Voit. Sazbu provedl Lubomír Kuba, Grafické studio Klíč, obálku a grafickou úpravu vytvořil Pavel Rajský. Vytiskly a v tuhé vazbě V8 knihu svázaly Tlačárny BB spol. s r. o. v Banské Bystrici. Rozsah knihy činí 1 350 stran, obsahuje 2 420 hesel, z nichž 1 371 je povahy biografické, 922 věcné a 127 geografické. Za zmínku jistě stojí i hmotnost knihy: cca 5,5 kg.

Významu této knihy neporozumíme v plně šíři hned, na první pohled a po prvním prolístování. Nejlépe ji pochopíme, vyhradíme-li si na ni čas, odložíme každodenní spěch, soustředíme se na ni plni očekávání. Nalistujeme některé z hesel a v tomto okamžiku se staneme poutníky putujícími po stopách vůně tiskařské černi, knihařských lepidel i potahových kůží, starých tiskařských a knihařských lisů... Budeme objevovat dosud neznámé a nepoznané... Naše pouť bude dlouhá. S úžasem zjistíme, že vysvětlení jednotlivých hesel je podáno v překvapivé bohatosti a šíři, obsahuje mnoho přímých odkazů na další, související hesla. A my – zvědaví poutníci, čtenáři – pokračujeme v cestě, zapomínáme na ubíhající čas a jsme plně vtaženi do příběhu knihy. Při svém pátrání zjistíme, že součástí výkladu pojmů jsou i uvedené prameny profesní mluvy. Nechybí ani rozsáhlý seznam použité literatury, kterým je doplněno každé zařazené heslo. Nám, nenasytným poutníkům toužícím dozvědět se ještě mnohem více, je kompasem určujícím směr dalšího hledání. Celkově bylo v oblasti použité literatury shromážděno úctyhodných 6 000 odborných titulů.

Výklad obsahuje i přesahy do období středověku, případně druhé poloviny 19. století, a to v případech, kde je to vzhledem k pochopení souvislostí nezbytné. To je samozřejmě chvályhodné, neboť při svém pátrání v minulosti nechceme a ani nemůžeme žádnou vývojovou etapu posuzovat odděleně, bez historické a odborné návaznosti.

Naše pouť knihou nám nepochybně přinese poznání, že nejde jenom o popis izolovaného prostoru českých zemí a pojetí vývoje, jak bylo v našem českém prostředí většinou dosud chápáno. Dříve byl při bádání a v odborných publikacích kladen důraz zejména na ty etapy našich dějin, které byly považovány za významné. Ostatní byly mnohdy odsunovány do pozadí, opomíjeny. *Encyklopedie knihy* naopak vše zařazuje do časových, mezinárodních, kulturních, společenských i oborových a mezioborových souvislostí. Dostává se nám tak zcela nového pohledu, jenž u nás dosud v takové podobě a zpracování chyběl. Poděkování za tento nezvyklý a pro nás velmi potřebný pohled patří autorovi knihy Petru Voitovi. Velmi silně pocítíme, že jsme byli součástí vývoje Evropy i světa, zejména vývoj v evropském prostoru se nás velmi silně dotýkal, nepřetržitě nás ovlivňoval.

Poutníka při jeho cestě za poznáním jistě bude napadat mnoho souvisejících otázek. Součástí encyklopedie jsou proto i propracované a bohaté možnosti vyhledávání: oborově řazený heslář, jmenný a věcný rejstřík, rejstřík citovaných tisků, soupis odborné literatury a obrazového doprovodu. Samotné rejstříky zabírají 305 stran.

Jaká by to však bylo hledání v labyrintu knihy, kdybychom si nemohli prohlédnout a vychutnat alespoň zlomek z výtvarného bohatství, jež kniha lidem v minulosti přinášela? Obrazový doprovod tvoří 500 černobílých snímků přímo u jednotlivých hesel a 100 barevných obrazových příloh, ilustrujících jednotlivá údobí dějin knihy – většina z nich je u nás publikována vůbec poprvé.

Encyklopedie knihy je určena nejenom odborníkům z knihoven, archivů, muzeí či odborníkům polygrafickým, ale může sloužit také jako učebnice zmíněných oborů a přiblíží pestré dějiny knihy i laikům. Jak tomu u encyklopedií bývá, není určena k souvislému čtení, nýbrž k postupnému studiu, hledání a nalézání dosud netušených informací a souvislostí v tajemných dějinách knihy, které prezentuje v neobvykle širokých historických a společenských souvislostech.

Mám zvláštní, pro někoho možná nepřilíš pochopitelný zvyk. Každou novou knihu, jež se mi dostane do ruky, nejprve očichám. Nová kniha mi voní světem barev, papíru, knihařských lepidel a tiskařských strojů, o jejichž dnešních rychlostech se našim předkům, popisovaným v *Encyklopedii knihy*, nezdálo ani v těch nejodvážnějších snech. Přesto je pouť po stopách minulosti knihy pro současníka velmi poučná – je přivoněním ke kouzelnému a neopakovatelnému světu tištěné knihy.

Helena Stejskalová

Hudební kultura vídeňských Čechů

V sobotu 17. února 2007 pořádal Akademický spolek a České srdce – ústředí přednášku *Z historie českovídeňské hudby*. Hlavním tématem přednášky byla hudební kultura vídeňských Čechů v období 1840-1940. Přednášející, muzikolog Mgr. Viktor Velek, je absolventem Masarykovy univerzity v Brně a univerzity ve Vídni. V současné době skládá rigorózní zkoušky a pracuje na disertační práci.

Mgr. Viktor Velek zahájil přednášku netradičním způsobem. Položil publiku dvě otázky:

- 1) Jaké jubileum se vztahuje k roku 2007?
- 2) Co se vybaví pod pojmem česká hudba a Vídeň?

Poučil potom publikum o tom, že si v roce 2007 připomínáme sto let od založení Pěvecké župy vídeňské, tj. organizace sdružující většinu českovídeňských pěveckých sil. Na druhou otázku se potom vztahovala jeho přednáška, ve které srovnával tradice s tím, co naší pozornosti uniká.

Přednáška sestávala z nástinu nejdůležitějších hudebních událostí a představení několika významných hudebních osobností. Přednášející se nejdříve věnoval českým prvkům v hudební kultuře Vídně od nejstarších dob. Politicko-kulturní rivalství už bylo obsaženo v písních minnesängerů. Již ve středověku docházelo k migraci hudebníků a čeští hudebníci působili ve šlechtických kapelách a u dvora. Přednášející vychází z teze, že *Tschechen in Wien* je

označením pro hudebníky českého původu, kteří však byli kosmopolitními typy a vlastenecky se ještě necítili. Označení *Wiener Tschechen* pak platí pro generace ovlivněné myšlenkou národního obrození a uvědomění si národní identity.

Přednášející představil dále oblasti, kde bychom mohli v minulosti najít český hudební živel ve Vídni. Jsou to jednak kapely, jak dvorské, tak šlechtické, vídeňská divadla, sezónní hudebníci v lokálech a zábavních podnicích a pedagogové, nástrojáři, hudební teoretici nebo vojenští kapelníci.

V přestávce přednášející poskytl zájemcům komentář k vystaveným cenným archiváliím, které našel v notovém archivu *Lumíra*, jako pamětní knihy, zápisy ze schůzí, knihy novinových výstřižků, čestné diplomy E. Zwacka, notové ukázky a další. Zájem posluchačů byl vysoký.

Zvláštní pozornost věnoval přednášející kostelům, ve kterých působili např. Josef Ferdinand Kloos, Robert a František Volánkovi, Arnošt Förchgott Tovačovský, Alois Alexander Buchta, František Pivoda, Jaromír Herle a další. Za kolébku českého hudebního života ve Vídni však označil přednášející vídeňské lokály, které sloužily jako centra vybavená českým tiskem a sály pro divadlo a hudební produkci. Německá Vídeň často nesla nelibě rozvoj českého spolkového života v šedesátých letech 19. století. K tomu nám přednášející přečetl několik vzpomínek Hynka Vojáčka, který pobýval ve Vídni v roce 1945.

Potom, co opadla naivní představa o slovanské vzájemnosti, dochází k úzké kooperaci s partnerskými organizacemi v Čechách a na Moravě. Snaha o institucionální spojení byla dovršena rokem 1907, kdy vznikla Pěvecká župa vídeňská. Podnětem k založení byl úspěch „Bendlovy oslavy“, kde vystoupilo 400 českovídeňských pěvců, před 2 500 diváky. K úpadku českovídeňské hudby přispěly dvě světové války, následované emigračními vlnami.

Zvláštní pozornost věnoval přednášející hudební osobnosti J. B. Foerster, od něhož jsme si vyslechli dvě hudební ukázky – sbory *Velké širé rodné lány* a *Pražské zvony*.

Přednášející Mgr. Viktor Velek zaujal posluchače krásným projevem a vysokou odborností. Přislíbil, že při své příští návštěvě v A. S. obrátí pozornost hudebním ukázkám svatováclavským, poněvadž toto období musí být probráno ve zvláštní přednášce.

dr. Helena Klein-Watryczová, M. A.,
předsedkyně A. S.

Prezentace knihy *Vídeňští Češi 1945-2005* na půdě Masarykovy univerzity v Brně

Dne 12. prosince 2006 se na půdě rektorátu Masarykovy univerzity v Brně konala prezentace knihy *Vídeňští Češi 1945-2005. K dějinám národnostní menšiny (Die Wiener Tschechen. Zur Geschichte einer Volksgruppe)*. Prezentace se konala ve spolupráci s Českým kulturněhistorickým centrem a Kulturním klubem Čechů a Slováků v Rakousku jakožto zástupcem rakouské strany a Historickým ústavem Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Maticí moravskou a v neposlední řadě také Výzkumným střediskem pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura coby českými hostitelskými institucemi.

Prezentaci knihy o dějinách české menšiny v Rakousku zahájil profesor Jiří Malíř z Historického ústavu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Hovořil nejen o dějinách vídeňských Čechů, kteří v komplikované historii střední Evropy 20. století představovali osobitý a svým způsobem velmi specifický fenomén. Zaměřil se také na současnou úroveň spolupráce mezi historickými pracovišti působícími na Masarykově univerzitě a různými partnerskými institucemi v sousedním Rakousku. Vyzdvihl intenzifikaci a prohloubení spolupráce, které zaznamenáváme v posledních letech a které v roce 2006 vyvrcholilo například udělením Zlaté medaile Masarykovy univerzity zakladatelce a dlouhodobé ředitelce vídeňského institutu *Janineum*, paní Lonny Glaser z Vídně, slavnostním předáním čestného doktorátu Masarykovy univerzity rakouskému historikovi profesorovi Thomasi Winkelbauerovi, který se zabývá stře-

doevropskými dějinami raného novověku, anebo vydáním publikace *Tschechen und Österreicher – gemeinsame Geschichte, gemeinsame Zukunft*, kterou vydala Matice moravská společně s výše zmíněným institutem *Janineum* (profesor Malíř přitom skromně zamlčel udělení *Gindelyho ceny*, kterou on sám před několika týdny obdržel za své dlouholeté působení na poli výzkumu česko-rakouských politických dějin 19. a 20. století). Prezentaci knihy *Vídeňští Češi* na půdě Masarykovy univerzity tedy lze považovat za další krok v dlouhém společném putování střevoevropskými dějinami.

Dále se slova ujali všichni čtyři vydavatelé představovaného dvojazyčného sborníku. Jana Stárková přiblížila celý projekt, jeho jednotlivé aspekty, a také posluchače v hrubých obrysech seznámila s poválečnými dějinami české menšiny ve Víd-

Prezentaci zahájil prof. Jiří Malíř z Historického ústavu FF MU v Brně

ni a v Rakousku. Helena Baslerová navázala na její slova stručnou prezentací vydavatelských institucí, především Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku. Marie Brandeisová se zaměřila na jeden z mnoha dílčích aspektů českého spolkového a kulturního života ve Vídni, a sice na hudební život. Na závěr potom vystoupil Jiří K. Kroupa, jenž knihu připravoval do tisku ze strany pražského nakladatelství Koniasch Latin Press. Seznámil přítomné se svou vlastní zkušeností s prací na tomto materiálu a také se svou osobní interpretací poměrů v české historiografii.

Jak již bylo uvedeno, kniha je vydána jako dvojjazyčný sborník, sestavený spíše z kratších příspěvků. První část knihy je koncipována v německém jazyce, ve druhé části (od strany 271) se jednotlivé příspěvky opakují v češtině. Kniha je rozčleněna do čtyř základních částí. První z nich se věnuje integraci, asimilaci, emigraci a reemigraci, tedy nejdůležitějším otázkám života Čechů ve Vídni a v Rakousku. Mezi autory příspěvků této části sborníků se čtenář vedle Jany Stárkové může setkat například také se jménem Ivana Medka, známého redaktora Hlasu Ameriky a pozdějšího kancléře prezidenta Havla, anebo se jménem Dagmar Vaněčkové, znalkyně dějin Charty 77 a zároveň i života Čechů ve Vídni. Opomenout nelze ani další autory: Heinze Ticheho, Věru Mayerovou, Ivu Heroldovou. Druhá část představené publikace je zaměřena na problematiku institucionálního a spolkového života vídeňských Čechů. Ze statí autorů, mezi nimiž jsou zastoupeni Helena Baslerová, Marie Brandeisová, Ota Češka, Věra Běhalová, Miroslav Brožík, Helena Klein-Watryczová, Miroslav Hošťálek, Ota Koutný, vyplývá váha, kterou představitelé české menšiny ve Vídni této činnosti dávají. Snad proto, že právě spolková činnost činná z individuálních osob obec a komunitu. Ve třetím oddíle knihy jsou soustředěny články věnované hlubší analýze kulturního života vídeňských Čechů, totiž jejich aktivitám v oblasti divadla, hudby a filmu. Svými příspěvky se zde uplatnili Gero Fischer, Marie Brandeisová, Ludvík Kavín nebo herec Pavel Landovský. Závěrečná část knihy potom hovoří o dalším významném fenoménu života vídeňských Čechů, kterým je jazyk a jeho uplatnění nejen v běžném životě, ale také v publikační a literární činnosti. Není proto divu, že se zde nad rolí vídeňské češtiny zamysleli například Stanislava Kloferová, Gero Fischer, Pavel Kohout, Marie Brandeisová, Jana Stárková nebo Helena Baslerová.

Editoři sborníku (zleva Jiří K. Kroupa, Marie Brandeisová, Jana Stárková a Helena Baslerová)

Prezentace proběhla v příjemném prostředí rektorátu Masarykovy univerzity v Brně

Zájem vzbudily i další publikace Kulturního klubu

Kniha *Vídeňští Češi 1945-2005* dobrým způsobem ozřejmuje základy působení české národní menšiny v někdejší metropoli střeoevropské monarchie v průběhu druhé poloviny 20. století. Vzhledem k uvedené informaci, že jde o první svazek připravované řady, se navíc zájemci mohou těšit na další prohloubení shromážděných informací. Prezentace této publikace na půdě Masarykovy univerzity prokázala, že jde o živé téma i v současném kontextu česko-rakouských vztahů a jejich historie. Mezi publikem to dosvědčovala i přítomnost zástupců mladé studentské generace. Prezentace knihy *Vídeňští Češi* byla ze strany Masarykovy univerzity i další příležitostí, jak vyjádřit poděkování jedné z vydavatelek, Dr. Janě Stárkové, za její mnohaletou aktivitu na poli česko-rakouské spolupráce ve vědě a kultuře, jíž se v devadesátých letech minulého a na počátku nynějšího století věnovala jako vedoucí brněnské pobočky Rakouského ústavu pro jihovýchodní a východní Evropu.

Tomáš Knoz

Pozn. redakce: Doc. dr. Tomáš Knoz: historik, specializace raný novověk. Člen řady vědeckých komisí, působí v Historickém ústavu Masarykovy univerzity a je současně proděkanem Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Na Hromnice o Homolku více!

Zdenek Homolka se 2. února dožil 70 let. Je miláčkem nás Omladinářů – je to náš bohém, básník, dobrodruh a snilek, který už několik let režuruje představení Vlastenecké omladiny a pořizuje profesionální kulisy a plátna. Omladina mu za jeho péči a osobitý humor poděkovala při oslavě 10. února ve velké klubovně české školy speciálním programem. Zazněla na něm také píseň z posledního Zden-

kova autorského divadla *Tenkrát v San José* s novým textem. Kdo znáte melodii *Glory, glory, halleluja*, zazpívejte si ji v duchu na Zdenkovu počest: **Ať žije, radostně a dlouho!**

*Jsi náš klaun, co smutnou má svoji duši,
hádej, kdo to z lidí kolem jen tuší,
život skřípe tebe pořád tu i tam,
jsi však Fanfán Tulipán!*

Ref.:

*Glory, glory, halleluja,
glory, glory, halleluja,
glory, glory, halleluja,
jsi náš Fanfán Tulipán!*

*To, co život neúprosně dal i vzal,
o tom nepřemýšlej pořád stále dál,
tebe čeká kariéra přec jiná –
VLASTENECKÁ OMLADINA!*

Ref.:

*Glory, glory, halleluja,
glory, glory, halleluja,
glory, glory, halleluja,
jsi náš Fanfán Tulipán!*

(aVa)

O bílé pastelce

Dramatický kroužek při české škole nám předvedl pohádku *O bílé pastelce*. Školáci 1. hlavní třídy ji nacvičili s pomocí bývalé učitelky, paní Evy Křenkové, která ještě před představením vysvětlila děj. Ve spolku „Komenský“ jsou plány, že se bude v dohledné době přestavovat divadelní sál. Doufám, že nezapomenou na akustiku i na jevišti. Hned první scéna, kde se představují tužky, čili pastelky, a líčí svůj pobyt ve škatulce, skoro úplně zanikla. Proč? Děti byly schovány za velkou zdí a bez mikrofonu. Pak už to běželo velmi dobře. Každá pastelka vychvalovala sama sebe a říkala, že bez ní se nemůže být. Jen bílá byla smutná, myslela, že je zbytečná, protože na bílém papíře nebyla vidět. Zapomnělo se, že sníh je také bílý, jenže právě tento rok zapomněla paní Zima poslat sníh na zem. Najednou začalo sněžit, sněhové vločky půvabně tančily a sedaly si na zem. V tom byla bílá barva krásná a důležitá.

Sál byl naplněn, protože představení se hrálo pro všechny školní děti a bylo zde i překvapivě hodně dospělých. Bohužel byli dospělí posláni do zadních řad, kde bylo špatně slyšet. Jinak to byl dobrý nápad, hezké dopoledne a děti se alespoň naučí pohybovat na jevišti. (JAFL)

Češi v cizině 1850-1938

Dějiny našeho národa by nebyly úplně bez historie našeho vystěhovalectví a českých minorit v zahraničí. Počet zahraničních krajanů byl v minulosti uváděn různými čísly, na počátku dvacátých let 20. století to bylo 2,1 miliónu Čechů a Slováků, z toho 1,2 miliónu v Americe a 858 tisíc v Evropě. Z amerických krajanů byla asi polovina Čechů a polovina Slováků. Počty krajanů v některých státech byly nepochybně přehnané, na to upozornil v roce 1935 ve své recenzi práce Jana Auerhana *Československé jazykové menšiny v evropském zahraničí* (Praha 1935) polský od-

borný časopis *Sprawy narodowościowe*. Ve světě existovalo v době 1. ČSR 5 800 českých a slovenských spolků, 330 škol a 150 novin a časopisů. Obdobné počty krajanů byly uváděny v roce 1945 (1 milión v USA a 900 tisíc v Evropě). Podle údajů Československého ústavu zahraničního z roku 1973 bylo ve 30 zahraničních státech 2,5 miliónu Čechů a Slováků, z toho 1,5 miliónu v USA. Po vzniku České republiky uvádělo české ministerstvo zahraničních věcí 2 milióny krajanů, z toho 1,3 miliónu v USA.

České vystěhovalectví je nejen součástí moderních politických, sociálně-ekonomických a kulturních dějin našeho národa, ale zároveň aktuálním problémem naší současnosti. Předmětem vědeckého zájmu se problematika vystěhovalectví stala již před sto lety, kdy byly publikovány první práce dr. Jana Auerhana. Soustavnější zájem o české a slovenské vystěhovalectví projevovaly různé československé instituce v letech první republiky. Nehledě na poválečnou reemigraci, nový vědecký zájem se objevuje až na počátku šedesátých let 20. století, a to v souvislosti se vznikem Komise pro dějiny krajanů, Čechů a Slováků v zahraničí, při Historickém ústavu Československé akademie věd, na Slovensku pak po vzniku Ústavu pro zahraniční Slováky Matice slovenské. Komise pro dějiny krajanů, na jejíž činnosti se podíleli i zahraniční badatelé (prof. Monika Glettler), vytyčila jako svůj cíl sepsání syntézy podávající dějiny všech krajaňských větví.

Výstupem tříletého projektu Grantové agentury České republiky řešeného v letech 2004-2006 je publikace docenta Masarykovy univerzity v Brně PhDr. Jaroslava Vaculíka, CSc., *Češi v cizině 1850-1938. Zabývá se českým hospodářsko-sociálním vystěhovalectvím ve druhé polovině 19. století a první třetině 20. století a osudy českých minorit nejen v evropských, ale i zámořských zemích, a to dle státního uspořádání na počátku roku 1938. Největší pozornost je věnována velkým českým minoritám v Rusku (SSSR), Polsku, Německu, Rakousku, Jugoslávii a USA. Po úvodní části, která popisuje obecnou charakteristiku celého vystěhovalického procesu, který měl odlišnou podobu před a po první světové válce, následuje encyklopedickou formou výklad historie jednotlivých minorit dle jednotlivých států. Křest nové publikace, kterou vydala brněnská Masarykova univerzita, se uskuteční péčí vídeňského krajaňského Akademického spolku v sobotu 17. března 2007 v 17 hod. v Drachengasse. (Radim Štěrbá)*

Od snu k realitě: Český design 1990-2005

Od 23. února do 21. března 2007 probíhá v Designforu (MuseumsQuartier) ve Vídni výstava *Od snu k realitě: Český design 1990-2005*. Výstavu pořádá Design centrum České republiky ve spolupráci s partnerskou organizací Design Austria. Záštitu nad výstavou převzal RNDr. Jan Koukal, velvyslanec České republiky v Rakousku. Kurátorem výstavy je PhDr. Dagmar Koudelková, architektonické řešení výstavy zajistil Karel Kobosil.

Devadesátá léta znamenala v oblasti průmyslového designu mnoho změn. Některé podniky ztratily východní trhy, kterým dodávaly svoje výrobky, jiné naopak najednou mohly exportovat do zemí, které pro ně byly dříve zcela nedostupné. Mnohé podniky zanikly, na druhou stranu vznikaly nové, navazující na vývoj a snažící se uspět jak se zcela novým, tak i modernizovaným sortimentem.

Design, který byl do té doby spíše opomíjen, se stal velmi aktuálním tématem. Avšak prosadit autorský návrh designéra do průmyslové výroby bylo stále těžkým úkolem. Proto se mnoho dobrých designérů věnovalo více své individuální tvorbě nebo atypickým zakázkám než průmyslovým návrhům. Přesto vznikly vynikající a unikátní práce. Zrodu a samozřejmě i propagaci mnoha z nich významně pomáhalo Design centrum České republiky.

Design centrum ČR bylo založeno v roce 1991 a je nástupnickou organizací Institutu průmyslového designu. Jeho posláním je sledování designu, napomáhání vzniku zajímavých designérských projektů a prezentace designérských výsledků jednotlivých oborů. Úkolem Design Centra je mapovat a vyhodnocovat rozvoj designu, hodnotit úroveň české produkce, vypisovat soutěže, pořádat výstavy a zajišťovat informace o designu.

Výstavu *Od snu k realitě: Český design 1990-2005* připravili pracovníci DC ČR. Jejím záměrem je zrekapitulovat vývoj všech oborů strojírenského a spotřebního průmyslu i bytové kultury a upozornit na patnáct let existence Design centra ČR a jeho aktivity. V celém rozsahu byla výstava prezentována ve Veletržním paláci Národní galerie v Praze v roce 2005, výběrová kolekce byla představena v Essenu a v Bruselu, nyní jedná se o vystavení v Paříži i dalších evropských městech.

Výstavní kolekce obsahuje sériově vyráběné produkty, ale v menší míře i malosériově produkovaný autorský design, ukázky individuálních autorských přístupů a zajímavých řešení, které ale zůstaly pouze v podobě návrhu. Základem výstavního souboru jsou práce oceněné v soutěži Vynikající výrobek roku. Cílem výstavy je poskytnout otevřený pohled na českou průmyslovou produkci, ukázat kvality českého designu a designérů, přispět k prohloubení exportu nejenom do Rakouska, ale i do dalších zemí Evropské unie, představit Českou republiku jako zemi se silnou a dlouhou tradicí průmyslové výroby.

V Rakousku jsou na této výstavě poprvé představeny ve velkém rozsahu společně obory strojírenské, běžné spotřební zboží, nábytek a bytové doplňky i grafický design. Výběr tvoří více než padesát prací, základem jsou především kvalitní sériové výrobky mající šanci uspět na zahraničních trzích, doplňují je malosériové či samostatné designérské projekty. (-hSt-)

Komorní koncert

uměleckého dua – Lubomír Čermák, housle, Leo Witoszynskyj, kytara, se konal dne 8. 2. 2007 v mramorovém sále velvyslanectví ČR v Rakousku. Záštitu nad koncertem převzal nový velvyslanec ČR, dr. Jan Koukal.

Nebyl to „normální“ klasický koncert, nýbrž večer složený z „živé“ hudby, mluveného slova a poslechu reprodukováné hudby. Pro výstup zvolili umělci *Sonátu* českého skladatele Josefa Myslivečka, tři árie z Mozartovy opery *Figarova svatba*, rovněž transkripce pro housle a kytaru byla i skladba současného brazilského skladatele. Leo Witoszynskyj poté představil několik ukázek ze společného CD *Fandango – Walzer – Swing*, které duo natočilo před devíti lety, a to v obsazení smyčcové kvarteto (Kvarteto města Brna, primarius L. Čermák) a kytara. Posledním živým vstupem byla interpretace třinácti valčíků rakouského skladatele Franze Schuberta.

Lubomír Čermák, housle, Leo Witoszynskij, kytara
(foto: Vladimír Čevela)

Tak jako byl „smíšený“ program koncertu, takový byl i výkon – nečistá intonace L. Čermáka v Bendově *Sonátě*, ne vždy jistá souhra dua. Závěrečné ohlášené číslo – *Schubertovy valčíky* (?) – měly více charakter *ländleru*. V interpretaci umělců však tento rys chyběl. Zda bylo na vině počasí či prázdniny, nevíme.

(mb)

Kafka v Českém centru

samozřejmě nebyl, ale stal se hlavní osobou pořadu, na který pozvalo v druhém termínu (první v říjnu 2006) dne 22. 1. 2007 České centrum ve Vídni. O stavu kafkovského bádání a vydávání Kafkových děl informovala ředitelka Centra Franze Kafky dr. Markéta Mališová. Složitě Kafkovo dílo překládal mj. Max Brod. O setkání s Maxem Brodem v Jeruzalémě, kam ho přijel „přemlouvav“ k návštěvě oslavy Kafkova jubilea v totalitním Československu, vyprávěl v druhé polovině večera spisovatel Arnošt Lustig, jeden z hlavních reprezentantů české literatury druhé poloviny 20. století, čestný prezident Společnosti Franze Kafky. S podivem posluchači vyslechli sdělení, že zatímco po celém světě je vydáno kompletně Kafkovo dílo, není tomu tak doposud v ČR.

Je jistě záslužné se seznamovat se současnou evropskou literaturou, tj. pořádat besedy, čtení. Je-li ve Vídni tzv. české gymnázium, nabízí se otázka, proč se nesnaží také o to poznat žijící představitele české literatury 20. století. Účast na večeru v Českém centru byla v tomto smyslu nulová.

(mb)

Landhausgalerie

Ředitel Landhausgalerie Ausstellungsbrücke v St. Pölten Milan Ráček uvedl 1. 3. 2007 výstavu K. U. SCH. – *Assotiationskettenrally*. Zkratka K. U. SCH. ukrývá dva umělce – Renate Krätschmer Und Jörg Schwarzenberger. Výstava nabídla koncepční dadaismus – umělecké objekty, texty, filmy, prvky divadla.

(mb)

Etceteralitges

je název projektu Dolního Rakouska (*Literatur und so weiter*), v jehož rámci se uskutečnilo dne 13. 2. 2007 v Mu-

sikcafé EGON v St. Pölten čtení z knihy Milana Ráčka *Für ein Leben zu viel* (nakladatelství va bene). Kromě autora četli dále herec Walter Schoberwalter a Theresa Loibl.

(mb)

Rozhovor s Michaelom Stavaričom

Michael Stavarič je mladý, úspešný autor. Narodil sa v Brne a ako malý chlapec sa presťahoval s rodičmi do

Michael Stavarič (© Lukas Beck)

Viedne. Od vtedy tu žije a tvorí. Vyštudoval bohemistiku a publicistiku na Viedenskej univerzite. Nedávno mu vyšiel druhý román vo vydavateľstve Residenz Verlag. Na čítaní z jeho románov *Stillborn* (2006) a *Terminiifera* (2007) 6. februára 2007 v Bratislave, na rakúskom veľvyslanectve, sme mohli nahliadnuť do spleťtých

svetov jeho knižných hrdinov. Michal Hvorecký, tiež autor románov, moderoval. Vznikol z toho zaujímavý rozhovor.

MICHAL HVORECKÝ: Ak sa mám vyjadriť „politicky korektné“, ste moravsko-rakúsky autor. Prečo píšete len po nemecky?

MICHAEL STAVARIČ: Voľakedy som písal básničky po česky, ale neskôr už len po nemecky. Človek sa tak nejak rozhodne pre jednu reč. Keď som prišiel do Viedne, bol som príliš mladý na to, aby som sa literárne vyjadroval po česky. Nemčinu som sa musel od základu naučiť. Neskôr som išiel študovať bohemistiku a publicistiku. Študovať bohemistiku bolo pre mňa logickým krokom – chcel som sa dozvedieť niečo o mojej materinskej reči a aj o českej literatúre. A keďže sú teraz čeština a slovenčina dva rozličné jazyky, tak môžem povedať, že rozumiem aj po slovensky (smiech).

M. H.: Je Residenz Verlag jediné vydavateľstvo, v ktorom vydávate?

M. S.: Nie, píšem ešte aj pre jedno malé nezávislé vydavateľstvo sídliace v Berlíne. Viacero vydavateľstiev poskytuje autorovi možnosť rôznorodej literárnej činnosti, lebo každé sa špecializuje na iný žáner.

M. H.: Vyšli vám už dva romány, kedy príde ďalší? Bude im v niečom podobný?

M. S.: *Stillborn*, *Terminiifera* a môj nový román budú niečo ako voľná trilógia. Knihy sú samostatné diela, podobajú sa ale opticky a rečovo. Nie je to však žiaden *Pán Prsteňov* (smiech). Román *Stillborn* je o mladej ambiciózne neurotickej Viedenčanke, maliarke Elizabeth Frankenstein, ktorá sama seba považuje za nepodarok, za potrat – v knihe je smrť silnou témou. Reč románu je v akomsi staccato rytme a to mu dodáva napätie. Tam kam Elizabeth Frankenstein príde, tam onedlho horí, je akoby ohenným čertom. *Stillborn* má v sebe niečo priam hororové. Hrdinom románu *Terminiifera* je Lois, ktorý si vybral povolanie ošetrovateľa, lebo chcel pomáhať ľuďom – pretože sám vyrastal v domove. Jedného dňa objaví na svojej podobložnici ľúčne koníky, ale, krehké stvorenia, ktoré, tak ako jeho, za-

vialo do cudzieho sveta. Ale to čo lieta, ešte zďaleka nie je anjel alebo Superman...

Po čítaní sa mi podarilo samej položiť autorovi zopár otázok:

A. O.: Čo vás inšpiruje pri písaní románov?

M. S.: Sú to každodenné veci. Som dobrý pozorovateľ, akoby mal byť vlastne každý spisovateľ. S pozorovania sa vyvíja vnímanie – vnútorné i vonkajšie a z neho myslenie – alebo možnosť myslieť. Treba chodiť s otvorenými očami, veď človek je vizuálny tvor a na tom stavia inšpirácia.

A. O.: Identifikujete sa z postavami z vašich románov, majú niečo z vás?

M. S.: To autobiografické sú len maličkosti, malé detaily v románe. Dalo by sa povedať, že Lois v *Terminiŕera* je osamelý, lebo bol dieťaťom z domova. Ja som bol tiež takto vytrhnutý zo svojho prostredia, keď sme sa presťahovali do Rakúska.

A. O.: Ako vznikol nápad na názov *Terminiŕera*?

M. S.: Mám rád názvy, ktoré sa na prvý pohľad nedajú ľahko interpretovať, ktoré nie sú hneď celkom jasné. *Terminiŕera* je názov lúčnych koníkov, o ktoré v románe ide. Raz som takého videl doma na okennom skle a inšpiroval ma tak, že som si pomyslel, že ho musím spomenúť v nejakej knihe.

A. O.: Obidva romány sú písane v prvej osobe...

M. S.: Áno, z tohto pohľadu sa mi píše ľahšie. Aj môj tretí román bude v prvej osobe.

A. O.: Michalovi Hvoreckému uviedli prednávkou podľa jeho románu *Plyš* divadelnú hru. Vedeli by ste si predstaviť vaše romány v takejto forme?

M. S.: Divadelnú hru ani nie, ale z románu *Stillborn* by som si vedel predstaviť film.

A. O.: A ešte jedna otázka: Píšete v nemčine, neuvažovali ste nad českým, prípadne slovenským prekladom?

M. S.: Áno samozrejme, už som sa rozprával s vydavateľom na túto tému. Takže je to v stave riešenia, je otázka času a prekladateľstiev a samozrejme, autorských práv.

A. O.: Myslím, že to by bolo veľmi obohacujúce, lebo, ako povedal pán Hvorecký, slovenskému čitateľovi treba priblížiť rakúsku literatúru.

Ďakujem za rozhovor a prajem veľa úspechov.

Andrea Ozábalová
(Z nemčiny preložila autorka)

11. Ples viedenských Slovákov

Dňa 20. januára sa v Radisson SAS Palais Hotel konal v poradí už 11. ples viedenských Slovákov pripravený Rakúsko-slovenským kultúrnym spolkom. Program bol naozaj bohatý a pozvanie prijalo aj veľa zaujímavých hostí – Igor Maukš, veľvyslanec Slovenskej republiky v Rakúsku, Juraj Macháč, veľvyslanec Slovenskej republiky pri OSN, Peter Lizák, veľvyslanec Slovenskej republiky pri OSCE, Ivan Počúch, veľvyslanec Českej republiky pri OSN a OSCE, Teodora Chmelová, riaditeľka Slovenského inštitútu vo Viedni a Vilma Privarová, riaditeľka Úradu pre Slo-

Klub spoločenských tancov Petan

Spevák Robo Opatovský a Andrea Ozábalová

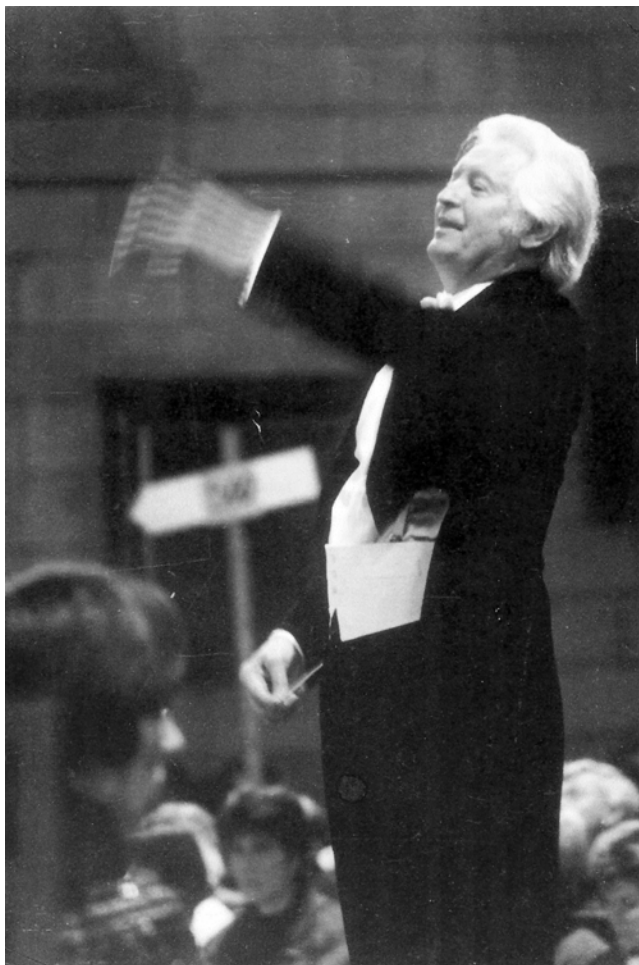
Súbor ľudových tancov Čarovné ostrohy

vákov žijúcich v zahraničí. So slávnostným prejavom vystúpili Dipl. Ing. Vladimír Mlynár, predseda Slovenského školského spolku SOVA a Dipl. Ing. Ivan Čarnogurský, riaditeľ Ipec Group, hlavného sponzora večera. Dr. Johannes Hahn, rakúsky minister vedy, ples otvoril a hostia boli vyzvaní k tancu už tradičnou vetou: Alles Walzer! Klub spoločenských tancov Petan za hudobného doprovodu bratislavskej Sarah Band otvoril ples valčíkom a pridali sa aj hostia. Zaujímavým bodom v kultúrnom programe bolo vystúpenie štyroch mladých ľudí zo súboru ľudových tancov Čarovné ostrohy. Prijemnými pesničkami v štýle swingu potešil spevák Robo Opatovský, veľmi zaujala najmä jeho interpretácia Franka Sinatru s pesničkou *My Way*. V Modrom salóniku hrala nemenej zaujímavá Goralská ľudová hudba zo Zamaguria. Večer bol veľmi príjemný a slovenskí, ale aj rakúski hostia boli atmosférou nadšený. Tešíme sa na ďalší ples o rok!

(ao, foto: Michael Janousek)

Pravý Čechoslovák

je varhanní virtuoz, dirigent, skladateľ, pedagóg, prof. Ján Valach, ktorý žije od roku 1968 v Belgii. Stal sa tam uznávanou osobnosťou. Mj. obnovil v Antverpách v roku 1977 tradíciu uvádzania diela J. S. Bacha *Matoušovy pašje*. Doposud zazneli päťadvacetkrát. Prof. Valach složil radu skladieb varhanných, vokálnych. Varhanní skladbu *Laken* venoval belgické kráľovne Fabiole. Vedľa interpretácie belgické hudby ako varhaník či dirigent je prof. Valach rovněž neúnavným propagátorom českej a slovenskej hudby. V Belgii poprvé uvedl operu slovenského skladateľa Eugena Suchoň *Krúťava*, Smetanovu operu *Prodaná nevěsta*, cyklus symfonických básní *Má vlast*, Dvořákovu operu *Rusalka*, operu B. Martinů *Řecké pašje*. Po více než dvaceti letech se v roce 1990 opět smělo objevit jeho jméno v českých novinách při příležitosti jeho koncertu v Praze. V rodném městě se zrodila myšlenka připomenout mladým lidem tento výjimečný umělecký a lidský zjev. Proto v rodné

Ján Valach

*Hnušti – malebném městečku severní části Rimavskej doliny – iniciovali vydání malé biografie *A z tváře mysli žiari...* (Gabriel Füssyová, 2005). Prof. Valach se stal oficiálním patronem vědomostní soutěže žáků ZUŠ (Základná umelecka škola) v předmětu hudební nauka.*

*Publikace je doporučena Ministerstvem školství SR jako doplňková četba, aby mohla vyplnit mezeru, jež je spojena s totalitní praxí, totiž že se v oficiálních publikacích 100 slovenských skladatelů, anebo *Dejiny slovenskej hudby* na tyto osobnosti vždycky „zapomnělo“. Že je prof. Valach opravdový Čechoslovák, dokládá i další skutečnost – spontánně přispěl nemalým peněžitým darem do sbírky, kterou vyhlásil Kulturní klub na zřízení pamětní desky Karlu Hašlerovi v Mauthausenu, zatímco mnozí Češi ve Vídni se v tomto směru necítili osloveni.* (mb)

Z Náchoda do Plzně přes Vídeň

Zvláštní cestu prodělal padesát let starý funkční model lokomotivy, který nedávno získalo Muzeum Škody v Plzni. Model inspirovaný parní lokomotivou Mikádo, vyráběnou právě Škodovými závody v Plzni, vytvořil někdy v padesátých letech Albert Líbal z Náchoda. Ručně vyrobené dílko váží přes sedmdesát kilogramů a měří i s tendrem skoro dva metry. Místo pro znak výrobce vyplňují monogramy modeláře. V Plzni se nyní zabývají i zajímavými osudy díla – z Náchoda se totiž model z dosud nejasného důvodu dostal do Vídně. Do Československa, přesněji řečeno do pražského Národního technického muzea se odtud vrátil

až v roce 1973. Národní technické muzeum ho nyní jako dar předalo plzeňskému partnerovi. Pokud byste někdo mohl podat jakoukoliv informaci o okolnostech „vídeňského pobytu“ modelu lokomotivy, škodováci muzejníci by ji jistě přivítali. Možná by tak získaly cenné informace o fungování sběratelské komunity, jejíž internacionálnost nedokázala plně přervat ani železná opona. (MaFr)

Karel Gott přijede do Vídně s Vinnetouem

*Zajímavého partnera bude mít česká zpěvácká legenda Karel Gott na svém obřím turné po Německu a Rakousku – osmasedmdesátiletého francouzského herce Pierra Brice, někdejšího představitele filmového Vinnetoua. Obě hvězdy by se měly stát hlavním tahákem tzv. Jarních slavností lidové hudby, které pořádá populární osobnost současné Volksmusik, teprve pětadvacetiletý Florian Silbereisen. Karel Gott, který letos slaví čtyřicet let spolupráce s německým hudebním vydavatelstvím Polydor, na šňůře více než pěti desítek koncertů v Německu a v Rakousku v průběhu svého asi dvacetiminutového vystoupení zazpívá celou sadu svých hitů v němčině. Nechybí mezi nimi ani slavné *Zvonky štěstí*, ani proslulá *Včelka Mája*, k níž složil hudbu nedávno tragicky zesnulý hudební skladatel a Gottův přítel Karel Svoboda. Karel Gott, Pierre Brice a další protagonisté Jarních slavností Volksmusik se svým programem procestují Německo křížem krážem, vystoupí například v olympijské hale v Mnichově, kongresovém centru v Berlíně, v Hamburku či Drážďanech. Do turné bylo ale zařazeno i vystoupení ve Vídni, takže obyvatelé Rakouska nebudou muset putovat za hranice, aby na vlastní oči spatřili nejúspěšnější postavu české pop music i patrně nejslavnějšího indiánského náčelníka všech dob. A ani pokud jim náhodou na program nevybude čas nebo nedostanou lístky, nemusí propadat zoufalství – přinejmenším Karla Gotta si budou moci na podzim poslechnout na novém dvoj- či trojalbu Polydoru, které vyjde k výše zmíněnému výročí spolupráce zpěváka s vydavatelstvím. Vedle starých osvědčených hitů by na něm mělo zaznít i několik nových písní. Možná se stanou časem tak proslulé jako třeba *Včelka Mája*.* (MaFr)

Soutěž české armády vyhráli Rakušané

*V nejnáročnější sportovní soutěži pořádané českou armádou pod názvem *Winter Survival* v horském terénu v Jeseníkách koncem ledna obhájilo loňské vítězství družstvo rakouské armádní Školy horských vůdců a záchranářů v Saalfeldenu. Jen těsně za nimi skončil tým pražského velitelství Vojenské policie následovaný týmem z Univerzity obrany v Brně. Jen je třeba doufat, že podobné soutěžení bude vždy probíhat v tak mírovém duchu jako v Jeseníkách.* (MaFr)

Vídeňská výstava do Olomouce?

O navázání spolupráce s vídeňským Dómským a diecézním muzeem usiluje nedávno otevřené Arcidiecézní muzeum v Olomouci. Pojítkem by se mohla stát výstava věnovaná vídeňskému mecenáši umění a církevnímu hodnostáři Otto Mauerovi, který se zaměřil na sbírání moderního rakouského umění šedesátých až osmdesátých let minulého

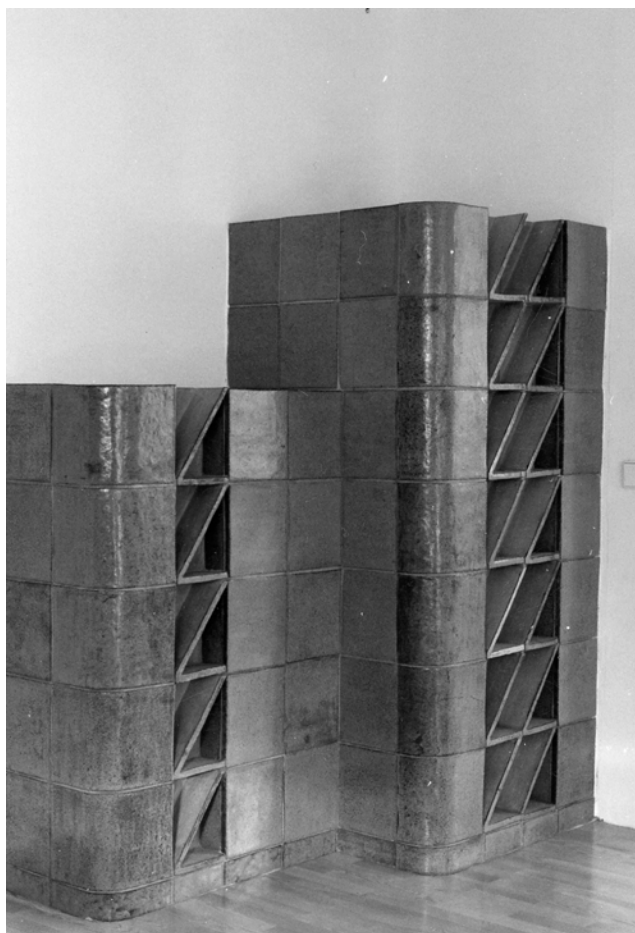
ho století. Olomoučtí muzejníci by rádi výstavu, na kterou byli upozorněni Rakouským kulturním centrem v Praze, rádi získali pro Olomouc. Jednání s rakouskými partnery plánují už na březen. Obyvatelé hanácké metropole by tak zajímavou výstavu dokumentující vývoj moderního rakouského umění mohli spatřit někdy v polovině příštího roku.
(MaFr)

Opožděné fotografie: Z díla Mag. Milady Zahnhausen

V minulém vydání Kulturního klubu byl publikován rozhovor s restaurátorkou a keramičkou, paní Mag. Miladou Zahnhausen. Patříčné fotografie, které dokumentují její tvorbu, jsme bohužel obdrželi až po uzávěrce. Touto malou fotoreportáží Vám chceme dodatečně ukázat tvorbu paní Milady Zahnhausen.

Děkujeme za pochopení.

(Redakce)

HISTORICKÉ OKÉNKO

1927-1928 byly postaveny ve Vídni čs. školní budovy v XVI. okrese, XX. okrese, XII. okrese, X. okrese

Nad česko-vídeňskými rodopisy

ŠEMBERA, Alois Václav

(21. 3. 1807 Vysoké Mýto – 23. 3. 1882 Vídeň)¹

český pedagog, jazykovědec, historik a literární historik, filolog, překladatel a publicista

Studoval gymnázium v Litomyšli, maturoval roku 1826. Univerzitní studia filozofie a práv v Praze dokončil roku 1830. Po mezidobí moravského učitelování a buditelské činnosti se nastěhoval koncem roku 1849 do Vídně. Po odcházejícím Janu Hromádkovi (1783-1850), který do Vídně přišel z kolínské hlavní školy začátkem století, byl jmenován univerzitním profesorem české řeči a literatury na vídeňské univerzitě. K Šemberovým významným žákům tam patřil František Tilscher, pozdější nástupce Rafaela Morstadta na pražské technice při výuce deskriptivní geometrie. Byl z Moravy a Moravané byli Šemberovi nakloněni nejvíce: „...Morava ti s námi úctu vzdává, / Na Dunaji voláme ti: Sláva!“ (Z Pamětního listu r. 1860).

Šembera byl vůdcem mladých a rozuměl jim – kromě vlastního syna Vratislava. Hlavním jeho zaměstnáním ve Vídni, z něhož měl také rozhodující příjem, bylo překládání říšských zákonů do češtiny. Před jeho nástupem přicházely úřední překlady do českých zemí značně opožděně. Je jedním z tvůrců českého právně-politického názvosloví. Šemberova pracovitost byla příslovečná a zmiňuje se o ní i Jan Neruda verši v *Národních lístcích* roku 1866: „...za každou českou literou, setkáš se s pilným Šemberou“.

Byl jedním z prvních, kdo odhalil Hankovy padělky. Velký význam má jeho etnografická *Mapa moravská*, významovaná na světové výstavě v Paříži roku 1878 bronzovou medailí. Vědecký význam neztratila kniha *Základové dialektologie československé* jež vyšla ve Vídni roku 1864.

U Šemberů se soustřeďoval společenský život české Vídně. Jan Evangelista Purkyně se tu stavoval, kdykoliv měl v dunajské metropoli zasedání Učené společnosti. Ze vzpomínek Zdenky Šemberové k jeho návštěvě roku 1865: „Posud jest čilý, ale hrozně dětinský.“ František Palacký (1798-1876) se znal se Šemberou již od roku 1829. Jednou, za Bachovy vlády, si šel do Šemberova bytu odpočinout. Tajný policista po celou tu dobu hlídal u domu. Byl tu i 28. května 1865, kdy mu Zdeňka zahrála na klavír 1. díl Mozartovy sonáty. V době zasedání říšské rady bývaly u Šem-

berů „poslanecké večírky“ s programem, někdy se hrálo divadlo. Do „zeleného domu“ ve IV. okrese na Berggasse 20 přicházeli i sochař Václav Levý (1820-1870), Vítězslav Hálek (1835-1874). „Háلكovo chování v naší společnosti bylo vážné. Tančila jsem s ním polku za klavírního doprovodu“ (z deníku Zdenky Šemberové). S Janem Kollárem (1793-1852) bydleli Šemberovi v jednom domě (o patro níž) na počátku padesátých let (Ungargasse 364 – nově 5). Vedli tu spolu důvěrné vlastenecké rozmluvy. Božena Němcová tu navštívila Šemberu na jaře roku 1851. Potom v lednu 1856 ho žádala, aby se poohlédl po vhodném místě pro jejího manžela. Karel Jaromír Erben (1811-1870), český chirurg ve Vídni Eduard Albert i Šemberův žák Jan Gebauer tu byli častými hosty. Druhý Šemberův byt se zelenými vraty do průjezdu byl branou, kterou vcházel vídeňský student Tomáš Masaryk (1850-1937) do českého světa. Masaryk si Šembery velice vážil, a když měl sedmdesáté narozeniny, přijel ho pozdravit až z Lipska. Paní Otýlie Sklenářová-Malá na této slavnosti roku 1877 recitovala, přítomen byl operní pěvec Lev, Neruda, Grégr... a kamarád a spolužák Masarykův Jakub Všetěčka (t. č. předseda Akademického spolku). Vídeňská univerzita poctila Šemberu čestným doktorátem.

Slovanská beseda ve Vídni předala pozdrav: „Tomu dík a čest a chválu vzdává národ, jenž to v něm se oslavil. Toho nehnoucí čeká sláva.“ Hned po té slávě se strhla proti němu smršť zloby, protože si dovolil prohlásit rukopisy Královédvorský a Zelenohorský za padělky. Málokdo se odvážil tupeného starce zastat. I ta Slovanská beseda, jejíž byl dlouholetým aktivním členem, jej odvrhla a ve svém almanachu ani po letech jej nevzpomíná. Citlivý Šembera na to nebyl povahově připraven. On neuměl odrazit útoky jako Masaryk. Stáhl se do rodinného života, ale i tam ten „terorismus ducha“ pronikl. Roku 1878 píše o tom Zdenka otcovi: „Mně se maminka docela nelíbí, pořád jen o Tobě a o tom prokletém spise povídá.“ Tak se urychlily poslední dva roky jeho života. V jeho závěru přednesl projev věrný přítel prof. Eduard Albert: „Prohlásil, že je to falsifikát dobře míněný. Odpověď na to zazněla trpká. Hněvivě se teď vzdalovali krajané muže, druhdy tak slavného. To ranilo jeho staré srdce hluboce a rozhodně. Zemřel pln bolesti, přesvědčen, že hlásal pravdu.“

V. Šembera zemřel ve Vídni 3. března 1882 v 11 hodin dopoledne. Pochován byl ve svém rodném Vysokém Mýtu. (Jaroslav Formánek)

Poznámky:

¹ E. Škorpil, Alois Vojtěch Šembera, Vysoké Mýto 1946.

Sehr geehrte Frau Ing. Basler,

hab mich grad auf der Website des „Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich“ informiert und bin dabei auf Ihren Namen gestoßen. Ich bin derzeit gerade dabei, berufsbegleitend meine Dissertation im Themenbereich „Beschäftigung von MigrantInnen in Unternehmen“ zu schreiben. Für den empirischen Teil der Arbeit bin ich auf der Suche nach Personen mit Migrationshintergrund, die mir für ein ca. einstündiges Interview zur Verfügung stehen würden. Könnten Sie mir dazu vielleicht einen Kontakt zu einer Person mit Migrationshintergrund (EntscheidungsträgerIn in einem Unternehmen, Beschäftigte in einem Unternehmen oder arbeitslose Person) herstellen, mit der ich ein solches Gespräch (in deutscher Sprache – meine Tschechischkenntnisse sind leider sehr gering) führen könnte?

Über eine positive Rückmeldung würde ich mich sehr freuen. Falls Sie vorab noch Fragen haben, stehe ich Ihnen natürlich jederzeit gerne per Mail und Telefon zur Verfügung.

Beste Grüße

Barbara Angleitner

Lazarettgasse 15/20, A-1090 Wien

mobil: +43-664-4569384, e-mail: barbara.angleitner@aon.at

Neue Streifzüge durch tschechische Gegenwartsliteratur

Veranstaltungsreihe in Zusammenarbeit mit dem Tschechischen Zentrum Wien und dem Institut für Slawistik der Universität Wien; Konzeption, Übersetzungen und Einführungen: Christa Rothmeier und Gertraude Zand
ORT: Literarisches Quartier Alte Schmiede, Wien 1010, Schönlaternagasse 9, www.alte-schmiede.at
Eintritt für alle Veranstaltungen frei!

20. 03. 19:00 – III

- Jiří Kratochvíl (*1940 Moravský Krumlov): *Herec, Roman, 2006, Einleitung und Übersetzung: G. Zand*
- Vladimír Binar (*1941 Praha): *Playback, Prosa, 2001, Einleitung und Übersetzung: Christa Rothmeier*
- Lubomír Martínek (*1954 Paris): *Dlouhá partie biliáru, 2004, Einleitung und Übersetzung: Ch. Rothmeier*

21. 03. 19:00 – IV

- Emil Hakl (*1958 Praha): *Konec světa, Erzählungen, 2001, Einleitung und Übersetzung: G. Zand*
- Karel Kuna (*1970 Praha): *Cesta do Mašic, Einleitung: Christa Rothmeier*
- Ivan Matoušek (*1948 Praha): *Spása, Roman, 2001, Einleitung und Übersetzung: Ch. Rothmeier*

25. 04. 19:00 – V

- Martin Šmaus (*1965 Odry): *Děvčátko, rozdělej ohníček, Roman, 2005, Einleitung und Übersetzung: G. Zand*
- Anna Zonová (*1962 Olomouc): *Za trest a za odměnu, Roman, 2004, Einleitung: Ch. Rothmeier*
- Stanislav Komárek (*1958 Praha): *Opšlístisova nadace, Roman, 2002, Einleitung: Kurt Neumann*

26. 04. 19:00 – VI

- Miloš Urban (*1967 Praha): *Hastrman – zelený román, Roman, 2001, Einleitung und Übersetzung: G. Zand*
- Alexandra Berková (*1949 Praha): *Temná láska, Novelle, 2000, Einleitung und Übersetzung: Ch. Rothmeier*
- Radka Demenarková (*1968 Praha): *Peníze od Hitlera, Roman, 2006, Einleitung und Übersetzung: G. Zand*

RNDr. Jitka Seitlová byla zvolena zástupkyní veřejného ochránce práv

V Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky byl volební komisí oficiálně oznámen výsledek volby zástupce veřejného ochránce práv, která proběhla dne 7. února 2007.

Ve druhém kole tajné volby zvítězila dosavadní senátorka za hnutí Nezávislí a předsedkyně Stálé komise pro krajany žijící v zahraničí, RNDr. Jitka Seitlová (známá krajské Vídní nejen návštěvou tzv. Vídeňských dnů, které Klub organizoval), která ze 168 možných získala 100 hlasů. Nová zástupkyně veřejného ochránce práv se v souladu s ustanoveními zákona o veřejném ochránci práv ujala funkce složením slibu do rukou předsedy Poslanecké sněmovny ve středu dne 14. února 2007. Tímto dnem začal její šestiletý mandát, který veřejnému ochránci práv JUDr. Otakaru Motejlovi počal pro druhé funkční období běžet dne 19. prosince 2006.

Slib ochránce a jeho zástupkyně podle ustanovení § 4, odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv zní: „Slibuji na svou čest a svědomí, že svou funkci budu vykonávat nezávisle a nestranně, v souladu s Ústavou a ostatními zákony a že budu chránit neporušitelnost práv.“

Blahopřejeme paní senátorce k nové důležité a odpovědné funkci zástupkyně veřejného ochránce práv. K její známé vytrvalosti a houževnatosti, citu pro spravedlnost přejeme paní senátorce také pevné nervy, které bude určitě potřebovat.

Výbor a redakce Kulturního klubu

RNDr. Jitka Seitlová

Dnes jsou to dva roky od odhalení pamětní desky Karla Klostermanna v jeho rodišti. Informace: František Sáček, tel.: +420 777 166 196; e-mail: fsacek@kklostermann.eu, www.kklostermann.eu

Předběžná informace

Tradiční velikonoční výstava v Ateliéru Jan na Spittelbergu od 13. března do 10. dubna

Z připravovaných akcí

- **26. března** v 17. hodin bude uvedeno poetické pásmo autorů Aloise Fallady a Jana Brabence v prostorách Městské knihovny v Praze 1 na Mariánské náměstí. Pražskou premiéru organizuje časopis *Český dialog* a Mezinárodní klub Čechů v zahraničí. Hrají: Jindřiška Morizová, Vlastimil Janča a Jan Brabec. V případě, že budete náhodou v tu dobu v Praze, jste srdečně vítáni.
- **11. dubna** v 19 hod. bude hostovat ve Vídni paní Květa Fialová a Petr Nárožný. Své vystoupení plné divadelních vzpomínek a humoru zakončí skečem ze hry R. Andersona *Víš přeci, že neslyším, když teče voda*. Máte-li chuť se pořádně zasmát, tak nezapomeňte! Velká klubovna české školy. Vstupenky možno zamluvit u Mirky Snášelové. Pořádá Kontakt Forum a Kunst-Kollegium ve spolupráci s velvyslanectvím České republiky.
- **17. dubna** bude hostem českého velvyslanectví paní Eva Pilarová. Besedu a malý koncert umělkyně pořádá Kontakt Forum ve spolupráci s velvyslanectvím České republiky.
- **18. dubna** v 18. hod. proběhne vernisáž výstavy foto-grafika zpěvačky Evy Pilarové za účasti autorky. Výstava potrvá čtyři týdny. Výstavu zahájí kulturní rada David Mohelský. Ateliér Jan na Spittelbergu č. 7.

Albrecht z Valdštejna

Předseda Senátu Přemysl Sobotka zahájil *Rok Albrechta z Valdštejna*. Půjde o řadu kulturních akcí i odborných symposií, jež se budou vázat k osobnosti a době slavného vojevůdce, od jehož narození příští rok uplyne 425 let. Seriál akcí se neomezí jen na Prahu, budou se konat ve „valdštejnských“ městech Cheb, Frýdlant v Čechách a Jičín. Vyvrcholením bude rozsáhlá výstava v sídle Senátu, Valdštejnském paláci. Uskuteční se od letošního 15. listopadu do 15. února příštího roku. Na její přípravě se podílejí Národní muzeum a Vojenský historický ústav. Výstava má představit Valdštejna nejen jako vojevůdce, ale i jako muže, který své bohatství vkládal do četných investic a spekulací, ale i do uměleckých projektů. Mnoho exponátů bude zapůjčeno z hradů a zámků, část i z ciziny. Pořadatelé plánují vydat kromě katalogu s dokumentací vystavených exponátů i odborné shrnutí bádání o Valdštejnovi. Vzniknou i drobnější publikace o Valdštejnském paláci, třicetileté válce a stručný průvodce výstavou. Plánuje se také vznik hraného dokumentu

České a slovenské televizní programy

Mohou krajané sledovat české televizní stanice mimo Českou republiku?

Na tuto otázku v článku pro časopis chorvatských Čechů *Jednota* odpovídá ředitel Radia Praha Miroslav Krupička. Vysvětluje argument veřejnoprávní České televize, že autorská práva na vysílané pořady jsou zaplacená jen pro Českou republiku a nic na tom nebude měnit, protože šir-

ší licence by byla nad její finanční možnosti – i když technicky dnes není problém pokrýt satelitním signálem prakticky celý svět. A právě na satelitu, stejně jako přes internet, lze dnes naladit digitální zpravodajský kanál České televize ČT24, který vyrábí televize sama a neváznou na něm žádné autorské poplatky. Zpravodajství přes satelit nabízí také soukromá parlamentní televize 24cz, která vysílá zasedání obou komor českého parlamentu, ale přináší také diskusní pořady, rozhovory s politiky i s komentátory politického dění. A trochu jinou nabídkou je pak česká hudební televize Óčko.

Nové možnosti sledování české a slovenské televize

Dlouho očekávaná událost je tady! Že netušíte, co to má být? Že Vám k té domácí pohodě a zábavě něco chybí? Že by česká a slovenská televize?

Už nemusí!

Jistě rádi uvidíte zpívat nové hvězdy ze SuperStar. Úspěšné televizní pořady ČT1, Novy, Primy, STV1 anebo Joj můžete nyní sledovat živé nebo starší pořady z archivu.

Co k tomu budete potřebovat?

Rychlý internet DSL, Satellite nebo Cable Broadband s rychlostí minimálně 330 kbps, což ve velké většině již máte, dále nainstalovaný RealPlayer a registraci do klubu www.onlineTVI.com.

Pak už máte domov na dosah...

Televizní společnost OrbisTV

Rádi bychom Vás pozvali ke sledování vysílání nově vzniklé televizní společnosti OrbisTV. Chtěli bychom Vám prostřednictvím televizní obrazovky zprostředkovat zážitky ze života Čechů a Slováků žijících v zahraničí. Rovněž věříme, že i díky televiznímu vysílání přispějeme k zachování a šíření našich rodných jazyků zde v zahraničí a televizní obrazovka se stane jakousi Vaší spojkou s ostatními krajany. Hodinový program bude mít název *Československá hodinka – Czechoslovak Hour*. Naše vysílání najdete na veřejném televizním kanálu číslo 48 a v kabelové síti Comcast na kanálu 248. Premiéru uvidíte vždy v páteční podvečer od 7 PM do 8 PM. Celý program bude mít ještě jeden den v týdnu reprízu. Pro ty, kteří nemají možnost sledovat tyto kanály, bude vysílání umístěno vždy každou sobotu na naše internetové stránky na www.orbistv.com.

A co na OrbisTV uvidíte? Především aktuální reportáže z dění v krajských komunitách Čechů a Slováků žijících v zahraničí, především z Chicago area, ale také ze zbytku USA, Kanady, Austrálie, Nového Zélandu, Velké Británie i odjinud. Budete mít možnost shlédnout reportáže ze sportu, interview s hvězdami populární hudby nebo s populárními osobnostmi. Také bychom Vás prostřednictvím obrazovky rádi seznámili s neobyčejnými krajany, kteří mezi námi žijí. Čekají Vás i reportáže z cest našich reportérů a dokumentární filmy z České a Slovenské republiky. Rovněž nezapomeneme na naše nejmenší diváky, ti se mohou těšit na krátké pohádky.

Tým OrbisTV

Digitální vysílání českých televizních stanic

Všechny české celoplošné televizní stanice už vysílají od konce roku 2006 digitálně. V budoucnu má digitální vysílání v Česku zcela nahradit současné vysílání analogové. Diváci, kteří chtějí přijímat digitální vysílání, mají v sou-

časné době tři možnosti, které se od sebe liší dostupností, finančními nároky i nabídkou produktů. Jedno však mají společné: vždy je zapotřebí koupit digitální přijímač, nebo-li set-top-box.

Kabelové digitální vysílání

Jednou z možností je využít služeb kabelových sítí. Telekomunikační operátor Karneval nabízí až 30 kanálů v češtině či slovenštině. Základem nabídky jsou 3 služby:

- Standard za 299 korun měsíčně je nejlevnější,
- následuje Extra za 599 korun.
- Nejdražší varianta Supreme obsahuje již všechny televizní a rozhlasové programy a přijde vás na 1099 korun.

Při objednání digitálních služeb obdrží zákazníci instalační balíček. Ten obsahuje set-top-box, přístupovou kartu a propojovací kabely. Veškeré vybavení, včetně doručení, dostanete od Karnevalu zdarma.

„Instalaci zvládne každý laik. K dispozici mu je samozřejmě přehledný průvodce pro spuštění služby. Nicméně v případě zájmu může zákazník požádat o návštěvu technika,“ uvedl komerční ředitel Karnevalu Wei-Hai Chu. Cena za případnou montáž je 499 korun.

Pro spuštění je tedy potřeba propojit set-top-box se zásuvkou kabelové TV a televizním přijímačem, vložit do set-top-boxu přístupovou kartu a přístroj zapnout. Set-top-box automaticky načte veškeré dostupné kanály.

V příštím roce plánuje zavést kabelové digitální vysílání také UPC. „Analogové kabelové vysílání však budeme provozovat stále, a to i po vypnutí analogového pozemního vysílání,“ informoval František Malina z UPC.

Satelitní digitální vysílání

Pokud k vám nevede kabel, můžete využít služeb satelitu. V případě UPC je programová nabídka nejširší – zhruba na stejné úrovni jako u kabelu. Czechlink nabízí pouze české televizní programy vyjma Novy. Tu nenajdete ani u třetího provozovatele, DigiTV.

Pro digitální satelitní příjem je zapotřebí parabola (speciální satelitní anténa) včetně konvertoru, držáku, koaxiálního kabelu, dále set-top-box, přístupová karta, dálkový ovladač a scart kabel. UPC zapůjčuje celý komplet za 1 korunu, přičemž tržní cena je odhadována na 3 až 4 tisíce.

„U prodejů uskutečněných přímo na prodejní instalaci zařízení prodejce sám, všechny ostatní objednávky předáváme vybraným partnerům,“ sdělil František Malina z UPC. „Na většinu instalací těchto objednávek poskytujeme příspěvek pět set či tisíc korun, u on-line objednávky si účtujeme za instalaci jednu korunu,“ dodal. Cena základní instalace se přitom pohybuje mezi 1200 a 1500 korunami podle regionu.

Nejlevnější programová nabídka vás přijde u UPC měsíčně na 689 korun, za rozšířenou variantu zaplatíte 841 korun. Satelit přitom nabízí až 300 programů, které se skládají z placených a volně přístupných.

Terestrické neboli pozemní digitální vysílání

21. října minulého roku zahájila Česká televize řádné digitální zemské vysílání ČT1, ČT2 a ČT24. Dnes už je však nabídka digitálních programů šířených pozemní sítí daleko rozsáhlejší.

Pro příjem potřebujete buď set-top-box, nebo si místo něj můžete pořídit integrované zařízení, tedy televizor, kte-

rý je vybaven pro digitální příjem. Odborníci navíc předpokládají, že se digitální technologie bude rychle vyvíjet a se set-top-boxy se stane přesně to, co se nyní děje s mobilními telefony – přístroje velmi rychle zastarávají. Pokud si tedy nechcete kupovat každé dva roky nový přístroj, můžete stávajícímu set-top-boxu prodloužit dobu života přidáním nového programového vybavení. Při koupi přístroje se proto informujte, který typ to umožňuje.

Integrovaný televizor, tzn. televizor vybavený pro příjem digitálního signálu, je výrazně dražší záležitostí. Obchody nabízejí LCD či plazmové televizory od třiceti tisíc korun. Dražší přístroje pak umožňují přepínání mezi analogem a digitálem.

„Klasické integrované televizory lze zakoupit téměř výhradně na internetu,“ informoval šéfredaktor serveru DigiZone.cz Jan Potůček. Nejlevnější podle něj seženete zhruba za deset tisíc korun.

Cukrárna: ta nejlepší ve vesmíru

Pamatuji si, jak stejně vypadaly všechny pražské cukrárny. Umakartové stolky, igelitové ubrusy, stěny vymalované válečkem, po stranách pultu vitríny s chlebičky a se zákusky. Za pultem regál s likéry a bonboniériami, v oknech záclonky a na zdi zažloutlý plakátek s dortem. Ceny bývaly mírné, pokud je špína cukrář uměle nenadsazoval bobkem šlehačky (což třeba u větrníku byla vyložená zlomyslnost). Ale jinak idyla bez mráčku. Nic vás nerušilo od toho nejdůležitějšího – od pozření oblíbené dobroty. Pak se něco zvrtilo. Jako by ze dne na den majitelé propadli představě, že interiér cukrárny musí vypadat jako komnata pohádkového zámku ze špatné televizní inscenace. Růžové stropy, italské dlaždice, umělý mramor s nechutnými proužky zlatého plastu. Fuj! Představa spočinutí na fialovém čalounění pod stěnou zrcadel spolehlivě anihilovala moji touhu po oblíbeném cukrátku. Sem tam se mi sice donesly zvěsti o zapadlých podnicích, které přežily počátek devadesátých let, ale pátrání bylo marné. I vzdal jsem se již a nedoufal...

Uprostřed této malomyslnosti zjevila se mi nedávno při toulkách Žižkovem, pár metrů od vchodu do Paláce Akropolis, CUKRÁRNA. Na první pohled nedotčená. Nevěřicně jsem nakoukl dovnitř. Všechno na svém místě. Chlebičky nalevo, dortíky napravo, tak jak to mám rád. Ceny mírné, obsluha příjemná. Nesměle jsem požádal o punčový řez. Každé dítě ví, že nedostatečně provlhčený špatně klouže a bez spláchnutí tekutinou jej nelze polknout. Ale tohle byl plnohodnotný punčák ze staré školy, nasáklý jako

houbička na nádobí, deset bodů na stupnici deseti. Následovala laskonka. Ta se jen rozplynula na jazyku, ne jako ty napodobeniny, co se v ústech mění na lepavý sladký asfalt. Pravý poměr kokosu a oříšků, opět deset z deseti. Pak mé oko spočinulo na dosud nepoznaném modelu rakvičky. Šlehačka měla správnou barvu, ale něco bylo jinak... Zneklidňovalo mě to. Ach ano, tělo rakvičky oblékli do subtilního čokoládového kabátku. Jak nezvyklé, jak avantgardní! To vypadalo jako výzva. Test jsem provedl jako obvykle venku, abych paní cukrářku nevyděsil. A ještě že tak. První sousto katapultovalo mé chuťové pohárky na oběžnou dráhu kolem solárního systému. Kolena se mi podlomila a pak si už vzpomínám jen na hřejivou blaženost. Když jsem se probíral, rakvička byla pryč. Teprve průzkum druhé odhalil krém s příchutí vaječného koňaku, odpočívající uvnitř korpusu jako rafinovaná bomba se zpožděnou rozbuškou. Toho dne jsem pochopil PODSTATU zákusku. A to už mi nikdo nevezme. Snad nám nikdo nevezme ani tuhle cukrárnu. Je už poslední ve vesmíru. A nejlepší. A ještě jednu rakvičku bych prosil. A ani ji nemusíte balit...

Adresa: **Kubelíkova ulice vedle Paláce Akropolis, Praha 3 - Žižkov**
(Martin Černý)

Vyšla nová kniha Marty Markové

Knižní prezentace v Praze je 17. dubna v ÖKF a v Innsbrucku 7. května v Buchhandlung Wiederin.

Více informací naleznete v příštím čísle Kulturního klubu.

Baumgartner's Theaterstück im Theater Brett

14. 2. – 31. 3. 2007, 20:00 *Brammer sieht Schwarz und sie lesen etwas von Armin Baumgartner*

Regie: Armin Baumgartner

Es spielen: Nika Brettschneider und Ludvik Kavin

Brammer und Schwarz, die beiden Protagonisten des Stückes, befinden sich auf der Bühne und zugleich in einer äußerst misslichen Lage: Sie haben einen Text vor sich, der mit ihnen zu spielen scheint. Er nimmt Gestalt an und wird selbst zur dritten Person, die die Geschehnisse der beiden wirklichen Darsteller lenkt. Alle Ausbruchsversuche scheitern schon am Wunsch, da sich die Darsteller nicht von ihrer vorgegebenen Handlungsweise zu entfernen trauen oder vermögen. Das Stück verfolgt die Tradition des absurden Theaters, ist ein Spiel mit den Gepflogenheiten des Theaterbetriebes und wirft Fragen nach dem Urvertrauen, nach unserer Eigenwahrnehmung in einer Welt auf, die so viele Möglichkeiten zulässt. Antworten finden sich hier im Stück genauso wenig wie im wirklichen Leben.

Armin Baumgartner (geb. 30. 1. 1968 in Neunkirchen, NÖ) 1986 AHS-Matura in Wien, Studium der Publizistik und Philosophie abgebrochen, danach Kellner, Arbeiter in einer Mühle, Techniker bei Film und Fernsehen, Vertreter von Scheinwerfern, Produktionsleiter, Kleindarsteller, Sprecher, Moderator, 1999 Gründung des „Literarischen Sonntag“ – eine Literaturveranstaltungsreihe, seit 2002: Mitglied der GAV, lebt und arbeitet als Autor in Wien, letzte Publikation: „96 das fremde buch in mir“ (Uhudla-A, 2006, Wien)

Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien
phone 06767345566, e-mail: theaterbrett@eunet.at
Eintritt: 16 € / ermäßigt: 12 o. 10 €

Alice Gerstel wurde 1894 als Kind einer deutsch-jüdischen großbürgerlichen Familie in Prag geboren. Nachdem sie im Hause Habsburg als Hauslehrerin tätig war, ging sie nach München, wo sie sich während ihres Philosophiestudiums mit der Schule Alfred Adlers vertraut machte und sich als Individualpsychologin engagierte. 1922 heiratete sie Otto Rühle, den Mitbegründer der KPD, der sich aber vom Leninismus distanzierte. Zusammen mit ihm gründete sie den Verlag „Am andern Ufer“ in Dresden, in dem sie wichtigen sozialwissenschaftlichen Publikationen ein Forum bot, und wurde zu einer Zentralfigur der linken intellektuellen Szene der 1920er und frühen 1930er Jahre. Wegen des Aufstiegs des Nationalsozialismus verließ Alice Rühle-Gerstel im Jahre 1932 Deutschland und ging zurück nach Prag, wo sie vier Jahre in der deutschsprachigen liberalen und linken Szene des Prager Tagblatts aktiv war. 1936 folgte sie ihrem Mann nach Mexiko, um sich dort mit ihm gemeinsam auf Einladung der mexikanischen Regierung zunächst pädagogisch zu engagieren. Im Zusammenhang mit Trotzki's Aufenthalt in Mexiko wurde sie in die Auseinandersetzungen des Exils verstrickt und wurde – ohne selbst Trotzkistin zu sein – zu einer wichtigen Person der antistalinistischen Linken. Alice Rühle-Gerstel übersetzte viele wichtige Werke aus dem Tschechischen und Deutschen ins Spanische, 1941 wurde sie Honorarprofessorin an der Universität Morelia in Mexiko. Unmittelbar nach dem Tod ihres Mannes wählte sie im Jahre 1943 den Freitod.

Das Leben der Alice Rühle-Gerstel wird als Beispiel für die intellektuelle Entwicklung des frühen 20. Jahrhunderts in Zentraleuropa und in Mexiko beschrieben und analysiert: Ihre Lebensstationen in Prag, Wien, München, Dresden, schließlich Paris und Mexiko und ihre Mehrfachidentitäten als Österreicherin, Tschechin, Jüdin, Deutsche und Mexikanerin und als Feministin und Individualpsychologin spiegeln das Leben einer außergewöhnlichen Frau exemplarisch wider.

Marta Marková wurde 1947 in der Tschechischen Republik geboren. Studium an der Karls-Universität Prag, Institut für Sozialwissenschaften und Publizistik. Journalistin, Verlagsredakteurin. Freie Kulturpublizistin.

Das Leben der Alice Rühle-Gerstel

Auf ins Wunderland!

Marta Marková

StudienVerlag

Marta Marková

Auf ins Wunderland!

Das Leben der
Alice Rühle-Gerstel

Unser vollständiges Programm
und viele weitere Informationen
finden Sie auf:
www.studienverlag.at

Zpátky na stromy!

Dne 2. února 2007 byla v Paříži zveřejněna alarmující zpráva Mezivládního panelu OSN ke klimatickým změnám, podle které do konce století citelně stoupne teplota zemského povrchu, výrazně se zvedne hladina moří a oceánů, roztají arktické ledovce, zesílí období sucha a intenzita tropických bouří. To, že původcem dramatických změn globálního podnebí je lidská činnost, je vědecky prokázáno. Dle vědců, kteří šest let pracovali na výzkumu a vyhodnocování dat pro výše uvedenou zprávu, máme jen asi deset let, abychom podnikli zásadní kroky k záchraně našeho klimatu. Pak už bude pozdě.

Svět na zprávu reaguje odpovídajícím způsobem. Francouzský prezident Jacques Chirac rozpoznává rozměr blížící se katastrofy: „Brzy nadejde den, kdy se klimatické změny vymknou veškeré kontrole. Nacházíme se na pokraji nezvratného.“

Evropský komisař pro životní prostředí Stavros Dimas říká: „Jsem hluboce znepokojen rostoucí rychlostí a zvětšujícím se rozsahem klimatických změn.“ I podle prezidenta Bushe je globální oteplování „vážnou výzvou“.

Zcela jinak to vidí prezident Václav Klaus: „To se opravdu můžeme vrátit na stromy a popřít celou civilizaci,“ nechal se slyšet ústy svého mluvčího. „Málokdy se tmářství projeví tak in natura.“ Česká vláda se zatím k narůstající klimatické katastrofě nijak nevyjádřila.

„Lidstvo nemá dnes naléhavější úkol než se snažit odvrátit a zmírnit klimatické změny a zničující dopady na životní prostředí. V zájmu vlastního přežití musíme najít vůli odklonit se od fosilních zdrojů energie. A to v podstatě okamžitě. Musíme všemi prostředky upřednostnit obnovitelné zdroje energie. Výzkum a vývoj obnovitelné energetiky musí být naší prioritou. Musíme energii důsledně šetřit. Máme toho i oproti ostatním zemím EU hodně co dohánět a máme strašně málo času. Pro lidské společenství, pro nadcházející generace, pro naše děti se může Země stát neobyvatelnou. Proto pevně doufám, že se ke konstruktivně vyjádří nová česká vláda se Zelenými v koalici. Očekávám, že přijde s odhodlanou a vizionářskou politikou ochrany klimatu a podmínek života na Zemi,“ komentuje senátor Mejstřík.

„Tmářstvím není fakt, že někdo upozorňuje na nebezpečí, která ohrožují lidstvo a civilizaci jako takovou. Tmářstvím je naopak sedět na potápějícím se Titanicu a trvat na tom, že je nepotopitelný. Budeme-li se řídit myšlením toho druhu, který nám předvedl pan prezident Klaus, skončíme opravdu na stromech nebo v jeskyních. Jen důvod bude jiný, než on nám tvrdí,“ dodává Martin Mejstřík.

Mgr. Martin Mejstřík,
senátor Parlamentu ČR,

člen výboru pro vzdělání, kulturu, lidská práva a petice
mejstrik@senat.cz, www.martinmejstrik.cz

Anfrage

Mein Name ist Silke Stern, ich bin Mitarbeiterin des Ludwig Boltzmann-Instituts für Kriegsfolgen-Forschung in Graz und möchte mich hiermit mit einer Bitte an Sie wenden.

Ich arbeite momentan in einem internationalen Forschungsprojekt zum Prager Frühling. Im Rahmen dieses Projekts verfasse ich auch meine Dissertation, die sich mit der durch die Niederschlagung des Prager Frühlings entstandenen Flüchtlingsbewegung und ihrer Bedeutung für Österreich beschäftigt. Im Zuge meiner Recherchen bin ich auch auf eine Publikation Ihres Vereins – Die Wiener Tschechen 1945-2005 – gestoßen. Ihrem darin veröffentlichten Aufsatz über die Entstehung des Kulturklubs der Tschechen und Slowaken in Österreich habe ich mit Interesse entnommen, dass dieser von Flüchtlingen des Jahres 1968 gegründet wurde und somit für mich hinsichtlich meines Dissertationsthemas wohl eine einzigartige Anlaufstelle darstellt. Ich befinde mich gegenwärtig nämlich auf der dringenden Suche nach Zeitzeugen und wollte Sie fragen ob Sie mir diesbezüglich vielleicht Hilfestellung geben könnten?

Besonders dankbar wäre ich natürlich für die Vermittlung von Kontaktdaten ehem. Flüchtlinge, vielleicht wäre aber auch die Veröffentlichung einer Notiz über mein Vorhaben in der Zeitschrift „Klub“, inklusive meiner Kontaktdaten, möglich?

Silke Stern

Tel. 0650 448 17 27

E-mail: silke.stern@gmx.at
bzw. silke.stern@bik.ac.at

100 kníh na Valentína

Projekt 100 kníh Tatra banky sa začal pred tromi rokmi spolupracou Literárnej a kultúrnej agentúry LCA s touto peňažnou inštitúciou. Cieľom projektu je podpora pôvodnej knižnej tvorby, podpora rozvoja čítania a pomoc verejným knižniciam, ktoré musia so svojimi rozpočtami narábať veľmi obozretne. Prvé dva roky sa knihy LCA dostali do 68 knižníc v prevažne menších mestách Slovenska – cieľovou skupinou bola stredoškolská mládež. Tretí ročník bude zameraný už aj na knižnice v krajských mestách, knižnice univerzít a vysokých škôl, kde sa sústreďuje čitateľský záujem vysokoškolákov.

Tatra banka v rámci projektu venuje každej knižnici 100 kníh. Knižný dar obsahuje diela súčasných slovenských autorov viacerých generácií, od Tomáša Janovica cez Dušana Mitana a Petra Pišťanku až po Romana Oleksáka či Moniku Kompaníkovú.

Projekt úspešne vstupuje do svojej tretej fázy a naplňa svoj numerický potenciál – tento rok nájde 100 kníh svoje miesto v ďalších 32 knižniciach na Slovensku. Dokopy tak bude vytvorená sieť 100 knižníc na Slovensku, s ktorými budú organizátori v budúcnosti spolupracovať.

Knižný dar je vždy odovzdávaný v priestoroch knižnice na besede so spisovateľmi. Hlavne v mestách, ktoré sú vzdialenejšie od Bratislavy sú ešte stále vzácne takéto stretnutia čitateľov s autormi, vzbudzujú veľký záujem a ohlas. Naplňa sa tým predsavzatie projektu vytvoriť pomyselný most medzi mladými čitateľmi a súčasnou slovenskou prózou.

Slávnostné otvorenie 3. ročníka projektu 100 kníh Tatra banky sa spadá na sviatok lásky – prvých 100 kníh bolo odovzdaných v stredu 14. februára 2007 o 11:00 knižnici

Filozofickej Fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Tento filantropický akt tak získava nečakane romantický nádych, ktorý mu ale právom patrí.

Knižný dar pozostáva z diel nasledujúcich autorov: Oliver Bakoš, Balla, Zuzana Bartošová, Greta Zuzana Belková, Jana Beňová, Ján Buzássy, Daša Čejková, Dado Nagy, Danglár, Peter Darovec, Eman Erdélyi, Kornel Földvári, Lajos Grendel, Mila Haugová, Maroš Hečko, Edmund Hlatký, Braňo Hochel, Miroslav Horníček, Karol D. Horváth, Tomáš Horváth, Bohdan Hostiňák, Pavel Hruz, Vlado Janček, Tomáš Janovic, Ján Johanides, Jana Juráňová, Ivan Kadlečík, Daniela Kapitáňová, Laco Kerata, Viliam Klimáček, Koloman Kocúr, Oľga Kollová, Jozef Kolár, Monika Kompaníková, Márius Kopcsay, Peter Krištúfek, Roger Krowiak, Kamil Kucian, Yehuda Lahav, Milan Lasica, Ivan Laučík, Silvester Lavrík, Milan Markovič, Valér Mikula, Dušan Mitana, Roman Oleksák, Igor Otčenáš, Agda Bavi Pain, Václav Pankovčín, Milan Paštéka, Peter Pavlac, Peter Pišťanek, Stanislav Rakús, Pavol Rankov, Peter Repka, Michaela Rosová, Samko Tále, Július Satinský, Peter Scherhauser, SkRAT, Rudolf Sloboda, Zuzana Szatmáry, Ján Štrasser, Ivan Štrpka, Peter Šulej, Milan Šútovec, Michal Švec, Dušan Taragel, Andrijan Turan, Peter Uličný, Marek Vadas, Pavel Vilikovsky, Pavol Weiss, Michal Zubal, Svetlana Žuchová a zborníky najlepších prác literárnej súťaže Povedka 1996-2006.

Dokumenty českého a slovenského parlamentu

najdete na této webové adrese:

<http://www.psp.cz/eknih/>

Digitální knihovnu České sněmy

najdete na této webové adrese:

<http://www.psp.cz/eknih/snemy/>

Tschechischkurse in Prag und Olomouc/Olmütz

Praha/Prag:

18. 3.-24. 3. 2007

Olomouc/Olmütz:

5. 8.-11. 8. 2007

12. 8.-18. 8. 2007

19. 8.-25. 8. 2007

Die anderen Angaben sind der Webseite:

<http://www.mozaika.eu>

Sehr geehrte Damen und Herren,
wir dürfen Ihnen hiemit eine Konzertfolge in Wien bekannt geben. Es handelt sich um Vokalkonzerte des Ensembles **Musica Poetica Wien** im Salvatorsaal der Pfarre Mariahilf in 1060 Wien, Barnabiten-gasse 14 (U3, Station Neubaugasse).

Das 1. Konzert war am So. 25. II. 2007 unter dem Motto „Lachen und Weinen“ statt.

Weitere Konzerte:

2) So. 25. III. „Trinklieder“

3) So. 29. IV. „Blumenlieder“

4) So. 3. VI. „Durch Wald und Flur“

Der Eintritt ist freie Spende.

Kunstverein Simonetta – Kulturfabrik Programm 2007

Veranstaltungsort:

ehemalige Textilfabrik Helfenberg

31. 3. 2007 17:00 Uhr: *Grenzenfresserpodium*
Annährungsstreitgespräch über Temelin moderiert
von Dr. Johannes Jetschgo
Teilnehmer: Prof. František Janouch, Pavel Kohout,
Udi Anschober, Josef Haslinger, Prof. Dr. Anton Pe-
linka, Prof. Dr. Wolfgang Kromp.

8. 4. 2007 17:00 Uhr: Vernissage
Kunst der Chartasignatare 1. Teil bis zum 13. 5.
Eröffnung: Dr. Petr Spielmann
19:00 Uhr Pavel Kohout liest *Krieg im 3. Stock*

14., 15. 4. 2007 20:00 Uhr: Theater Brett Wien
spielt *Vernissage* von Václav Havel
18:00 Uhr: *Es war Charta 77*
Dialog zwischen Jiří Gruša & Pavel Kohout

16. 6. – 24. 7. 2007:
MUSTER – DESIGN – KUNSTOBJEKT
Textilausstellung der Kunstuniversität Linz

23. 6. 2007 17:00 Uhr: *Der Dialog*
Performance von und mit Zuzana und Eugen Brikcius

7. 7. 2007 17:00 Uhr: Eröffnung
des Symposium *Grenzenfresser 2007*

8. 7. 2007 17:00 Uhr: Lesungen
Tereza Boučková – liest aus *Indianerlauf und Turtel-
taube*
Alexandr Kliment – liest *Die Intellektuelle*
Ludvík Vaculík – liest aus *Tschechisches Traumbuch*

3. 8. – 12. 8. 2007: Theater in der Kulturfabrik
H. M. Players: *Komödie der Irrungen, Down with
Love*
Opera da Camera: *Venus und Adonis (John Blow)*
17:00 Uhr: Vernissage des Symposiums
Grenzenfresser 2007

25. 8. 2007 17:00 Uhr: Vernissage
Kunst der Chartasignatare 2. Teil bis 24. 9.
Eröffnung: Petr Rezek
19:00 Uhr: *Audienz* von Václav Havel
Lesung: Joachim Bissmeier & Pavel Landovský

29. 9. 2007 17:00 Uhr: Vernissage
Kunst der Chartasignatare 3. Teil bis 29. 10.
Eröffnung: Eugen Brikcius
19:00 Uhr: Konzert der Rockgruppe Plastic People

Rohrbacherstraße 6-7
A-4184 Helfenberg in Oberösterreich
Kontaktperson: **Jean Mason**,
Tel.: 07218-389, e-mail: w.mason@eduhi.at

Galerie JAMBORŮV DŮM

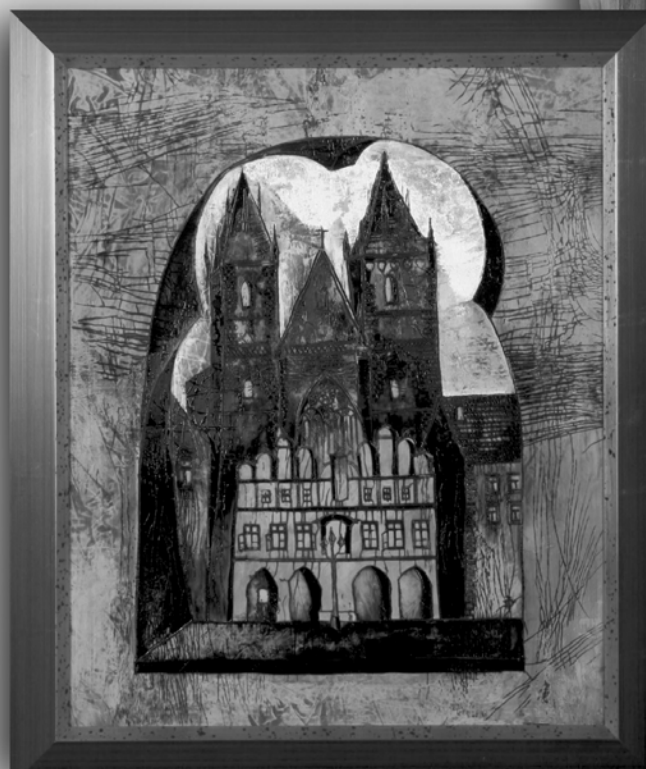
Brněnská 475, 666 01 Tišnov, telefon 549 410 211

VÝSTAVA

JAN BRABENEC & DUŠAN TEJKAL

kožené obrazy

dřevěné plastiky

Výstava trvá od 24. února do 22. března 2007
Otevřeno denně mimo pondělí: 10 – 12 hod., 14 – 17 hod.

Vom Traum zur Realität: Tschechisches Design 1990 - 2005

23.02.-21.03.07

Vom Traum zur Realität: Tschechisches Design 1990 - 2005

23.02. - 21.03.07

ÖFFNUNGSZEITEN

MI - FR, 10.00 - 18.00 UHR | SA - SO, 11.00 - 18.00 UHR

ERÖFFNUNG DO, 22.02.07, 19.30 UHR

durch

Dr. Jan Koukal

Botschafter der Tschechischen Republik in Österreich

Karel Kobosil

Direktor des Design Zentrums der Tschechischen Republik

Die Ausstellung **Vom Traum zur Realität: Tschechisches Design 1990 - 2005** lässt anhand punktueller Beispiele die vergangenen fünfzehn Jahre Revue passieren. Was tat und tut sich im Tschechischen Design, sei es auf dem Gebiet der Investitionsgüter- und Gebrauchsgüterindustrie, sei es in Sachen Wohnkultur?

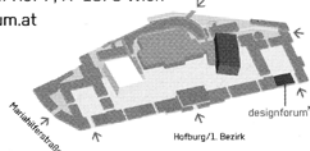
Die Schau im designforum^{no} präsentiert sowohl international bekannte Serienprodukte der tschechischen Industrie als auch innovative Kleinserien, individuelle Gestaltungslösungen und Prototypen. Sie belegt die Lebendigkeit der Designszene in unserem nördlichen Nachbarland.

designforum^{no} quartier 21

Museumsplatz 1/Hof 7, A-1070 Wien

www.designforum.at

das designforum^{no} ist eine Kooperation mit

Eine Initiative von

die österreichische

designstiftung

Unterstützt durch

BUNDESKANZLERAMT KUNST

Sponsor

A trocha humoru na závěr...

Kompatibilita v koši

Obsah koše na odpadky v jedné kanceláři: tři krabice softwaru. A jak si tak leží v tom koši a nemají co dělat, tak si začnou povídat, proč jsou tam, kde jsou.

Ta první povídá:

„No já jsem program, co chodí pod Windows 95, tak mě vyhodili.“

Druhá na to říká:

„No já jsem program, co nechodí pod Windows 95, tak mě vyhodili.“

Ta třetí se tak zavrtí a pak tak lehce zašpitá:

„No, já jsem Windows 95...“

Vyprávějí si dva profesori...

„Věříte, pane kolego, že je statisticky dokázáno, že ženy žijí déle než muži?“

„Ó ano, zejména vdovy...“

Kuchař-radil?

Žena smaží z vajíčka volské oko, když v tom momentě do kuchyně vtrhne muž a začne křičet:

„POZOR!!! POZOR!!! VÍC OLEJE!!! POTŘEBUJEME VÍC OLEJE!!!! ... POZOR!!!! OTOČIT, OTOČIT, OTOČIT.... RYCHLE!!! POZOR!!! ZBLÁZNILA SI SE??? TEN OLEJ!!!! PROBOHA, SŮL!!!! NEZAPOMEŇ NA SŮL!!!!“

Žena už to nevydrží a úplně vynervovaná sa ptá:

„Co tak řveš?!? Myslíš si že, neumím udělat volské oko?“

Muž klidným hlasem odpoví:

„To jen abys měla představu, jaké to je, když mi kecáš do řízení.“

Hádají se dva spolužáci...

„Ty jsi hrozný osel,“ volá jeden z nich.

„A ty ještě větší!“ odpovídá druhý.

„Počkejte chlapi,“ zasáhne pan učitel, „nezapomeňte, že jsem tady ještě já!!“

Videotéka a fonotéka KLUBU (s podporou MZV-OKKV)

Seznam videokazet:

Balada pro banditu
Bohemia I
Český ráj (něm.)
Čísařův pekař
Český Krumlov (něm.)
Čerte, drž se svého kopyta
Hrátky s čertem
Jižní Čechy (něm.)
Karlsbad
Kytice
Mikulov (něm.)
Magdalena Kožená
Morava a Slezsko (něm.)
Nesmrtelná teta

Obchod na korze
Ostře sledované vlaky
Osudy dobrého vojáka Švejka I-II
Penzión pro svobodné pány
Praha
Pražské Jezulátko (něm.)
Šakalí léta
Tajemství ocelového města
Trhák
Všichni moji blízcí
Divadlo Jára Cimrmana:
AKT, hra se zpěvy a tanci
Němý Bobeš aneb Český Tarzan
Vyšetřování ztráty třídní knihy
Záskok

Pohádky:

Broučci
Kocour Vavřínek
Krtěčkova dobrodružství
Maxipes Fík
Mach a Šebestová I-II
Rákosníček a jeho rybník
Spejbl a Hurvínek
Tuláček
Kazety:
A vy páni muzikanti
Jarmila Šuláková – Folk songs
Jen vzpomínky poštáctví
kluka
Krtěčkova dobrodružství I-II

Neuvěřitelné situace:

Šimek a Sobota
Písničky Čechů v Chorvatsku
Slzy smíchu Jiříny Bohdalové
The best of Pavel Bobek
Všichni moji blízcí
CD:
V + W, Písničky (2005)
Možnost zapůjčit tyto filmy:
Audience
Báječná léta pod psa
Když rozvod, tak rozvod
Pelíšky
Skřivánci na niti
Smrt krásných srnců

Máte-li zájem o vypůjčení, zavolejte paní E. Zemanovou, tel. 0664 5143329. Kauce 5 € za videokazetu, 2 € na obnovu filmotéky.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Příhlášky k odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schlüsselgasse 18, A-1080 Wien,
tel. (záznamník): ++43-1-402 32 99, fax: ++43-1-79 88 454,
e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozveme. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení čtenáři v Rakousku,
příspěvek na rok 2006 činí 29,- €.

Vážení čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR),
příspěvek na rok 2006 činí 29,- € (+ 20,- € poštovné).

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: 683 035 901,
IBAN: AT 03 1200000 683035901, SWIFT: BKAUATWW.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v € (měsíčně)
2,5 × 5,2	4,90
3,3 × 10,0	12,25
6,5 × 5,2	12,25
7,5 × 6,4	17,50
7,5 × 8,0	21,50
7,5 × 10,0	27,50
5,0 × 17,0	32,00
12,7 × 17,0	80,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €. Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce). Sleva pro krajany.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: 683 035 901, BLZ: 12000, IBAN: AT 03 1200000 683035901, SWIFT: BKAUATWW
- Česká spořitelna, číslo účtu: 1557869023, kód banky: 0800, účel: inzerát.

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví odpovědná referentka **Mag. Eva Zemanová:**
tel. ++43-0-664 514 33 29, fax ++43-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
inzerce@kulturklub.at

Kurzy

slovenského jazyka na Slovenskom inštitúte

miesto: priestory Slovenského inštitútu,
Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,
informácie: tel. 01/535 40 57

TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

**TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM**
Herrengasse 17, 1010 Wien
Tel. – Fax: 0043 1 5352360 – 14,
E-mail: ccwien@czech.cz

Mag.

Sylvie Šebelová

Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 **tel+fax**
+43 699 12 64 29 38 **mobil**
office@sebelova.at **e-mail**
www.sebelova.at **web**

CzechTourism Wien Česká centrála cestovního ruchu

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka Dr. Phil. Nora Dolanska
tel.: 0043 1 533 21 933
fax: 0043 1 533 21 934
e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

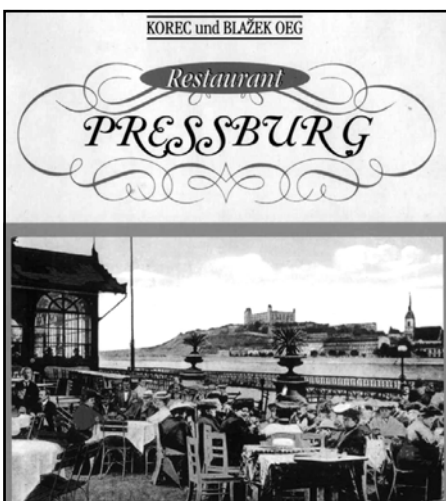
ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

Kniha autorky Marie Brandeis *Přišli jsme odjinud...* s předmluvou bývalého českého velvyslance v Rakousku a nynějšího prezidenta PEN-klubu Jiřího Gruši obsahuje portréty osobností, jež jsou spjaty s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Přehledně a zajímavě popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Publikace je dvojjazyčná: česko/německá.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**, 1030 Wien, Steing. 24, tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50, e-mail: ivana.pastrnak@chello.at otevířeno: st, řt 17:00-18:30, nebo v **Českém centru**, 1010 Wien, Herrengasse 17.

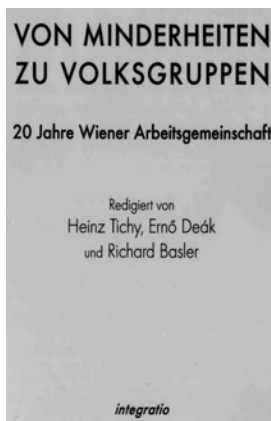
Mo-Fr 09:00-19.00, Sa 09:00-15.00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü – Spezialitäten aus der ganzen Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímó v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

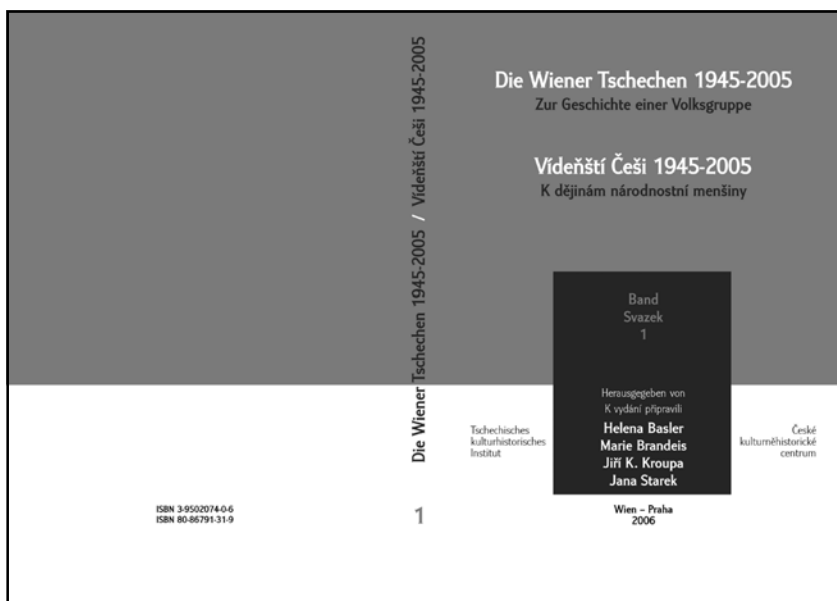

Danica Korecová, řa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Informace v reštaurácii Pressburg

Obsah: I. K vývoji spolku; II. Aktuální přehled o autochtonních skupinách (české, chorvatské, maďarské, romské, slovenské, slovinské) a polské menšině ve Vídni a v Rakousku; Aktuální stav školství české a maďarské národní skupiny; III. Jazyk – právo – identita. 215 str., brož., německy, obr. příloha, cena: 15 € + poštovně.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**, 1030 Wien, Steing. 24, tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50, e-mail: ivana.pastrnak@chello.at, nebo v **Českém centru**, 1010 Wien, Herrengasse 17, nebo v **Kulturním klubu**, Schloßelgasse 18, 1080 Wien, fax: 01 79 88 454, e-mail: ag406826@unet.univie.ac.at.

Divadlo Brett – 1060 Wien,
Münzwardeingasse 2,
tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
theaterbrett@Eunet.at,
www.theaterbrett.at
úterý – sobota od 20 hod.

AUSTRO-BOHEMIA PRESS
1030 Wien, Steing. 24
tel.: ++43-0-699 10596078 (9:00-19:00)
fax: ++43-1-812 36 50
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
www.pastrnak.at.ac
(st, čt 17:00-19:00 a také některé soboty)

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

EXTRAPARFUM.AT

Vítáme Vás v internetové parfumerii
www.extraparfum.at

Nabízíme ucelenou řadu originál zabalených značkových parfémů za skvělé ceny.

Příjemné nakupování a mnoho voňavých dní Vám přeje
Váš EXTRAPARFUM

Restaurace „ŠVEJK“

Rosinagasse / Grangasse
1150 Wien, Tel.: 89-23-557
Speciality české kuchyně
Denně 11-14, 17-23 hod

s' Bowidl

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

Mobiles
Theater für Kinder
tel 01/505 98 06
e-mail: theater.moki@chello.at
www.theater-moki.at

Atelier JAN -

Umění z kůže
Jan & Tamara
Brabenec,
Spittelberggasse 7,
1070 Wien,
tel./fax: 526 54 22,
po-pá 13-18 hod.,
so 10-14 hod.

Výhodné ubytování ve Vídni
M. Seďa, Westbahnstr. 18,
1070 Wien, Tel. 524 38 73, 617 27 06

Právník v ČR
JUDr. Josef Franc
advokát

Kancelář: Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax : 004202 848 18 008,
mobil: 00420602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK
Adresa je k dispozici v redakci.

Slowakisches Institut

Wien

Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT
Wipplingerstr. 24 – 26, 1010Wien
Tel./Fax.: 43 /1 / 53 54 057
E-mail: si.wien@gmx.at

SALON MIMI-ŽOFIE HERRMANN

Dipl. kosmetička, pedikérka,
zdravotní sestra
Odborná kosmetika, pedikúra,
manikúra, ev. epilace chloupků,
Mandelle lymphdrainage
Aromamassage, soft-laser
Termín dle dohody:
tel. + fax: 01/98 24 867
Út – pá: 8-12 + 14-19 hod.
1140 Wien, Kleinmayrg. 48

Společní uživatelé
jedné garsonky pro tři osoby hledají
třetího spolubydlicího, evt. spolubydlicí.
Jsme celý den zaměstnáni. Detaily rád
vysvětlí Martin, tel: 0676 3476 538.

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4/Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolarik
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88,
tel. / fax 604 54 85,
po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17,
Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

PRODEJ A OPRAVY VEŠKERÉ ELEKTRONIKY,

Krajanské ceny, TV-Service,
T. Nohynek, Landstr. Gürtel. 17,
1030 Wien, Tel./Fax: 798 47 08

Raumdekor

ANTON FLORIÁN

MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

**MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE**
>>> *sleva pro krajany*

„Art-Atelier“

Bildhauerei / Keramik / Restaurierung / Keramikurse
Altmüttergasse 6, 1090 Wien

tel.: **0676 9452096**

Auf Ihren besuch freut sich:

Mag. Milada Zahnhausen

Dipl. Bildhauerin & Keramikerin

SIMMERINGER TAPETENPALETTE

Tapeten – Teppich – Vorhänge – Karniesen
Farben – Lacke u.v.a.

INKU
Fachberater

Inh. L. u G. Lunghammer
A-1110 Wien, Simm. Hauptstr.189
Tel./Fax: 01/7698200

PARKETTBODENVERLEGUNG

Ponúkame Vám podlahárske práce:
nivelizacia podlahy, sokovanie,
dodávka a montáž:

plávajucich podláh, laminátových parkiet,
celoplošné lepenie PVC, kobercov a iné.

tel./fax: +43 (0)1 9433765

mobil: +43 (0)650 5992802

e-mail: podlahy@chello.at

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at

otevřeno: po – ne 11-23 hod.

Restaurant Schönbrunner Stöckl

rodina Smadišova

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

Nabízíme:

svatby, podnikové a rodinné oslavy, Vánoce,
catering service pro každou příležitost,
slevy pro skupiny z ČR.

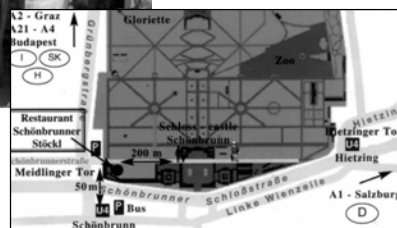
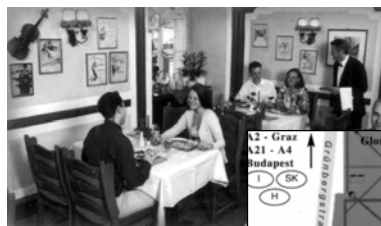
Těšíme se na Vaši návštěvu!

Küche/ kitchen / cucina / kuchyň

10:00-22:00, otevřeno po celý rok

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29,

tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmisches Kuchl

Speciality české a moravské kuchyně:
dřívková polévka, bramboráky, svíčková, lívanečky,
Budějovické a Velkopopovické pivo –
na Vaši návštěvu se těší Dagmar Ficenc

1080 Wien, Schloßelgasse 18, tel.: 402 57 31

otevřeno: po – pá od 11.00 – 15.00 a 17.30 – 23.00

**KLEINES
WIENER CAFE**

Denis Bezucha

1080 Wien, Kochgasse 18

tel. 01/402 32 07

po – pá 9:00-22:00

sobota a neděle

zavřeno

Kavárna s českou kuchyní.

Oslavy na objednávku.

Budějovické pivo.

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: Marxerg. 1a, 1030 Wien
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638

Ověřené překlady
Mag. Lenka KOVARIK
1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

**Ověřené překlady dokumentů, dokladů,
smluv, úředních listin a tlumočení**
Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Ověřené překlady
Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
Inzersdorferstr. 47/3/3402, 1100 Wien
tel./fax 9544076, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Ověřené překlady
Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info,
www.tschechischebahnen.at.tt

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.

lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně

semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:

Ledererg. 17/7, Wien 8,
tel. 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
http://members.aon.at/nykl

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTURNÍ SPOLOK

sekretariát: út 8:00-9:30, čt 17:00-18:30
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
office@oeskv.at www.slovaci.at

Europäische Mittelschule Wien European Middle School Vienna

1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at
KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Viedeň 3., Rennweg 63: mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Viedeň
1., Salvatorgasse 12: mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Viedeň 13., St. Veit-Gasse 25: mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

KOSTEL "Don Bosco", Viedeň 3., Hagenmül-
lergasse 33: mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Kaple sv. Stanislava
Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

Římskokatolická
Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom
svatá zpověď pondělí 16-18, úterý
15-17, středa 13-14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej

1030 Wien, Jaqingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub

Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Divadelní ochotnický spolek VLASTENECKÁ OMLADINA

1030 Wien, Sebastianpl. 3,
tel. 02273 7604

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Volksschule Dr. Leopold Zecherschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

Privátní bilingvní škola obecná a sekundární (5-8)

školského spolku Komenský
1030 Wien, Sebastianplatz 3
ředitelství: 714 88 76 / 30,
sborovna: 714 88 76 / 31,
fax: 714 88 76 / 34

Privátní bilingvní gymnázium - Org

školského spolku Komenský
1030 Wien, Sebastianplatz 3
ředitelství: 714 88 76 / 60, sborovna:
714 88 76 / 31, fax: 714 88 76 / 34

Materská škola školského spolku
Komenský
ředitelství: 713 31 88 / 40

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina Bodnar
choroby kožní a pohlavní,
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11,
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8,
tel. 406 99 41.

MUDr. Tomáš Čech
ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. / Kopalgasse
1/3/3, Wien 11,
tel. 74 9 32 03.

MUDr. Vít Doležal
zubní lékař,
Blattgasse 13, Wien 1030,
tel. 713 72 66, všechny pokladny.

MUDr. Eva Dršata
oční lékařka,
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st - odpoledne; út, čt - dopoledne,
termín po dohodě na tel. 587 54 27,
všechny pokladny.

MUDr. Kamila Hajek
soukromá léčba homeopatií,
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10,
tel. 689 22 80.

MUDr. Helena Hala
zubní lékařka, rovnání zubů,
kosmetické (bílé) plomby,
Neustiftgasse 104, 1070 Wien,
po 15:00-19:30, út 14:00-18:30,
čt 10:00-15:30, pá 10:00-13:00,
tel. 523 71 38, všechny pokladny.

MUDr. Hana Lion
zubní lékařka,
Laxenburgerstr. 136/10/2, Wien 10,
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15,
Tel. 615 46 10, všechny pokladny.

Dr. Kristina Lion
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii,
Röttergasse 37, 1170 Wien,
tel. 486-22-86, všechny pokladny.

MR MUDr. Vladislav Lipták
internista - sportovní lékař,
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City,
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00,
tel. 533 58 34, všechny pokladny.

MUDr. Ilona Polzer, roz. Bartošková
choroby oční a optometrické (Wahlarzt),
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních přípa-
dech mimo ord. hod.: 0660-3470374,
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg Sojka
neurolog a psychoterapeut,
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo),
Wien 1030,
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě.

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss
odborná ortopedka, těž dětská,
Pilgramgasse 10, Wien 5,
tel. 58 74 460.

Impressum

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku
Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien
Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha
Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken
in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
(Ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien
Verlagsort: 1080 Wien
Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha &
Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik
Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,
mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladaatelka)
Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: Vojslav Ondříšek, ing. Kurt Mattola

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,
Dr. Karel Helmich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda,
manželé Kalinovi, Jindřich Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková,
Petr Pastrňák, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová,
Dr. Květa Ozábalová, Vladimír Stejskal, Mgr. Helena Stejskalová,
Nela Štěrbová, Dagmar Vaněčková, Mgr. Tomáš Vaněk,
Marie Woodhams, ing. Jiří Zajíček, Peter Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola, Vojslav Ondříšek

Distribuce – Rakousko: Nela Štěrbová, Libuše Foltinová

Milada Zahnhausen, kachlová kamna

Na přední straně obálky:

Milada Zahnhausen, Kniha Komenský